ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្ដីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា ថេរីគាថា

ឆដ្ឋភាគ

៥៧

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព.ស ២៥០៣

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា ថេរីគាថា

ឆដ្ឋភាគ

៥៧

ថេរគាថាយ សត្តកនិបាតោ

(២២៨) អលង្កតា សុវសនា មាលភារី វិភូសិតា
អលត្តកកតា បាទា បាទុការុយ្ហ វេសិកា
បាទុកា ឱរុហិត្វាន បុរតោ បញ្ជលីកតា
សា មំ សណ្ហេន មុទុនា ម្ហិតបុព្វំ[១] ភាសថ
យុវាសិ ត្វំ បព្វជិតោ តិដ្ឋាហិ មម សាសនេ
ភុញ្ជ មានុសកេ កាមេ អហំ វិត្តំ ទទាមិ តេ ។
សច្ចន្តេ បដិជានាមិ អគ្គិំ វា តេ ហរាមហំ[២] ។
យទា ជិណ្ណា ភវិស្សាម ឧភោ ទណ្ឌបរាយណា
ឧភោបិ បព្វជិស្សាម ឧភយត្ថ កដគ្គហោ ។
តញ្ច ទិស្វាន យាចន្តិំ វេសិកំ បញ្ជលីកតំ
អលង្កតំ សុវសនំ មច្ចុបាសំវ ឱឌ្ឌិតំ
តតោ មេ មនសីការោ យោនិសោ ឧទបជ្ជថ

។ បេ[៣] ។

សុន្ទរសមុទ្ទោ ថេរោ ។

(២២៩) បរេ អម្ពាដការាមេ វនសណ្ឌម្ហិ ភទ្ទិយោ
សមូលំ តណ្ហំ អព្ពុយ្ហ តត្ថ ភទ្ទោវ ឈាយតិ ។

---
១ ម. មិត្តបុព្វំ អភាសថ ។ ២ ម. ហរាមិ តេ ។ ៣ ឆក្កនិបាតេ ទដ្ឋព្វំ ។

ថេរគាថា សត្តកនិបាត

(២២៨) ស្រីផ្កាមាស តាក់តែង ស្លៀកពាក់ល្អ ប្រដាប់ប្រដាផ្កា ស្អិតស្អាង ហើយ មានជើងស្រឡាបដោយទឹកល័ខ ពាក់ស្បែកជើង លុះដោះស្បែកជើងចេញហើយ ក៏ធ្វើអញ្ជលីចំពោះមុខ ស្រីផ្កាមាសនោះ និយាយនូវពាក្យជាប្រធាននៃមិត្ត[១] នឹងខ្ញុំ ដោយសំដីទន់ពីរោះថា លោកនៅក្មេងហើយបួស លោកចូរឋិតនៅក្នុងពាក្យប្រដៅរបស់ខ្ញុំ លោកចូរបរិភោគកាមជារបស់មនុស្សចុះ ខ្ញុំនឹងឲ្យសម្បត្តិដ៏ពេញចិត្តដល់លោក ។ ខ្ញុំប្តេជ្ញាពាក្យពិតដល់លោក ឬខ្ញុំនឹងនាំភ្លើងដល់លោក[២] ។ កាលណាយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្សចាស់កាន់ឈើច្រត់ហើយ យើងនឹងបួសទាំងពីរនាក់ នឹងកាន់យកនូវជ័យជំនះក្នុងលោកទាំងពីរ ។ ខ្ញុំបានឃើញស្រីផ្កាមាសនោះ ធ្វើអញ្ជលី តាក់តែង ស្លៀកពាក់ល្អដូចជាអន្ទាក់មច្ចុ លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ។

។ បេ[៣] ។

សុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរ ។

(២២៩) ព្រះភទ្ទិយត្ថេរ នៅក្នុងអម្ពាដការាម ដ៏ប្រសើរ ក្បែរដងព្រៃ បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស គោលគល់ ហើយ ជាអ្នកប្រសើរ ចំរើនឈាន ក្នុងអារាមនោះ ។

---
១ ពាក្យចែចង់ ។ ២ ស្បថនឹងភ្លើង ។ ៣ គប្បីមើលក្នុងឆក្កនិបាត ។

រមន្តេកេ មុទិង្គេហិ   វីណាហិ បណវេហិ ច
អហញ្ច រុក្ខមូលស្មឹ   រតោ ពុទ្ធស្ស សាសនេ ។
ពុទ្ធោ ច មេ វរំ ទជ្ជា   សោ ច លព្ភេថ មេ វរោ
គណ្ហេហំ សព្វលោកស្ស   និច្ចំ កាយគតាសតឹ ។
យេ មំ រូបេន បាមឹសុ   យេ ច ឃោសេន អនុគូ[1]
ឆន្ទរាគវសូបេតា   ន មំ ជានន្តិ តេ ជនា ។
អជ្ឈត្តញ្ច ន ជានាតិ   ពហិទ្ធា ច ន បស្សតិ
សមន្តាវរណោ ពាលោ   ស វេ ឃោសេន វុយ្ហតិ ។
អជ្ឈត្តញ្ច ន ជានាតិ   ពហិទ្ធា ច វិបស្សតិ[2]
ពហិទ្ធាផលទស្សាវី   សោបិ ឃោសេន វុយ្ហតិ ។
អជ្ឈត្តញ្ច បជានាតិ   ពហិទ្ធា ច វិបស្សតិ
អនាវរណទស្សាវី   ន សោ ឃោសេន វុយ្ហតីតិ ។

លកុណ្ឌកោ ថេរោ ។

(៦៦៧) ឯកបុត្តោ អហំ អាសឹ   បិយោ មាតុ បិយោ បិតុ
ពហូហិ វតចរិយាហិ   លទ្ធោ អាយាចនាហិ ច ។

---

១ ម. អន្វគូ ។ ២ ម. ច បស្សតិ ។

ជនពួកខ្លះ ត្រេកអរដោយស្គរ ដោយពិណ ដោយស្គរដៃ ក៏មាន ចំណែកខ្ញុំនៅទៀបគល់ឈើ ត្រេកអរតែក្នុងពុទ្ធសាសនា ។ មួយទៀត ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រទានពរដល់ខ្ញុំ ។ បានពរនោះ ខ្ញុំកាន់យកនូវកាយគតាសតិ ជានិច្ច ដើម្បីលោកទាំងអស់ ។ ពួកជនណា មើលងាយខ្ញុំដោយរូបក្តី ពួកជនណា តាមខ្ញុំទៅដោយសំឡេងក្តី[1] ពួកជនទាំងនោះសុទ្ធតែលុះអំណាចនៃឆន្ទរាគ មិនស្គាល់ខ្ញុំទេ ។ បុគ្គលណា មិនដឹងធម៌ខាងក្នុង ទាំងមិនឃើញធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សពាល មានធម៌ជាគ្រឿងកំបាំងជុំវិញ តែងត្រូវសំឡេងនាំបណ្តោយទៅ ។ បុគ្គលណាមិនដឹងធម៌ខាងក្នុង ប៉ុន្តែឃើញច្បាស់នូវធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃើញផលខាងក្រៅ ក៏ត្រូវសំឡេងបណ្តោយទៅដែរ ។ បុគ្គលណាដឹងច្បាស់នូវធម៌ខាងក្នុង ទាំងឃើញច្បាស់នូវធម៌ខាងក្រៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកឃើញធម៌ដែលគ្មានគ្រឿងកំបាំង តែងមិនត្រូវសំឡេងបណ្តោយទៅឡើយ ។

លកុណ្ឌកត្ថេរ ។

(៦៦៧) ខ្ញុំជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ របស់មាតា ជាទីស្រឡាញ់ របស់បិតា ដែលមាតាបិតា បានហើយ ដោយការប្រព្រឹត្តវត្ត ដ៏ច្រើនផង ដោយការបន់ស្រន់ផង ។

---

១ ឃោសតា ។

តេ ច មំ អនុកម្បាយ   អត្ថកាមា ហិតេសិនោ
ឧភោ បិតា ច មាតា ច   ពុទ្ធស្ស ឧបនាមយុំ ។
កិច្ឆាលទ្ធោ អយំ បុត្តោ   សុខុមាលោ សុខេធិតោ
ឥមំ ទទាម តេ នាថ   ជិនស្ស បរិចារកំ ។
សត្ថា ច មំ បដិគ្គយ្ហ   អានន្ទំ ឯតទព្រវិ
បព្វាជេហិ ឥមំ ខិប្បំ   ហេស្សត្យាជានិយោ អយំ ។
បព្វាជេត្វាន មំ សត្ថា   វិហារំ បាវិសី ជិនោ
អនោគ្គតស្មិំ សុរិយស្មិំ   តតោ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។
តតោ សត្ថា និរាកត្វា   បដិសល្លានវុដ្ឋិតោ
ឯហិ ភទ្ទាតិ មំ អាហ   សា មេ អាសូបសម្បទា ។
ជាតិយា សត្តវស្សេន   លទ្ធា មេ ឧបសម្បទា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   អហោ ធម្មសុធម្មតា ។

ភទ្ទោ ថេរោ ។

(៦៦៨) ទិស្វា បាសាទឆាយាយំ   ចង្កមន្តំ នរុត្តមំ
តត្ថ នំ ឧបសង្កម្ម   វន្ទិស្សំ បុរិសុត្តមំ ។

ឯមាតានឹងបិតាទាំងពីរនោះ ជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន ស្វែងរកប្រយោជន៍ ទើបនាំខ្ញុំទៅថ្វាយព្រះពុទ្ធ ព្រោះសេចក្តីអនុគ្រោះ (ដោយពាក្យថា) កូននេះធ្លាប់សុខ ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដោយលំបាក បពិត្រព្រះលោកនាថ យើងខ្ញុំសូមថ្វាយកូននេះ ឲ្យជាអ្នកបំរើព្រះអង្គ អ្នកឈ្នះមារ ។ ទើបព្រះសាស្តាទទួលខ្ញុំ ហើយត្រាស់ពាក្យនេះនឹងព្រះអានន្ទថា អ្នកចូរបំបួសកុមារនេះឲ្យឆាប់ កុមារនេះនឹងបានជាបុរសអាជានេយ្យ ។ លុះព្រះសាស្តាអ្នកឈ្នះមារ ទ្រង់ឲ្យបំបួសខ្ញុំរួចហើយ ក៏ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ កាលព្រះអាទិត្យមិនទាន់លិច លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏ផុតចាកអាសវៈ ។ តពីនោះមក ព្រះសាស្តាទ្រង់ចេញចាកទីសម្ងំ លះបង់ ហើយត្រាស់នឹងខ្ញុំថា ម្នាលភទ្ទៈ អ្នកចូរមក ព្រះពុទ្ធដីកានោះបានជាឧបសម្បទារបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានឧបសម្បទា ក្នុងកាលអាយុ ៧ ឆ្នាំ អំពីកំណើត ខ្ញុំបានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ហើយ ឱ! ព្រះធម៌ល្អណាស់ហ្ន៎ ។

• ភទ្ទត្ថេរ ។

(៦៦៨) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសាស្តា ព្រះអង្គឧត្តមជាងជន ដែលកំពុងចង្ក្រម ក្នុងម្លប់ប្រាសាទជិតកុដិ ក៏បានចូលទៅកាន់ព្រះសាស្តាក្នុងទីនោះ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ជាបុរសដ៏ឧត្តម ។

ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា សង្ហរិត្វាន(១) បាណយោ
អនុចង្កមិស្សំ វិរជំ សព្វសត្តានមុត្តមំ ។
តតោ បញ្ហេ អាបុច្ឆិ មំ បញ្ហានំ កោវិទោ វិទូ
អច្ឆម្ភី ច អភីតោ ច ព្យាកាសឹ សត្ថុនោ អហំ ។
វិស្សជ្ជិតេសុ បញ្ហេសុ អនុមោទិ តថាគតោ
ភិក្ខុសង្ឃំ វិលោកេត្វា ឥមមត្ថំ អភាសថ ។
លាភា អង្គមគធានំ យេសាយំ បរិភុញ្ជតិ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច បច្ចយំ សយនាសនំ ។
បច្ចុដ្ឋានញ្ច សាមីចឹ តេសំ លាភាតិ ចាព្រវិ ។
អជ្ជតគ្គេ មំ សោបាក ទស្សនាយោបសង្កម
ឯសា ចេវ តេ សោបាក ភវតុ ឧបសម្បទា ។
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ លទ្ធាន ឧបសម្បទំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ អហោ ធម្មសុធម្មតាតិ ។

សោបាកោ ថេរោ ។

---

១ ម. សំហរិត្វាន ។

ខ្ញុំធ្វើនូវចីវរ ឆៀងស្មាម្ខាង ហើយផ្គងដៃ បានដើរចង្ក្រមតាមព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ឧត្តមជាងសព្វសត្វ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាព្រះអង្គទ្រង់ឈ្លាសវៃ ប្រាជ្ញនូវប្រស្នា បានសួរប្រស្នាចំពោះខ្ញុំ ។ ក៏មិនតក់ស្លុត មិនភិតភ័យ បានឆ្លើយប្រស្នាថ្វាយព្រះសាស្តា ។ កាលដែលខ្ញុំឆ្លើយប្រស្នាចប់ហើយ ព្រះតថាគតក៏ទ្រង់អនុមោទនា ហើយទ្រង់ទតមើលភិក្ខុសង្ឃ បានត្រាស់សេចក្តីនេះថា ។ សោបាកៈនេះ ប្រើប្រាស់បច្ច័យ គឺចីវរ បិណ្ឌបាត ទីដេកនិងទីអង្គុយរបស់ពួកអ្នកដែនអង្គៈមគធៈណា ពួកជនអ្នកដែនអង្គៈមគធៈនោះ ហៅថាបានលាភ ។ មួយទៀត ព្រះសាស្តាត្រាស់នូវការក្រោកទទួល និងការប្រព្រឹត្តិសមគួរ ថាជាលាភរបស់ពួកជនអ្នកដែនអង្គៈមគធៈនោះ ។ (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) ម្នាលសោបាកៈ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ អ្នកចូរមកជួបនឹងតថាគតចុះ ម្នាលសោបាកៈ ការដោះស្រាយប្រស្នានេះឯង ចូរជាឧបសម្បទារបស់អ្នកចុះ ។ ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ គិតពីកំណើត ក៏បានឧបសម្បទាទ្រទ្រង់នូវកាយជាទីបំផុត ។ ឱ! ព្រះធម៌ល្អណាស់តើ ។

សោបាកត្ថេរ ។

(៦៦៨) សរេ ហត្ថេហិ ភញ្ជិត្វា កត្វាន កុដិមច្ឆិសំ
តេន មេ សរភង្គោតិ នាមំ សម្មុតិយា(១) អហុ ។
ន មយ្ហំ កប្បតេ អជ្ជ សរេ ហត្ថេហិ ភញ្ជិតុំ
សិក្ខាបទា នោ បញ្ញត្តា គោតមេន យសស្សិនា ។
សកលំ សមត្តំ រោគំ សរភង្គោ នាទ្ទសំ បុព្វេ
សោយំ រោគោ ទិដ្ឋោ វច- នករេនាតិទេវស្ស ។
យេនេវ មគ្គេន គតោ វិបស្សី
យេនេវ មគ្គេន សិខី ច វេស្សភូ
កកុសន្ធកោណាគមនោ ច កស្សបោ
តេនញ្ជសេន អគមាសិ គោតមោ ។
វីតតណ្ហា អនាទានា សត្ត ពុទ្ធា ខយោគធា
យេហាយំ ទេសិតោ ធម្មោ ធម្មភូតេហិ តាទិហិ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អនុកម្បាយ បាណិនំ
ទុក្ខំ សមុទយោ មគ្គោ និរោធោ ទុក្ខសង្ខយោ ។

១ ម. ឧ. សម្មុតិយា ។

(៦៦៨) ខ្ញុំ (កាលនៅជាតាបស) បានប្រែកស្បូវដោយដៃឯងធ្វើកុដិសម្រាប់នៅ ព្រោះហេតុនោះ បានជាឈ្មោះរបស់ខ្ញុំថា សរភង្គ ដោយសម្មតិ ។ ការប្រែកស្បូវដោយដៃ មិនគួរដល់ខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះទេ ព្រោះសិក្ខាបទទាំងឡាយ ព្រះគោតមដ៏មានយសបានបញ្ញត្តហើយដល់យើង ។ ខ្ញុំឈ្មោះសរភង្គ មិនបានឃើញរោគ ដែលពេញពោរទាំងអស់ ក្នុងកាលមុន រោគនោះដែលសរភង្គធ្វើតាមពាក្យ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាទេវតាដ៏ប្រសើរ បានឃើញហើយ ។

ព្រះវិបស្សីទ្រង់យាងទៅហើយ តាមផ្លូវណា ព្រះសិខី ព្រះវេស្សភូ ព្រះកកុសន្ធៈ ព្រះកោនាគមនៈ និងព្រះកស្សបៈទ្រង់យាងទៅតាមផ្លូវណា ព្រះគោតមទ្រង់យាងទៅតាមផ្លូវនោះដែរ ។

ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ៧ ព្រះអង្គ ប្រាសចាកតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ យាងចុះកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គមានធម្មកាយកើតហើយ ប្រកបដោយតាទិគុណ ទ្រង់សំដែងធម៌នេះគឺអរិយសច្ចៈ ៤ បានដល់ទុក្ខ សមុទ័យ មគ្គ និរោធ ជាទីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វ ។

យស្មិំ បវត្តតេ ទុក្ខំ សំសារស្មិំ អនន្តកំ
ភេទា ឥមស្ស កាយស្ស ជីវិតស្ស ច សង្ខយា
អញ្ញោ បុនព្ភវោ នត្ថិ សុវិមុត្តោម្ហិ សព្វធីតិ។

សរភង្គោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សុន្ទរសមុទ្ទោ ថេរោ ថេរោ លកុណ្ឌកភទ្ទិយោ
ភទ្ទោ ថេរោ ច សោបាកោ សរភង្គោ មហាឥសិ
សត្តកេ បញ្ចកា ថេរា គាថាយោ បញ្ចតិំសតីតិ។

សត្តកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ទុក្ខក្នុងសង្សារ មិនមានទីបំផុត ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយណា អំពីការបែកធ្លាយនៃកាយនេះក្តី ការអស់ទៅនៃជីវិតក្តី ភពថ្មីដទៃទៀតមិនមាន ខ្ញុំផុតស្រឡះហើយចាកកិលេសទាំងអស់។

សរភង្គត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៥ អង្គ គឺសុន្ទរសមុទ្ទត្ថេរ ១ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរ ១ ភទ្ទត្ថេរ ១ សោបាកត្ថេរ ១ សរភង្គមហាឥសី ១ ពោលនូវគាថា ៣៥ ក្នុងសត្តកនិបាត ។

ចប់ សត្តកនិបាត ។

ថេរគាថាយ អដ្ឋកនិបាតោ

(៤៣០) កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ ជនំ ន ឧយ្យមេ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាធិវាហោ ។
បង្កោតិ ហិ នំ អវេទយុំ
យាយំ វន្ទនបូជនា កុលេសុ
សុខុមំ សល្លំ ទុរុព្វហំ
សក្ការោ កាបុរិសេន ទុជ្ជហោ ។

ន បរស្សុបនិធាយ កម្មំ មច្ចស្ស បាបកំ[1]
អត្តនា តំ ន សេវេយ្យ កម្មពន្ធូ ហិ មាតិយា ។
ន បរេ វចនា ចោរោ ន បរេ វចនា មុនិ
អត្តានញ្ចេ[2] យថាវេទិ ទេវាបិ នំ តថា វិទូ ។
បរេ ច ន វិជានន្តិ មយមេត្ថ យមាមសេ
យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធគា ។
ជីវតេ វាបិ សប្បញ្ញោ អបិ វិត្តបរិក្ខយោ
បញ្ញាយ ច អលាភេន វិត្តវាបិ ន ជីវតិ ។

១ ម. មច្ចស្ស បាបកំ ។ ២ អត្តានញ្ចំ · អត្តានន្តិ វិសុទ្ធិ ។

ថេរគាថា អដ្ឋកនិបាត

(៤៣០) បព្វជិតមិនគប្បីធ្វើនូវកម្មច្រើនទេ គប្បីលះបង់ជន (បាបមិត្ត) មិនគប្បីខ្វល់ខ្វាយ (ដើម្បីលាភទេ) ព្រោះបព្វជិតអ្នកខ្វល់ខ្វាយ ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងលះបង់ប្រយោជន៍ ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ការថ្វាយបង្គំនិងការបូជាណា ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹងច្បាស់នូវការថ្វាយបង្គំ និងការបូជានោះ ថាដូចជាភក់ ថាដីដ៏ជាសរដ៏ល្អិត ដកចេញបានក្រ ជាគ្រឿង សក្ការៈ ដែលបុរសអាក្រក់ លះបង់បានដោយកម្រ ។

បុគ្គលមិនគប្បីសេពនូវអំពើអាក្រក់ដោយខ្លួនឯង ព្រោះបំពេញ(ខ្លួន) ដល់សត្វដទៃ (ទាំងមិនញុំាងបុគ្គលដទៃឲ្យសេពនូវអំពើអាក្រក់នោះ) ព្រោះថាសត្វទាំងឡាយ មានកម្មជាផៅពង្ស ។ បុគ្គលជាចោរ ព្រោះពាក្យអ្នកដទៃក៏ទេ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះពាក្យអ្នកដទៃក៏ទេ បុគ្គលដឹងខ្លួនឯង យ៉ាងណា សូម្បីពួកទេវតាក៏ដឹងបុគ្គលនោះយ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកជនដទៃសុទ្ធតែមិនដឹងច្បាស់ថា យើងទាំងឡាយនឹងវិនាស ក្នុងលោកនេះ តែពួកជនណា ដឹងច្បាស់ក្នុងលោកនោះ ការជំលោះ រមែងស្ងប់រម្ងាប់ទៅ អំពីសំណាក់ពួកជននោះ ។ បុគ្គលប្រកបដោយបញ្ញា ទុកជាអស់សម្បត្តិហើយក៏ដោយ ក៏ឈ្មោះថារស់នៅ ឯបុគ្គលមានសម្បត្តិ ឈ្មោះថា មិនរស់នៅ ព្រោះការមិនបាននូវបញ្ញា ។

សព្វំ សុណាតិ សោតេន សព្វំ បស្សតិ ចក្ខុនា
ន ច ទិដ្ឋំ សុតំ ធីរោ សព្វំ ឧជ្ឈិតុមរហតិ ។
ចក្ខុមស្ស យថា អន្ធោ សោតវា ពធិរោ យថា
បញ្ញវស្ស យថា មូគោ ពលវា ទុព្វលោរិវ
អថ អត្ថេ សមុប្បន្នេ សយេថ(១) មតសាយិកន្តិ ។

មហាកច្ចាយនោ ថេរោ ។

(៤៣១) អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
ស វេ តាទិសកោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
គុត្តទ្វារោ សទា ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណសីលោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។

១ ម. ចាស្សេថ ។

បុគ្គលរមែងស្ដាប់នូវសំឡេងទាំងអស់បាន ដោយត្រចៀក បុគ្គលមានចក្ខុរមែងឃើញរូបគ្រប់យ៉ាង ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញមិនគួរលះបោល (ឬប្រកាន់) នូវអារម្មណ៍ទាំងពួងដែលខ្លួនឃើញហើយ ឮហើយឡើយ ។ បុគ្គលអ្នកមានភ្នែក គប្បីធ្វើដូចជាខ្វាក់ បុគ្គលអ្នកមានត្រចៀក គប្បីធ្វើដូចជាថ្លង់ បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា គប្បីធ្វើដូចជាគ បុគ្គលអ្នកមានកំឡាំង គប្បីធ្វើដូចជាអ្នកខ្សោយកំឡាំង តែកាលបើហេតុ (មិនគួរធ្វើ) កើតឡើងហើយ ត្រូវដេកដូចជាដេកស្លាប់ ។

មហាកច្ចាយនត្ថេរ ។

(៤៣១) ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ ភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះនោះឯង រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានទ្វាររក្សាហើយគ្រប់កាល ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានសីលល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោយសោកក្នុងខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។

អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណមិត្តោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
អក្កោធនោ អនុបនាហី អមាយោ រិត្តបេសុណោ
កល្យាណបញ្ញោ យោ ភិក្ខុ ឯវំ បេច្ច ន សោចតិ ។
យស្ស សទ្ធា តថាគតេ អចលា សុប្បតិដ្ឋិតា
សីលញ្ច យស្ស កល្យាណំ អរិយកន្តំ បសំសិតំ
សង្ឃេ បសាទោ យស្សត្ថិ ឧជុភូតញ្ច ទស្សនំ
អទលិទ្ទោតិ តំ អាហុ អមោឃន្តស្ស ជីវិតំ ។
តស្មា សទ្ធញ្ច សីលញ្ច បសាទំ ធម្មទស្សនំ
អនុយុញ្ជេថ មេធាវី សរំ ពុទ្ធាន សាសនន្តិ ។

សិរិមិត្តោ ថេរោ ។

(២៣២) យទា បឋមមទ្ទក្ខឹ សត្ថារមកុតោភយំ
តតោ មេ អហុ សំវេគោ បស្សិត្វា បុរិសុត្តមំ ។
សិរឹ ហត្ថេហិ បាទេហិ យោ បណាមេយ្យ អាគតំ

ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានមិត្តល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោកស្ដាយ ក្នុងកាលខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុណា គ្មានសេចក្ដីក្រោធ មិនចងសេចក្ដីក្រោធទុក មិនមានមាយា ប្រាសចាកសេចក្ដីញុះញង់ មានបញ្ញាល្អ ភិក្ខុនោះ រមែងមិនសោកស្ដាយ ក្នុងកាលខាងមុខ ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលណា មានសទ្ធាមិនញាប់ញ័រ តាំងនៅល្អស៊ប់ក្នុងព្រះតថាគតផង បុគ្គលណា មានសីលល្អ ជាទីត្រេកអរនៃព្រះអរិយៈ ដែលព្រះអរិយៈសរសើរហើយផង បុគ្គលណា មានសេចក្ដីជ្រះថ្លា ក្នុងសង្ឃផង បុគ្គលណា មានការយល់ឃើញត្រង់ផង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថាជាអ្នកមិនខ្សត់ ជីវិតរបស់បុគ្គលនោះ មិនមែនជាមោឃៈទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ មេធាវីបុគ្គល កាលរលឹកនូវពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គួរប្រកបរឿយៗនូវសទ្ធាផង សីលផង សេចក្ដីជ្រះថ្លាផង ការយល់ធម៌ផង ។

សិរិមិត្តត្ថេរ ។

(២៣២) កាលណា ខ្ញុំឃើញព្រះសាស្ដា ព្រះអង្គគ្មានភ័យអំពីទីណាជាដំបូង ក្នុងកាលនោះ សេចក្ដីសង្វេគក៏មានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញព្រះសាស្ដា ជាឧត្តមបុរស ។ អ្នកណា បានសិរីដែលមក(កេរ្តិ៍)ដោយដៃផងជើង

ឯតាទិសំ សោ សត្ថារំ អារាធេត្វា វិរាធយេ ។
តទាហំ បុត្តទារញ្ច ធនធញ្ញញ្ច ឆឌ្ឌយឹ
កេសមស្សូនិ ឆេទេត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ ។
សិក្ខាសាជីវសម្បន្នោ ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតោ
នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធំ វិហាសឹ អបរាជិតោ ។
តតោ មេ បណិធី អាសិ ចេតសោ អភិបត្ថិតោ
ន និសីទេ មុហុត្តម្បិ តណ្ហាសល្លេ អនូហតេ ។
តស្ស មេវំ វិហរតោ បស្ស វីរិយបរក្កមំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
អរហា ទក្ខិណេយ្យោម្ហិ វិប្បមុត្តោ និរូបធិ ។
តតោ រត្យា វិវសនេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
សព្វំ តណ្ហំ វិសោសេត្វា បល្លង្កេន ឧបាវិសឹ ។

មហាបន្ថកោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

មហាកច្ចាយនោ ថេរោ សិរិមិត្តោ មហាបន្ថកោ
តយោ[១] អដ្ឋនិបាតម្ហិ គាថាយោ ចតុវីសតីតិ ។

អដ្ឋកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ម, ឧ. ឯតេ ។

អ្នកនោះឈ្មោះថា ញុំាងព្រះសាស្តាដែលបានឲ្យត្រេកអរ ហើយឲ្យប្រាសចាកសេចក្ដីត្រេកអរវិញ ។ គ្រាកាលនោះខ្ញុំលះបង់កូននិងប្រពន្ធផង ទ្រព្យនិងស្រូវផង កោរសក់និងពុកចង្កា ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយសិក្ខានិងសាជីវៈ សង្រួមល្អក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនចាលចាញ់កិលេស តែងនមស្ការព្រះសម្ពុទ្ធ សម្រាន្តនៅ ។ ខណៈនោះ សេចក្ដីតាំងចិត្ត ខ្ញុំបានតម្កល់ហើយថា កាលបើខ្ញុំមិនទាន់ដកសរគឺតណ្ហាបានទេ ខ្ញុំមិនអង្គុយសូម្បីមួយភ្លែត ។ អ្នកចូរមើលសេចក្ដីព្យាយាម និងការប្រឹងប្រែងរបស់ខ្ញុំនោះ យ៉ាងនេះ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទិព្វចក្ខុខ្ញុំក៏បានជម្រះហើយ ខ្ញុំជាព្រះអរហន្ត គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ មិនមានឧបធិ ។ លំដាប់នោះ គ្រាកាលរាត្រីអស់ទៅ ព្រះអាទិត្យកំពុងរះឡើង ខ្ញុំបានធ្វើតណ្ហាទាំងអស់ឲ្យរីងស្ងួត ហើយអង្គុយដោយភ្នែន ។

ចប់មហាបន្ថកត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៣ អង្គ គឺមហាកច្ចាយនត្ថេរ ១ សិរិមិត្តត្ថេរ ១ មហាបន្ថកត្ថេរ ១ បានសំដែងគាថាទាំងឡាយ ២៤ ក្នុងអដ្ឋកនិបាត ។

ចប់ អដ្ឋកនិបាត ។

ថេរគាថាយ នវកនិបាតោ

(២៣៣) យទា ទុក្ខំ ជរាមរណន្តិ បណ្ឌិតោ
អវិទ្ទសូ យត្ថ សិតា បុថុជ្ជនា
ទុក្ខំ បរិញ្ញាយ សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា ទុក្ខស្សាវហនឹ វិសត្តិកំ
បបញ្ចសង្ឃាតទុខាធិវាហនឹ
តណ្ហំ បហន្ត្វាន សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា សិវំ ទ្វេចតុរង្គគាមិនំ
មគ្គុត្តមំ សព្វកិលេសសោធនំ
បញ្ញាយ ផុសិត្វា(១) សតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា អសោកំ វិរជំ អសង្ខតំ
សន្តំ បទំ សព្វកិលេសសោធនំ
ភាវេតិ សញ្ញោជនពន្ធនច្ឆិទំ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

១ ឱ. ម. បស្សិត្វា ។

ថេរគាថា នវកនិបាត

(២៣៣) ពួកបុថុជ្ជន មិនដឹងថា ជរាមរណៈជាទុក្ខ ហើយជាប់ជំពាក់ក្នុងទុក្ខណា អ្នកប្រាជ្ញមានស្មារតី បានកំណត់ដឹង (នូវទុក្ខនោះ)ថាជាទុក្ខ ហើយចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរលើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ បណ្ឌិតលុះលះបង់នូវតណ្ហា ដែលនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ជាធម្មជាតិផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ នាំមកនូវកិលេសជាគ្រឿងនាំសត្វឲ្យយឺតយូរ និងសេចក្តីទុក្ខដូចជាឃ្លាប មានស្មារតីចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះរមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ បុគ្គលពាល់ត្រូវមគ្គដ៏ឧត្តមប្រកបដោយអង្គ៤ពីរដង ជាក្សេម ជាគ្រឿងជម្រះនូវកិលេសទាំងអស់ ដោយបញ្ញា ជាអ្នកមានស្មារតី ចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេក-អរដ៏ក្រៃលែងជាងឈាននោះឡើយ ។ បុគ្គលចំរើននូវសន្តបទ ដែលឥតមានសោក ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ឥតមានបច្ច័យតាក់តែង ជាគ្រឿងជម្រះនូវកិលេសទាំងអស់ ផ្តាច់នូវចំណងគឺសញ្ញោជនៈ ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ជាងការចំរើននូវសន្តបទនោះឡើយ ។

យទា នភេ គជ្ជតិ មេឃទុន្ទុភិ
ធារាកុលា វិហង្គបថេ សមន្តតោ
ភិក្ខុ ច បព្ភារគតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា នទីនំ កុសុមាកុលានំ
វិចិត្តវានេយ្យវដំសកានំ
តីរេ និសិន្នោ សុមនោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា និសីថេ(១) រហិតម្ហិ កាននេ
ទេវេ គឡន្តម្ហិ នទន្តិ ទាឋិនោ
ភិក្ខុ ច បព្ភារគតោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។
យទា វិតក្កេ ឧបរុន្ធិយត្តនោ
នគន្តរេ នគវិវរំ សមស្សិតោ
វីតទ្ទរោ វីតខិលោវ ឈាយតិ
តតោ រតឹ បរមតរំ ន វិន្ទតិ ។

---

១ ម. និសិថេ ។ ឱ. និសីទេ ។

ផ្គរលាន់ក្នុងអាកាស ទឹកភ្លៀងពាសពេញ ដោយជុំវិញ ក្នុង
អាកាសក្នុងកាលណា កាលនោះ ភិក្ខុចូលទៅនៅក្នុងញកភ្នំ
ចំរើនឈាន រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរជាងឈាននោះ
ឡើយ ។ ភិក្ខុអង្គុយក្បែរច្រាំងស្ទឹងទាំងឡាយ ដែលដាស
ដោយផ្កា មានផ្កាឈើក្នុងព្រៃវិចិត្រជាគ្រឿងប្រដាប់ មាន
ចិត្តល្អ ចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាន
នូវសេចក្ដីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ កាល
បើភ្លៀងធ្លាក់ចុះក្នុងព្រៃស្ងាត់ ពេលយប់ ពួកសត្វមានចង្កូម
បន្លឺឡើង ចំណែកភិក្ខុចូលទៅកាន់ញកភ្នំហើយចំរើនឈាន
ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរ
ដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។ ភិក្ខុអាស្រ័យនូវចន្លោះ
ភ្នំ ក្នុងកណ្ដាលនៃភ្នំ បំបាត់នូវវិតក្កៈទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ប្រាស
ចាកសេចក្ដីខ្វល់ ប្រាសចាកសេចក្ដីរឹងរូសនៃចិត្ត ហើយ
ចំរើនឈាន ក្នុងកាលណា កាលនោះ រមែងមិនបាននូវ
សេចក្ដីត្រេកអរដ៏លើសលុបជាងឈាននោះឡើយ ។

យថា សុទី ឧលទិលសោកាតសោ

និក្ខមោ ចិត្តសោ វិសេសោ

សព្វាសវេ ព្យន្តិការោ ឈាយតិ

តតោ រតិ បរមតំ ឯ វិមុត្តិតិ ។

វគ្គោ តតិយោ ។

ឧទ្ទានំ

ភូតោ តជ្ជសោជេហ ឋកោ ទុក្ខសោណក

ឯវកម្ម និទាតម្ម តាជាយោជ ៤មានកតិ ។

ឯកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

(ក៏ក្តី) ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ជាអ្នកស៊ើបសេចក្តីនឹកដ៏ជាមន្ទិល គឺកិលេសចក្ខុយោគឡើងរាល ជាអ្នកឥតមានសន្ទុះទៅកើតទៀត ត្រូវ តណ្ហា ក្រោសបាកសរើកតាំងក្តីលេស ធ្វើនូវការសេះតាំងអស់ ឡើងរាល ចំរើនឈាន គង់ការណា ការតោះ វៀងចិត្ត មាននូវសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុប ជាងឈានតោះឡើយ ។

វគ្គទី ៣

ឧទ្ទាន

ព្រះសូត្រ ៤ មួយអង្គឯង ដូចជាកុយរមាស ជាអ្នកឃើញពិត មានសំដែងគាថា ៤ ដែលមកក្នុងឯកនិបាត ។

ចប់ ឯកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ទសកនិបាតោ

(៦៣៦) អង្គារិនោ ទានិ ទុមា ភទន្តេ
ផលេសិនោ ឆទនំ វិប្បហាយ
តេ អច្ចិមន្តោវ បភាសយន្តិ
សមយោ មហាវីរ ភគី រសានំ ។
ទុមានិ ផុល្លានិ មនោរមានិ
សមន្តតោ សព្វទិសា បវន្តិ
បត្តំ បហាយ ផលមាសសានា (១)
កាលោ ឥតោ បក្កមនាយ វីរ ។
នេវាតិសីតំ ន បនាតិឧណ្ហំ
សុខា ឧតុ អទ្ធនិយា ភទន្តេ
បស្សន្តុ តំ សាកិយា កោលិយា ច
បច្ឆាមុខំ រោហិណិយំ តរន្តិ (២) ។
អាសាយ កសតេ ខេត្តំ ពីជំ អាសាយ វប្បតិ
អាសាយ វាណិជា យន្តិ សមុទ្ទំ ធនហារកា ។
យាយ អាសាយ តិដ្ឋាមិ សា មេ អាសា វិបច្ចតុ (៣) ។

១ ឱ. ផលមាសមានា ។ ២ ឱ. តរន្តំ ។ ៣ ឱ. ម. សមិជ្ឈតុ ។

ថេរគាថា ទសកនិបាត

(៦៣៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ពួកឈើមានពណ៌ដូចរងើកភ្លើង ផលផ្លែហើយ ផ្ទេរស្លឹកចាស់ចោល ឈើទាំងនោះរុងរឿង ដូចជាអណ្តាតភ្លើង បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ កាលនេះ ជាកាលគួរបានចំណែកនៃរសហើយ ។ ឈើទាំងឡាយ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត មានផ្កា ផ្សាយក្លិនសព្វទិសជុំវិញ ផ្ទេរស្លឹកចាស់ចោល ប្រាថ្នានឹងចេញផ្លែថ្មីទៀត បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម កាលនេះជាកាលគួរដើម្បីចេញទៅអំពីទីនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រដូវដែលមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ជាសុខស្រួល គួរដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយបាន ពួកសក្យៈ និងពួកកោលិយៈ សូមជួបព្រះអង្គ ដែលមានព្រះភក្ត្របែរត្រឡប់មកខាងក្រោយ កំពុងឆ្លងស្ទឹងរោហិណី ។ អ្នកស្រែភ្ជួរស្រែ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា គេព្រោះពូជ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ពួកឈ្មួញ អ្នកនាំទ្រព្យឆ្លងសមុទ្រ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឋិតនៅ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាណា សេចក្តីប្រាថ្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមឲ្យសម្រេច ។

បុនប្បុនញ្ចេវ វបន្តិ ពីជំ
បុនប្បុនំ វស្សតិ ទេវរាជា
បុនប្បុនំ ខេត្តំ កសន្តិ កស្សកា
បុនប្បុនំ ធញ្ញមុបេតិ រដ្ឋំ ។
បុនប្បុនំ យាចនកា ចរន្តិ
បុនប្បុនំ ទានបតី ទទន្តិ
បុនប្បុនំ ទានបតី ទទិត្វា
បុនប្បុនំ សគ្គមុបេន្តិ ឋានំ ។
វីរោ(១) ហវេ សត្តយុគំ បុនេតិ(២)
យស្មឹ កុលេ ជាយតិ ភូរិបញ្ញោ
មញ្ញាមហំ សក្កតិ ទេវទេវោ
តយា ហិ ជាតោ មុនិ សច្ចនាមោ ។
សុទ្ធោទនោ នាម បិតា មហេសិនោ
ពុទ្ធស្ស មាតា បន មាយា មហេសី(៣)
យា(៤) ពោធិសត្តំ បរិហរិយ កុច្ឆិនា
កាយស្ស ភេទា តិទិវម្ហិ មោទតិ ។

---

១ ម. យ. វីរា ។ ២ បុនេតិ សោធេតិ អដ្ឋកថា ។
៣ ម. មាយនាមា ។ ម. មាយាគោតមស្ស ។ ៤ ម. យានំ ធេ្វ ។

អ្នកស្រែតែងសាបព្រោះពូជរឿយៗ(១) ទេវរាជបង្អុរភ្លៀងក៏រឿយៗ ពួកអ្នកស្រែ ភ្ជួរស្រែរឿយៗ ពួកអ្នកស្រែនោះនាំស្រូវចូលទៅកាន់ដែនក៏រឿយៗ ។ ពួកស្មូមត្រាច់សូមរឿយៗ អ្នកម្ចាស់ទាន ឲ្យទានក៏រឿយៗ ពួកម្ចាស់ទានលុះឲ្យរឿយៗ ហើយតែងទៅកាន់ឋានសួគ៌ក៏រឿយៗដែរ ។ អ្នកប្រាជ្ញមានបញ្ញាដូចផែនដី កើតក្នុងត្រកូលណា រមែងញុំាងត្រកូលបុរស ៧ ជួរ ក្នុងត្រកូលនោះឲ្យស្អាត ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ថា (ព្រះមានព្រះភាគ) ជាទេវតាប្រសើរជាងទេវតា អាច (ធ្វើសត្វដទៃឲ្យស្អាតបាន) ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញមានព្រះនាមដ៏ពិត កើតហើយអំពីព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាបិតារបស់ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឯព្រះមហេសីព្រះនាមមាយា ជាពុទ្ធមាតា ដែលទ្រទ្រង់ព្រះពោធិសត្វដោយផ្ទៃ លុះរំលាយខន្ធទៅ ត្រេកអរក្នុងតុសិតទេវលោក ។

---

១ បាលីថា "បុនប្បុនំ" ប្រែថា "រឿយៗ, ញយៗ, ដដែលៗ, ញឹកញាប់, ប៉ុកប៉ុន"។

សា គោតមី កាលកតា ឥតោ ចុតា
ទិព្វេហិ កាមេហិ សមង្គិភូតា
សា មោទតិ កាមគុណេហិ បញ្ចហិ
បរិវារិតា ទេវគណេហិ តេហិ ។
ពុទ្ធស្ស បុត្តម្ហិ អសយ្ហសាហិនោ
អង្គីរសស្សប្បដិមស្ស តាទិនោ
បិតុ បិតា មយ្ហំ តុវំសិ សក្ក
ធម្មេន មេ[១] គោតម អយ្យកោសីតិ ។

កាឡុទាយី ថេរោ ។

៦៣៨) បុរតោ បច្ឆតោ វាបិ អបរោ ចេ ន វិជ្ជតិ
អតីវ ផាសុ ភវតិ ឯកស្ស វសតោ វនេ ។
ហន្ទ ឯកោ គមិស្សាមិ[២] អរញ្ញំ ពុទ្ធវណ្ណិតំ
ផាសុំ ឯកវិហារិស្ស បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។
យោគបីតិករំ រម្មំ មត្តកុញ្ជរសេវិតំ
ឯកោ អត្តវសី ខិប្បំ បវិសិស្សាមិ កាននំ ។
សុបុប្ផិតេ សីតវនេ សីតលេ គិរិកន្ទរេ
គត្តានិ បរិសិញ្ចិត្វា ចង្កមិស្សាមិ ឯកកោ ។

---
១ ម. គោ ។ ២ ម. គមិស្សាមិ ។

ព្រះនាងគោតមីនោះ ជាគោតមគោត្រ លុះធ្វើកាលកិរិយាចាកលោកនេះទៅ បានស្កប់ស្កល់ដោយកាមជាទិព្វទាំងឡាយ ព្រះនាងត្រេកអរ ដោយកាមគុណទាំង៥ មានពពួកទេវតាទាំងនោះហែហមហើយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុត្រនៃព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលដទៃគ្របសង្កត់បាន ព្រះនាមអង្គីរសៈ មិនមានបុគ្គលដទៃប្រៀបបាន ប្រកបដោយតាទិគុណ បពិត្រព្រះអង្គជាសក្យៈ ព្រះអង្គជាបិតានៃបិតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះគោតម ព្រះអង្គជាជីតា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយធម៌ ។

កាឡុទាយីត្ថេរ ។

(៦៣៨) បើបុគ្គលដទៃ មិនមានអំពីមុខក្តី ក្រោយក្តី សេចក្តីសប្បាយក្រៃពេក រមែងមានដល់បុគ្គលម្នាក់ឯងនៅក្នុងព្រៃ ។ បើដូច្នោះ អាត្មាអញតែម្នាក់ឯង នឹងទៅកាន់ព្រៃ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សរសើរហើយ ជាទីសប្បាយរបស់ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាអ្នកនៅតែម្នាក់ឯង ។ អាត្មាអញតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងប្រយោជន៍ នឹងចូលយ៉ាងឆាប់ទៅកាន់ព្រៃ ជាទីធ្វើឲ្យកើតបីតិដល់យោគាវចរ ជាទីរីករាយ ដែលដំរីចុះប្រេង សេពគប់ហើយ ។ អាត្មាអញ ម្នាក់ឯង នឹងស្រោចស្រប់ខ្លួន ហើយចង្ក្រម ក្នុងព្រៃត្រជាក់ មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ក្បែរជ្រោះភ្នំ ដ៏ត្រជាក់ ។

ឯកាកិយោ អទុតិយោ រមណីយេ មហាវនេ
កទាហំ វិហរិស្សាមិ កតកិច្ចោ អនាសវោ។
ឯវំ មេ កត្តុកាមស្ស អធិប្បាយោ សមិជ្ឈតុ
សាធយិស្សាមហំ យេវ នាញ្ញោ អញ្ញស្ស ការកោ។
ឯស ពន្ធាមិ សន្នាហំ បវិសិស្សាមិ កាននំ
ន តតោ និក្ខមិស្សាមិ អប្បត្តោ អាសវក្ខយំ ។
មាលុតេ ឧបវាយន្តេ សីតេ សុរភិគន្ធកេ
អវិជ្ជំ ទាលយិស្សាមិ និសិន្នោ នគមុទ្ធនិ ។
វនេ កុសុមសញ្ឆន្នេ បព្ភារេ នូន សីតលេ
វិមុត្តិសុខេន សុខិតោ រមិស្សាមិ គិរិព្ពជេ ។
សោហំ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ចន្ទោ បន្នរសោ យថា
សព្ពាសវបរិក្ខីណោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោតិ ។

ឯកវិហារិយោ ថេរោ ។

(៥៣៦) អនាគតំ យោ បដិកច្ច បស្សតិ
ហិតញ្ច អត្ថំ អហិតញ្ច តំ ទ្វយំ
វិទ្ទេសិនោ តស្ស ហិតេសិនោ វា
រន្ធំ ន បស្សន្តិ សមេក្ខមានា ។

អង្កាល់ណា អាត្មាអញនឹងនៅជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានបុគ្គលជាគំរប់ពីរ មានសោឡសកិច្ចធ្វើហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នៅក្នុងព្រៃធំ ដែលគួរត្រេកអរ ។ សូមសេចក្ដីប៉ុនប៉ងរបស់អាត្មាអញ ដែលប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើសេចក្ដីព្យាយាមយ៉ាងនេះ បានសម្រេច អាត្មាអញនឹងធ្វើឲ្យសម្រេច (ព្រោះថា)អ្នកដទៃ ធ្វើជូនអ្នកដទៃពុំបានទេ ។ ឥឡូវនេះ អាត្មាអញនោះនឹងចងគ្រោះគឺព្យាយាម ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ បើអាត្មាអញមិនទាន់សម្រេចនូវធម៌ជាគ្រឿងអស់អាសវៈទេ នឹងមិនចេញពីព្រៃនោះឡើយ ។ កាលបើខ្យល់ត្រជាក់ មានក្លិនក្រអូបបក់ផ្សាយទៅ អាត្មាអញនឹងអង្គុយលើកំពូលភ្នំ ហើយទំលាយអវិជ្ជាឲ្យបាន ។ អាត្មាអញទទួលសេចក្ដីសុខ ដោយវិមុត្តិសុខក្នុងព្រៃ មានផ្កាដេរដាស ក្បែរញកភ្នំត្រជាក់ រួចហើយនឹងត្រេកអរ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ មានភ្នំព័ទ្ធជុំវិញ ដូចក្រោលគោ ។ អាត្មាអញនោះ មានតម្រិះគ្រប់គ្រាន់ ដូចព្រះចន្ទក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត អស់អាសវៈទាំងពួងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

ឯកវិហារិយត្ថេរ ។

(៥៣៦) បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញ នូវកិច្ចជាប្រយោជន៍និងមិនជាប្រយោជន៍ទាំងពីរនោះ ដែលមិនទាន់មកដល់ទុកជាមុន ជនទាំងឡាយ ជាសត្រូវក្ដី ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ក្ដី កាលតាមរកមើល រមែងមិនឃើញ នូវទោសនៃបុគ្គលនោះឡើយ ។

អានាបានស្សតី យស្ស បរិបុណ្ណា សុភាវិតា
អនុបុព្វំ បរិចិតា យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
ឱទាតំ វត មេ ចិត្តំ អប្បមាណំ សុភាវិតំ
និពទ្ធំ បគ្គហីតញ្ច សព្វា ឱភាសតេ ទិសា ។
ជីវតេបិ សប្បញ្ញោ អបិ វិត្តបរិក្ខយោ
បញ្ញាយ ច អលាភេន វិត្តវាបិ ន ជីវតិ ។
បញ្ញា សុតវិនិច្ឆិនី បញ្ញា កិត្តិសិលោកវឌ្ឍនី
បញ្ញាសហិតោ នរោ ឥធ អបិ ទុក្ខេសុ សុខានិ វិន្ទតិ ។
នាយំ អជ្ជតនោ ធម្មោ នច្ឆេរោ នបិ អព្ភុតោ
យត្ថ ជាយេថ មីយេថ តត្ថ កឹ វិយ អព្ភុតំ ។
អនន្តរំ ហិ ជាតស្ស ជីវិតា មរណំ ធុវំ
ជាតា ជាតា មរន្តីធ ឯវំ ធម្មា ហិ បាណិនោ ។

អានាបានស្សតិ ដែលព្រះយោគាវចរណា បានចំរើនល្អគ្រប់គ្រាន់ ហើយ បានសន្សំហើយ តាមលំដាប់ ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងមក ព្រះយោគាវចរនោះ រមែងញុំាងលោកនេះ ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទផុតចាកពពក ។ ៖ ចិត្តរបស់អញ ស រកប្រមាណមិនបាន គាត់អញ បានអប់រំល្អហើយផង បានផ្ចង់ជានិច្ចផង ញុំាងទិសទាំងពួងឲ្យភ្លឺផង ។ បុគ្គលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទោះបីជាអស់ទ្រព្យហើយ គឺឈ្មោះថា រស់នៅ ឯបុគ្គលអ្នកមានទ្រព្យ មិនឈ្មោះថារស់នៅ ព្រោះតែយាមិនបាននូវប្រាជ្ញា ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងវិនិច្ឆ័យនូវសុតៈ ប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងញុំាងកិត្តិសព្ទ និងសេចក្តីសរសើរឲ្យចំរើន នរជនប្រកបដោយប្រាជ្ញា រមែងបាននូវសេចក្តីសុខ សូម្បីក្នុងសភាវៈដែលជាទុក្ខ ។ ធម៌នេះមិនមែនជាធម៌ទើបនឹងមាន ក្នុងថ្ងៃនេះទេ ជាធម៌មិនអស្ចារ្យ មិនមែនជាធម៌ចំឡែកទេ សត្វកើតស្លាប់ ក្នុងលោកណា ហេតុចំឡែកក៏មិនចំឡែក ក្នុងលោកនោះ ។ សេចក្តីពិតថា បន្ទាប់អំពីការកើតមក មានសេចក្តីស្លាប់ចាកជីវិត ជាធម្មជាតទៀងទាត់ សត្វទាំងឡាយ ដែលកើតហើយៗ រមែងស្លាប់ ក្នុងលោកនេះ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។

ន ហេវត្ថាយ មតស្ស ហោតិ
យំ ជីវិតត្ថំ បរិទេវយានំ
មតម្ហិ រុណ្ណំ ន យសោ ន លោក្យំ(១)
ន វណ្ណិតំ សមណព្រាហ្មណេហិ ។
ចក្ខុំ សរីរំ ឧបហន្តិ រោណ្ណំ(២)
និហីយតិ វណ្ណពលំ មតី ច(៣)
អានន្ទិនោ តស្ស ទិសា ភវន្តិ
ហិតេសិនោ នស្ស(៤) សុខី ភវន្តិ ។
តស្មា ហិ ឥច្ឆេយ្យ កុលេ វសន្តេ
មេធាវិនោ ចេវ ពហុស្សុតេ ច
យេសំ ហិ បញ្ញាវិភវេន កិច្ចំ
តរន្តិ នាវាយ នទិំវ បុណ្ណន្តិ ។

មហាកប្បិនោ ថេរោ ។

(៤៣៧) ទន្ធា មយ្ហំ គតី អាសិ បរិភូតោ បុរេ អហំ
ភាតា ច មំ បណាមេសិ គច្ឆ ទានិ តុវំ ឃរំ ។
សោហំ បណាមិតោ(៥) សន្តោ សង្ឃារាមស្ស កោដ្ឋកេ
ទុម្មនោ តត្ថ អដ្ឋាសឹ សាសនស្មឹ អបេក្ខវា ។

---

១ ឱ. ម. លោក្យំ ។ ២ ម. រោទំ ។ ៣ ម. មតិ ។ ៤ ម. នាស្ស ។ ៥ ម. បណាមិតោ ។

សេចក្តីសោកស្តាយណា របស់បុរសបុគ្គល ទាំងឡាយដល់ជីវិត សេចក្តីសោកស្តាយនុ៎ះ មិនមែនដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់សត្វដែលស្លាប់ទៅហើយទេ ការយំចំពោះសត្វ ដែលស្លាប់ហើយ មិនមែនជាយស មិនមែនជាការល្អទេ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនសរសើរការយំឡើយ ។ ការយំ តែងបៀតបៀននូវចក្ខុនិងសរីរៈ (របស់បុគ្គលអ្នកយំ) ពណ៌សម្បុរក្តី កម្លាំងក្តី ប្រាជ្ញាក្តី នៃអ្នកយំតែងសាបសូន្យ ពួកសត្រូវរបស់បុគ្គលអ្នកយំនោះ គឺមានសេចក្តីត្រេកអរ ពួកបុគ្គលអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ ឲ្យបុគ្គលអ្នកយំនោះបាននូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ព្រោះហេតុនោះ ពួកជនគួរនៅក្នុងត្រកូល (របស់ខ្លួន) ដោយកម្លាំងប្រាជ្ញា របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ដូចពួកជនឆ្លងទន្លេមានទឹកពេញដោយទូក បុគ្គលគប្បីប្រាថ្នានូវអ្នកប្រាជ្ញ ជាពហុស្សូតនោះ ឲ្យនៅក្នុងត្រកូល (របស់ខ្លួន) ។

មហាកប្បិនត្ថេរ ។

(៤៣៧) ញាណគតិ របស់អាត្មាអញខ្សោយ ក្នុងកាលមុន អាត្មាអញ ត្រូវគេមើលងាយ ថែមទាំងបងប្រុស ក៏បណ្តេញអាត្មាអញថា អ្នកឯងចូរទៅផ្ទះចុះ ។ អាត្មាអញនោះ ត្រូវបងបណ្តេញ ហើយក៏ខូចចិត្ត តែនៅមានការអាល័យ ក្នុងសាសនា ក៏ឈរនៅជិតក្លោងទ្វារ នៃអារាម របស់សង្ឃនោះ ។

ភគវា តត្ថ អាគច្ឆិ   សីសំ មយ្ហំ បរាមសិ
ពាហាយំ មំ គហេត្វាន   សង្ឃារាមំ បវេសយិ ។
អនុកម្បាយ មេ សត្ថា   បាទាសិ បាទបុញ្ឆនឹ
ឯតំ សុទ្ធំ អធិដ្ឋេហិ   ឯកមន្តំ ស្វធិដ្ឋិតំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា   វិហាសឹ សាសនេ រតោ
សមាធឹ បដិបាទេសឹ   ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ   ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សហស្សក្ខត្តុំ អត្តានំ   និម្មិនិត្វាន បន្ថកោ
និសីទិ អម្ពវនេ រម្មេ   យាវ កាលប្បវេទនំ ។
តតោ មេ សត្ថា បាហេសិ   ទូតំ កាលប្បវេទកំ
បវេទិតម្ហិ កាលម្ហិ   វេហាសានុបសង្កមឹ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ   ឯកមន្តំ និសីទហំ
និសិន្នំ មំ វិទិត្វាន   អថ សត្ថា បដិគ្គហិ ។
អាយាគោ សព្វលោកស្ស   អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
បុញ្ញក្ខេត្តំ មនុស្សានំ   បដិគ្គណ្ហិត្ថ ទក្ខិណន្តិ ។

ចូឡបន្ថកោ ថេរោ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងមកក្នុងទីនោះ បានស្ទាបអង្អែលក្បាល របស់ខ្ញុំ ហើយក៏ចាប់ខ្ញុំត្រង់ដើមដៃ ឲ្យចូលទៅកាន់អារាមនៃសង្ឃ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រទាននូវសំពត់សម្រាប់ជូតជើង ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ខ្ញុំថា អ្នកចូរអធិដ្ឋាននូវសំពត់ស្អាតនេះ ធ្វើឲ្យជាសំពត់ដែលខ្លួនអធិដ្ឋានល្អហើយ ក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ លុះខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះឱវាទ របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា បានញុំាងសមាធិឲ្យសម្រេច ដើម្បីបាននូវប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទិព្វចក្ខុរបស់ខ្ញុំ បានជម្រះហើយ វិជ្ជា៣ ខ្ញុំបានដល់ដោយលំដាប់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បន្ថកភិក្ខុនិម្មិតខ្លួនជាមួយពាន់ ហើយអង្គុយក្នុងអម្ពវ័នជាទីរីករាយ ដរាបដល់ការប្រាប់នូវភត្តកាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រើទូតឲ្យទៅប្រាប់ភត្តកាលដល់ខ្ញុំ កាលទូតមកប្រាប់ភត្តកាល ខ្ញុំក៏មកតាមអាកាស ។ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា រួចហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា ខ្ញុំអង្គុយហើយ ទើបបានទ្រង់ទទួល (ទក្ខិណាទាន) ។ ព្រះអង្គជាទីបូជារបស់សត្វលោក ជាបដិគ្គាហកៈរបស់គ្រឿងបូជាទាំងឡាយ ជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់មនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ទទួលនូវទក្ខិណាទាន ។

ចូឡបន្ថកត្ថេរ ។

(២៣៨) នានាកុលមលសម្បុណ្ណា មហាឧក្ការសន្តិកេ
ចន្ទនិកាវ បរិបក្កំ មហាគណ្ឌោ មហាវណោ
បុព្វរុហិរសម្បុណ្ណា គូថកូបេ និគាឡ្ហិតោ
អាបោបគ្ឃរណី កាយោ សទា សន្ទតិ បូតិកំ ។
សដ្ឋិកណ្ឌរសម្ពទ្ធោ[1] មំសលេបនលេបិតោ
ចម្មកញ្ចុកសន្នទ្ធោ បូតិកាយោ និរត្ថកោ
អដ្ឋិសង្ឃាដឃដិតោ ន្ហារុសុត្តនិពន្ធនោ
នេកេសំ សង្គតិភាវា កប្បេតិ ឥរិយាបថំ ។
ធុវប្បយាតោ មរណស្ស មច្ចុរាជស្ស សន្តិកេ
ឥធេវ ឆឌ្ឌយិត្វាន យេនកាមង្គមោ នរោ ។
អវិជ្ជាយ និវុតោ កាយោ ចតុគន្ថេន គន្ថិតោ
ឱឃសំសីទនោ កាយោ អនុសយជាលមោត្ថតោ
បញ្ចនីវរណេ យុត្តោ វិតក្កេន សមប្បិតោ
តណ្ហាមូលេនានុគតោ មោហច្ឆាទនឆាទិតោ
ឯវាយំ វត្តតិ កាយោ កម្មយន្តេន យន្តិតោ ។
សម្បត្តិ ច វិបត្យន្តា នានាភាវោ វិបជ្ជតិ ។

១ ម. សដ្ឋិកណ្ឌរសម្ពន្ធោ ។

(២៣៨) កាយដ៏ពេញដោយមន្ទិល មានចំណែកផ្សេងៗ កើតក្នុងរណ្ដៅលាមកធំ គឺខ្ទមាក ដូចជ្រាំចាស់ដែលគាប់ស្អុយ ឬដូចបូសធំ ដំបៅធំ ជាកាយដ៏ពេញដោយខ្ទុះនិងឈាម ពេញព្រៀបក្នុងរណ្ដៅលាមក ជាទីហូរចេញនៃទឹក រមែងហូរចេញនូវគ្រឿងស្អុយ សព្វៗ កាល ។ កាយដែលចងភ្ជាប់ដោយសរសៃធំ ៦០ លាបដោយគ្រឿងលាបគឺសាច់ ប្រដាប់ដោយអាវគឺស្បែក ជាកាយស្អុយ ឥតប្រយោជន៍ តាំងភ្ជាប់គ្នាដោយកន្ធ្នឹង ចងស្រាក់ដោយខ្សែគឺសរសៃ សម្រេចឥរិយាបថបាន ព្រោះប្រជុំនៃអាការមិនតែមួយ ។ កាយមានដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្លាប់ដ៏ទៀងទាត់ (ឬតទៅ) ក្នុងសំណាក់នៃមច្ចុរាជ ឯនរជនតែងនឹងទំលាក់ចោលនូវកាយ ក្នុងលោកនេះ ហើយទៅតាមយថាកម្ម ។ កាយត្រូវអវិជ្ជាបិទបាំងហើយ ត្រូវគ្រឿងចាក់ស្រេះ ៤ យ៉ាងចាក់ស្រេះហើយ កាយគឺលិចចុះក្នុងឱឃៈ ត្រូវបណ្ដាញនៃអនុស័យៈ គ្របសង្កត់ហើយ ប្រកបក្នុងនីវរណៈ ៥ ពេញដោយមិច្ឆាវិតក្កៈ ជាប់ដោយមូលនៃតណ្ហា ត្រូវដំបូលគឺមោហៈបិទបាំងហើយ កាយនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដូចពោលមកនេះ អន្ទាលទៅតាមយន្តគឺកម្ម ។ ធម្មតាសម្បត្តិ តែងមានវិបត្តិជាទីបំផុត ការកើតផ្សេងៗ រមែងវិនាសទៅវិញ ។

យេសំ កាយំ មមាយន្តិ អន្ធពាលា បុថុជ្ជនា
វឌ្ឍេន្តិ កដសី ឃោរំ អាទិយន្តិ បុនព្ភវំ ។
យេមំ កាយំ វិវជ្ជន្តិ គូថលិត្តំវ បន្នគំ
ភវមូលំ វមិត្វាន បរិនិព្វិស្សន្ត្យនាសវា ។

កប្បោ ថេរោ ។

(២៣៩) វិវិត្តំ អប្បនិគ្ឃោសំ វាឡមិគនិសេវិតំ
សេវេ សេនាសនំ ភិក្ខុ បដិសល្លានការណា ។
សង្ការបុញ្ជា អាហត្វា សុសានា រថិយាហិ ច
តតោ សង្ឃាដិកំ កត្វា លូខំ ធារេយ្យ ចីវរំ ។
នីចំ មនំ ករិត្វាន សបទានំ កុលា កុលំ
បិណ្ឌិកាយ ចរេ ភិក្ខុ គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ ។
លូខេនបិ ច សន្តុស្សេ នាញ្ញំ បត្ថេ រសំ ពហុំ
រសេសុ អនុគិទ្ធស្ស ឈានេ ន រមតី មនោ ។
អប្បិច្ឆោ ចេវ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ វសេ មុនិ
អសំសដ្ឋោ គហដ្ឋេហិ អនាគារេហិ ចូភយំ ។

ពួកជនណា ជាអន្ធពាលបុថុជ្ជន កាន់តាមកាយនេះ ពួកជននោះ រមែងញ៉ាំងសង្សារដ៏គួរខ្លាចឲ្យចំរើន តែងកាន់យកនូវភពថ្មីទៀត ។ ពួកជនណា វៀរចេញនូវកាយនេះ ដូចបុគ្គលវៀរចេញនូវពស់ពិស ដែលប្រឡាក់ដោយលាមក ពួកជននោះ រមែងខ្ជាក់ចោលនូវអវិជ្ជា និងតណ្ហាដែលជាមូលនៃភព ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

កប្បត្ថេរ ។

(២៣៩) ភិក្ខុគប្បីសេពនូវសេនាសនៈស្ងាត់ ដែលមានសំឡេងតិចតួច ដែលម្រឹគសាហាវតែងអាស្រ័យនៅហើយ ព្រោះហេតុនៃការពួនសម្ងំ ។ ភិក្ខុគប្បីនាំមក (នូវកំណាត់សំពត់) អំពីគំនរនៃសម្រាម ឬព្រៃស្មសាន ឬបណ្ដោយនៃផ្លូវ ធ្វើជាសង្ឃាដី ដោយកំណាត់សំពត់ដែលខ្លួននាំមកនោះ ហើយទ្រទ្រង់នូវចីវរសៅហ្មង ។ ភិក្ខុគប្បីធ្វើចិត្តឲ្យទាប គ្រប់គ្រងនូវទ្វារ សង្រួមដោយប្រពៃ ហើយត្រាច់ទៅកាន់ផ្ទះជាលំដាប់ គឺចេញអំពីត្រកូល ១ ទៅកាន់ត្រកូល ១ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ មួយទៀត ភិក្ខុត្រូវសន្ដោស ដោយវត្ថុសៅហ្មង មិនគប្បីប្រាថ្នានូវរសដទៃទៀតឲ្យច្រើនទេ ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកជាប់ញៀនក្នុងរសជាតិឆ្ងាញ់ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងឈាន ។ មុនីគប្បីជាអ្នកមានសេចក្ដីប្រាថ្នាតិច ជាអ្នកសន្ដោស ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ នៅមិនច្រឡូកច្រឡំ ដោយបុគ្គលពីរពួក គឺគ្រហស្ថនិងបព្វជិត ។

យថា ជឡោ ច មូគោ ច អត្តានំ ទស្សយេ តថា
នាតិវេលំ បភាសេយ្យ សង្ឃមជ្ឈម្ហិ បណ្ឌិតោ ។
ន សោ ឧបវទេ កញ្ចិ ឧបឃាតំ វិវជ្ជយេ
សំវុតោ បាតិមោក្ខស្មឹ មត្តញ្ញូ ចស្ស ភោជនេ ។
សុគ្គហីតនិមិត្តស្ស ចិត្តស្សុប្បាទកោវិទោ
សមថំ អនុយុញ្ជេយ្យ កាលេន ច វិបស្សនំ ។
វីរិយសាតច្ចសម្បន្នោ យុត្តយោគោ សទា សិយា
ន ច អប្បត្វា ទុក្ខន្តំ[១] វិស្សាសំ ឯយ្យ បណ្ឌិតោ
ឯវំ វិហរមានស្ស សុទ្ធិកាមស្ស ភិក្ខុនោ
ខីយន្តិ អាសវា សព្វេ និព្វុតិញ្ចាធិគច្ឆតិ ។

ឧបសេនោ វង្គន្តបុត្តោ ថេរោ ។

(៦៦០) វិជានេយ្យ សកំ អត្ថំ អវលោកេយ្យាថ សាសនំ
យញ្ចេត្ថ អស្ស បតិរូបំ សាមញ្ញំ អជ្ឈុបគតស្ស ។
មិត្តំ ឥធ កល្យាណំ សិក្ខាវិបុលំ សមាទានំ

១ ម. ម. ទុក្ខស្សន្តំ ។

មនុស្សល្ងង់ ដំនឹងមនុស្សគ យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីសំដែងខ្លួន យ៉ាងនោះ មិនគប្បីពោលឲ្យហួសប្រមាណ ក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ បណ្ឌិតនោះ មិនគប្បីតិះដៀលបុគ្គលណាមួយ គប្បីវៀរចាកនូវការបៀតបៀនផង សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខផង ដឹងប្រមាណក្នុងភោជនផង ។ បណ្ឌិតគប្បីជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងការកើតឡើងនៃចិត្ត ដែលមាននិមិត្តកំណត់ល្អហើយ គប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសមថៈនិងវិបស្សនាតាមកាលគួរ គប្បីជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយព្យាយាម ប្រព្រឹត្តទៅរឿយៗ ប្រកបក្នុងធម៌ដ៏គួរ សព្វៗកាល បើមិនទាន់ដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងវដ្តៈទេ កុំអាលដល់នូវសេចក្តីទុកចិត្តឡើយ ។ កាលភិក្ខុប្រាថ្នានូវសេចក្តីបរិសុទ្ធ សម្រាន្តនៅយ៉ាងនេះ អាសវៈទាំងពួងរមែងអស់ទៅ ភិក្ខុនោះរមែងដល់នូវការរលត់ទុក្ខ ។

ចប់ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ។

(៦៦០) បុរសគប្បីដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន គប្បីរមិលមើលនូវពាក្យជាប្រធាននៃសាសនា មួយទៀត អំពើណា របស់កុលបុត្រអ្នកចូលកាន់ផ្នួសជាសមណភាព ជាអំពើមានសភាពដ៏សមគួរ ក្នុងសាសនានេះ (បុគ្គលគប្បីរមិលមើលនូវអំពើនោះផង) ។ ក្នុងសាសនានេះ (ការសេពគប់) នូវកល្យាណមិត្រ ១ ការសមាទាននូវសិក្ខាដ៏ធំទូលាយ ១

សុស្សូសា ច គរូនំ   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។
ពុទ្ធេសុ សគារវតា   ធម្មេ អបចិតិ យថាភូតំ
សង្ឃេ ច ចិត្តិការោ   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។
អាចារគោចរេ យុត្តោ   អាជីវោ សោធិតោ អគារយ្ហោ
ចិត្តស្ស ច សណ្ឋបនំ   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។
ចារិត្តំ អថ វារិត្តំ   ឥរិយាបថិយំ បសាទនិយំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។
អារញ្ញកានិ សេនាសនានិ   បន្តានិ អប្បសទ្ទានិ
ភជិតព្វានិ មុនិនា   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។
សីលញ្ច ពាហុសច្ចញ្ច   ធម្មានំ បវិចយោ យថាភូតំ
សច្ចានំ អភិសមយោ   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។
ភាវេយ្យ ច អនិច្ចន្តិ   អនត្តសញ្ញំ អសុភសញ្ញញ្ច
លោកម្ហិ ច អនភិរតិំ   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។
ភាវេយ្យ ច ពោជ្ឈង្គេ   ឥទ្ធិបាទានិ ឥន្ទ្រិយពលានិ
អដ្ឋង្គមគ្គមរិយំ   ឯតំ សមណស្ស បដិរូបំ ។

ការប្រុងស្តាប់ (ចូលទៅ) នៃគ្រូទាំងឡាយ ១ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ១ ការកោតក្រែងក្នុងព្រះធម៌តាមពិត ១ ការកោតក្រែងក្នុងព្រះសង្ឃ ១ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ ភិក្ខុប្រកបក្នុងអាចារៈនិងគោចរ ១ មានអាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធដែលអ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីតិះដៀលបាន ១ ការតំកល់ចិត្តទុកដោយប្រពៃ ១ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ ចារិត្តសីល ឬវារិត្តសីល ១ សម្បជញ្ញៈដែលអាស្រ័យនឹងឥរិយាបថជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ១ ការប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងអធិចិត្ត ១ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ សេនាសនៈទាំងនៅក្នុងព្រៃស្ងាត់ មានសំឡេងតិច ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីគប់រក នេះជាទីសមគួរដល់សមណៈ ។ សីល ១ ភាពជាពហុស្សូត ១ ការពិចារណានូវធម៌ទាំងឡាយ តាមពិត ១ ការត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំងឡាយ ១ ធម៌ ៤ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ ភិក្ខុគប្បីចំរើននូវអនិច្ចសញ្ញាផង អនត្តសញ្ញាផង អសុភសញ្ញាផង អនភិរតិសញ្ញាក្នុងលោកនេះផង ធម៌ ៤ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។ ភិក្ខុគប្បីចំរើន នូវពោជ្ឈង្គទាំងឡាយផង ឥទ្ធិបាទទាំងឡាយផង ឥន្ទ្រិយនិងពលៈទាំងឡាយផង អរិយមគ្គមានអង្គ ៨ ផង ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ជាអំពើសមគួរដល់សមណៈ ។

តណ្ហំ បជហេយ្យ មុនិ សមូលកោ អាសវេ បទាលេយ្យ
វិហរេយ្យ វិប្បមុត្តោ ឯតំ សមណស្ស បដិរូបន្តិ ។

គោតមោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

កាឡុទាយី ច សោ ថេរោ ឯកវិហារី ច កប្បិនោ
ចូឡបន្ថកោ កប្បោ ច ឧបសេនោ ច គោតមោ
សត្តិមេ ទសកេ ថេរា គាថាយោ ចេត្ថ សត្តតីតិ ។

ទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

មុនិគប្បីលះបង់នូវតណ្ហា គប្បីទំលុះទំលាយនូវអាសវៈទាំងឡាយ ព្រមទាំងឫសគល់ គប្បីជាអ្នកប្រាសចាកកិលេសទាំងពួង) ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ នេះជាអំពើដ៏សមគួរដល់សមណៈ ។

គោតមត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ៧ អង្គនេះគឺ កាឡុទាយិត្ថេរ ១ ឯកវិហារិត្ថេរ ១ មហាកប្បិនត្ថេរ ១ ចូឡបន្ថកត្ថេរ ១ កប្បត្ថេរ ១ ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ១ គោតមត្ថេរ ១ (ផ្សេងៗពោល) នូវគាថាទាំងឡាយ ៧០ ក្នុងទសកនិបាតនេះ ។

ចប់ ទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ឯកាទសកនិបាតោ

(៦៦១) កិន្តវត្ថោ វនេ តាត ឧជ្ជុហានោវ បាវុសេ
វេរម្ភា រមណីយា តេ បវិវេកោ ហិ ឈាយិនំ ។
យថា អព្ភានិ វេរម្ភោ វាតោ នុទតិ បាវុសេ
សញ្ញា មេ អភិកីរន្តិ វិវេកបដិសញ្ញុតា ។
អបណ្ឌរោ អណ្ឌសម្ភវោ សីវថិកាយ និកេតចារិកោ
ឧប្បាទយតេវ មេ សតឹ សន្ទេហស្មឹ វិវេកនិស្សិតំ ។
យញ្ច អញ្ញេ ន រក្ខន្តិ យោ ច អញ្ញេ ន រក្ខតិ
ស វេ ភិក្ខុ សុខំ សេតិ កាមេសុ អនបេក្ខវា ។
អច្ឆោទិកា បុថុសិលា គោណង្គុលមិគាយុតា
អម្ពុសេវាលសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
វសិតំ មេ អរញ្ញេសុ កន្ទរាសុ គុហាសុ ច
សេនាសនេសុ បន្តេសុ វាឡមិគនិសេវិតេ ។

ថេរគាថា ឯកាទសកនិបាត

(៦៦១) ម្នាលសាមណេរ ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក (ដែលនៅ)ក្នុងព្រៃ ឈ្មោះឧជ្ជុហានៈ (មិនជាទីសប្បាយ) ក្នុងរដូវភ្លៀង ខ្យល់ឈ្មោះវេរម្ភៈ(ខ្យល់ព្យុះ)ជាទីរីករាយដល់អ្នកឬ ព្រោះថាសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់រមែងមានដល់បុគ្គលទាំងឡាយអ្នកមានឈាន ។ ខ្យល់ឈ្មោះវេរម្ភៈ រមែងបក់ផាត់នូវពពកទាំងឡាយ ក្នុងរដូវភ្លៀង យ៉ាងណា សញ្ញារបស់ខ្ញុំ ដែលប្រកបដោយវិវេក ក៏រមែងរាយមាយ យ៉ាងនោះដែរ ។ សត្វដែលកើតអំពីពង មានសម្បុរខ្មៅ (ក្អែក) ត្រាច់ទៅកាន់លំនៅក្នុងទីស្មសាន ក៏ញុំាងសតិនៃខ្ញុំដែលអាស្រ័យនូវការប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយឲ្យកើតឡើង ។ ជនទាំងឡាយដទៃ មិនរក្សានូវភិក្ខុណា ភិក្ខុណា មិនរក្សានូវជនទាំងឡាយដទៃ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីអាឡោះអាល័យក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងដេកជាសុខ ។ ភ្នំថ្មទាំងឡាយនោះ មានទឹកថ្លា មានថ្មក្រាស់ ប្រកបដោយសត្វមានកន្ទុយខ្មៅ មានទឹកដេរដាសដោយសារាយ រមែងញុំាងអាត្មាឲ្យរីករាយ ។ អាត្មាក៏បាននៅក្នុងព្រៃទាំងឡាយផង ក្នុងព្រកភ្នំទាំងឡាយផង ក្នុងគុហាទាំងឡាយផង ក្នុងសេនាសនៈទាំងឡាយដ៏ស្ងាត់ផង ក្នុងព្រៃដែលសត្វសាហាវអាស្រ័យនៅផង ។

ឥមេ ហញ្ញន្តុ វជ្ឈន្តុ ទុក្ខំ បប្បោន្តុ បាណិនោ
សង្កប្បំ នាភិជានាមិ អនរិយំ ទោសសំហិតំ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្សត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បតិស្សតោតិ ។

សង្កិច្ចោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សង្កិច្ចត្ថេរោ ឯកោវ កតកិច្ចោ អនាសវោ
ឯកាទសនិបាតម្ហិ គាថា ឯកាទសេវ ចាតិ ។

ឯកាទសនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

អាត្មាមិនធ្លាប់ដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះ មិនប្រសើរ ប្រកបដោយទោស ថានឹងឲ្យ ពួកសត្វទាំងនេះ ចូរលំបាក ចូរស្លាប់ ចូរដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ (ដូច្នេះឡើយ) ។ ព្រះសាស្តា អាត្មាបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា អាត្មាបានធ្វើហើយ ភារៈដ៏ធ្ងន់ គឺខន្ធ អាត្មាបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព អាត្មាក៏បានដកចោលហើយ ។ បព្វជិតចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួងនោះ អាត្មាក៏បានដល់ហើយ ។ អាត្មាមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ អាត្មារង់ចាំតែកាលនៃបរិនិព្វាន ដូចជាអ្នកស៊ីឈ្នួល ទន្ទឹងតែអស់ថ្ងៃ ។ អាត្មាមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ អាត្មាជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងមាំ រង់ចាំតែកាលនៃបរិនិព្វាន ។

សង្កិច្ចត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

អំពីសង្កិច្ចត្ថេរ តែមួយអង្គឯង លោកមានកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មិនមានអាសវៈ ពោលនូវគាថា ១១ នោះ ក្នុងឯកាទសកនិបាត ។

ចប់ ឯកាទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ទ្វាទសកនិបាតោ

(៦៦៦) សីលមេវិធ សិក្ខេថ អស្មឹ លោកេ សុសិក្ខិតំ
សីលំ ហិ សព្វសម្បត្តឹ ឧបនាមេតិ សេវិតំ ។
សីលំ រក្ខេយ្យ មេធាវី បត្ថយានោ តយោ សុខេ
បសំសំ វិត្តិលាភញ្ច បេច្ច សគ្គេ បមោទនំ ។
សីលវា ហិ ពហូ មិត្តេ សញ្ញមេនាធិគច្ឆតិ
ទុស្សីលោ បន មិត្តេហិ ធំសតេ បាបមាចរំ ។
អវណ្ណញ្ច អកិត្តិញ្ច ទុស្សីលោ លភតេ នរោ
វណ្ណំ កិត្តឹ បសំសញ្ច សទា លភតិ សីលវា ។
អាទិ សីលំ បតិដ្ឋា ច កល្យាណានញ្ច មាតុកំ
បមុខំ សព្វធម្មានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។
វេលា ច សំវរំ សីលំ ចិត្តស្ស អភិហាសនំ[១]
តិត្ថញ្ច សព្វពុទ្ធានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។
សីលំ ពលំ អប្បដិមំ សីលំ អាវុធមុត្តមំ
សីលំ អាភរណំ សេដ្ឋំ សីលំ កវចមព្ភុតំ ។

---
១ ម. អភិកាសនំ ។

ថេរគាថា ទ្វាទសកនិបាត

(៦៦៦) បុគ្គលគប្បីសិក្សានូវសីល ឲ្យជាសីលដែលខ្លួនសិក្សាល្អហើយ ក្នុងលោកនេះ ព្រោះថា សីលដែលបុគ្គលសេពហើយ រមែងបង្អោនមកនូវសម្បត្តិទាំងពួង ។ ជនអ្នកមានប្រាជ្ញា កាលបើប្រាថ្នានូវសេចក្ដីសុខ ៣ យ៉ាង គឺសេចក្ដីសរសើរ ១ ការបាននូវសេចក្ដីត្រេកអរ ១ កាលបរលោកទៅហើយ រីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ១ គប្បីរក្សានូវសីល ។ ពិតណាស់ បុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងបាននូវមិត្តទាំងឡាយច្រើន ដោយការសង្រួម ចំណែកបុគ្គលទ្រុស្តសីល កាលប្រព្រឹត្តបាបកម្ម រមែងឃ្លាតចាកមិត្តទាំងឡាយ ។ ជនទ្រុស្តសីល រមែងបាននូវទោសផង នូវដំណេះដំនៀលផង ឯជនអ្នកមានសីល រមែងបាននូវគុណផង នូវកិត្តិសព្ទផង នូវសេចក្ដីសរសើរផង សព្វៗកាល ។ សីលជាខាងដើម ជាទីតាំង ជាមេនៃកល្យាណធម៌ និងជាប្រធាននៃធម៌ទាំងពួង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះសីល ។ សីលជាព្រំដែន ជាទំនប់ ជាគ្រឿងញ៉ាំងចិត្តឲ្យរីករាយ ជាកំពង់របស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះនូវសីល ។ សីលជាកម្លាំងរកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមមិនបាន សីលជាអាវុធដ៏ឧត្តម សីលជាគ្រឿងអាភរណៈដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងក្រោះយ៉ាងអស្ចារ្យ ។

សីលំ សេតុ មហេសក្ខោ សីលំ គន្ធោ អនុត្តរោ
សីលំ វិលេបនំ សេដ្ឋំ យេន វាតិ ទិសោ ទិសំ ។
សីលំ សម្ពលមេវគ្គំ សីលំ បាថេយ្យមុត្តមំ
សីលំ សេដ្ឋោ អតិវាហោ យេន យាតិ ទិសោ ទិសំ ។
ឥធេវ និន្ទំ លភតិ បេច្ចាបាយេ ច ទុម្មនោ
សព្វត្ថ ទុម្មនោ ពាលោ សីលេសុ អសមាហិតោ ។
ឥធេវ កិត្តិំ លភតិ បេច្ច សគ្គេ ច សុមនោ
សព្វត្ថ សុមនោ ធីរោ សីលេសុ សុសមាហិតោ ។
សីលមេវ ឥធ អគ្គំ បញ្ញវា បន ឧត្តមោ
មនុស្សេសុ ច ទេវេសុ សីលបញ្ញាណតោ ជយន្តិ ។

សីលវត្ថេរោ ។

(២៦៣) នីចេ កុលម្ហិ ជាតោហំ ទលិទ្ទោ អប្បភោជនោ
ហីនំ កម្មំ មមំ អាសិ អហោសិំ បុប្ផឆឌ្ឌកោ ។
ជិគុច្ឆិតោ មនុស្សានំ បរិភូតោ ច វម្ភិតោ
នីចំ មនំ ករិត្វាន វន្ទិស្សំ ពហុកំ ជនំ ។
អថទ្ទសាសិំ សម្ពុទ្ធំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ
បវិសន្តំ មហាវីរំ មគធានំ បុរុត្តមំ ។

សីល ជាស្ពានមានសក្តិធំ សីលជាគ្រឿងក្រអូបដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងលាបដ៏ប្រសើរ ដែលផាត់ទៅ សព្វទិស ។ សីលជាកញ្ចប់បាយដ៏ប្រសើរ សីលជាស្បៀងដ៏ឧត្តម សីលជាពាហនៈដ៏ប្រសើរ សម្រាប់ទៅកាន់ទិសទាំងពួង ។ បុគ្គលពាល មានចិត្តអាក្រក់ ក្នុងទីទាំងពួង មិនតាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាននូវសេចក្តីនិន្ទាក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងមានចិត្តទុក្ខក្នុងអបាយផង ។ អ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តល្អ ក្នុងទីទាំងពួង តាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាន នូវកិត្តិសព្ទ ក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅ រមែងមានចិត្តរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ផង ។ សីលជាកំពូលក្នុងលោកនេះ ចំណែកបុគ្គលមានប្រាជ្ញាក៏ឧត្តមដែរ ជ័យជំនះក្នុងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ព្រោះសីលនិងបញ្ញា ។

សីលវត្ថេរ ។

(៦៤៣) ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលទាប ជាអ្នកក្រីក្រ មានភោជនតិច ការងាររបស់ខ្ញុំ ក៏ថោកទាប ខ្ញុំជាអ្នកចាក់ចោល នូវផ្កាគឺលាមក ។ មនុស្សទាំងឡាយស្អប់ខ្ពើម មើលងាយ បន្តុះបង្អាប់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានធ្វើចិត្តឲ្យទាប សំពះនូវជនជាច្រើន ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធមានភិក្ខុសង្ឃហែហមហើយ ព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ កំពុងយាងចូលទៅកាន់បុរីដ៏ឧត្តម របស់ជនអ្នកមគធៈ ។

និក្ខិបិត្វាន ព្យាភង្គឹ វន្ទិតុំ ឧបសង្កមឹ
មមេវ អនុកម្បាយ អដ្ឋាសិ បុរិសុត្តមោ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ ឯកមន្តំ ឋិតោ តទា
បព្វជ្ជំ អហមាយាចឹ សព្វសត្តានមុត្តមំ ។
តតោ ការុណិកោ សត្ថា សព្វលោកានុកម្បកោ
ឯហិ ភិក្ខូតិ មំ អាហ សា មេ អាសូបសម្បទា ។
សោហំ ឯកោ អរញ្ញស្មឹ វិហរន្តោ អតន្ទិតោ
អកាសឹ សត្ថុ វចនំ យថា មំ ឱវទី ជិនោ ។
រត្តិយា បឋមំ យាមំ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ[១]
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ ។
តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
ឥន្ទោ ព្រហ្មា ច អាគន្ត្វា មំ នមស្សឹសុ បញ្ជលី
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
យស្ស តេ អាសវា ខីណា ទក្ខិណេយ្យោសិ មារិស ។

១ ម. ឱ វិសោធិតំ ។

ខ្ញុំក៏ដាក់នូវអង្រែកចូលទៅដើម្បីថ្វាយបង្គំ ព្រះសម្ពុទ្ធជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ទ្រង់ឋិតនៅដើម្បីអនុគ្រោះខ្ញុំ ។ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះសាស្តា ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ គ្រានោះ ខ្ញុំសូមបព្វជ្ជានឹងព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គឧត្តម ជាងសព្វសត្វទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាព្រះអង្គប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់អនុគ្រោះដល់លោកទាំងមូល ត្រាស់ហៅខ្ញុំថា អ្នកចូរចូលមកជាភិក្ខុ ដូច្នេះ ព្រះពុទ្ធដីកានោះ ជាឧបសម្បទារបស់ខ្ញុំ ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ទូន្មានខ្ញុំយ៉ាងណា ខ្ញុំនោះជាបុគ្គលម្នាក់ឯង នៅក្នុងព្រៃ មិនខ្ជិលច្រអូស ក៏បានធ្វើតាមព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះសាស្តាយ៉ាងនោះ ។ ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី ជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី បានទំលាយនូវគំនរនៃងងឹត គឺអវិជ្ជា ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ។ លំដាប់នោះ កាលដែលរាត្រីអស់ទៅ ព្រះអាទិត្យជិតនឹងរះឡើង ព្រះឥន្ទ្រនឹងព្រះព្រហ្ម មកផ្គងអញ្ជលី នមស្ការចំពោះខ្ញុំថា បពិត្រលោកជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក បពិត្រលោកជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក បពិត្រលោកនិទ្ទុក្ខ អាសវៈទាំងឡាយរបស់លោកណាអស់ហើយ លោកនោះជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

តតោ ទិស្វាន មំ សត្ថា ទេវសង្ឃបុរក្ខតំ
សិតំ បាតុករិត្វាន ឥមមត្ថំ អភាសថ
តបេន ព្រហ្មចរិយេន សញ្ញមេន ទមេន ច
ឯតេន ព្រាហ្មណោ ហោតិ ឯតំ ព្រាហ្មណមុត្តមន្តិ[១] ។

សុនីតោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សីលវា ច សុនីតោ ច ថេរា ទ្វេ តេ មហិទ្ធិកា
ទ្វាទសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ចតុវីសតីតិ ។

ទ្វាទសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ អដ្ឋកថាយំ ព្រាហ្មណមុត្តមន្តិ ទិស្សតិ ឥទំ យុត្តតរំ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ទតឃើញខ្ញុំ ដែលមានពួកទេវតាហែហម ទ្រង់ក៏ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ហើយទ្រង់ត្រាស់សេចក្តីនេះថា បុគ្គលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះធម៌ ៤ ប្រការនេះ គឺតបៈ ១ ព្រហ្មចរិយៈ ១ សញ្ញមៈ ១ ទមៈ ១ នេះជាព្រាហ្មណ៍ដ៏ឧត្តម ។

សុនីតត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈទាំងឡាយពីរអង្គនេះ គឺសីលវត្ថេរ ១ សុនីតត្ថេរ ១ សុទ្ធតែមានឫទ្ធិច្រើន បានពោលនូវគាថា ២៤ ក្នុងទ្វាទសកនិបាត ។

ចប់ ទ្វាទសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ តេរសកនិបាតោ

(៦៦៦) យាហុ រដ្ឋេ សមុក្កដ្ឋោ រញ្ញោ អង្គស្ស បទ្ធគូ
ស្វាជ្ជ ធម្មេសុ[១] ឧក្កដ្ឋោ សោណោ ទុក្ខស្ស បារគូ ។
បញ្ច ឆិន្ទេ បញ្ច ជហេ បញ្ច ចុត្តរិ ភាវយេ
បញ្ចសង្គាតិគោ ភិក្ខុ ឱឃតិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ។
ឧន្នឡស្ស បមត្តស្ស ពាហិរាសស្ស ភិក្ខុនោ
សីលំ សមាធិ បញ្ញា ច បារិបូរឹ ន គច្ឆតិ ។
យញ្ហិ កិច្ចំ អបវិទ្ធំ អកិច្ចំ បន កយិរតិ
ឧន្នឡានំ បមត្តានំ តេសំ វឌ្ឍន្តិ អាសវា ។
យេសញ្ច សុសមារទ្ធា និច្ចំ កាយគតា សតិ
អកិច្ចំ តេ ន សេវន្តិ កិច្ចេ សាតច្ចការិនោ
សតានំ សម្បជានានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។
ឧជុមគ្គម្ហិ អក្ខាតេ គច្ឆថ មា និវត្តថ
អត្តនា ចោទយត្តានំ និព្វានមភិហារយេ ។

១ ម. សទ្ធម្មេសុ ។

ថេរគាថា តេរសកនិបាត

(៦៦៦) ព្រះសោណៈណា ជាអ្នកប្រសើរ ល្បីក្នុងដែនអង្គៈ ព្រះសោណៈនោះ ជាអ្នកប្រសើរ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ភិក្ខុកាត់នូវសំយោជនៈ (ខាងក្រោម) ៥ ផង លះបង់នូវសំយោជនៈ (ខាងលើ) ៥ ផង ចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ តទៅទៀតផង ជាអ្នកកន្លងនូវធម៌ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ ៥ យ៉ាងផង ទើបហៅថាអ្នកឆ្លងនូវអន្លង់បាន ។ សីល សមាធិ និងបញ្ញា នៃភិក្ខុអ្នកមានមានះដូចបបុះ ជាអ្នកប្រមាទ មានសេចក្ដីប្រាថ្នាខាងក្រៅ រមែងមិនដល់នូវការពេញលេញឡើយ ។ ព្រោះថា អំពើណាដែលត្រូវធ្វើ អំពើនោះ ពួកភិក្ខុណាបោះបង់ចោល ត្រឡប់ធ្វើអំពើដែលមិនត្រូវធ្វើវិញ អាសវៈទាំងឡាយ នៃពួកភិក្ខុទាំងនោះ ដែលជាអ្នកមានមានះដូចបបុះ ជាអ្នកប្រមាទ រមែងចំរើនឡើង ។ លុះតែកាយគតាសតិ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ប្រារព្ធល្អជានិច្ច ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកមានកិរិយាធ្វើរឿយ ៗ ក្នុងអំពើដែលត្រូវធ្វើ មិនសេពនូវអំពើដែលមិនត្រូវធ្វើ អាសវៈទាំងឡាយ នៃភិក្ខុទាំងឡាយមានស្មារតី ជាអ្នកដឹងខ្លួន រមែងដល់នូវសេចក្ដីវិនាសទៅ ។ ផ្លូវត្រង់ព្រះសាស្ដាបានប្រាប់ហើយ អ្នកទាំងឡាយចូរដើរទៅចុះ កុំត្រឡប់វិញឡើយ កុលបុត្រគប្បីដាស់តឿនខ្លួនដោយខ្លួនឯង គប្បី(នាំខ្លួន) ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។

អច្ចារទ្ធម្ហិ វីរិយម្ហិ   សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
វីណោបមំ ករិត្វាន   ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា   វិហាសឹ សាសនេ រតោ
សមថំ បដិបាទេសឹ   ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
នេក្ខម្មំ អធិមុត្តស្ស   បវិវេកញ្ច ចេតសោ
អព្យាបជ្ជាធិមុត្តស្ស   ឧបាទានក្ខយស្ស ច
តណ្ហក្ខយាធិមុត្តស្ស   អសម្មោហញ្ច ចេតសោ
ទិស្វា អាយតនុប្បាទំ   សម្មា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ។
តស្ស សម្មា វិមុត្តស្ស   សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ
កតស្ស បដិចយោ នត្ថិ   ករណីយំ ន វិជ្ជតិ ។
សេលោ យថា ឯកឃនោ   វាតេន ន សមីរតិ
ឯវំ រូបា រសា សទ្ទា   គន្ធា ផស្សា ច កេវលា
ឥដ្ឋា ធម្មា អនិដ្ឋា ច   នប្បវេធេន្តិ តាទិនោ

កាលខ្ញុំប្រព្រឹត្តសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងតឹងរ៉ឹង ព្រះសាស្តា ជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ព្រះអង្គមានចក្ខុ ទ្រង់បានសំដែងធម៌ ធ្វើនូវសេចក្តីឧបមាដោយពិណ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគនោះ ក៏ត្រេកអរក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានញុំាងសមថៈឲ្យសំរេច ដើម្បីបាននូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម វិជ្ជាទាំង៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយដោយលំដាប់ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ព្រោះឃើញនូវសេចក្តីស្ងាត់របស់ចិត្ត ដែលបង្អោនទៅ ក្នុងការចេញចាកកាមផង នូវការមិនវង្វេងរបស់ចិត្ត ដែលបង្អោនទៅ ក្នុងការមិនព្យាបាទ ទាំងបង្អោនទៅ ក្នុងការអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះការអស់ទៅនៃឧបាទានផង នូវការកើតឡើងនៃអាយតនៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។ កាលភិក្ខុនោះ មានចិត្តរួចដោយប្រពៃ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ការសន្សំកុសល-អកុសល ដែលធ្វើរួចហើយ មិនមានទេ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏មិនមាន ។ ភ្នំថ្មតាន់មួយដុំ មិនរំភើបដោយខ្យល់ យ៉ាងណា រូប រស សំឡេង ក្លិន សម្ផស្ស ទាំងអស់នេះ ទាំងពួកធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរប្រាថ្នា ទាំងមិនគួរប្រាថ្នា ក៏ញុំាងចិត្តភិក្ខុ ជាតាទិបុគ្គល ឲ្យញាប់ញ័រមិនបាន យ៉ាងនោះដែរ

ឋិតំ ចិត្តំ វិសញ្ញុត្តំ វយញ្ចស្សានុបស្សតីតិ ។

សោណោ កោឡិវិសោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

សោណោ កោឡិវិសោ ថេរោ ឯកោយេវ មហិទ្ធិកោ
តេរសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ចេត្ថ តេរសាតិ ។

តេរសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ចិត្តដែលតាំងនៅនឹង តាំងប្រាសចាកសំយោជនៈ រមែងឃើញ
ច្បាស់ នូវការសូន្យទៅនៃអារម្មណ៍នោះ ។

សោណកោឡិវិសត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះសោណកោឡិវិសត្ថេរ តែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន
ពោលនូវគាថា ១៣ ដែលមកក្នុងតេរសកនិបាតនេះ ។

ចប់ តេរសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ចុទ្ទសកនិបាតោ

(៦៤៨) យទា អហំ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
នាភិជានាមិ សង្កប្បំ អនរិយំ ទោសសំហិតំ ។
ឥមេ ហញ្ញន្តុ វជ្ឈន្តុ ទុក្ខំ បប្បោន្តុ បាណិនោ
សង្កប្បំ នាភិជានាមិ ឥមស្មិំ ទីឃមន្តរេ ។
មេត្តញ្ច អភិជានាមិ អប្បមាណំ សុភាវិតំ
អនុបុព្វំ បរិចិតំ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតំ ។
សព្វមិត្តោ សព្វសខោ សព្វភូតានុកម្បកោ
មេត្តំ ចិត្តញ្ច ភាវេមិ អព្យាបជ្ឈរតោ សទា ។
អសំហីរំ អសំកុប្បំ ចិត្តំ អាមោទយាមហំ
ព្រហ្មវិហារំ ភាវេមិ អកាបុរិសសេវិតំ ។
អវិតក្កំ សមាបន្នោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ
អរិយេន តុណ្ហីភាវេន ឧបេតោ ហោតិ តាវទេ ។
យថាបិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុប្បតិដ្ឋិតោ
ឯវំ មោហក្ខយា ភិក្ខុ បព្វតោវ ន វេធតិ ។
អនង្គណស្ស បោសស្ស និច្ចំ សុចិគវេសិនោ
វាលគ្គមត្តំ បាបស្ស អព្ភាមត្តំវ ខាយតិ ។

ថេរគាថា ចុទ្ទសកនិបាត

(៦៤៨) ខ្ញុំចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលណា កាលណោះ ខ្ញុំមិនដែលដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះមិនប្រសើរ ដែលប្រកបដោយទោសៈទេ ។ ក្នុងចន្លោះកាលដ៏វែងនេះ ខ្ញុំមិនដែលដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះថា ពួកសត្វទាំងនេះចូរលំបាកចុះ ចូរស្លាប់ចុះ ចូរដល់នូវសេចក្តីទុក្ខចុះ ដូច្នេះទេ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំធ្លាប់ដឹងនូវមេត្តាដែលប្រមាណមិនបាន ដែលបានចំរើនល្អហើយ បានសន្សំហើយ តាមលំដាប់ ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ។ ខ្ញុំមានសត្វទាំងពួងជាមិត្រ មានសត្វទាំងពួងជាសំឡាញ់ ជាអ្នកអនុគ្រោះដល់សត្វទាំងពួង បានចំរើននូវមេត្តាចិត្ត ត្រេកអរក្នុងការមិនបៀតបៀនសព្វកាល ។ ខ្ញុំត្រេកអរចំពោះចិត្តដែលមិនរឹករើក មិនកម្រើក ខ្ញុំចំរើនព្រហ្មវិហារធម៌ ដែលព្រះអរិយៈជាបុរសមិនថោកទាបគប់រកហើយ ។ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដល់នូវឈានមិនមានវិតក្កៈ រមែងជាអ្នកប្រកបដោយតុណ្ហីភាពដ៏ប្រសើរ ក្នុងខណៈនោះ ។ ភ្នំថ្មមិនកក្រើក តាំងនៅស៊ប់ យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុរមែងមិនញាប់ញ័រដូចជាភ្នំព្រោះអស់ទៅនៃមោហៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សប្បុរសមិនមានទីទួលគឺកិលេស អ្នកស្វែងរកនូវសេចក្តីស្អាតជានិច្ច ទុកជាមានបាបបន្តិចបន្តួច ប៉ុនចុងរោមកន្ទុយសត្វ ក៏ប្រាកដដូចជាដុំមេឃ ។

នគរំ យថា បច្ចន្តំ គុត្តំ សន្តរពាហិរំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ វោ មា ឧបច្ចគា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បដិស្សតោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។
សម្បាទេថប្បមាទេន ឯសា មេ អនុសាសនី
ហន្ទាហំ បរិនិព្វិស្សំ វិប្បមុត្តោម្ហិ សព្វធិ ។

រេវតោ ថេរោ ។

(២៨៦)យថាបិ ភទ្ទោ អាជញ្ញោ ធុរេ យុត្តោ ធុរស្សហោ
មថិតោ អតិភារេន សំយុគំ នាតិវត្តតិ

នគរជាទីបំផុតនៃដែន ដែលគេគ្រប់គ្រងហើយ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅ យ៉ាងណាមិញ អ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្រប់គ្រងខ្លួនយ៉ាងនោះ ខណៈកុំកន្លងនូវអ្នកទាំងឡាយឡើយ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្ដីស្លាប់ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅទេ ខ្ញុំរង់ចាំតែកាល (បរិនិព្វាន) ប៉ុណ្ណោះ ដូចអ្នកស៊ីឈ្នួល ទន្ទឹងតែអស់ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្ដីស្លាប់ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងមាំ រង់ចាំតែកាល (បរិនិព្វាន) ប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះសាស្ដាខ្ញុំបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈធ្ងន់ខ្ញុំបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដករំលាស់ហើយ ។ ខ្ញុំចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍គឺការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួងនោះ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរឲ្យដល់ព្រម ដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទចុះ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ណ្ហើយចុះ ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ខ្ញុំជាអ្នកមានចិត្តរួចស្រឡះហើយចាកកិលេសទាំងពួង ។

រេវតត្ថេរ ។

(២៨៦) គោអាជានេយ្យដ៏ចំរើន ដែលបុគ្គលទឹមហើយក្នុងនឹម ជាសត្វទាំទៅនូវធុរៈ ទុកជាត្រូវញាំញីដោយភារៈដ៏លើសលុបក៏ដោយ ក៏មិនលោសទាល នូវនឹមដែលត្រូវទឹមឡើយ យ៉ាងណាមិញ

ឯវំ បញ្ញាយ យេ តិត្តា សមុទ្ទោ វារិនា យថា
ន បរេ អតិមញ្ញន្តិ អរិយធម្មោវ បាណិនំ ។
កាលេ កាលវសម្បត្តា ភវាភវវសំ គតា
នរា ទុក្ខំ និគច្ឆន្តិ តេធ(១) សោចន្តិ មាណវា ។
ឧន្នតា សុខធម្មេន ទុក្ខធម្មេន ចោនតា
ទ្វយេន ពាលា ហញ្ញន្តិ យថាភូតំ អទស្សិនោ ។
យេ ច ទុក្ខេ សុខស្មិំ ច មជ្ឈេ សិព្វិនិមច្ចគូ(២)
ឋិតា តេ ឥន្ទខីលោវ ន តេ ឧន្នតឱនតា ។
ន ហេវ លាភេ នាលាភេ ន យសេ ន ច កិត្តិយា
ន និន្ទាយ បសំសាយ ន តេ ទុក្ខេ សុខម្ហិ ច
សព្វត្ថ តេ ន លិម្បន្តិ ឧទពិន្ទុវ បោក្ខរេ

១ ម. តេច ។ ២ ម. សិព្វិនិ មច្ចគូ ។

បុគ្គលទាំងឡាយណា ឆ្អែតហើយដោយប្រាជ្ញា ដូចជាសមុទ្រដែលឆ្អែតហើយដោយទឹក បុគ្គលទាំងឡាយនោះ រមែងមិនមើលងាយនូវពួកជនដទៃ ដូចជាបុគ្គលមានធម៌ដ៏ប្រសើរ មិនមើលងាយនូវសត្វទាំងឡាយ គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ មាណពទាំងឡាយ អ្នកលុះនូវអំណាចនៃកាល (លោកធម៌ មានលាភជាដើម) ក្នុងកាល (ដែលបរិបូណ៌ដោយលោកធម៌ មានលាភជាដើម) លុះអំណាចនៃសេចក្តីចំរើន និងសេចក្តីវិនាស រមែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មាណពទាំងឡាយនោះ រមែងសោកសៅ ។ បុគ្គលពាលទាំងឡាយជាអ្នកមិនឃើញតាមពិត ប៉ោងឡើង ដោយហេតុនៃសេចក្តីសុខក្រោមចុះដោយហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ រមែងវិនាស ដោយហេតុទាំងពីរ ។ ចំណែកបុគ្គលទាំងឡាយណា បានកន្លងនូវតណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះសុខទុក្ខ និងមធ្យម បុគ្គលទាំងឡាយនោះឈ្មោះជាតាំងនៅនឹង ដូចជាសសរខឿន មិនប៉ោងឡើង ទាំងមិនក្រោមចុះ ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមិនបានជាប់ចំពាក់ក្នុងលាភ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងអលាភ មិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងយស មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងកិត្តិយស មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងនិន្ទា និងសេចក្តីសរសើរ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងទុក្ខ និងសុខ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងទីទាំងពួង ដូចជាដំណក់នៃទឹក ដែលមិនជាប់នឹងស្លឹកឈូក

សព្វត្ថ សុខិតា ឌីក[១] សព្វត្ថ អបរាជិតា ។
ជន្តុន ច អលាភោ យោ យោ ច លាភោ អធម្មិកោ
អលាភោ ធម្មិកោ សេយ្យោ យញ្ចេ លាភោ អធម្មិកោ ។
យសោ ច អប្បពុទ្ធីនំ វិញ្ញូនំ អយសោ ច យោ
អយសោវ សេយ្យោ វិញ្ញូនំ ន យសោ អប្បពុទ្ធិនំ ។
ទុម្មេធេហិ បសំសា ច វិញ្ញូហិ គរហា ច យា
គរហាវ សេយ្យោ វិញ្ញូហិ យញ្ចេ ពាលប្បសំសនា ។
សុខញ្ច កាមមយិកំ ទុក្ខញ្ច បវិវេកិយំ
បវិវេកិយំ ទុក្ខំ សេយ្យោ យញ្ចេ កាមមយំ សុខំ ។
ជីវិតញ្ច អធម្មេន ធម្មេន មរណញ្ច យំ
មរណំ ធម្មិកំ សេយ្យោ យញ្ចេ ជីវេ អធម្មិកំ ។

១. ឱក ។

ចុះសេចក្តីសុខក្នុងទីទាំងពួង មិនចាលចាញ់ក្នុងទីទាំងពួង ។ ការមិនមានលាភ (ប្រកប) ដោយធម៌ណា ហើយនឹងលាភមិនប្រកបដោយធម៌ណា ការមិនមានលាភដែលប្រកបដោយធម៌នោះប្រសើរ ឯលាភមិនប្រកបដោយធម៌ ពុំប្រសើរឡើយ ។ យសរបស់បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយណា នឹងការមិនមានយស របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ការមិនមានយស របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះប្រសើរ ឯយសរបស់អ្នកមិនមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ពុំប្រសើរឡើយ ។ ការសរសើរ អំពីបុគ្គលមិនមានបញ្ញាទាំងឡាយណា នឹងសេចក្តីតិះដៀល អំពីបុគ្គលមានបញ្ញាទាំងឡាយណា សេចក្តីតិះដៀល អំពីបុគ្គលមានបញ្ញាទាំងឡាយនោះ ប្រសើរ ឯការសរសើរ របស់បុគ្គលពាល ពុំប្រសើរឡើយ ។ សេចក្តីសុខកើតឡើង ព្រោះតម្រេកកាម នឹងសេចក្តីទុក្ខកើតឡើង អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ សេចក្តីទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ប្រសើរ ឯសេចក្តីសុខ ដែលកើតអំពីកាម ពុំប្រសើរឡើយ ។ ការរស់នៅមិន(ប្រកប) ដោយធម៌ណា នឹងសេចក្តីស្លាប់ប្រកបដោយធម៌ណា សេចក្តីស្លាប់ប្រកប ដោយធម៌នោះ ប្រសើរ ឯបុគ្គលរស់នៅមិនប្រកបដោយធម៌ ពុំប្រសើរសោះឡើយ ។

កាមរោគប្បហីនា យេ សន្តចិត្តា ភវាភវេ
ចរន្តិ លោកេ អសិតា នត្ថិ តេសំ បិយាបិយំ ។
ភាវយិត្វាន ពោជ្ឈង្គេ ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ ច
បប្បុយ្យ បរមំ សន្តិំ បរិនិព្វន្តិ អនាសវាតិ ។

តោទេយ្យោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

ភវតោ ចេវ តោទត្តោ ថេរា ទ្វាទស មហិទ្ធិកា
ចតុក្កម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ អដ្ឋវីសតីតិ ។

ចតុក្កនិបាតោ និដ្ឋិតោ

បុគ្គលទាំងឡាយណា មានកាមនិងសេចក្តីក្រោធលះបង់ហើយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងត្រាច់ទៅ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ មិនអាស្រ័យនឹងលោក (មានរូបលោកជាដើម) សេចក្តីស្រឡាញ់ឬមិនស្រឡាញ់ របស់ជនទាំងឡាយនោះ មិនមានសោះឡើយ ។ បុគ្គលទាំងឡាយ បានចំរើនពោជ្ឈង្គទាំងឡាយផង ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង ពលៈទាំងឡាយផង រមែងដល់នូវសេចក្តីស្ងប់ យ៉ាងក្រៃលែង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ និងបរិនិព្វាន ។

ចប់តោទេយ្យត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈភិក្ខុទាំងនេះ គឺរវត ១ តោទត្ត ១ ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន បានពោលនូវគាថា ៤៨ ដែលមកក្នុងចតុក្កនិបាត ។

ចប់ចតុក្កនិបាត ។

ថេរគាថាយ សោឡសកនិបាតោ

(៦៦៧) ឯស ភិយ្យោ បសីទាមិ សុត្វា ធម្មំ មហារសំ
វិរាគោ ទេសិតោ ធម្មោ អនុបាទាយ សព្វសោ ។
ពហូនិ លោកេ ចិត្រានិ អស្មឹ បថវិមណ្ឌលេ[១]
មថេន្តិ មញ្ញេ សង្កប្បំ សុភំ រាគូបសំហិតំ ។
រជមុហតំ វាតេន យថា មេឃោ បសាមយេ
ឯវំ សម្មន្តិ សង្កប្បា យទា បញ្ញាយ បស្សតិ ។
សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ សង្ខារា ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
សព្វេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។
ពុទ្ធានុពុទ្ធោ យោ ថេរោ កោណ្ឌញ្ញោ តិព្វនិក្កមោ[២]
បហីនជាតិមរណោ ព្រហ្មចរិយស្ស កេវលី ។

---

១ ម. បុថុវិមណ្ឌលេ ។ ២ ម. តិព្វនិក្ខមោ ។

ថេរគាថា សោឡសកនិបាត

(៦៧) ខ្ញុំនេះបានស្តាប់ធម៌មានរសច្រើន ជ្រះថ្លាក្រៃលែង វិរាគធម៌ដែលលោកសំដែងហើយ មិនកាន់យក (ធម៌ណាមួយ) ដោយប្រការទាំងពួង ។ អារម្មណ៍ទាំងឡាយច្រើន ដ៏វិចិត្រក្នុងលោក លើមណ្ឌលនៃផែនដីនេះ ចំនងជាញាំញីនូវសេចក្តីត្រិះរិះថា ល្អ ដែលប្រកបដោយរាគៈ ។ អរិយសាវ័ក ពិចារណាឃើញ ដោយប្រាជ្ញា ក្នុងកាលណា សេចក្តីត្រិះរិះទាំងឡាយ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងកាលណោះ ដូចជាភ្លៀងរម្ងាប់នូវធូលី ដែលហុយឡើងដោយខ្យល់ ។ អរិយ-សាវ័ក ពិចារណាឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួង មិនទៀង ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។ អរិយសាវ័ក ពិចារណាឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួងជាទុក្ខ ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។ អរិយសាវ័ក ពិចារណាឃើញ ដោយប្រាជ្ញាថា ធម៌ទាំងពួង មិនមែនជារបស់ខ្លួន ក្នុងកាលណា រមែងនឿយណាយក្នុងទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះកោណ្ឌញ្ញ ត្រាស់ដឹងតាមព្រះពុទ្ធ ដែលមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏ក្លៀវក្លា មានជាតិនិងមរណៈលះបង់ហើយ បរិបូណ៌ដោយព្រហ្មចរិយធម៌ ។

ឱឃបាសោ ទឡ្ហខីលោ បព្វតោ ទុប្បទាលិយោ
ឆេត្វា ខីលញ្ច បាសញ្ច សេលំ ភេត្វាន ទុព្ភិទំ
តិណ្ណោ បារង្គតោ ឈាយី មុត្តោ សោ មារពន្ធនា។
ឧទ្ធតោ ចបលោ ភិក្ខុ មិត្តេ អាគម្ម បាបកេ
សំសីទតិ មហោឃស្មឹ ឩម្មិយា បដិកុជ្ជិតោ។
អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ
កល្យាណមិត្តោ មេធាវី ទុក្ខស្សន្តករោ សិយា។
កាលាបព្វង្គសង្កាសោ កិសោ ធមនិសន្ថតោ
មត្តញ្ញូ អន្នបានស្មឹ អទីនមនសោ(១) នរោ
ផុដ្ឋោ ឌំសេហិ មកសេហិ អរញ្ញស្មឹ ព្រហាវនេ
នាគោ សង្គាមសីសេវ សតោ តត្រាធិវាសយេ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ និព្វិសំ ភតកោ យថា។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ សម្បជានោ បតិស្សតោ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ

១ អលីនមនសោតិ បាឋោ ។

អន្ទាក់គឺឱឃៈក្តី ចំពាមគឺខិលៈដ៏មាំក្តី ភ្នំគឺមោហៈដ៏ធំ ដែលទំលាយបានដោយកម្រក្តី ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញៈនោះ បានកាត់នូវចំពាមគឺខិលៈផង នូវអន្ទាក់គឺឱឃៈផង នូវភ្នំគឺមោហៈដែលបុគ្គលទំលាយបានដោយកម្រផង បានឆ្លងទៅដល់ត្រើយ ជាអ្នកមានឈាន រួចចាកចំណងនៃមារ ។ ភិក្ខុអ្នកមានចិត្តរាយមាយ រវើររវាយ អាស្រ័យនឹងពួកបាបមិត្រ រមែងត្រូវរលកគឺចង្វាយនៃសេចក្តីក្រោធប្រមុច ហើយលិចចុះក្នុងអន្លង់ធំ ។ ឯភិក្ខុមានប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនរាយមាយ មិនរវើររវាយ មានប្រាជ្ញាល្អិត សង្រួមឥន្ទ្រិយល្អ មានកល្យាណមិត្រ តែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ ជនអ្នកមានអវយវៈប្រាកដស្មើដោយថ្នាំងវល្លិ៍ ស្គម រឹងរៃដោយសរសៃ ជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងបាយនឹងទឹក មានចិត្តមិនរួញរា ត្រូវរបោមនឹងមូសទាំងឡាយខាំហើយ ក្នុងព្រៃធំ ជាអ្នកមានស្មារតី គង់អត់ទ្រាំនៅក្នុងព្រៃនោះបាន ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ (អត់ទ្រាំ) ក្នុងប្រធាននៃសង្គ្រាម ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំរង់ចាំតែកាល (បរិនិព្វាន) ដូចអ្នកធ្វើការឈ្នួលទន្ទឹងតែកសាថ្ងៃ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី រង់ចាំតែបរិនិព្វានកាល ។ ព្រះសាស្តាខ្ញុំបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ

ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្សត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ កឹ មេ សទ្ធិវិហារិនា[1] ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញោ ថេរោ ។

(៦៦៨) មនុស្សភូតំ សម្ពុទ្ធំ អត្តទន្តំ សមាហិតំ
ឥរិយមានំ ព្រហ្មបថេ ចិត្តស្សូបសមេ រតំ
យំ មនុស្សា នមស្សន្តិ សព្វធម្មាន បារគុំ
ទេវាបិ តំ នមស្សន្តិ ឥតិ មេ អរហតោ សុតំ
សព្វសំយោជនាតីតំ វនា និព្វនមាគតំ
កាមេហិ នេក្ខម្មរតំ មុត្តំ សេលាវ កញ្ចនំ
ស វេ អច្ចរុចិ[2] នាគោ ហិមវាញ្ញេ សិលុច្ចយេ
សព្វេសំ នាគនាមានំ សច្ចនាមោ អនុត្តរោ
នាគំ វោ កិត្តយិស្សាមិ ន ហិ អាគុំ ករោតិ សោ ។

១ ម. សទ្ធិវិហារិនា ។ ២ ឱ. អច្ចុរុចិ ។ ម. អច្ចុរុចិ ។

ភារៈធ្ងន់ ខ្ញុំបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំដកចោលហើយ ។ កុលបុត្រអ្នកចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ខ្ញុំមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយសទ្ធិវិហារិក ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ ។

(៦៦៨) មនុស្សទាំងឡាយ តែងនមស្ការ នូវព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលទ្រង់មានព្រះជាតិជាមនុស្ស ទ្រង់បានបង្ហឹកព្រះអង្គត្រឹមត្រូវផង មានខន្តី មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ទ្រង់ប្រព្រឹត្តក្នុងផ្លូវដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ពេញព្រះទ័យចំពោះឈានជាគ្រឿងស្ងប់ចិត្ត ព្រះអង្គបានដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ឆ្លងកន្លងនូវសំយោជនៈទាំងពួងហើយ ទ្រង់(ចេញផុត)ចាកព្រៃគឺកិលេស ស្តេចមកដល់ព្រះនិព្វានហើយ ទ្រង់ពេញព្រះទ័យក្នុងការចេញចាកកាមទាំងឡាយ ដូចមាសចេញផុតចាកធាតុថ្មហើយ ទោះពពួកទេវតាក៏នមស្ការព្រះអង្គដែរ ពាក្យដូច្នេះនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ (ក្នុងសំណាក់) នៃព្រះអរហន្ត ឯព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមជានាគនោះឯង ព្រះអង្គរុងរឿងក្រៃពេក ដូចភ្នំហិមពាន្តដែលរុងរឿងក្នុងនូវពួកភ្នំឯទៀត ព្រះអង្គមានព្រះនាមពិតប្រាកដ ប្រសើរបំផុតជាងនាគទាំងពួង ដែលមាននាមថានាគដែរ ខ្ញុំនឹងថ្លែងនូវគុណនាគដល់អ្នកទាំងឡាយ ព្រោះគុណនាគនោះ មិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ឡើយ ។

សោរច្ចំ អវិហិំសា ច   បាទា នាគស្ស តេ ទុវេ ។
សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច   ចរណា នាគស្ស តេ បរេ ។
សទ្ធាហត្ថោ មហានាគោ   ឧបេក្ខាសេតទន្តវា ។
សតិ គីវា សិរោ បញ្ញា   វីមំសា ធម្មចិន្តនា
ធម្មកុច្ឆិ សមាវាសោ   វិវេកោ តស្ស វាលធិ ។
សោ ឈាយី អស្សាសរតោ   អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតោ
គច្ឆំ សមាហិតោ នាគោ   ឋិតោ នាគោ សមាហិតោ
សយំ សមាហិតោ នាគោ   និសិន្នោបិ សមាហិតោ
សព្វត្ថ សំវុតោ នាគោ   ឯសា នាគស្ស សម្បទា ។
ភុញ្ជតិ អនវជ្ជានិ   សាវជ្ជានិ ន ភុញ្ជតិ
ឃាសំ អច្ឆាទនំ លទ្ធា   សន្និធឹ បរិវជ្ជយំ
សំយោជនំ អណុំ ថូលំ   សព្វំ ឆេត្វាន ពន្ធនំ
យេន យេនេវ គច្ឆតិ   អនបេក្ខោវ គច្ឆតិ ។
យថាបិ ឧទកេ ជាតំ   បុណ្ឌរីកំ បវឌ្ឍតិ
នោបលិប្បតិ តោយេន   សុចិគន្ធំ មនោរមំ

សោរច្ចៈ និងអវិហឹសា ទាំងពីរនោះ ជាបាទ (ជើងមុខ) របស់ព្រះពុទ្ធ-នាគ ។ សតិ និងសម្បជញ្ញៈទាំងពីរនោះ ជាបាទខាងក្រោយរបស់ព្រះពុទ្ធនាគ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធជាមហានាគ ទ្រង់មានសទ្ធាជាប្រមោយ មានឧបេក្ខាជាភ្លុកស ។ ព្រះពុទ្ធនាគនោះ មានសតិជាក បញ្ញាជាសិរប្រទេស គំនិតសម្រាប់គិតគូរធម៌ ជាចុងប្រមោយ ធម៌ជាផ្ទៃ សម្រាប់ជាកន្លែងនៅគ្រប់ចំណែក វិវេកជាកន្ទុយ ។ ព្រះពុទ្ធនាគនោះ មានឈាន ទ្រង់ត្រេកអរចំពោះខ្យល់ដកដង្ហើម គឺព្រះនិព្វាន មានព្រះទ័យតាំងមាំខាងក្នុង ព្រះពុទ្ធនាគ កាលបើទ្រង់ស្តេចយាត្រា ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់ឋិត ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់ផ្ទំ ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ទ្រង់គង់ ក៏មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រះពុទ្ធនាគទ្រង់សង្រួមក្នុងទីទាំងអស់ នេះជាសម្បទារបស់ព្រះពុទ្ធនាគ ។ ព្រះពុទ្ធនាគ ទ្រង់សោយនូវភោជនដែលឥតទោស មិនសោយនូវភោជន ដែលប្រកបដោយទោស (កាលបើ) ទ្រង់បាននូវចង្ហាន់ និងគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ ទ្រង់វៀរនូវការសន្សំទុក ទ្រង់កាត់នូវសំយោជនៈ ដែលជាចំណងតូចធំទាំងអស់ ហើយទ្រង់យាងទៅណា ៗ ក៏ស្តេចទៅដោយឥតមានព្រះទ័យអាឡោះអាល័យ ។ ឈូកស ដុះចំរើនឡើងក្នុងទឹក មិនជាប់ប្រឡាក់ដោយទឹក មានក្លិនក្រអូប ជាទីគាប់ចិត្ត យ៉ាងណាមិញ

តថេវ ច លោកេ ជាតោ ពុទ្ធោ លោកេ វិហរតិ
នោបលិប្បតិ លោកេន តោយេន បទុមំ យថា ។
មហាគ្គិនិ បជ្ជលិតោ អនាហារោបសម្មតិ
អង្គារេសុ ច សន្តេសុ និព្វុតោតិ បវុច្ចតិ ។
អត្ថស្សាយំ វិញ្ញាបនី ឧបមា វិញ្ញូហិ ទេសិតា
វិញ្ញិស្សន្តិ មហានាគា នាគំ នាគេន ទេសិតំ
វីតរាគោ វីតទោសោ វីតមោហោ អនាសវោ
សរីរំ វិជហំ នាគោ បរិនិព្វិស្សត្យនាសវោតិ ។

ឧទាយី ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ ភវតិ

កោណ្ឌញ្ញោ ច ឧទាយី ច ថេរា ទ្វេ តេ មហិទ្ធិកា
សោឡសម្ហិ និបាតម្ហិ គាថាយោ ទ្វេ ច តឹស ចាតិ ។

សោឡសកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់កើតក្នុងលោក គង់នៅក្នុងលោក មិនប្រឡាក់ដោយលោក ដូចជាឈូក មិនជាប់ប្រឡាក់ដោយទឹកដូច្នោះឯង ។ គំនរភ្លើងធំ ដែលឆេះសន្ធោ មិនមានចំណី រមែងរលត់ បើទុកជារងើកទាំងឡាយ មាននៅ គេក៏និយាយថា ភ្លើងរលត់ហើយ ។ ពាក្យឧបមានេះ ជាគ្រឿងបញ្ជាក់នូវសេចក្តី ដែលពួកវិញ្ញូជន បានសំដែងហើយ មហានាគ គឺព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ គង់ដឹងច្បាស់ នូវព្រះពុទ្ធនាគ ដែលខ្ញុំជានាគសំដែងរួចមកហើយនេះ ។ ព្រះពុទ្ធនាគ ទ្រង់ប្រាសចាករាគៈ ទោសៈ មោហៈហើយ អស់អាសវៈហើយ លះបង់សរីរៈ មិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ឧទាយិត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន មានក្នុងសោឡសកនិបាតនោះ

ព្រះថេរៈពីរអង្គ អ្នកមានឫទ្ធិច្រើននោះ គឺ ព្រះកោណ្ឌញ្ញ ១ ព្រះឧទាយី ១ គោលសូត្រជា ៣២ ក្នុងសោឡសកនិបាត ។

ចប់ សោឡសកនិបាត ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

[២៦៨] យញ្ញត្ថំ វា ធនត្ថំ វា យេ ហនាម មយំ បុរេ
អវសេសំ ភយំ ហោតិ វេធន្តិ វិលបន្តិ ច ។
តស្ស តេ នត្ថិ ភីតត្តំ ភិយ្យោ វណ្ណោ បសីទតិ
កស្មា ន បរិទេវេសិ ឯវរូបេ មហព្ភយេ ។
នត្ថិ ចេតសិកំ ទុក្ខំ អនបេក្ខស្ស គាមណិ
អតិក្កន្តា ភយា សព្វេ ខីណសំយោជនស្ស វេ ។
ខីណាយ ភវនេត្តិយា ទិដ្ឋេ ធម្មេ យថាតថេ[១]
ន ភយំ មរណេ ហោតិ ភារនិក្ខេបនេ យថា ។
សុចិណ្ណំ ព្រហ្មចរិយំ មេ មគ្គោ ចាបិ សុភាវិតោ
មរណេ មេ ភយំ នត្ថិ រោគានមិវ សង្ខយេ ។
សុចិណ្ណំ ព្រហ្មចរិយំ មេ មគ្គោ ចាបិ សុភាវិតោ
និរស្សាទា ភវា ទិដ្ឋា វិសំ បិត្វាន ឆឌ្ឌិតំ ។

១ ឱ. ម. យថាតថំ ។

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

(៦៦៨) (ចោរពោលថា) ក្នុងកាលមុន យើងខ្ញុំទាំងឡាយ សម្លាប់សត្វពួកណា ដើម្បីយញ្ញ ឬដើម្បីទ្រព្យ ភ័យតែកើតមាន (ដល់សត្វពួកនោះ) ឥតមានសេសសល់ សត្វទាំងនោះ ញាប់ញ័រផង សោកសៅផង ។ សេចក្ដីតក់ស្លុតនៃលោកមិនមាន ពណ៌សម្បុរ (មុខរបស់លោក) ក៏ស្រស់បស់ក្រៃពេក ហេតុអ្វីក៏លោកមិនខ្សឹកខ្សួល ព្រោះភ័យធំ មានសភាពយ៉ាងនេះ ។

(ព្រះអធិមុត្តត្ថេរពោលថា) ម្នាលចោរជាធំ សេចក្ដីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្ដីអាល័យ មិនមានទេ បុគ្គលអ្នកមានសំយោជនៈអស់ហើយ បានកន្លងផុតនូវភ័យទាំងពួង ។ កាលបើតណ្ហា ជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពក្ស័យចុះអស់ហើយ ដោយហេតុណាមួយ ភ័យចំពោះសេចក្ដីស្លាប់ ក៏មិនមានឡើយ ដូចការមិនមានភ័យ ក្នុងកាលដាក់ចុះនូវភារៈចេញ (អំពីក្បាល) ។ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាបានសន្សំល្អហើយ ទាំងមគ្គ អាត្មាក៏បានចំរើនល្អហើយ ភ័យចំពោះសេចក្ដីស្លាប់ នៃអាត្មា មិនមានទេ ដូចការមិនមានភ័យ ក្នុងកាលអស់ទៅនៃរោគទាំងឡាយ ។ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាបានសន្សំល្អហើយ ទាំងមគ្គ អាត្មាក៏បានចំរើនល្អហើយ ភពទាំងឡាយដែលមិនមានសេចក្ដីត្រេកអរ អាត្មាក៏បានឃើញហើយ ដូចបុគ្គលផឹកនូវថ្នាំពិស ហើយខ្ជាក់ចោលវិញ ។

បារគូ អនុបាទានោ   កតកិច្ចោ អនាសវោ
តុដ្ឋោ អាយុក្ខយា ហោតិ   មុត្តោ អាឃាតនា យថា ។
ឧត្តមំ ធម្មតំ បត្តោ   សព្វលោកេ អនត្ថិកោ
អាទិត្តាវ ឃរា មុត្តោ   មរណស្មឹ ន សោចតិ ។
យទត្ថិ សង្គតំ កិញ្ចិ   ភវោ វា យត្ថ លព្ភតិ
សព្វំ អនិស្សរំ ឯតំ   ឥតិ វុត្តំ[១] មហេសិនា ។
យោ តំ តថា បជានាតិ   យថា ពុទ្ធេន ទេសិតំ
ន គណ្ហាតិ ភវំ កិញ្ចិ   សុតត្តំវ អយោគុឡំ ។
ន មេ ហោតិ អហោសិន្តិ   ភវិស្សន្តិ ន ហោតិ មេ
សង្ខារា វិភវិស្សន្តិ   តត្ថ កា បរិទេវនា ។
សុទ្ធំ ធម្មសមុប្បាទំ   សុទ្ធំ សង្ខារសន្តតឹ
បស្សន្តស្ស យថាភូតំ   ន ភយំ ហោតិ គាមណិ ។
តិណកដ្ឋសមំ លោកំ   យទា បញ្ញាយ បស្សតិ

១ ម. ម. ឥតិ វុត្តំ ។

បុគ្គលអ្នកដល់នូវត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានសេចក្ដីប្រកាន់ មានសោឡសកិច្ចធ្វើហើយ មិនមានអាសវៈ រមែងជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងកិរិយាអស់ទៅនៃអាយុ ដូចបុគ្គលរួចហើយចាកការសម្លាប់ ។ បុគ្គលបានដល់នូវធម៌ដ៏ឧត្តម ជាអ្នកមិនត្រូវការ ក្នុងលោកទាំងអស់ រមែងមិនសោកសៅ ព្រោះសេចក្ដីស្លាប់ ដូចបុគ្គលស្ទុះផុតចាកផ្ទះដែលភ្លើងឆេះ ។ ការជួបជុំដោយសត្វនឹងសង្ខារឯណានីមួយក្ដី ការកើតមានក្នុងភពឯណាក្ដី ទាំងអស់នុ៎ះ មិនមែនជាធំឡើយ ពាក្យនេះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ អ្នកស្វែងរកនូវគុណធំបានសំដែងហើយ ។ បុគ្គលណា បានដឹងច្បាស់នូវព្រះពុទ្ធដីកាតាមដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយនោះ បុគ្គលនោះមិនប្រកាន់នូវភពនីមួយឡើយ ដូចបុរសមិនកាន់ដុំដែកដែលក្ដៅសព្វ ។ អាត្មាមិនមានសេចក្ដីត្រិះរិះថាខ្ញុំអញបានមានហើយទេ អាត្មាមិនមានគិតថា ខ្ញុំអញនឹងមានតទៅទេ (ព្រោះថា) សង្ខារទាំងឡាយ នឹងបែកវិនាសទៅវិញ ហេតុនោះសេចក្ដីខ្សឹកខ្សួលក្នុងសង្ខារទាំងនោះដូចម្ដេចកើត ។ ម្នាលនាយគាម បុគ្គលដែលឃើញច្បាស់តាមសេចក្ដីពិត នូវការប្រជុំកើតនៃធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ នឹងដំណនៃសង្ខារ ដ៏បរិសុទ្ធ ភ័យមិនមានឡើយ ។ បុគ្គលដែលឃើញច្បាស់ ដោយបញ្ញា នូវលោក ប្រាកដស្មើដោយស្មៅ និងកំណាត់ឈើ ក្នុងកាលណា

មមត្តំ សោ អសំវិន្ទំ នត្ថិ មេតិ ន សោចតិ ។
ឧក្កណ្ឋាមិ សរីរេន ភវេនម្ហិ អនត្ថិកោ
សោយំ ភិជ្ជិស្សតិ កាយោ អញ្ញោ ច ន ភវិស្សតិ ។
យំ វោ កិច្ចំ សរីរេន តំ ករោថ យទិច្ឆថ
ន មេ តប្បច្ចយា តត្ថ ទោសោ បេមញ្ច ហេហិតិ ។
តស្ស តំ វចនំ សុត្វា អព្ភុតំ លោមហំសនំ
សត្ថានិ និក្ខិបិត្វាន មាណវា ឯតទព្រវុំ
កឹ ភទន្តេ ករិត្វាន កោ វា អាចរិយោ តវ
កស្ស សាសនមាគម្ម លព្ភតេ តំ អសោកតា ។
សព្វញ្ញូ សព្វទស្សាវី ជិនោ អាចរិយោ មម
មហាការុណិកោ សត្ថា សព្វលោកតិកិច្ឆកោ ។
តេនាយំ ទេសិតោ ធម្មោ ខយគាមី អនុត្តរោ
តស្ស សាសនមាគម្ម លព្ភតេ តំ អសោកតា ។

ក្នុងកាលនោះ បុគ្គលនោះ ក៏មិនបានទូលសេចក្ដីប្រកាន់ ថារបស់អញ ទើបមិនសោកសៅថា ភ័យមិនមានដល់អាត្មាឡើយ ។ អាត្មាធុញទ្រាន់នឹងសរីរៈ ជាអ្នកមិនត្រូវការដោយភព ព្រោះថាកាយនេះនឹងបែកធ្លាយទៅ ទាំងកាយដទៃទៀត ក៏នឹងមិនមានដែរ ។ កិច្ចណាដោយសរីរៈមានដល់ពួកអ្នក ពួកអ្នកប្រាថ្នានូវកិច្ចណា ចូរធ្វើនូវកិច្ចនោះចុះ សេចក្ដីទោមនស្សក្ដី សេចក្ដីស្រឡាញ់ក្ដី នៃអាត្មានឹងមិនមានក្នុងអំពើទាំងនោះ ព្រោះបច្ច័យនៃកិច្ចនោះ ។

ពួកចោរ បានស្ដាប់ពាក្យនៃព្រះអធិមុត្តត្ថេរនោះ ជាពាក្យចម្លែកអស្ចារ្យ គួរឲ្យព្រឺរោម ហើយក៏ទម្លាក់ចោល នូវគ្រឿងសាស្ត្រាទាំងឡាយ បាននិយាយពាក្យនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន លោកបានធ្វើនូវកម្មដូចម្ដេច ឬអ្នកណាជាអាចារ្យរបស់លោក សេចក្ដីមិនសោកសៅ លោកបានព្រោះអាស្រ័យពាក្យប្រដៅ របស់អ្នកណា ។

ព្រះថេរៈឆ្លើយថា ព្រះជិនស្រីព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ ទ្រង់ឃើញនូវធម៌ទាំងពួង ជាសាស្ដាប្រកបដោយករុណាដ៏ធំ ទ្រង់រក្សានូវសត្វលោកទាំងអស់ ជាអាចារ្យរបស់អាត្មា ។ ព្រះធម៌នេះ ជាធម៌ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃកិលេស ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះជិនស្រីនោះបានសំដែងហើយ សេចក្ដីមិនសោកសៅ ដែលអាត្មាបានព្រោះអាស្រ័យនូវធម៌ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះជិនស្រីនោះ ។

សុត្វាន ចោរា ឥសិនោ សុភាសិតំ
និក្ខិប្ប សត្ថានិ ច អាវុធានិ ច
តម្ហា ច កម្មា វិរមិំសុ ឯកេ
ឯកេ ច បព្វជ្ជមរោចយិំសុ ។
តេ បព្វជិត្វា សុគតស្ស សាសនេ
ភាវេត្វា ពោជ្ឈង្គពលានិ បណ្ឌិតា
ឧទគ្គចិត្តា សុមនា កតិន្ទ្រិយា
ផុសិំសុ និព្វានបទំ អសង្ខតន្តិ ។

អធិមុត្តោ ថេរោ ។

(៦៨០) សមណស្ស អហុ ចិន្តា បារាសរិយស្ស(១) ភិក្ខុនោ
ឯកកស្ស និសិន្នស្ស បវិវិត្តស្ស ឈាយិនោ
កិមានុបុព្វំ បុរិសោ កិំ វតំ កិំ សមាចារំ
អត្តនោ កិច្ចការិស្ស ន ច កិញ្ចិ វិហេឋយេ ។
ឥន្ទ្រិយានិ មនុស្សានំ ហិតាយ អហិតាយ ច
អរក្ខិតានិ អហិតាយ រក្ខិតានិ ហិតាយ ច ។
ឥន្ទ្រិយានេវ សារក្ខំ ឥន្ទ្រិយានិ ច គោបយំ
អត្តនោ កិច្ចការិស្ស ន ច កិញ្ចិ វិហេឋយេ ។

១ ឱ. ម. បារាបរិយស្ស ។

ចោរទាំងឡាយ បានស្តាប់នូវសុភាសិតនៃឥសី (អធិមុត្តត្ថេរ) ក៏ទម្លាក់ចោល នូវគ្រឿងសាស្រ្តាទាំងឡាយផង នូវអាវុធទាំងឡាយផង ពួកខ្លះក៏វៀរចាកចោរកម្មនោះ ពួកខ្លះក៏ពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ។ ចោរទាំងនោះក៏ចូលទៅបួសក្នុងសាសនានៃព្រះសុគត ចំរើននូវពោជ្ឈង្គ និងពលៈទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិតមានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តល្អ មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ ក៏បានពាល់ត្រូវនូវនិព្វានបទ ជាអសង្ខតធម៌ ។

អធិមុត្តត្ថេរ ។

(៦៨០) ភិក្ខុឈ្មោះបារាសរិយៈ ជាសមណៈ អង្គុយតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ចំរើនឈាន មានគំនិតថា បុរសគប្បីប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ ដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តនូវវត្ត ដូចម្តេច នូវសមាចារៈដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើនូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ទាំងមិនបៀតបៀននូវអ្វីណាមួយ ។ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់ពួកមនុស្សមានដើម្បីជាប្រយោជន៍ផង មិនជាប្រយោជន៍ផង ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយដែលគេមិនរក្សា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដែលគេរក្សាហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ។ បុគ្គលកាលរក្សានូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង គ្រប់គ្រងនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយផង ឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើនូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ទាំងមិនបៀតបៀន នូវអ្វីណាមួយ ។

ចក្ខុន្ទ្រិយញ្ចេ រូបេសុ គច្ឆន្តំ អនិវារយំ
អនាទីនវទស្សាវី សោ ទុក្ខា ន ហិ មុច្ចតិ ។
សោតិន្ទ្រិយញ្ច សទ្ទេសុ គច្ឆន្តំ អនិវារយំ
អនាទីនវទស្សាវី សោ ទុក្ខា ន ហិ មុច្ចតិ ។
អនិស្សរណទស្សាវី គន្ធេ ចេ បដិសេវតិ
ន សោ មុច្ចតិ ទុក្ខម្ហា គន្ធេសុ អធិមុច្ឆិតោ ។
អម្ពិលំ មធុរគ្គញ្ច តិត្តកគ្គមនុស្សរំ
រសតណ្ហាយ គធិតោ ហទយំ នាវពុជ្ឈតិ ។
សុភាន្យប្បដិកូលានិ(១) ផោដ្ឋព្វានិ អនុស្សរំ
រត្តោ រាគាធិករណំ វិវិធំ វិន្ទតេ ទុខំ ។
មនំ ចេតេហិ ធម្មេហិ យោ ន សក្កោតិ រក្ខិតុំ
តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ សព្វេហេតេហិ បញ្ចហិ ។
បុព្វលោហិតសម្បុណ្ណំ ពហុស្ស កុណបស្ស ច
នរវីរកតំ វគ្គុំ សមុគ្គមិវ ចិត្តិតំ ។

១ សុភាន្យប្បដិកូលានីតិ យុត្តរំ ។

បើបុគ្គលណា មិនឃាត់នូវចក្ខុន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងរូបទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនឃើញនូវទោស។ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា មិនឃាត់នូវសោតិន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនឃើញនូវទោស។ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។ បើបុគ្គលណា មិនឃើញនូវការរលាស់ចេញ ជាអ្នកជ្រប់នៅក្នុងក្លិនទាំងឡាយ ហើយសេពចំពោះនូវក្លិនទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ មិនរួចចាកទុក្ខទេ ។ បុគ្គលណា រលឹករឿយៗ នូវរសជូរនឹងចំណែកនៃរសផ្អែមផង នូវចំណែកនៃរសល្វីងផង ជាអ្នកជាប់នៅក្នុងរសតណ្ហា បុគ្គលនោះ រមែងមិនដឹងច្បាស់នូវបេះដូងនៃសាសនា ។ បុគ្គល កាលរលឹករឿយៗ នូវផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលល្អ មិនគួរខ្ពើម ជាអ្នកត្រេកអរ (ក្នុងផស្សៈនោះ) រមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខផ្សេងៗ ដែលមានរាគៈជាហេតុ ។ បុគ្គលណា មិនអាចរក្សានូវចិត្ត អំពីធម៌ទាំងឡាយនេះ ព្រោះហេតុតែមិនបានរក្សានោះឯង ទុក្ខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះដោយធម៌ទាំង៥ គឺអារម្មណ៍ទាំង៥ ។ សរីរៈនេះ ពេញដោយខ្ទុះនឹងឈាមផង ពេញដោយសាកសព ដ៏ច្រើនផង ដូចស្បោងដែលបុគ្គលមានព្យាយាមធ្វើឡើង វិចិត្រហើយ ។

កដុកំ មធុរស្សាទំ បិយនិពន្ធនំ ទុខំ
ខុរំ មធុនាលិត្តំ ឧល្លិត្តំ នាវពុជ្ឈតិ ។
ឥត្ថីរូបេ ឥត្ថីសរេ ផោដ្ឋព្វេបិ ច ឥត្ថិយា
ឥត្ថីគន្ធេសុ សារត្តោ វិវិធំ វិន្ទតេ ទុខំ ។
ឥត្ថីសោតានិ សព្វានិ សន្ទន្តិ បញ្ច បញ្ចសុ
តេសមាវរណំ កាតុំ យោ សក្កោតិ វីរិយវា
សោ អត្ថវា សោ ធម្មដ្ឋោ សោ ទក្ខោ សោ វិចក្ខណោ
ករេយ្យ រមមានោបិ កិច្ចំ ធម្មត្ថសំហិតំ ។
អថោ សីទតិ សញ្ញុត្តំ(១) វជ្ជេ កិច្ចំ និរត្ថកំ
ន តំ កិច្ចន្តិ មញ្ញិត្វា អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ ។
យញ្ច អត្ថេន សញ្ញុត្តំ យា ច ធម្មគតា រតិ
តំ សមាទាយ វត្តេថ សា ហិ វេ ឧត្តមា រតិ ។
ឧច្ចាវចេហុបាយេហិ បរេសមភិជិគីសតិ
ហន្ត្វា វធិត្វា អថ សោចយិត្វា
អាលោបតិ សាហសា យោ បរេសំ ។

---

១ អយោធំ រើសំយុត្តំ ឥត្ថកាយំ ទំស្សតិ ។

បុគ្គលមិនមែនធ្វើនូវសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងក្រោយ តែមានសេចក្តីផ្អែមឆ្ងាញ់ពី-សា ដែលមានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាចំណង ដូចកំបិតកោរដែលគេលាបប្រលាក់ដោយទឹកឃ្មុំ ។ បុគ្គលអ្នកត្រេកអរក្នុងភោគ គឺរូបស្ត្រីផង គឺសំឡេងនៃស្ត្រីផង គឺការប៉ះពាល់នូវកាយនៃស្ត្រីផង គឺក្លិននៃស្ត្រីផង រមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខផ្សេងៗ ។ ខ្សែនៃតណ្ហាទាំង៥ របស់ស្ត្រីទាំងអស់រមែងហូរទៅក្នុងទ្វារនៃបុរសទាំង៥នែរ បុគ្គលណាមានការព្យាយាមអាចធ្វើនូវការបិទបាំងនូវខ្សែតណ្ហាទាំងនោះ (មិនឱ្យកើតឡើងបាន) បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រយោជន៍ជាអ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាអ្នកមានបញ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា បុគ្គលនោះគប្បីត្រេកអរធ្វើនូវកិច្ចប្រកបដោយធម៌និងអត្ថ ។ មួយវិញទៀត កិច្ចដែលប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរ រមែងលិចចុះ បុគ្គលគប្បីវៀរនូវកិច្ចដែលមិនមានប្រយោជន៍ អ្នកប្រាជ្ញ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ តែងសំគាល់នូវកិច្ចនោះថា ជាកំពើមិនគួរធ្វើ ។ មួយទៀត កិច្ចណាប្រកបដោយប្រយោជន៍ក្តី សេចក្តីត្រេកអរណាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌ក្តី បុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តកាន់យកនូវប្រយោជន៍និងសេចក្តីត្រេកអរនោះ ព្រោះថា សេចក្តីត្រេកអរនោះជាគុណជាតិដ៏ឧត្តម ។

បុគ្គលណាសម្លាប់ក៏ដោយ ឬធ្វើឱ្យអ្នកដទៃសោកសៅ ហើយប្លន់ដណ្តើម (យកទ្រព្យ)នៃពួកជនដទៃដោយការកំហែង បុគ្គលនោះរមែងនាំទៅនូវទ្រព្យជារបស់ពួកជនដទៃ ដោយឧបាយទាំងតូចទាំងធំបាន ។

តច្ឆន្តោ អាណិយា អាណឹ និហន្តិ ពលវា យថា

ឥន្ទ្រិយានិន្ទ្រិយេហេវ និហន្តិ កុសលោ តថា ។

សទ្ធំ វីរិយំ សមាធិញ្ច សតិបញ្ញញ្ច ភាវយំ

បញ្ច បញ្ចហិ ហន្ត្វាន អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ ។

សោ អត្ថវា សោ ធម្មដ្ឋោ កត្វា វាក្យានុសាសនឹ

សព្វេន សព្វំ ពុទ្ធស្ស សោ នរោ សុខមេធតីតិ ។

បារាសរិយោ ថេរោ ។

[៦៨១] ចិររត្តំ វតាតាបី ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ

សមំ ចិត្តស្ស នាលត្ថំ បុច្ឆំ សមណព្រាហ្មណេ

កោ សោ បារង្គតោ លោកេ កោ បត្តោ អមតោគធំ

កស្ស ធម្មំ បដិច្ឆាមិ បរមត្ថវិជាននំ ។

អន្តោវង្កគតោ អាសិ មច្ឆោវ ឃសមាមិសំ

ពទ្ធោ មហិន្ទបាសេន វេបចិត្យសុរោ យថា ។

ដូចអ្នកមានកំលាំង កាលដាំនូវឈើ រមែងដាំចេញនូវផែកគោល ដោយផែកគោល យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលអ្នកឈ្លាស រមែងខ្ចាត់នូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដោយឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលណាចំរើននូវសទ្ធា វីរិយៈ សមាធិ សតិ និងបញ្ញា សម្លាប់នូវឥន្ទ្រិយ ៥ (មានចក្ខុន្ទ្រិយជាដើម) ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បុគ្គលណាធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ដោយសព្វគ្រប់ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាអ្នកមានប្រយោជន៍ ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ នរជននោះ រមែងដល់នូវសេចក្ដីសុខ ។

បារាសរិយត្ថេរ ។

(៦៨១) ខ្ញុំមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស កាលពិចារណានូវធម៌អស់កាលមានរាត្រីដ៏យូរណាស់ ក៏មិនបាននូវការស្ងប់រម្ងាប់នៃចិត្ត ទើបសួរនូវសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយថា បុគ្គលណាលោកដែលបានដល់នូវត្រើយក្នុងលោក អ្នកណាដែលបានដល់នូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ខ្ញុំនឹងប្រតិបត្តិនូវធម៌ ជាគ្រឿងដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ ខ្ញុំលុះក្នុងកិលេសជាគ្រឿងវៀចខាងក្នុង ដូចត្រីស៊ីនុយ ឬដូចអសុរឈ្មោះវេបចិត្តិ ជាប់ចំណងព្រះឥន្ទ្រ ។

អញ្ញាមិ ចិំ ឆ មុញ្ញាមិ   អស្មា សោកបរិទ្ទវា
កោ មេ ពន្ធំ មុញ្ចំ លោកេ   សម្ពោធិំ វេទយិស្សតិ ។
សមណំ ព្រាហ្មណំ វា កំ   អាទិសន្តំ បភង្គុណំ
កស្ស ធម្មំ បដិច្ឆាមិ   ជរាមច្ចុបវាហនំ ។
វិចិកិច្ឆាកង្ខាគធិតំ   សារម្ភពលសញ្ញុតំ
កោធប្បត្តមនត្ថទ្ធំ   អភិជប្បប្បទារណំ
តណ្ហាធនុសមុដ្ឋានំ   ទ្វេ ច បន្នរសាយុតំ
បស្ស ឱរសិកំ ពាឡំ   ភេត្វាន យទិ[១] តិដ្ឋតិ ។
អនុទិដ្ឋីនំ អប្បហានំ   សង្កប្បបរតេជិតំ
តេន វិទ្ធោ បវេធាមិ   បត្តំវ មាលុតេរិតំ ។
អជ្ឈត្តំ មេ សមុដ្ឋាយ   ខិប្បំ បច្ចតិ មាមកំ[២]
ឆផស្សាយតនី កាយោ   យត្ថ សរតិ សព្វទា ។

១ ម. យទិដ្ឋតិ ។ ២ ម. ឧ. បច្ចតិ មាមកំ ។

ខ្ញុំត្រូវរកអ្នកកាត់កិលេសនោះ កែមិនរួចចាកសេចក្តីសោកនិងការខ្សឹកខ្សួលនេះទេ អ្នកណាអាចស្រាយនូវចំណងនៃខ្ញុំក្នុងលោក រួចប្រាប់នូវធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងដល់ខ្ញុំបាន ។ ខ្ញុំ(គប្បីបាន)នូវសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ដែលអាចប្រាប់ធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេសបាន ខ្ញុំនឹងទទួលនូវធម៌ជាគ្រឿងបន្សាត់បង់ នូវជរានិងមច្ចុ អំពីសំណាក់នៃបុគ្គលណា ។ (សេចក្តីទុក្ខណា) ដែលមានទំនុកសង្ស័យជាប់ក្នុងទ្រូង កាចចំណាយយ៉ាងខ្លាំង ហើយបែកទៅក្នុងហ្ឫទ័យ អ្នកចូរមើលនូវសរគឺទុក្ខនោះ ដែលច្បាក់ចុះក្នុងសេចក្តីសង្ស័យនិងសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ប្រកបដោយកម្លាំងនៃសេចក្តីប្រណាំងប្រជែង មានសេចក្តីរឹងរូសនៃចិត្ត ដែលផ្សាំដោយសេចក្តីក្រោធ មានតណ្ហាជាគ្រឿងចំណាយ កើតព្រមអំពីធ្នូគឺតណ្ហា មានប្រភេទ១៨ គឺរេង[១] ។ ការដែលមិនបានលះបង់នូវទិដ្ឋិបន្ទាប់បន្សំពាំងឡាយ ត្រូវសរគឺសេចក្តីត្រិះរិះរុសឲ្យក្លាហានហើយ ការខ្ញុំអញនោះត្រូវសរគឺទិដ្ឋិនោះមុតហើយ រំភើញញាប់ញ័រដូចស្លឹកឈើ ដែលត្រូវខ្យល់បក់ដូច្នោះ ។ កាយប្រកបដោយផស្សាយតនៈ៦ តាំងឡើងក្នុងសន្តាន របស់ខ្ញុំអញ ហើយក៏ដុតយ៉ាងឆាប់ នូវអត្តភាព ដែលកប់ជាជារបស់នៃខ្លួន (កាយនោះ) កើតឡើងក្នុងភពណា ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភពនោះ សព្វកាល ។

១ ប្រភេទ ១៨ គឺរេង គឺសង្ខាយចំនួន ២០ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១០ (អដ្ឋកថា) ។

តំ ន បស្សាមិ តេកិច្ឆំ យោ មេ តំ សល្លមុទ្ធរេ
នានាកន្ទេន សត្ថេន នាញ្ញេន វិចិកិច្ឆិតំ ។
កោ មេ អសត្ថោ អវណោ សល្លមព្ភន្តរបស្សយំ
អហឹសំ សព្វគត្តានិ សល្លំ មេ ឧទ្ធរិស្សតិ ។
ធម្មប្បតិ ហិ សោ សេដ្ឋោ វិសទោសបវាហកោ
គម្ភីរេ បតិតស្ស មេ ថលំ បាណឹ ច ទស្សយេ ។
រហទេហមស្មិ ឱគាឡ្ហោ អហារិយរជមត្តិកេ
មាយាឧសូយសារម្ភ- ថីនមិទ្ធមបត្ថដេ ។
ឧទ្ធច្ចមេឃថនិតំ សំយោជនវលាហកំ
វាហា វហន្តិ កុទ្ទិដ្ឋឹ សង្កប្បា រាគនិស្សិតា ។
សវន្តិ សព្វធិ សោតា លតា ឧព្ភិជ្ជ តិដ្ឋតិ
តេ សោតេ កោ និវារេយ្យ តំ លតំ កោ ហិ ឆេច្ឆតិ ។

អាត្មាអញ រកមិនឃើញនូវពេទ្យ ដែលអាចដកឡើងនូវសរ គឺសេចក្តីសង្ស័យនោះ របស់អាត្មាអញ ដោយផ្ទាប់សម្រាប់ដកផ្សេងៗ ឬដោយកាំបិត មិនមែនដោយមន្តដទៃឡើយ ។ បុគ្គលណាហ្ន៎ មិនមានកាំបិត (កាត់) នូវសរ មិនឲ្យមានដំបៅដល់អាត្មាអញ មិនបានបៀតបៀនខ្លួនទាំងមូល ហើយដកនូវសរគឺកិលេស ដែលអាស្រ័យនូវហឫទ័យរបស់អាត្មាអញបាន ។ ព្រោះថា កាលបើអាត្មាអញធ្លាក់ចុះក្នុងស្រះជ្រៅហើយ (បុគ្គលណា) គប្បីបង្ហាញនូវដៃ ដែលញ៉ាំងអាត្មាអញឲ្យដល់ទីគោក គឺព្រះនិព្វានបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជាធំហេតុធម៌ ជាអ្នកប្រសើរ ជាអ្នកបន្សាត់បង់នូវពិសគឺទោសៈ ។ អាត្មាអញជាអ្នកលិចចុះក្នុងអន្លង់គឺសង្សារវដ្ត មានធូលី គឺកិលេសនៅក្នុង ដែលគេមិនអាចនឹងនាំចេញបាន ជាទីផ្សាយទៅដោយមាយា ដោយសេចក្តីប្រណែន ដោយការប្រណាំងប្រជែងនឹងថីនមិទ្ធៈ ។ សេចក្តីត្រិះរិះទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ ប្រាកដស្មើដោយទឹកដែលហូរទៅ តែងបន្សាត់ទៅនូវបុគ្គលអ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់ ដែលមានឧទ្ធច្ចៈជាមេឃគ្រហឹម មានសំយោជនៈជាភ្លៀង ។ ខ្សែតណ្ហា រមែងហូរទៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង តណ្ហាដូចជាវល្លិ៍ រមែងដុះលេចឡើង តើបុគ្គលណា ឃាត់នូវខ្សែតណ្ហានោះបាន ចុះបុគ្គលណាកាត់ផ្តាច់ នូវតណ្ហា ដូចជាវល្លិ៍នោះបាន ។

វេលំ ករោថ ភទ្ទន្តេ   សោតានំ សន្និវារណំ
មា តេ មនោមយោ សោតោ   នឡំវ សហសា លុវេ ។
ឯវំ មេ ភយជាតស្ស   អបារំ បារមេសតោ
តាណោ បញ្ញាវុធោ សត្ថា   ឥសិសង្ឃនិសេវិតោ
សោបាណំ សុកតំ សុទ្ធំ   ធម្មសារមយំ ទឡ្ហំ
ទទាសិ វុយ្ហមានស្ស   មា ភាយីតិ ច មព្រវិ ។
សតិបដ្ឋានបាសាទំ   អារុយ្ហ បច្ចវេក្ខិសំ
យន្តំ បុព្វេ អមញ្ញិស្សំ   សក្កាយាភិរតំ បជំ ។
យទា ច មគ្គមទ្ទក្ខិំ   នាវាយ អភិរូហនំ
អនធិដ្ឋាយ អត្តានំ   តិត្ថមទ្ទក្ខិមុត្តមំ ។
សល្លំ អត្តសមុដ្ឋានំ   ភវនេត្តិប្បភាវិតំ
ឯតេសំ អប្បវត្តាយ   ទេសេសិ មគ្គមុត្តមំ ។

បពិត្រអ្នកតាំងចិត្តឲ្យដំរឹង អ្នកតាំងចិត្តឲ្យបួរធ្វើនូវទំនប់ជាគ្រឿងទប់នូវខ្សែតណ្ហាតាំងឡាយ ខ្សែតណ្ហាដែលសម្រេចអំពីចិត្ត កុំឲ្យញាំញីអ្នកឡើយវិនាសដោយរហ័ស ដូចជាខ្សែទឹក (ច្រាស់) នូវដើមឈើ (ឬស្សី) ជុះធ្លាយឡើយ ។ កាលអាត្មាអញមានភ័យកើតហើយ ក៏គួរស្វែងរកត្រើយខាងនាយគឺព្រះនិព្វានបានត្រើយខាងនាយពីសង្សារ-វដ្ដហើយនេះ ព្រះសាស្ដាមានបញ្ញាជាអាវុធ ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ព្រះអង្គត្រូវការនៃបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណ សេពគប់ហើយ ទ្រង់ប្រទាន (ដល់ខ្ញុំ) នូវជណ្ដើរវិបស្សនា ដែលទេសនាញាណធ្វើល្អហើយ ជាជណ្ដើរដ៏ស្អាត សម្រេចអំពីធម៌មានខ្លឹមដ៏មាំ កាលខ្ញុំកំពុងត្រូវជំនន់ជំនួបទៅ ព្រះអង្គក៏បានត្រាស់ថា អ្នកកុំភ័យឡើយ ។ ខ្ញុំបានឡើងកាន់ប្រាសាទ គឺសតិប្បដ្ឋាន ហើយក្រឡេកមើល ក៏សំគាល់នូវសត្វ ដែលត្រេកអរក្នុងសក្កាយក្នុងកាលមុន ។ អាត្មាអញបានឃើញនូវផ្លូវវិបស្សនា ជាទីឡើងកាន់ទូក គឺអរិយមគ្គ ក្នុងកាលណា កាលនោះអាត្មាអញមិនបានតាំងចិត្ត ក៏បានឃើញនូវអរិយមគ្គដ៏ឧត្តម ជាកំពង់(នៃនិព្វាន)។ សរ គឺទិដ្ឋិមានះជាដើម ដែលមានខ្លួនជាសមុដ្ឋាន មានតណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពជាដែនកើត ព្រះសាស្ដាទ្រង់សំដែងមគ្គដ៏ឧត្តម ដើម្បីមិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបធម៌តាំងឡាយទាំងនុ៎ះ ។

ធីយរត្តា ធុសយិតំ ឆិកត្តបតិដ្ឋិតំ
កុញ្ជា ខេ ធានុធី តណ្ហំ វិសោធោសមកហាទោតិ ។

តេលុកានិ(១) ថេរោ ។

(២៨២) បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។
បស្ស ចិត្តកតំ រូបំ មណិនា កុណ្ឌលេន ច
អដ្ឋឹ តចេន ឱនទ្ធំ សហ វត្ថេហិ សោភតិ ។
អលត្តកកតា បាទា មុខំ ចុណ្ណកមក្ខិតំ
អលំ ពាលស្ស មោហាយ នោ ច បារគវេសិនោ ។
អដ្ឋាបទកតា កេសា នេត្តា អញ្ជនមក្ខិតា
អលំ ពាលស្ស មោហាយ នោ ច បារគវេសិនោ ។

១ ឱ. ម. តេលកានិ ។

ព្រោះកុសលបក្សនៃសត្វតែលះជាតិច ព្រោះបក្សនៃកិលេស ជាគ្រឿងធ្លាក់ចុះ របស់សត្វ ដែលក្រាំនៅក្នុងចិត្ត អស់ក្រើនរាប់ ដែលតាំងនៅជាប់ហើយក្នុងសង្សារ អស់កាលដ៏យូរ ។

តេលុកានិត្ថេរ ។

(៦៨៦) អ្នកចូរមើលនូវអត្តភាព ដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅដែលតាំងឡើងព្រមហើយ (ដោយឆ្អឹង ៣០០កំណាត់) ជាអត្តភាពក្ដៅក្រហាយ ដែលជនពាលត្រិះរិះដោយច្រើន ជាអត្តភាពមិនទៀងទាត់ឋិតនៅ ។ អ្នកចូរមើលនូវរូប ដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រដោយកែវមណី និងកណ្ឌល ដែលឆ្អឹងនិងស្បែករុំហើយ (រួបរឹត) រមែងល្អដោយសារសំពត់ទាំងឡាយ ។ ជើងទាំងឡាយលាបដោយល័ក្ខ ស្រស់ មុខលាបដោយគ្រឿងលំអិត អាចញុំាងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញុំាងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានទេ ។ សក់ទាំងឡាយដែលគេបោះជាប្រាំបីចំណិត ភ្នែកទាំងឡាយលាបដោយថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ភ្នែក អាចញុំាងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញុំាងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានឡើយ ។ កាយស្អុយដែលគេតាក់តែងហើយ ដូចជាភាជន៍សម្រាប់ដាក់ថ្នាំបន្តក់ ដែលគេធ្វើឲ្យវិចិត្រហើយថ្មីៗ អាចញុំាងជនពាលឲ្យវង្វេង តែមិនអាចញុំាងបុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វានឲ្យវង្វេងបានឡើយ ។

អញ្ជនីវ នវា ចិត្តា បូតិកាយោ អលង្កតោ
អលំ ពាលស្ស មោហាយ នោ ច បារគវេសិនោ ។
ឱទហិ មិគវោ បាសំ នាសទា វាគុរំ មិគោ
ភុត្វា និវាបំ គច្ឆាម កន្ទន្តេ មិគពន្ធកេ ។
ឆិន្នោ បាសោ មិគវស្ស នាសទា វាគុរំ មិគោ
ភុត្វា និវាបំ គច្ឆាម សោចន្តេ មិគលុទ្ទកេ ។

បស្សាមិ លោកេ សធនេ មនុស្សេ
លទ្ធាន វិត្តំ ន ទទន្តិ មោហា ។
លុទ្ធា ធនំ សន្និចយំ ករោន្តិ
ភិយ្យោ ច កាមេ អភិបត្ថយន្តិ ។
រាជា បសយ្ហប្បថវឹ វិជេត្វា
សសាគរន្តំ មហិមាវសន្តោ
ឱរំ សមុទ្ទស្ស អតិត្តរូបោ
បារំ សមុទ្ទស្សបិ បត្ថយេថ ។
រាជា ច អញ្ញេ ច ពហូ មនុស្សា
អវីតតណ្ហា មរណំ ឧបេន្តិ
ឩនាវ ហុត្វាន ជហន្តិ ទេហំ
កាមេហិ លោកម្ហិ ន ហត្ថិ តិត្តិ ។

ព្រានម្រឹគដាក់នូវអន្ទាក់ ម្រឹគក៏មិនបានប៉ះពាល់នូវអន្ទាក់ ហើយស៊ីនូវចំណី កាលដែលព្រានម្រឹគកំពុងកន្ធក់កន្ធេញ (ក៏បោលចេញទៅយ៉ាងណាមិញ) ពួកយើងក៏ដើរចេញទៅ (យ៉ាងនោះដែរ) ។ អន្ទាក់របស់ព្រានម្រឹគដាច់ហើយ ម្រឹគក៏មិនប៉ះពាល់នូវអន្ទាក់ ហើយស៊ីនូវចំណី កាលព្រានម្រឹគកំពុងសោកស្តាយ (ក៏បោលចេញទៅយ៉ាងណាមិញ) ពួកយើងក៏ដើរចេញទៅ (យ៉ាងនោះដែរ) ។

អាត្មា បានឃើញនូវមនុស្សទាំងឡាយ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងលោក (ពួកមនុស្សទាំងនោះ) លុះបានទ្រព្យតាមចិត្តហើយ មិនឲ្យ (ដល់បុគ្គលណាមួយឡើយ) ព្រោះតែសេចក្តីវង្វេង ។ ពួកមនុស្សបានទ្រព្យហើយ ក៏ខ្មីខ្មាតសន្សំទុក ទាំងប្រាថ្នាកាមដ៏លើសលុប ។ ព្រះរាជាឈ្នះនូវផែនដីដែលព្រះអង្គបង្ក្រាបបានហើយ នៅគ្រប់គ្រងផែនដី មានសាគរជាទីបំផុត មានសេចក្តីមិនឆ្អែតនឹងត្រើយសមុទ្រខាងអាយ ក៏ប្រាថ្នានូវត្រើយសមុទ្រខាងនាយ ។ ព្រះរាជាក្តី ពួកមនុស្សដទៃច្រើននាក់ក្តី មិនទាន់ប្រាសចាកតណ្ហា រមែងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ គឺជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វះខាត លះបង់នូវកាយ ព្រោះថាសេចក្តីឆ្អែតដោយកាមទាំងឡាយក្នុងលោកមិនមានទេ

កន្ទន្តិ នំ ញាតី បកិរិយ កេសេ
អហោ វតា នោ អមរាតិ អាហុ
វត្ថេន នំ បារុតំ នីហរិត្វា
ចិតំ សមោធាយ តតោ ឌហន្តិ ។
សោ ឌយ្ហតិ សូលេហិ តុជ្ជមានោ
ឯកេន វត្ថេន(១) បហាយ ភោគេ
ន មីយមានស្ស ភវន្តិ តាណា
ញាតី ច មិត្តា អថ វា សហាយា ។
ទាយាទកា តស្ស ធនំ ហរន្តិ
សត្តោ បន គច្ឆតិ យេន កម្មំ
ន មីយមានំ ធនមន្វេតិ កិញ្ចិ
បុត្តា ច ទារា ច ធនញ្ច រដ្ឋំ ។
ន ទីឃមាយុំ លភតេ ធនេន
ន ចាបិ វិត្តេន ជរំ វិហន្តិ
អប្បំ ហិទំ ជីវិតមាហុ ធីរា
អសស្សតំ វិបរិណាមធម្មំ ។
អឌ្ឍា ទលិទ្ទា ច ផុសន្តិ ផស្សំ

---

១ ម. និចេន វត្ថេន ។

ពួកញាតិ រំសាយសក់កន្ទក់កន្ទេញ ចំពោះបុគ្គលដែលស្លាប់ ហើយនោះ ទាំងបាននិយាយថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ញាតិរបស់យើងទាំងឡាយ កុំស្លាប់វិញ ក៏នាំខ្មោចនោះដែលរុំដោយសំពត់ ទៅកាន់ជើងថ្ករ ប្រជុំគ្នាដុតក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គលដែលស្លាប់នោះ ត្រូវពួកអ្នកដុតចាក់ដោយឈើស្រួចផុត បុគ្គលនោះលះបង់នូវភោគៈទាំងឡាយ ពាក់តែសំពត់មួយស្លាប់ទៅ ញាតិទាំងឡាយក្តី មិត្រទាំងឡាយក្តី ឬសំឡាញ់ទាំងឡាយក្តី ជាទីពឹងមិនបានទេ ។ ពួកទាយាទ (អ្នកត្រូវទទួលមរតក) រមែងនាំទៅនូវទ្រព្យរបស់សត្វដែលស្លាប់នោះ ចំណែកសត្វដែលស្លាប់នោះ ក៏ទៅតាមយថាកម្ម ទ្រព្យតិចតួច កូនប្រពន្ធ មាសប្រាក់ និងដែន ក៏មិនដែលជាប់តាមសត្វដែលស្លាប់នោះទេ ។ បុគ្គលមិនដែលបាននូវអាយុវែង ដោយសារទ្រព្យទេ ទាំងមិនដែលកំចាត់បង់នូវជរាដោយសារទ្រព្យបានទេ ព្រោះថា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបានពោលនូវជីវិតនោះថា តិច មិនទៀង មានការប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ជនទាំងឡាយ អ្នកស្តុកស្តម្ភ និងអ្នកកំសត់ក្រ រមែងប៉ះពាល់នូវផស្សៈ(មិនជាទីប្រាថ្នា)

ពាលោ ច ធីរោ ច តថេវ ផុដ្ឋោ
ពាលោ ហិ ពាល្យា វធិតោវ សេតិ
ធីរោ ច ន វេធតិ ផស្សផុដ្ឋោ ។
តស្មា ហិ បញ្ញាវ ធនេន សេយ្យោ
យាយ វោសានមិធាធិគច្ឆតិ
អព្យោសិតត្តា ហិ ភវាភវេសុ
បាបានិ កម្មានិ ករោន្តិ មោហា ។
ឧបេតិ គព្ភញ្ច បរញ្ច លោកំ
សំសារមាបជ្ជ បរម្បរាយ
តស្សប្បបញ្ញោ អភិសទ្ទហន្តោ
ឧបេតិ គព្ភញ្ច បរញ្ច លោកំ ។
ចោរោ យថា សន្ធិមុខេ គហីតោ
សកម្មុនា ហញ្ញតិ បាបធម្មោ
ឯវំ បជា បេច្ច បរម្ហិ លោកេ
សកម្មុនា ហញ្ញតិ បាបធម្មោ ។
កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា
វិរូបរូបេន មថេន្តិ ចិត្តំ

បុគ្គលពាលនឹងអ្នកប្រាជ្ញ រមែងប៉ះពាល់ដូចគ្នា ប៉ុន្តែបុគ្គលពាល បើមានសេចក្ដីទុក្ខបៀតបៀនហើយ រមែងដេក (សោកស្ដាយ) ព្រោះភាពនៃខ្លួនពាល ឯអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជាប៉ះពាល់នូវផស្សៈ ក៏មិនបានញាប់ញ័រ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃកិច្ច ក្នុងលោកនេះ ដោយបញ្ញាណា បញ្ញានោះ ជាធម្មជាតប្រសើរជាងទ្រព្យ ដ្បិតបុគ្គលទាំងឡាយមិនទាន់បាន សម្រេចប្រយោជន៍ រមែងធ្វើនូវបាបកម្មទាំងឡាយ ក្នុងភពតូច និងភពធំ ព្រោះតែមោហៈ ។ បុគ្គលណា (បានធ្វើបាបកម្ម) ក៏ដល់នូវការអន្ទោលទៅមក រមែងចូលទៅកាន់គភ៌និងបរលោក បុគ្គលអ្នកឥតប្រាជ្ញ (ឯទៀត) កាលបើជឿបុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្ម នោះ ក៏ទៅកាន់គភ៌និងបរលោក ។ ចោរអ្នកមានធម៌លាមក ដែលគេចាប់បាននៅត្រង់មុខដំណ[១] (ផ្ទះ) រមែងក្ដៅក្រហាយ ដោយកម្មរបស់ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ សត្វអ្នកមានធម៌លាមក លុះស្លាប់ទៅ រមែងក្ដៅក្រហាយ ក្នុងលោកខាងមុខ ដោយកម្ម របស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ កាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានរស ឆ្ងាញ់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត តែងញាំញីចិត្តដោយសភាពផ្សេងៗ ។

---

១ គេចាប់យកត្រង់កន្លែងដែលវាទម្លុះជញ្ជាំងនោះ ។

អាទីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា

តស្មា អហំ បព្វជិតាម្ហិ គេហា ។

ទុមប្ផលានីវ បតន្តិ មាណវ

ទហរា ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា

ឯតម្បិ ទិស្វា បព្វជិតាម្ហិ គេហា

អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ ។

សទ្ធាយាហំ បព្វជិតា ឧបេតា ជិនសាសនេ

អវជ្ឈា មយ្ហំ បព្វជ្ជា អនណា ភុញ្ជាមិ ភោជនំ ។

កាមេ អាទិត្តតោ ទិស្វា ជាតរូបានិ សត្ថតោ

គព្ភវោក្កន្តិតោ ទុក្ខំ និរយេសុ មហព្ភយំ ។

ឯតមាទីនវំ ទិស្វា សំវេគំ អលភឹ តទា

សោហំ វិទ្ធា តទា សន្តា សម្បត្តា អាសវក្ខយំ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ

ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

បពិត្រមាណព ហេតុនោះ ខ្ញុំករុណាឃើញទោសក្នុងកាម-គុណទាំងឡាយ ទើបចេញទៅបួស ។ សត្វទាំងឡាយ ទោះក្មេងក្ដី ចាស់ក្ដី តែងបែកធ្លាយខ្លួនសរីរៈ ដូចជាផ្លែឈើជ្រុះ (ចាកដើម) បពិត្រមាណព ខ្ញុំករុណាបានឃើញនូវរបស់មិនទៀងនេះឯង បានជាចេញបួស ភាពជាសមណៈមិនស្មុគស្មាញ ជារបស់ប្រសើរលើសលុប ។

ខ្ញុំករុណាបួសដោយសទ្ធា បានប្រកបសេចក្ដីប្រតិបត្តិ ក្នុងសាសនានៃព្រះជិនស្រី បព្វជ្ជា របស់ខ្ញុំករុណា មិនមានទោស ខ្ញុំករុណាបរិភោគភោជន មិនមានបំណុលទេ ។ ខ្ញុំករុណាឃើញនូវកាមទាំងឡាយ ហាក់ដូចជាភ្លើងឆេះសព្វហើយ ឃើញនូវជាតរូបហាក់ដូចជាគ្រឿងសស្ត្រាវុធ ឃើញហេតុនាំមកនូវទុក្ខ តាំងតែពីការចុះចាប់បដិសន្ធិក្នុងគភ៌ ឃើញនូវភ័យធំ ក្នុងនរកទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំករុណាឃើញនូវទោសនេះឯង ក៏បាននូវសេចក្ដីសំវេគ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំករុណានោះឯង ជាអ្នកត្រូវសមុតហើយ ក្នុងកាលនោះ (ទុក្ខនោះ)បានដល់ហើយនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ ព្រះសាស្ដាខ្ញុំករុណាបានបម្រើហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំករុណាក៏បានធ្វើហើយ ភារៈធំធ្ងន់ ខ្ញុំករុណាបានដាក់ចុះហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភព ខ្ញុំករុណា បានដកចោលហើយ ។

យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោតិ ។

រដ្ឋបាលោ ថេរោ ។

(៤៨៣) រូបំ ទិស្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា រូបសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្ពាន វុច្ចតិ ។
សទ្ទំ សុត្វា សតិ មុដ្ឋា បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា អនេកា សទ្ទសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ អារា និព្ពាន វុច្ចតិ ។

កុលបុត្របានចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ គឺការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួង អាត្មាភាព បានដល់ហើយ ។

រដ្ឋបាលត្ថេរ ។

(៤៨៣) បុគ្គលកាលឃើញរូបហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះរមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានរូបជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈា (ការសំឡឹងរំពៃ)ផង ព្រោះវិហេសា (ការបៀតបៀន)ផង កាលបុគ្គល សន្សំយកនូវទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលឮសំឡេងហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយ ជាច្រើន មានសំឡេងជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយកនូវទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។

គន្ធំ ឃត្វា សតិ មុដ្ឋា   បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា   អនេកា គន្ធសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច   ចិត្តមស្សុបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ   អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។
រសំ ភោត្វា សតិ មុដ្ឋា   បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា   អនេកា រសសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច   ចិត្តមស្សុបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ   អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។
ផស្សំ ផុស្ស សតិ មុដ្ឋា   បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា   អនេកា ផស្សសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច   ចិត្តមស្សុបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ   អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។

បុគ្គលកាលធុំក្លិនហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានក្លិនជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលបរិភោគរសហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតី រមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ទទួលយក នឹងលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានរសជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលប៉ះពាល់នូវផស្សៈហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភ្លាំងភ្លាត់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរទទួលយក លេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាទាំងឡាយជាច្រើន មានផស្សៈជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះអភិជ្ឈាផង ព្រោះវិហេសាផង

ធម្មំ ញត្វា សតិ មុដ្ឋា   បិយំ និមិត្តំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច អជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
តស្ស វឌ្ឍន្តិ វេទនា   អនេកា ធម្មសម្ភវា
អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច   ចិត្តមស្សូបហញ្ញតិ
ឯវមាចិនតោ ទុក្ខំ   អារា និព្វាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ រូបេសុ   រូបំ ទិស្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច នាជ្ឈោស[១] តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស បស្សតោ រូបំ   សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ   ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ   សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។
ន សោ រជ្ជតិ សទ្ទេសុ   សទ្ទំ សុត្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ   តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

១ ម. ឆ. នជ្ឈោស ។

បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថាឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលដឹងនូវធម្មារម្មណ៍[១]ហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តជាទីស្រឡាញ់ ស្មារតីរមែងភាំងភាន់ បុគ្គលនោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរទទួលយក លេបយកអារម្មណ៍នោះ ។ វេទនាកើតឡើងជាច្រើន មានធម្មារម្មណ៍ជាដែនកើត រមែងចំរើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបៀតបៀនផ្ទាល់ ព្រោះអភិជ្ឈានិង ព្រោះវិហេសានិង បុគ្គលកាលសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះឃើញរូបហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងរូបទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹងតែ មិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះកាលឃើញរូប ទទួលវេទនា (គឺសេពសុខៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើងដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ ឮសំឡេង មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក គ្រាន់តែទទួលដឹង មិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។

១ ពាក្យថាធម្មារម្មណ៍នេះ សំដៅយកចិត្តនិងសម្បយុត្តធម៌ដែលជាធម្មារម្មណ៍ ។ អដ្ឋកថា ។

យថាស្ស សុណតោ សទ្ទំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ

ខីយ្យតិ នោបចីយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ

ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

ន សោ រជ្ជតិ គន្ធេសុ គន្ធំ ឃត្វា បដិស្សតោ

វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

យថាស្ស ឃាយតោ គន្ធំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ

ខីយ្យតិ នោបចីយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ

ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

ន សោ រជ្ជតិ រសេសុ រសំ ភោត្វា បដិស្សតោ

វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។

យថាស្ស សាយតោ រសំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ

ខីយ្យតិ នោបចីយ្យតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ

ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

បុគ្គលនោះ កាលឮនូវសំឡេង ទទួលវេទនា (កិលេសវត្ថុ:) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតីប្រព្រឹត្តដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយកនូវទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលធុំក្លិនហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរ ក្នុងក្លិនទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក ត្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលធុំក្លិន ទទួលវេទនា (កិលេសវត្ថុ:) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយកនូវទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ បរិភោគនូវរសហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងរសទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក ត្រាន់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយក នូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលភ្លក់នូវរស ទទួលវេទនា (កិលេសវត្ថុ:) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយកនូវទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។

ន សោ រជ្ជតិ ផស្សេសុ ផស្សំ ផុស្ស បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស ផុសតោ ផស្សំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

ន សោ រជ្ជតិ ធម្មេសុ ធម្មំ ញត្វា បតិស្សតោ
វិរត្តចិត្តោ វេទេតិ តញ្ច នាជ្ឈោស តិដ្ឋតិ ។
យថាស្ស វិជានតោ ធម្មំ សេវតោ ចាបិ វេទនំ
ខីយតិ នោបចីយតិ ឯវំ សោ ចរតី សតោ
ឯវំ អបចិនតោ ទុក្ខំ សន្តិកេ និព្វាន វុច្ចតិ ។

មាលុង្ក្យបុត្តោ ថេរោ ។

(២៨៦) បរិបុណ្ណកាយោ[1] សុរុចិ សុជាតោ ចារុទស្សនោ
សុវណ្ណវណ្ណោសិ ភគវា សុសុក្កទាឋោសិ វីរិយវា ។

[1] ម. បរិបុណ្ណកាយោ ។

បុគ្គលនោះ ប៉ះពាល់នូវផស្សៈហើយ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរ ក្នុងផស្សៈទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក ត្រាច់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលប៉ះពាល់នូវផស្សៈ ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្តៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្ត ដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះលោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ ដឹងនូវធម្មារម្មណ៍ មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រេកអរក្នុងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកតម្រេក ត្រាច់តែទទួលដឹង តែមិនលេបយកនូវអារម្មណ៍នោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ ទទួលវេទនា (កិលេសវដ្តៈ) រមែងអស់ទៅ មិនចំរើនឡើង ដោយប្រការណា បុគ្គលនោះជាអ្នកមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការនោះ បុគ្គលកាលមិនសន្សំយ៉ាងនេះ ទុក្ខ (រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ) បុគ្គលនោះ លោកពោលថា ជិតព្រះនិព្វាន ។

មាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរ ។

(២៨៦) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះកាយដ៏បរិបូណ៌ ជាទីគាប់ចិត្តក្រៃលែង មានព្រះជាតិដ៏ល្អ មានព្រះនេត្រដ៏ល្អ មានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃមាស មានព្រះទាឋាដ៏សក្រៃល ទ្រង់មានព្យាយាម ។

នរស្ស ហិ សុជាតស្ស យេ ភវន្តិ វិយញ្ជនា
សព្វេ តេ តវ កាយស្មឹ មហាបុរិសលក្ខណា ។
បសន្ននេត្តោ សុមុខោ ព្រហា[១] ឧជុ បតាបវា[២]
មជ្ឈេ សមណសង្ឃស្ស អាទិច្ចោវ វិរោចសិ ។
កល្យាណទស្សនោ ភិក្ខុ កញ្ចនសន្និភត្តចោ
កឹ តេ សមណភាវេន ឯវំ ឧត្តមវណ្ណិនោ ។
រាជា អរហសិ ភវិតុំ ចក្កវត្តិ រថេសភោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុសណ្ឌស្ស ឥស្សរោ ។
ខត្តិយា ភោជរាជានោ អនុយន្តា ភវន្តិ តេ
រាជាភិរាជា មនុជិន្ទោ រជ្ជំ ការេហិ គោតម ។
រាជាហមស្មិ សេលាតិ (ភគវា) ធម្មរាជា អនុត្តរោ
ធម្មេន ចក្កំ វត្តេមិ ចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ ។
សម្ពុទ្ធោ បដិជានាសិ (ឥតិ សេលោ ព្រាហ្មណោ)
ធម្មរាជា អនុត្តរោ
ធម្មេន ចក្កំ វត្តេមិ ឥតិ ភាសសិ គោតម ។

---

១ ម. ព្រហ្មា ។ ២ បតាបវា ។

ព្យញ្ជនៈណា របស់ជនមានជាតិល្អ ព្យញ្ជនៈ (គឺអនុព្យញ្ជនៈ) ទាំងអស់នោះ ជាមហាបុរិសលក្ខណៈ មានក្នុងព្រះកាយ របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គមានព្រះនេត្រថ្លា មានព្រះភក្ត្រល្អ មានទំហំនឹងកំពស់សមសួន មានព្រះកាយត្រង់ មានរស្មីរុងរឿង ក្នុងកណ្ដាលនៃពួកសមណៈ ដូចព្រះអាទិត្យ ។ បពិត្រភិក្ខុ ព្រះអង្គមានរូបល្អ គួរជាទីរមិលមើល មានស្បែកដ៏ភ្លឺថ្លាដូចមាស ព្រះអង្គមានសម្បុរដ៏ឧត្ដមយ៉ាងនេះ តើមានប្រយោជន៍អ្វីដោយសមណភាព ។ ព្រះអង្គគួរបានជាស្ដេចចក្រពត្រ ដូចគោឧសភក្នុងរថ ជាធំ (លើផែនដី) មានសមុទ្រទាំងបួនជាទីបំផុត មានជ័យជំនះ ជាឥស្សរៈរបស់ជម្ពូទ្វីប ។ បពិត្រព្រះគោតម ពួកក្សត្រិយ៍ជាស្ដេចចំណុះ តែងចុះចូលនឹងព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គសោយរាជ្យ ជាព្រះរាជាធិរាជ ជាធំជាងពួកមនុស្សចុះ ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ម្នាលសេលៈ តថាគត ជាធម្មរាជ ជាស្ដេចប្រសើរ តថាគតញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម៌ ជាចក្រដែលអ្នកណាមួយមិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះគោតម ព្រះអង្គប្ដេជ្ញាថា ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹង ទ្រង់ត្រាស់ថា តថាគតជាធម្មរាជ ជាស្ដេច ប្រសើរ តថាគតញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម៌បាន ។

កោ នុ សេនាបតិ ភោតោ សាវកោ សត្ថុរន្វយោ

កោ ឥមំ អនុវត្តេតិ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ ។

មយា បវត្តិតំ ចក្កំ (សេលាតិ ភគវា) ធម្មចក្កមនុត្តរំ

សារីបុត្តោ អនុវត្តេតិ អនុជាតោ តថាគតំ ។

អភិញ្ញេយ្យំ អភិញ្ញាតំ ភាវេតព្វញ្ច ភាវិតំ

បហាតព្វំ បហីនំ មេ តស្មា ពុទ្ធោស្មិ ព្រាហ្មណ ។

វិនយស្សុ មយិ កង្ខំ អធិមុច្ចស្សុ ព្រាហ្មណ

ទុល្លភំ ទស្សនំ ហោតិ សម្ពុទ្ធានំ អភិណ្ហសោ ។

យេសំ វេ ទុល្លភោ លោកេ បាតុភាវោ អភិណ្ហសោ

សោហំ ព្រាហ្មណ ពុទ្ធោស្មិ សល្លកត្តោ អនុត្តរោ

ព្រហ្មភូតោ អតិតុលោ មារសេនប្បមទ្ទនោ

សព្វាមិត្តេ វសីកត្វា មោទាមិ អកុតោភយោ ។

ចុះភិក្ខុណា ជាសេនាបតីរបស់ព្រះអង្គ ជាសាវ័កប្រព្រឹត្តតាមព្រះសាស្តា ភិក្ខុណា ញុំាងធម្មចក្រនេះ ដែលព្រះអង្គឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសេលៈ) ភិក្ខុសារីបុត្ត ជាអនុជាត របស់តថាគត ញុំាងធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ទុក្ខសច្ចដែលគួរដឹងច្បាស់ តថាគតបានដឹងច្បាស់ហើយ មគ្គសច្ច ដែលគួរចំរើន តថាគតបានចំរើនហើយ សមុទយសច្ច ដែលគួរលះ តថាគតក៏បានលះហើយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតជាព្រះពុទ្ធ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរកំចាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យក្នុងតថាគតចេញ អ្នកចូរជឿស៊ប់ចុះ (ព្រោះថា) ការជួបប្រទះនឹងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយរឿយ ៗ ជាការរកបានក្រ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការកើតប្រាកដឡើងរឿយ ៗ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធណា ដែលរកបានដោយក្រក្នុងលោក តថាគតនោះជាព្រះពុទ្ធ ដូចពេទ្យវះជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត មានសភាពដូចព្រហ្ម មានគុណធំលើសលុប ជាអ្នកញាំញីនូវពាលសេនានៃមារ ធ្វើនូវបច្ចាមិត្តទាំងអស់ឲ្យនៅក្នុងអំណាច ហើយរីករាយ ឥតមានភ័យអំពីទីណាឡើយ ។

ឥទំ ភោន្តោ និសាមេថ យថា ភាសតិ ចក្ខុមា
សល្លកត្តោ មហាវីរោ សីហោវ នទតី វនេ ។
ព្រហ្មភូតំ អតិតុលំ មារសេនប្បមទ្ទនំ
កោ ទិស្វា នប្បសីទេយ្យ អបិ កណ្ហាភិជាតិកោ ។
យោ មំ ឥច្ឆតិ អន្វេតុ យោ វា និច្ឆតិ គច្ឆតុ
ឥធាហំ បព្វជិស្សាមិ វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។
ឯតញ្ចេ រុច្ចតិ ភោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ
មយម្បិ បព្វជិស្សាម វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។
ព្រាហ្មណា តិសតា ឥមេ យាចន្តិ បញ្ជលីកតា
ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាម ភគវា តវ សន្តិកេ ។
ស្វាក្ខាតំ ព្រហ្មចរិយំ (សេលាតិ ភគវា)
សន្ទិដ្ឋិកមកាលិកំ
យត្ថ អមោឃា បព្វជ្ជា អប្បមត្តស្ស សិក្ខតោ ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ពោលថា) ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកទាំងឡាយ ចូរផ្ទៀងស្តាប់នូវពាក្យតាមដែលព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គមានចក្ខុ សំដែងនេះចុះ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ដូចជាពេទ្យវះ ជាមហាវីរបុរស បន្លឺសីហនាទដូចជាសត្វសីហៈក្នុងព្រៃ ។ តើបើនរណាជាកណ្ហាភិជាតិ (អ្នកមានជាតិខ្មៅ) បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានសភាពដូចជាព្រហ្ម មានគុណធំលើសលុប ច្រំញាំញីនូវមារនិងសេនានៃមារហើយ តើនឹងមិនជ្រះថ្លាដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គលណាចង់មក ចូរតាមយើងមក បុគ្គលណាមិនចង់ទេ ចូរទៅវិញចុះ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ក្នុងទីនេះ ។

(ពួកមាណពទាំងនោះពោលថា) បើលោកពេញចិត្តនឹងសាសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនេះ ពួកយើងក៏នឹងបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង ៣០០ នេះ ក៏ផ្គងអញ្ជលីសុំថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ពួកយើង សូមប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសេលៈ ព្រហ្មចរិយធម៌ គឺតថាគតសំដែងទុកល្អប្រពៃហើយ ជាធម៌ដែលគួរឃើញជាក់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យផលមិនរើសកាល បព្វជ្ជារបស់បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទ ជាអ្នកសិក្សា ក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌នោះ មិនឥតអំពើឡើយ ។

យន្តំ សរណមាគម្ម ឥតោ អដ្ឋមិ ចក្ខុម
សត្តរត្តេន ភគវា ទន្តម្ហា តវ សាសនេ ។
តុវំ ពុទ្ធោ តុវំ សត្ថា តុវំ មារាភិភូ មុនិ
តុវំ អនុសយេ ឆេត្វា តិណ្ណោ តារេសិមំ បជំ ។
ឧបធី តេ សមតិក្កន្តា អាសវា តេ បទាលិតា
សីហោសិ អនុបាទានោ បហីនភយភេរវោ ។
ភិក្ខវោ តិសតា ឥមេ តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា
បាទេ វីរ បសារេហិ នាគា វន្ទន្តុ សត្ថុនោ ។

សេលោ ថេរោ ។

(៦៨៨) យាតំ មេ ហត្ថិគីវាយ សុខុមា វត្ថា បធារិតា
សាលីនំ ឱទនោ ភុត្តោ សុចិមំសូបសេចនោ ។
សោជ្ជ ភទ្ទោ សាតតិកោ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ មានចក្ខុ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បានដល់នូវទីពឹងណា ក្នុងថ្ងៃទី ៨ អំពីថ្ងៃនេះទៅ (ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ) ជាបុគ្គលបានទូន្មានខ្លួន ក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គ ដោយទីពឹងនោះ អស់ ៧ រាត្រី ។ ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាសាស្តា ព្រះអង្គជាមុនី គ្របសង្កត់នូវមារ ព្រះអង្គបានកាត់បង់នូវអនុស័យ ឆ្លងរួចហើយទើបចម្លងពពួកសត្វនេះ ។ ព្រះអង្គបានកន្លងនូវឧបធិទាំងឡាយហើយ ព្រះអង្គបានទំលាយនូវកិលេសព្រមទាំងអាសវៈហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ បានលះបង់នូវភ័យដ៏គួរខ្លាច ដូចជាសត្វសីហៈ ។ ពួកភិក្ខុទាំង ៣០០ នេះ ឈរផ្គងអញ្ជលីថា បពិត្រព្រះវីរបុរស សូមព្រះអង្គលាតនូវព្រះបាទទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុជានាគ សូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទនៃព្រះសាស្តា ។

សេលត្ថេរ ។

(៦៨៨) ខ្ញុំព្រះអង្គយាត្រាដោយ-កដំរី ធ្លាប់ស្លៀកដណ្តប់សំពត់សាច់ម៉ដ្ឋ បរិភោគបាយដ៏នៃស្រូវសាលី លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត ។ ថ្ងៃនេះ ព្រះភទ្ទិយៈ ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធានោះ ជាអ្នកចំរើនដោយគុណ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះអាហារដែលមកដល់បាត្រដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈាន ។

ថេរគាថាយ វីសតិនិបាតោ

បំសុកូលី សាតតិកោ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតោ

ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ។

បិណ្ឌបាតី សាតតិកោ ....

តេចីវរី សាតតិកោ ....

សបទានចារី សាតតិកោ ....

ឯកាសនី សាតតិកោ ....

បត្តបិណ្ឌី សាតតិកោ ....

ខលុបច្ឆាភត្តី សាតតិកោ ....

អារញ្ញិកោ សាតតិកោ ....

រុក្ខមូលិកោ សាតតិកោ ....

អព្ភោកាសី សាតតិកោ ....

សោសានិកោ សាតតិកោ ....

យថាសន្ថតិកោ សាតតិកោ ......

នេសជ្ជិកោ សាតតិកោ ....

អប្បិច្ឆោ សាតតិកោ ....

សន្តុដ្ឋោ សាតតិកោ ....

បវិវិត្តោ សាតតិកោ ....

អសំសដ្ឋោ សាតតិកោ ....

ថេរគាថា វីសតិនិបាត

ព្រះភទ្ទិយៈជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធា ជាអ្នកសមាទានបំសុកូលិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះភោជនៈដែលមកដល់បាត្រដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈានៗ

ជាអ្នកសមាទានបិណ្ឌបាតិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទានតេចីវរិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ .....

ជាអ្នកសមាទានសបទានចារិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ..

ជាអ្នកសមាទានឯកាសនិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ....

ជាអ្នកសមាទានបត្តបិណ្ឌិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ....

ជាអ្នកសមាទានខលុបច្ឆាភត្តិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...

ជាអ្នកសមាទានអារញ្ញិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ .....

ជាអ្នកសមាទានរុក្ខមូលិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ .....

ជាអ្នកសមាទានអព្ភោកាសិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ...

ជាអ្នកសមាទានសោសានិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់....

ជាអ្នកសមាទានយថាសន្ថតិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ...

ជាអ្នកសមាទាននេសជ្ជិកធុតង្គ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ .....

ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ....

ជាអ្នកសន្តោស ព្យាយាមជាប់មិនដាច់...............

ជាអ្នកស្ងាត់ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ....

ជាអ្នកមិនច្រឡំ (ដោយពួក) ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ....

អារញ្ញិកោ សាតតិកោ ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។
ហិត្វា សតបលំ កំសំ សោវណ្ណំ សតរាជិកំ
អគ្គហឹ មត្តិកាបត្តំ ឥទំ ទុតិយាភិសេចនំ ។
ឧច្ចេ មណ្ឌលិបាការេ ទឡ្ហមដ្ដាលកោដ្ឋកេ
រក្ខិតោ ខគ្គហត្ថេហិ ឧត្តសំ វិហរឹ បុរេ ។
សោជ្ជ ភទ្ទោ អនុត្រាសី បហីនភយភេរវោ
ឈាយតិ វនមោគយ្ហ បុត្តោ គោធាយ ភទ្ទិយោ ។
សីលក្ខន្ធេ បតិដ្ឋាយ សតឹ បញ្ញញ្ច ភាវយំ
បាបុណឹ អនុបុព្វេន សព្វសំយោជនក្ខយន្តិ ។

ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ ថេរោ ។

(៨៦៦) គច្ឆំ វទេសិ សមណ ឋិតោម្ហិ
មមញ្ច ព្រូសិ ឋិតមដ្ឋិតោតិ
បុច្ឆាមិ តំ សមណ ឯតមត្ថំ
កថំ ឋិតោ ត្វំ អហមដ្ឋិតោម្ហិ ។

ព្រះភទ្ទិយៈជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធា ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ជាអ្នកមានព្យាយាមមុតមាំ ព្យាយាមជាប់មិនដាច់ ត្រេកអរចំពោះបិណ្ឌបាតដែលមកដល់បាត្រ ដោយការស្វែងរក មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ចំរើនឈាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់នូវភាជន៍ មានទម្ងន់ជាច្រើនបលៈ ជាភាជនៈនៃមាស មានក្បាច់ច្រើនស្រទាប់ ហើយកាន់យកនូវបាត្រដីនេះ ទាក់ជាការអភិសេកទី ២ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានពួកជនដែលកាន់ព្រះខាន់រក្សាហើយ ក្នុងទីខ្ពស់ មានកំពែងជុំវិញ មានបមនិងកោដ្ឋទ្វារយ៉ាងមាំ តែងតែរន្ធត់ ។ ថ្ងៃនេះព្រះភទ្ទិយៈ ដ៏ចំរើន ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះគោធានោះ មិនមានសេចក្តីតក់ស្លុត បានលះបង់នូវភ័យដ៏តក់ស្លុត ចូលកាន់ព្រៃ ចំរើនឈាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្កល់ខ្លួនក្នុងសីលក្ខន្ធ ចំរើននូវសតិ និងបញ្ញា ក៏បានដល់នូវការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួង តាមលំដាប់ ។

ព្រះភទ្ទិយត្ថេរ ជាបុត្រនៃសាក្យានីឈ្មោះកាលិគោធា ។

(៨៦៦) បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គកំពុងស្តេចយាង តែពោលថា អាត្មាឈប់ ទាំងពោលចំពោះខ្ញុំដែលឈប់ ថាជាបុគ្គលមិនទាន់ឈប់ដូច្នេះវិញ បពិត្រព្រះសមណៈ ខ្ញុំសូមសួរសេចក្តីនុ៎ះនឹងព្រះអង្គ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះអង្គ ឈ្មោះថាឈប់ ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះថាមិនឈប់ ។

ឋិតោ អហំ អង្គុលិមាល សព្វទា
សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
តុវញ្ច បាណេសុ អសញ្ញតោសិ
តស្មា ឋិតោហំ តុវមដ្ឋិតោសិ ។

ចិរស្សំ វត មេ មហិតោ មហេសិ
មហាវនំ សមណោ បច្ចុបាទិ
សោហំ ចជិស្សាមិ សហស្សបាបំ
សុត្វាន គាថំ តវ ធម្មយុត្តំ ។

ឥច្ចេវ ចោរោ អសិមាវុធញ្ច
សោព្ភេ បបាតេ នរកេ អន្វកាសិ
អវន្ទិ ចោរោ សុគតស្ស បាទេ
តត្ថេវ បព្វជ្ជមយាចិ ពុទ្ធំ ។

ពុទ្ធោ ច ខោ ការុណិកោ មហេសិ
យោ សត្ថា លោកស្ស សទេវកស្ស
តមេហិ ភិក្ខូតិ តទា អវោច
ឯសេវ តស្ស អហុ ភិក្ខុភាវោ ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ម្នាលអង្គុលិមាល តថាគតឈ្មោះថា ឈប់ ព្រោះដាក់បង់នូវអាជ្ញា ចំពោះពួកសត្វទាំងពួងគ្រប់កាលហើយ ចំណែកខាងអ្នក ជាបុគ្គលមិនសង្រួមក្នុងពួកសត្វ ព្រោះហេតុនោះ តថាគតទើបឈ្មោះថា ឈប់ ឯអ្នកឈ្មោះថា មិនឈប់ទេ ។

(អង្គុលិមាលចោរពោលថា) យូរណាស់មកហើយ ព្រះសមណៈអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំដែលគេបូជា ទើបនឹងយាងមកកាន់ព្រៃធំ (ដើម្បីអនុគ្រោះ) ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះនឹងលះបង់នូវបាបដ៏ច្រើន ព្រោះបានស្តាប់ព្រះគាថាដែលប្រកបដោយធម៌របស់ព្រះអង្គ ។ អង្គុលិមាលចោរ ពោលដូច្នេះហើយ ក៏ចោលកាំបិតនិងអាវុធ ទៅក្នុងត្រពាំង ក្នុងជ្រោះ ក្នុងរណ្តៅ អង្គុលិមាលចោរ បានថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទទាំងឡាយនៃព្រះសុគត ហើយសុំផ្នួសនឹងព្រះពុទ្ធ ក្នុងទីនោះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ជាព្រះពុទ្ធប្រកបដោយករុណា ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ជាសាស្តានៃមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់បានត្រាស់នឹងអង្គុលិមាលចោរ ក្នុងកាលនោះថា អ្នកចូរមកជាភិក្ខុ ភិក្ខុភាពក្នុងទីនោះឯង ក៏សម្រេចដល់អង្គុលិមាលចោរនោះ ។

យោ ច បុព្វេ បមជ្ជិត្វា បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
យស្ស បាបំ កតំ កម្មំ កុសលេន បិធីយតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។
យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

ទិសា ហិ មេ ធម្មកថំ សុណន្តុ
ទិសា ហិ មេ យុញ្ជន្តុ ពុទ្ធសាសនេ ច
ទិសា ហិ មេ តេ មនុស្សេ ភជន្តុ
យេ ធម្មមេវាទបយន្តិ សន្តោ ។

ទិសា ហិ មេ ខន្តិវាទានំ អវិរោធប្បសំសិនំ
សុណន្តុ ធម្មំ កាលេន តញ្ច អនុវិធីយន្តុ ។
ន ហិ ជាតុ សោ មមំ ហិំសេ អញ្ញំ វា បន កិញ្ចិ នំ
បប្បុយ្យ បរមំ សន្តិំ រក្ខេយ្យ តសថាវរេ ។

ឧទកំ ហិ នយន្តិ នេត្តិកា
ឧសុការា នមយន្តិ តេជនំ
ទារុំ នមយន្តិ តច្ឆកា
អត្តានំ ទមយន្តិ បណ្ឌិតា ។

(ព្រះអង្គុលិមាលត្ថេរ ពោលថា) បុគ្គលណា ប្រមាទក្នុងកាលមុន ហើយមិនប្រមាទក្នុងកាលខាងក្រោយ បុគ្គលនោះ រមែងញ៉ាំងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទផុតស្រឡះចាកពពក ។ បុគ្គលណា បានធ្វើអំពើបាប ហើយបិទ (អំពើបាបនោះ) ដោយកុសល បុគ្គលនោះ រមែងញ៉ាំងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទផុតស្រឡះចាកពពក ។ ភិក្ខុណា នៅក្មេង តែខ្មីឃ្មាតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះ រមែងញ៉ាំងលោកនេះឲ្យរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទផុតស្រឡះចាកពពក ។

សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ស្តាប់នូវធម្មកថា សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ខ្មីឃ្មាតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាចុះ ពួកមនុស្សណា ដែលជាសប្បុរស តែងដឹកនាំក្នុងធម៌តែម្យ៉ាង សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង គប់រកនូវមនុស្សទាំងនោះចុះ ។

សូមពួកជនជាសត្រូវនឹងយើង ស្តាប់ធម៌របស់ពួកសប្បុរស ដែលជាអ្នកពោលនូវខន្តី ជាអ្នកសរសើរនូវសេចក្តីមិនក្រោធ តាមកាលគួរផង ប្រព្រឹត្តតាមនូវធម៌នោះផង ។ បើជននោះ មិនបៀតបៀនយើង ឬសត្វដទៃណាមួយទេ ជននោះគប្បីដល់នូវសេចក្តីស្ងប់យ៉ាងឧត្តម គប្បីរក្សានូវជនដែលមានចិត្តតក់ស្លុត និងមានចិត្តមាំមួន ។

ពួកអ្នកបង្ហូរទឹក តែងបង្ហូរទឹក ពួកជាងព្រួញ តែងពត់ព្រួញ
ពួកជាងឈើ តែងពត់ឈើ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ តែងទូន្មានខ្លួន ។

ទណ្ឌេនេកេ ទមយន្តិ អង្កុសេហិ កសាហិ ច
អទណ្ឌេន អសត្ថេន អហំ ទន្តោម្ហិ តាទិនា ។
អហឹសកោតិ មេ នាមំ ហឹសកស្ស បុរេ សតោ
អជ្ជាហំ សច្ចនាមោម្ហិ ន នំ ហឹសាមិ កញ្ចិ នំ ។
ចោរោ អហំ បុរេ អាសឹ អង្គុលិមាលោតិ វិស្សុតោ
វុយ្ហមានោ មហោឃេន ពុទ្ធំ សរណមាគមំ ។
លោហិតបាណី បុរេ អាសឹ អង្គុលិមាលោតិ វិស្សុតោ
សរណាគមនំ បស្ស ភវនេត្តិ សមូហតា ។
តាទិសំ កម្មំ កត្វាន ពហុំ ទុគ្គតិគាមិនំ
ផុដ្ឋោ កម្មវិបាកេន អនណោ ភុញ្ជាមិ ភោជនំ ។
បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា
អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំវ រក្ខតិ ។
មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្ថវំ
អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ បរមំ សុខំ ។

ជនពួកខ្លះ តែងទូន្មាន (នូវសត្វពាហនៈមានដំរីជាដើម) ដោយដំបង កង្វេរ នឹងរំពាត់ ព្រះមានព្រះភាគ ជាតាទិបុគ្គល ទ្រង់ទូន្មានខ្ញុំ ដោយមិនបាច់ប្រើដំបង នឹងគ្រឿងសស្ត្រាវុធ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាអ្នកបៀតបៀនគេ តែមាននាមថា អហឹសកៈ(១) ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមាននាមត្រូវតាមដំណើរពិតហើយ ព្រោះខ្ញុំមិនបៀតបៀនជនណាមួយឡើយ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាចោរ ល្បីឈ្មោះថា អង្គុលិមាល ដែលជំនន់ធំកួចនាំទៅហើយ (ឥឡូវ) ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងហើយ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាអ្នកមានដៃប្រឡាក់ឈាម ល្បីឈ្មោះថា អង្គុលិមាល អ្នកចូរមើលនូវដំណើរមកកាន់សរណៈ (របស់ខ្ញុំ) ចុះ ខ្ញុំបានដកនូវតណ្ហា ដែលនាំទៅកាន់ភពហើយ ។ ខ្ញុំបានធ្វើកម្ម ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទុគ្គតិបែបនោះជាច្រើន ត្រូវផលនៃកម្មប៉ះពាល់ (ឥឡូវ) ជាអ្នកមិនមានបំណុល បរិភោគនូវភោជន ។ ពួកជនពាលឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ តែងរក្សានូវសេចក្ដីមិនប្រមាទ ដូចជារក្សាទ្រព្យយ៉ាងប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយកុំប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីប្រមាទ កុំធ្វើនូវសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលដោយតម្រេក ក្នុងកាមឡើយ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទ ប្រឹងពិនិត្យឈាន រមែងបាននូវសេចក្ដីសុខ យ៉ាងក្រៃលែង ។

១ អ្នកមិនបៀតបៀនគេ ។

ស្វាគតំ នាបគតំ នេតំ ទុម្មន្តិតំ មម
សំវិភត្តេសុ ធម្មេសុ យំ សេដ្ឋំ តទុបាគមិំ ។
ស្វាគតំ នាបគតំ នេតំ ទុម្មន្តិតំ មម
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
អរញ្ញេ រុក្ខមូលេ វា បព្វតេសុ គុហាសុ វា
តត្ថ តត្ថេវ អដ្ឋាសឹ ឧព្វិគ្គមនសោ តទា ។
សុខំ សយាមិ ឋាយាមិ សុខំ កប្បេមិ ជីវិតំ
អហត្ថបាសោ មារស្ស អហោ សត្ថានុកម្បិតោ ។
ព្រហ្មជាតោ បុរេ អាសឹ ឧទិច្ចោ ឧភតោ អហុ
សោជ្ជ បុត្តោ សុគតស្ស ធម្មរាជស្ស សត្ថុនោ ។
វីតតណ្ហោ អនាទានោ គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ
អឃមូលំ វធិត្វាន[១] បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

អង្គុលិមាលោ ថេរោ ។

១ ម. ឆេត្វាន ។

ដំណើរមករបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អ មិនមែនជាដំណើរប្រាសចាក (ប្រយោជន៍) គំនិតរបស់ខ្ញុំនុ៎ះ មិនមែនជាគំនិតខុសទេ ព្រោះខ្ញុំបានសម្រេចធម៌ដ៏ប្រសើរបំផុត ក្នុងពួកធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគចែកទុកដោយប្រពៃ ។ ដំណើរមករបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អ មិនមែនជាដំណើរប្រាសចាក (ប្រយោជន៍) គំនិតរបស់ខ្ញុំនុ៎ះ មិនមែនជាគំនិតខុសទេ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ (ក្នុងកាលមុន) ខ្ញុំឋិតក្នុងទីទាំងឡាយនោះ ៗ គឺ ព្រៃក្តី ម្លប់ឈើក្តី ភ្នំក្តី គុហាក្តី ខ្ញុំក៏មានចិត្តតក់ស្លុត ក្នុងកាលនោះ ៗ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដេកជាសុខ ឈរជាសុខ ចិញ្ចឹមជីវិតជាសុខ ជាបុគ្គលមិនទៅក្នុងអន្ទាក់ដៃរបស់មារ ឱ! ព្រះសាស្តា ទ្រង់អនុគ្រោះខ្ញុំ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានកើតជាព្រាហ្មណ៍ មានត្រកូលខ្ពស់ទាំងពីរខាង គឺខាងមាតានិងខាងបិតា ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានជាបុត្តនៃព្រះសុគត ជាសាស្តា ធម្មរាជ ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលប្រាសចាកតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ បានគ្រប់គ្រងទ្វារសង្រួមដោយប្រពៃហើយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ព្រោះបានសម្លាប់ឫសគល់នៃទុក្ខ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានប្រណិប័ត្តហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈដ៏ធ្ងន់ ខ្ញុំបានដាក់ចោលហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏ដកចោលហើយ ។

អង្គុលិមាលត្ថេរ ។

(២៨៧) បហាយ មាតាបិតរោ ភគិនី ញាតិភាតរោ
បញ្ច កាមគុណេ ហិត្វា អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
សមេតោ នច្ចគីតេហិ សម្មតាឡប្បពោធនោ
ន តេន សុទ្ធិមជ្ឈគមា មារស្ស វិសយេ រតោ ។
ឯតញ្ច សមតិក្កម្ម រតោ ពុទ្ធស្ស សាសនេ
សព្វោឃំ សមតិក្កម្ម អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
រូបា សទ្ទា រសា គន្ធា ផោដ្ឋព្វា ច មនោរមា
ឯតេ ច សមតិក្កម្ម អនុរុទ្ធោវ ឈាយតិ ។
បិណ្ឌបាតមតិក្កន្តោ ឯកោ អទុតិយោ មុនិ
ឯសតិ បំសុកូលានិ អនុរុទ្ធោ អនាសវោ ។
វិចិនិ អគ្គហី ធោវិ រជយី ធារយី មុនិ
បំសុកូលានិ មតិមា អនុរុទ្ធោ អនាសវោ ។
មហិច្ឆោ ច អសន្តុដ្ឋោ សំសដ្ឋោ យោ ច ឧទ្ធតោ
តស្ស ធម្មា ឥមេ ហោន្តិ បាបកា សង្កិលេសិកា ។
សតោ ច ហោតិ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ អវិឃាតវា
បវិវេករតោ វិត្តោ និច្ចមារទ្ធវីរិយោ

(២៨៧) អនុរុទ្ធ បានលះបង់នូវមាតា បិតា បងប្អូនស្រី ញាតិ នឹងបងប្អូនប្រុសទាំងឡាយ លះបង់នូវកាមគុណ ៥ ហើយចំរើននូវឈាន ។ (កាលមុន) អនុរុទ្ធ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយរបាំ នឹងចម្រៀង ភ្ញាក់រលឹកដោយគ្រឿងប្រគំ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងវិស័យរបស់មារ ក៏មិនបានដល់នូវសេចក្ដីបរិសុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ (ឥឡូវនេះ) អនុរុទ្ធ បានកន្លងនូវវិស័យរបស់មារនុ៎ះហើយ ត្រេកអរក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ បានកន្លងផុតនូវឱឃៈទាំងពួង ចំរើនឈាន ។ អនុរុទ្ធ បានកន្លងនូវរូប សំឡេង ក្លិន រស ផ្សព្វ ជាទីគាប់ចិត្តទាំងនុ៎ះ ចំរើនឈាន ។ អនុរុទ្ធ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានអ្នកណាជាគំរប់ពីរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានអាសវៈ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ស្វែងរកនូវចីវរបង្សុកូលទាំងឡាយ ។ អនុរុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានយោបល់ មិនមានអាសវៈ រើសកាន់យក គក់លាង ជ្រលក់ ប្រើប្រាស់ នូវចីវរបង្សុកូលទាំងឡាយ ។ បុគ្គលណា មានសេចក្ដីប្រាថ្នាច្រើន មិនមានសន្ដោស ជាអ្នកច្រឡំដោយពួក មានចិត្តរាយមាយ ធម៌ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មងទាំងនេះ តែងកើតមានដល់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកមានស្មារតី មានសេចក្ដីប្រាថ្នាតិច ជាអ្នកសន្ដោស មិនមានចិត្តចង្អៀតចង្អល់ ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ជាអ្នកស្ងាត់ មានការព្យាយាមតឹងតែងជានិច្ច

តស្ស ធម្មា ឥមេ ហោន្តិ កុសលា ពោធិបក្ខិកា
អនាសវោ ច សោ ហោតិ ឥតិ វុត្តំ មហេសិនា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
មនោមយេន កាយេន ឥទ្ធិយា ឧបសង្កមិ ។
យទា មេ អហុ សង្កប្បោ តតោ ឧត្តរិ ទេសយិ
និប្បបញ្ចរតោ ពុទ្ធោ និប្បបញ្ចមទេសយិ ។
តស្សាហំ ធម្មមញ្ញាយ វិហាសឹ សាសនេ រតោ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បញ្ចបញ្ញាស វស្សានិ យតោ នេសជ្ជិកោ អហំ
បញ្ចវីសតិ វស្សានិ យតោ មិទ្ធំ សមូហតំ ។
នាហុ អស្សាសបស្សាសា ឋិតចិត្តស្ស តាទិនោ
អនេជោ សន្តិមារព្ភ ចក្ខុមា បរិនិព្វុតោ ។
អសល្លីនេន ចិត្តេន វេទនំ អជ្ឈវាសយិ
បជ្ជោតស្សេវ និព្វានំ វិមោក្ខោ ចេតសោ អហុ ។
ឯតេ បច្ឆិមកា ទានិ មុនិនោ ផស្សបញ្ចមា

ធម៌ជាកុសល ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងទាំងនេះ រមែងកើតមានដល់បុគ្គលនោះ ព្រះពុទ្ធជាមហេសី ទ្រង់ត្រាស់ថា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះសាស្តាជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ក៏យាងមកដោយឫទ្ធិ ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចអំពីចិត្ត ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងកាលណា ព្រះសាស្តាទ្រង់បានសំដែងនូវធម៌ (មហាបុរិសវិតក្កៈ) ដ៏លើសលុបក្នុងកាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងធម៌ដែលមិនមានដំណើរយឺតយូរ សំដែងនូវធម៌ ដែលមិនមានដំណើរយឺតយូរ ។ ខ្ញុំដឹងនូវធម្មទេសនា របស់ព្រះសាស្តានោះហើយ ត្រេកអរក្នុងសាសនា វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំបានសមាទាន នេសជ្ជិកង្គធុតង្គ អស់ ៥៥ ឆ្នាំ ខ្ញុំបានដកចោលនូវកិរិយាងោកងុយអស់ ២៥ ឆ្នាំហើយ ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលនឹងធឹង មានព្រះទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន មិនមានខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈហើយ ព្រះពុទ្ធ មានចក្ខុ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ទ្រង់ប្រារព្ធនូវសេចក្តីស្ងប់ បរិនិព្វានហើយ ។ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់អត់សង្កត់នូវវេទនាដោយព្រះទ័យមិនរួញរា ការផុតស្រឡះនៃចិត្ត(របស់ព្រះអង្គ) ដូចជាកិរិយារលត់នៃប្រទីប ។ សភាវៈមានផស្សៈជាគំរប់ ៥ របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញនុះ មានក្នុងទីបំផុត ក្នុងកាលឥឡូវនេះហើយ

ជាតេ ឆម្មា ករិស្សន្តិ សម្ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ។
នត្ថិ ទានិ បុនាវាសោ ទេវកាយស្មិំ ជាលិនិ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

យស្ស មុហុត្តេន សហស្សធា លោកោ
សំវិទិតោ សព្រហ្មកប្បោ
វសី ឥទ្ធិគុណេ ចុតូបបាតេ
កាលេ បស្សតិ ទេវតា ស ភិក្ខុ ។

អន្នភារោ បុរេ អាសឹ ទលិទ្ទោ ឃាសហារកោ
សមណំ បដិបាទេសឹ ឧបរិដ្ឋំ យសស្សិនំ ។
សោម្ហិ សក្យកុលេ ជាតោ អនុរុទ្ធោតិ មំ វិទូ
ឧបេតោ នច្ចគីតេហិ សម្មតាឡប្បពោធនោ ។
អថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ សត្ថារំ អកុតោភយំ
តស្មឹ ចិត្តំ បសាទេត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ
តាវតឹសេសុ ទេវេសុ អដ្ឋាសឹ សក្កជាតិយា ។
សត្តក្ខត្តុំ មនុស្សិន្ទោ អហំ រជ្ជមការយឹ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុសណ្ឌស្ស ឥស្សរោ

កាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់បរិនិព្វានហើយ [illegible] មិនមានទៀតទេ ។ ម្នាលទេវតា ឈ្មោះជាលិនី ឥឡូវនេះ (អាត្មា) មិនមានការត្រឡប់មកនៅក្នុងទេវកាយទៀតឡើយ ជាតិសង្សារ របស់អាត្មាអស់ហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

ភិក្ខុណា ដឹងច្បាស់នូវលោក មានចំណែកមួយពាន់ ព្រមទាំងព្រហ្មលោក ក្នុងមួយរំពេចបាន ភិក្ខុនោះជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងឥទ្ធិគុណ ក្នុងចុតូបបាតញ្ញាណ រមែងឃើញពួកទេវតាក្នុងកាលគួរ ។

ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានកើតជាបុរសកំសត់ ឈ្មោះអន្នភារៈ ជាអ្នកធ្វើការឈ្នួល ដើម្បីអាហារ បានផ្គត់ផ្គង់សមណៈ (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ) ឈ្មោះឧបរិដ្ឋៈ ជាអ្នកមានយស ។ ពួកជនអ្នកចេះដឹង តែងស្គាល់ខ្ញុំថា ខ្ញុំនោះឈ្មោះអនុរុទ្ធ កើតក្នុងសក្យត្រកូល ជាអ្នកបម្រើដោយរបាំនិងចម្រៀង ភ្ញាក់រលឹកដោយភ្លេងប្រគំ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាសាស្តា មិនមានភ័យអំពីទីណា ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ដែលជាទីនៅរបស់អាត្មា អំពីនៅក្នុងកាលមុន ក្នុងទេវលោក ឈ្មោះតាវត្តិង្ស បានឋិតនៅក្នុងជាតិជាសក្កៈ(ព្រះឥន្ទ្រ)។ អាត្មាបានជាធំក្នុងមនុស្ស សោយរាជ្យអស់ ៧ ដង ជាធំលើផែនដីមានសមុទ្រទាំងបួនជាទីបំផុត មានជ័យជំនះ ជាឥស្សរៈក្នុងជម្ពូទ្វីប

អទណ្ឌេន អសត្ថេន ធម្មេន អនុសាសយឹ ។

ឥតោ សត្ត តតោ សត្ត សំសារានិ ចតុទ្ទស

និវាសមភិជានិស្សំ ទេវលោកេ ឋិតោ តទា ។

បញ្ចង្គិកេ សមាធិម្ហិ សន្តេ ឯកោទិភាវិតេ

បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធម្ហិ ទិព្វចក្ខុំ វិសុជ្ឈិ មេ ។

ចុតូបបាតំ ជានាមិ សត្តានំ អាគតឹ គតឹ

ឥត្ថភាវញ្ញថាភាវំ ឈានេ បញ្ចង្គិកេ ឋិតោ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។

វជ្ជីនំ វេឡុវគាមេ អហំ ជីវិតសង្ខយា

ហេដ្ឋតោ វេឡុគុម្ពស្មឹ និព្វាយិស្សំ អនាសវោតិ ។

អនុរុទ្ធោ ថេរោ ។

(៦៩៨) សមណស្ស អហុ ចិន្តា បុប្ផិតម្ហិ មហាវនេ

ឯកគ្គស្ស និសិន្នស្ស បវិវិត្តស្ស ឈាយិនោ ។

ប្រៀនប្រដៅ (ប្រជាជន) ដោយធម៌ មិនប្រើដំបងនិងគ្រឿងសាស្ត្រា ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានឋិតនៅក្នុងទេវលោក ដឹងច្បាស់នូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន អស់ ១៤ សង្សារវដ្ត (១៤ ជាតិ) គឺទាំងទេវលោកនេះ ៧ ជាតិ ទាំងមនុស្សលោកនេះ ៧ ជាតិ ។ កាលសមាធិប្រកបដោយអង្គ ៥[១] ខ្ញុំបានចំរើនឲ្យមានអារម្មណ៍មួយតែមួយហើយ ខ្ញុំក៏បាននូវសេចក្ដីស្ងប់រម្ងាប់ ចក្ខុទិព្វរបស់ខ្ញុំ ក៏បរិសុទ្ធ ។ ខ្ញុំលុះបានឋិតនៅក្នុងឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ ហើយ ក៏ដឹងនូវការច្យុតិនិងការកើតនិងដំណើរមក និងដំណើរទៅ (ព្រមទាំង) ការកើតឡើងយ៉ាងនេះនិងការប្រែប្រួលទៅ ជាយ៉ាងដទៃ របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្ដាខ្ញុំបានបំរើហើយ ។បេ។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ លុះអស់ជីវិត ខ្ញុំនឹងនិព្វានក្រោមគុម្ពឫស្សី ក្នុងវេឡុវៈគ្រាម របស់ពួកជនអ្នកនៅ ក្នុងដែនវជ្ជី ។

អនុរុទ្ធត្ថេរ ។

(៦៩៨) ចិន្តារបស់សមណៈ អ្នកមានអារម្មណ៍មួយតែមួយ អង្គុយក្នុងព្រៃធំ មានផ្ការីក ជាអ្នកមានសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ មានឈានបានកើតមានហើយ ។

១ សមាធិប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺ បីតិផរណតា ការផ្សាយទៅនៃបីតិ១ ចេតោផរណតា ការផ្សាយទៅនៃចិត្ត១ អាលោកផរណតា ការផ្សាយទៅនៃពន្លឺ១ បច្ចវេក្ខណា ការពិចារណាស្ទាត់១ និមិត្ត ការប្រកបដោយនិមិត្ត តាមចរិយារបស់ខ្លួន១ រួមអង្គ៥ ។

អញ្ញថា លោកនាថម្ហិ តិដ្ឋន្តេ បុរិសុត្តមេ
ឥរិយំ អាសិ ភិក្ខូនំ អញ្ញថា ទានិ ទិស្សតេ ។
សីតវាតបរិត្តាណំ ហិរិកោបីនឆាទនំ
មត្តដ្ឋិយំ អភុញ្ជិំសុ សន្តុដ្ឋា ឥតរីតរេ ។
បណីតំ យទិ វា លូខំ អប្បំ វា យទិ វា ពហុំ
យាបនត្ថំ អភុញ្ជិំសុ អគិទ្ធា នាធិមុច្ឆិតា ។
ជីវិតានំ បរិក្ខារេ ភេសជ្ជេ អថ បច្ចយេ
ន បាឡ្ហំ ឧស្សុកា អាសុំ យថា តេ អាសវក្ខយេ ។
អរញ្ញេ រុក្ខមូលេសុ កន្ទរាសុ គុហាសុ ច
វិវេកមនុព្រូហន្តា វិហំសុ តប្បរាយណា ។
នីចានិវិដ្ឋា សុភរា មុទូ អត្ថទ្ធមានសា
អព្យាសេកា អមុខរា អត្ថចិន្តាវសានុគា ។
តតោ បាសាទិកំ អាសិ គតំ ភុត្តំ និសេវិតំ
សិនិទ្ធា តេលធារាវ អហោសិ ឥរិយាបថោ ។
សព្វាសវបរិក្ខីណា មហាឈាយី មហាហិតា
និព្វុតា ទានិ តេ ថេរា បរិត្តា ទានិ តាទិសា ។

កាលដែលព្រះលោកនាថ ជាឧត្តមបុរស មានព្រះជន្មនៅឡើយ ការប្រព្រឹត្តិរបស់ពួកភិក្ខុ មានយ៉ាងដទៃ ឥឡូវនេះ (ការប្រព្រឹត្តិ) ក៏ប្រាកដយ៉ាងដទៃ ។ ពួកភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសក្នុងបច្ច័យតាមមានតាមបាន បានប្រើប្រាស់ស្បង់ចីវរ គ្រាន់តែជាគ្រឿងការពារខ្យល់ត្រជាក់និងខ្យល់ គ្រាន់តែជាគ្រឿងបិទបាំងនូវកេរ្តិ៍ខ្មាស ។ ពួកភិក្ខុជាអ្នកមិនជាប់ជំពាក់ បានបរិភោគរបស់ថ្លៃថ្លាក្តី សៅហ្មងក្តី តិចក្តី ច្រើនក្តី ដើម្បីញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅប៉ុណ្ណោះ ។ ពួកភិក្ខុ មិនបានខ្វល់ខ្វាយក្នុងភេសជ្ជបច្ច័យ ជាបរិក្ខារនៃជីវិតទាំងនោះ ដូចជាខ្វល់ខ្វាយក្នុងធម៌ជាទីអស់នៃអាសវៈទេ ។ ពួកភិក្ខុចំរើនរឿយៗ នូវវិវេកធម៌ ប្រព្រឹត្តឆ្ពោះទៅរកវិវេក នៅក្នុងព្រៃ ទៀបគល់នៃឈើ ក្នុងជ្រោះ និងក្នុងគុហាទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រព្រឹត្តបន្ទាបខ្លួន ជាទីចិញ្ចឹម (ក្នុងសាសនា) ជាអ្នកចិញ្ចឹមងាយ ជាអ្នកមានចិត្តទន់ មានចិត្តមិនរឹងត្អឹង មិនច្រឡូកច្រឡំដោយកិលេស មិនមានមាត់រឹង ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃការគិតរកប្រយោជន៍(ខ្លួននិងអ្នកដទៃ) ។ ព្រោះហេតុនោះ ដំណើរទៅនិងការត្រឡប់មក ការសេព (របស់ពួកភិក្ខុ) គួរជាទីជ្រះថ្លា ទាំងឥរិយាបថ ដូចជាដំណក់នៃប្រេងដ៏ស្និទ្ធល្អ ។ ព្រះថេរៈទាំងនោះ មានអាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ មានឈានច្រើន មានប្រយោជន៍ច្រើន ឥឡូវនេះ បរិនិព្វានហើយ ឥឡូវនេះពួកភិក្ខុបែបនោះមានតិច ។

កុសលានញ្ច ធម្មានំ   បញ្ញាយ ច បរិក្ខយា
សព្វាការវរូបេតំ   លុជ្ជតេ ជិនសាសនំ ។
បាបកានញ្ច ធម្មានំ   កិលេសានញ្ច យោ ឧតុ
ឧបដ្ឋិតា វិវេកាយ   យេ ច សទ្ធម្មសេសកា ។
តេ កិលេសា បវឌ្ឍន្តា   អាវិសន្តិ ពហុំ ជនំ
កីឡន្តិ មញ្ញេ ពាលេហិ   ឧម្មត្តេហិវ រក្ខសា ។
កិលេសេហាភិភូតា តេ   តេន តេន វិធាវិតា
នរា កិលេសវត្ថូសុ   សយំគាហេវ ឃោសិតេ[១]
បរិច្ចជិត្វា សទ្ធម្មំ   អញ្ញមញ្ញេហិ ភណ្ឌរេ
ទិដ្ឋិគតានិ អន្វេន្តា   ឥទំ សេយ្យោតិ មញ្ញរេ ។
ធនញ្ច បុត្តំ ភរិយញ្ច   ឆឌ្ឌយិត្វាន និគ្គតា
កដច្ឆុភិក្ខហេតូបិ   អកិច្ចានិ និសេវរេ

១ ឱ. សសង្គាមេវ ។

សាសនានៃព្រះជិនស្រី ប្រកបដោយអាការដ៏ប្រសើរគ្រប់យ៉ាង រមែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះការអស់ទៅនៃកុសលធម៌ផង នៃបញ្ញាផង ។ កាលជារដូវនៃបាបធម៌ នឹងកិលេស (កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ) ពួកភិក្ខុណា ខ្នះខ្នែង ដើម្បីវិវេក ពួកភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មានព្រះសទ្ធម្មសល់នៅ[១] ។ កិលេសទាំងនោះកាលចំរើនឡើង រមែងច្រៀតច្រែកចូលជនជាច្រើន ទំនងជាប្រឡែងលេងនឹងពួកជនពាល ដូចពួករាក្ខស ប្រឡែងលេងនឹងមនុស្សឆ្កួត ។ ពួកនរជនទាំងនោះ លុះត្រូវកិលេសគ្របសង្កត់ហើយ តែងស្ទុះទៅតាមចំណែកនៃកិច្ចនោះ ៗ ព្រោះកិលេសវត្ថុទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាទីចាប់យក ដោយខ្លួនឯង ដែលពួកកិលេសឃោសនាហើយ ។ ពួកជនទាំងនោះលះបង់នូវព្រះសទ្ធម្ម ហើយឈ្លោះប្រកែកគ្នានឹងគ្នា លុះក្នុងអំណាចទិដ្ឋិ សំគាល់ថា វត្ថុនេះប្រសើរបំផុត ដូច្នេះ ។ ពួកជន ដែលលះបង់ នូវទ្រព្យ នឹងកូនប្រពន្ធ ហើយចេញទៅ (អំពីផ្ទះ) រមែងសេពនូវអំពើ ដែលមិនគួរធ្វើ ព្រោះហេតុ សូម្បីត្រឹមតែបាយមួយវែក ។

១ កាលនោះដែលពួកបុគ្គលជួប ក៏ក្នុងសម័យដោយបាបធម៌នឹងកិលេស នោះបើភិក្ខុពួកខ្លះប្រកបព្យាយាម ក្នុងវិវេកធម្មត្ថាន ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងក្រៃថ្ងៃ ក៏មិនអាចនឹងញុំាងសេចក្តីប្រតិបត្តិឲ្យសម្រេចបានដោយងាយ ព្រោះព្រះសទ្ធម្មដែលសល់នៅក្រៅអំពីសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះជាច្រើន ដោយបាបធម៌នឹងកិលេសចូលជ្រៀតជ្រែកអន្តរាយ ។

ឧទរាវទេហកំ ភុត្វា   សយន្តុត្តានសេយ្យកា
កថំ វឌ្ឍេន្តិ[1] បដិពុទ្ធា   យា កថា សត្ថុគរហិតា ។
សព្វការុកសិប្បានិ[2]   ចិត្តំ កត្វាន សិក្ខរេ
អវូបសន្តា អជ្ឈត្តំ   សាមញ្ញត្ថោតិ អច្ឆតិ ។
មត្តិកំ តេលចុណ្ណញ្ច   ឧទកាសនភោជនំ
គិហីនំ ឧបនាមេន្តិ   អាកង្ខន្តា ពហុត្តរំ ។
ទន្តបោណំ កបិដ្ឋញ្ច   បុប្ផខាទនិយានិ ច
បិណ្ឌបាតេ ច សម្បន្នេ   អម្ពេ អាមលកានិ ច
ភេសជ្ជេសុ យថា វេជ្ជា   កិច្ចាកិច្ចេ យថា គិហី
គណិកាវ វិភូសាយំ   ឥស្សរេ ខត្តិយា យថា
នេកតិកា វញ្ចនិកា   កូដសក្ខី អបាដុកា[3]
ពហូហិ បរិកប្បេហិ   អាមិសំ បរិភុញ្ជរេ ។
លេសកប្បេ បរិយាយេ   បរិកប្បេនុធាវិតា
ជីវិកត្ថា ឧបាយេន   សង្កឌ្ឍន្តិ ពហុំ ធនំ ។

---

១ ម. កថា វឌ្ឍេន្តិ ។ ក. កថា វឌ្ឍេន្តិ ។ ២ សព្វការុណិកសិប្បានិ ...
៣ ម. អបាដុកា ។

(ពួកភិក្ខុនោះ) បរិភោគអាហារពេញពោះ ហើយដេកផ្ងារ ភ្ញាក់ឡើងហើយក៏តាំងនិយាយពាក្យដែលព្រះសាស្តាទ្រង់តិះដៀល ។ ពួកភិក្ខុហាត់រៀនដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ នូវសិល្បៈដូចជាងចំណានគ្រប់ មិនរម្ងាប់នូវសន្តានចិត្តខាងក្នុង គុណវិសេស គឺប្រយោជន៍ នៃសមណធម៌ (របស់ពួកភិក្ខុនោះ)ក៏តាំងនៅ ។ ពួកភិក្ខុ កាលប្រាថ្នានូវបច្ច័យច្រើនលើសលុប រមែងចាត់ចែងនូវដីស្អិត ប្រេង គ្រឿងលំអិត ទឹក អាសនៈ និងភោជន ដល់ពួកគ្រហស្ថ ។ ឲ្យ នូវឈើស្ទន់ ផ្លែខ្វិត ផ្កាឈើ នំសម្រាប់ទំពាស៊ី បិណ្ឌបាតដ៏ល្អៗ ផ្លែស្វាយ និងផ្លែកន្ទួតព្រៃទាំងឡាយ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងភេសជ្ជៈ ដូចពួកពេទ្យ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចតូចធំ (នៃជម្ងឺ) ដូចពួកគ្រហស្ថប្រកបក្នុងការស្អិតស្អាង ដូចស្រីពេស្យា ឬដូចពួកក្សត្រិយ៍ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងឥស្សរភាព ជាអ្នកបោកប្រាស់បញ្ឆោត ធ្វើជាសាក្សីវៀច ជាអ្នកកោងកាច បរិភោគអាមិសៈ ដោយការធ្វើល្បិចដ៏ច្រើនយ៉ាង ។ ពួកភិក្ខុជាអ្នករត់រក (ដោយបាបធម៌) ក្នុងលេសដ៏ខ្លះ ក្នុងរបៀបកសាង ត្រូវការចិញ្ចឹមជីវិត ប្រមូលមកនូវទ្រព្យដ៏ច្រើន ដោយឧបាយ ។

ឧបដ្ឋាបេន្តិ បរិសំ   កម្មតោ នោ ច ធម្មតោ
ធម្មំ បរេសំ ទេសេន្តិ   លាភតោ នោ ច អត្ថតោ ។
សង្ឃលាភស្ស ភណ្ឌន្តិ   សង្ឃតោ បរិពាហិរា
បរលាភោបជីវន្តា   អហិរិកា ន លជ្ជរេ ។
នានុយុត្តា តថា ឯកេ   មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
សម្ភាវនំ យេវិច្ឆន្តិ   លាភសក្ការមុច្ឆិតា ។
ឯវំ នានប្បយាតម្ហិ   ន ទានិ សុករំ តថា
អផុសិតំ វា ផុសិតុំ   ផុសិតំ វានុរក្ខិតុំ ។
យថា កណ្ដកដ្ឋានម្ហិ   ចរេយ្យ អនុបាហនោ
សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វាន   ឯវំ គាមេ មុនី ចរេ ។
សរិត្វា បុព្វកេ យោគី   តេសំ វត្តមនុស្សរំ
កិញ្ចាបិ បច្ឆិមោ កាលោ   ផុសេយ្យ អមតំ បទំ ។

ពួកភិក្ខុញុំាងបរិស័ទ ឲ្យផ្គត់ផ្គង់ ព្រោះការងារ មិនមែនព្រោះធម៌ សំដែងធម៌ដល់ជនដទៃ ព្រោះតែលាភ មិនសំដែងព្រោះ(ប្រាថ្នា) ប្រយោជន៍(សាធារណៈ) ។ ពួកភិក្ខុឈ្លោះប្រកែកព្រោះតែសង្ឃលាភ ជាអ្នកនៅក្រៅអំពីសង្ឃ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយលាភរបស់ជនដទៃ ជាបុគ្គលមិនខ្មាសអៀន ។ មួយទៀត ភិក្ខុពួកខ្លះ ជាអ្នកមិនប្រកប(សមណធម៌) ជាបុគ្គលមានក្បាលត្រងោល ដណ្តប់សង្ឃាដិ ជាអ្នកល្មោភដោយលាភសក្ការៈ ប្រាថ្នាតែសេចក្តីសរសើរ ។ កាលបើ កិលេសធម៌ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការផ្សេងៗ យ៉ាងនេះ ឥឡូវនេះ ភិក្ខុមិនងាយនឹងប៉ះពាល់នូវគុណវិសេសដែលមិនទាន់បានប៉ះពាល់ ឬមិនងាយនឹងរក្សានូវគុណវិសេសដែលបានប៉ះពាល់ហើយនោះបានឡើយ ។ ជនមិនមានស្បែកជើង ត្រាច់ទៅក្នុងទីមានបន្លាយ៉ាងណា អ្នកប្រាជ្ញគួរប្រុងស្មារតី ត្រាច់ទៅក្នុងស្រុកយ៉ាងនោះ ។ យោគី កាលរលឹកឃើញពួកលោកអ្នកមានព្យាយាម ក្នុងកាលពីដើម រលឹកឃើញនូវវត្តប្រតិបត្តិរបស់ពួកលោកទាំងនោះ ទោះបីកាលជាខាងក្រោយ(អំពីកាលដែលព្រះសាស្តាគង់នៅ) ក៏ដោយ គង់បានប៉ះពាល់នូវអមតៈ ។

ឥទំ វត្វា សាលវនេ សមណោ ភាវិតិន្ទ្រិយោ
ព្រាហ្មណោ បរិនិព្វាយិ ឥសិ ខីណបុនព្ភវោតិ ។

បារាសរិយោ[១] ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

អធិមុត្តោ បារាសរិយោ តេលុកានិ រដ្ឋបាលោ
មាលុង្ក្យបុត្តោ សេលោ ច ភទ្ទិយោ អង្គុលិ ទិព្វចក្ខុកោ ។
បារាសរិយោ ច ទសេតេ វីសម្ហិ សុបកិត្តិតា
គាថាយោ ទ្វេ សតា ហោន្តិ បញ្ញាសញ្ច ទុត្តរិំ ។

វីសតិនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ម. បារាបរិយោ ។ ឱ. បារាបរិយោ ។

សមណៈ បានចំរើនឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកបណ្ដែតបាបចេញ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ មានភពថ្មីអស់ហើយ លុះពោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិនិព្វាន ក្នុងសាលវ័ន ។

បារាសរិយត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ១០ នេះ គឺអធិមុត្តត្ថេរ ១ បារាសរិយត្ថេរ ១ តេលុកានិត្ថេរ ១ រដ្ឋបាលត្ថេរ ១ មាលុង្ក្យបុត្តត្ថេរ ១ សេលត្ថេរ ១ ភទ្ទិយត្ថេរ ១ អង្គុលិមាលត្ថេរ ១ អនុរុទ្ធត្ថេរ មានទិព្វចក្ខុ ១ បារាសរិយត្ថេរ ១ បានសំដែងគាថា ២០០ លើស ៥០ ដែលមកក្នុងវីសតិនិបាត ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

ជាតកបាឡិយ តឹសនិបាតោ

(២៥៤) បាសាទិកេ ពហូ ទិស្វា   ភាវិតត្តេ សុសំវុតេ
ឥសិ បណ្ឌរសគោត្តោ   អបុច្ឆិ បុស្សសវ្ហយំ ។
កឹ ឆន្ទា កិមធិប្បាយា   កិមាកប្បា ភវិស្សរេ
អនាគតម្ហិ កាលម្ហិ   តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។
សុណោហិ វចនំ មយ្ហំ   ឥសិ បណ្ឌរសវ្ហយ
សក្កច្ចំ ឧបធារេហិ   អាចិក្ខិស្សាម្យនាគតំ ។
កោធនា ឧបនាហី ច   មក្ខី ថម្ភី សឋា ពហូ
ឥស្សុកី នានាវាទា ច   ភវិស្សន្តិ អនាគតេ ។
អញ្ញាតមានិនោ ធម្មេ   គម្ភីរេ តីរគោចរា
លហុកា អគរុ ធម្មេ   អញ្ញមញ្ញមគារវា ។
ពហូ អាទីនវា លោកេ   ឧប្បជ្ជិស្សន្ត្យនាគតេ
សុទេសិតំ ឥមំ ធម្មំ   កិលេសិស្សន្តិ ទុម្មតី ។
គុណហីនាបិ សង្ឃម្ហិ   វោហរន្តា[១] វិសារទា
ពលវន្តោ ភវិស្សន្តិ   មុខរា អស្សុតាវិនោ ។

១. ម. វោហរន្តិ ។

ជាតកបាឋ តឹសនិបាត

(២៥៤) ឥសីឈ្មោះបណ្ឌរសគោត្រ ឃើញពួកភិក្ខុជាច្រើន ដែលគួរនាំមក នូវសេចក្ដីជ្រះថ្លា មានចិត្តអប់រំហើយ សង្រួមល្អហើយ ក៏បានសួរនូវព្រះថេរៈឈ្មោះបុស្សៈថា ។ ពួកភិក្ខុនឹងមានប្រាថ្នាដូចម្ដេច មានចំណង់ដូចម្ដេច មានអាកប្បកិរិយា ដូចម្ដេច ក្នុងកាលអនាគត លោកដែលខ្ញុំសួរហើយ សូមប្រាប់នូវដំណើរនោះឲ្យខ្ញុំ ។

(ព្រះបុស្សត្ថេរពោលថា) ម្នាលឥសីឈ្មោះបណ្ឌរសៈ អ្នកចូរស្ដាប់ពាក្យអាត្មា ចូរចាំទុកដោយគោរព អាត្មានឹងប្រាប់នូវកាលជាអនាគត ។ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ជាបុគ្គលមានសេចក្ដីក្រោធ ចងសេចក្ដីក្រោធទុក ជាអ្នកលុបគុណគេ ជាបុគ្គលរឹង ជាអ្នកបោកប្រាស ជាអ្នកច្រណែន ជាអ្នកមានវាទៈផ្សេងៗគ្នា នឹងមានក្នុងអនាគត ។ ភិក្ខុមានសេចក្ដីប្រកាន់ខ្លួន ដឹងធម៌ជ្រាលជ្រៅ មានអារម្មណ៍ក្នុងត្រើយ (គឺកាយអំពីធម៌នោះ) មានចិត្តស្រាល មិនធ្ងន់ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីគោរពគ្នានឹងគ្នា ។ ទោសទាំងឡាយជាច្រើន នឹងកើតឡើងក្នុងលោក ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុអប្បប្រាជ្ញា នឹងញុំាងធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយដោយប្រពៃនេះ ឲ្យសៅហ្មង ។ ពួកភិក្ខុសាបសូន្យចាកគុណ កាលពោលក្នុងសង្ឃ នឹងជាអ្នកក្លៀវក្លា មានកំឡាំង មានមាត់រឹង តែជាអ្នកមិនមានការចេះដឹង ។

គុណវន្តាបិ សង្ឃម្ហិ វោហរន្តា យថត្ថតោ
ទុព្ពលា តេ ភវិស្សន្តិ ហិរិមនា អនត្ថិកា ។
រជតំ ជាតរូបញ្ច ខេត្តំ វត្ថុំ អជេឡកំ
ទាសីទាសញ្ច ទុម្មេធា សាទិយិស្សន្ត្យនាគតេ ។
ឧជ្ឈានសញ្ញិនោ ពាលា សីលេសុ អសមាហិតា
ឧន្នឡា វិចរិស្សន្តិ កលហាភិរតា មិគា ។
ឧទ្ធតា ច ភវិស្សន្តិ នីលចីវរបារុតា
កុហា ថទ្ធា លបា សិង្គី ចរិស្សន្ត្យរិយា វិយ ។
តេលសណ្ឋេហិ កេសេហិ ចបលា អញ្ជនក្ខិកា
រថិយាយ គមិស្សន្តិ ទន្តវណ្ណិកបារុតា ។
អជេគុច្ឆំ វិមុត្តេហិ សុរត្តំ អរហទ្ធជំ
ជិគុច្ឆិស្សន្តិ កាសាវំ ឱទាតេសុ សមុច្ឆិតា ។
លាភកាមា ភវិស្សន្តិ កុសីតា ហីនវីរិយា
កិច្ឆន្តា វនបត្ថានិ គាមន្តេសុ វសិស្សរេ ។
យេ យេ លាភំ លភិស្សន្តិ មិច្ឆាជីវរតា សទា
តេ តេវ អនុសិក្ខន្តា ភជិស្សន្តិ[១] អសញ្ញតា ។

---
១ ឱ. ម. ភជិស្សន្តិ អសំយតា ។

ឯពួកភិក្ខុមានគុណ មានហិរិ មិនមានសេចក្តីត្រូវការ (របស់អ្វី) កាលពោលពាក្យក្នុងសង្ឃតាមសេចក្តីពិត នឹងជាអ្នកមានកំឡាំងថយ ។ ក្នុងអនាគតកាល ពួកភិក្ខុដែលឥតប្រាជ្ញា នឹងត្រេកត្រអាលចំពោះប្រាក់មាស ស្រែ ចម្ការ ពពែ ចៀម ខ្ញុំស្រី ខ្ញុំប្រុស ។ ពួកភិក្ខុពាលជាអ្នកសំគាល់ ក្នុងការលើកទោស មិនតាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ ជាអ្នកក្រអឺតក្រអោង ត្រេកត្រអាលក្នុងជំលោះ នឹងត្រាច់ទៅផ្សេងៗ ដូចម្រឹគ មួយទៀត នឹងមានពួកភិក្ខុជាអ្នករាយមាយ ស្លៀកដណ្តប់ចីវរមានពណ៌ខៀវ ជាមនុស្សកុហក ជាបុគ្គលរឹងត្អឹង ជាអ្នកចចារួសរាយ មានកិលេសដូចស្នែង នឹងប្រព្រឹត្តដូចព្រះអរិយៈ ។ ពួកភិក្ខុដែលមានសក់លាបដោយប្រេង ជាអ្នកឃ្លេងឃ្លោង មានភ្នែកឆាបថ្នាំ ដណ្តប់សំពត់មានសម្បុរដូចភ្លុកនឹងដើរតាមច្រក ។ ភិក្ខុពាលទាំងនោះនឹងខ្ពើមខ្ពស់សំពត់កាសាវៈ ដែលពួកព្រះអរិយៈ មានចិត្តផុតស្រឡះមិនខ្ពើម ជាសំពត់ជ្រលក់ក្រហមក្រៅ ជាទង់ជ័យនៃព្រះអរិយៈ ហើយជាអ្នកជ្រប់នៅក្នុងសំពត់មានពណ៌ស ។ នឹងមានពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាលាភ ជាបុគ្គលខ្ជិល មានព្យាយាមថយ ទាំងជាបុគ្គលធុញទ្រាន់នឹងព្រៃធំ ៗ ទាំងឡាយ ហើយនៅក្នុងសេនាសនៈជិត ៗ ស្រុក ។ ពួកភិក្ខុណា ៗ ត្រេកអរក្នុងមិច្ឆាជីវៈ នឹងបានលាភគ្រប់កាលទាំងពួក ពួកភិក្ខុដែលសិក្សាតាមភិក្ខុទាំងនោះ ៗ ក៏នឹងទៅជាអ្នកមិនសង្រួម ។

យេ យេ អលាភិនោ លាភំ ន តេ បុញ្ញំ ករិស្សរេ
សុបេសលេបិ តេ ធីរេ សេវិស្សន្តិ ន តេ តថា ។
មិលក្ខុជនំ រត្តិ អរហន្តា សតំ ធនំ
តិត្ថិយានំ ធជំ កេតុំ ធារេស្សន្ត្យលាតកំ ។
អកាលេ ច កាសាវេ តថា តេសំ ករិស្សតិ
បដិសង្ខា ច កាសាវេ ភិក្ខូនំ ន ករិស្សតិ ។
អភិភូតស្ស ទុក្ខេន សល្លវិទ្ធស្ស រុប្បតោ
បដិសង្ខា មហាយោគ ធាតុស្សាសំ អចិន្តិយា ។
ឆទ្ទន្តោ ហិ តទា ទិស្វា សុវត្ថំ អរហទ្ធជំ
តាវេធ គណី គាថា តដោ អត្ថោបសញ្ហិតា ។
អនិក្កសាវេ កាសាវំ យោ វត្ថំ បរិធេស្សតិ
អបេតោ ទមសច្ចេន ន សោ កាសាវមរហតិ ។
យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ
ឧបេតោ ទមសច្ចេន ស វេ កាសាវមរហតិ ។

ពួកភិក្ខុណា ៗ ជាអ្នកមិនបានលាភ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមិនធ្វើនូវបុណ្យ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមិនសេពគប់នូវអ្នកប្រាជ្ញដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលនោះ ។ ពួកភិក្ខុទ្រុស នឹងគិតរៀបនូវសំពត់កាសាវៈជាទង់ជ័យរបស់ខ្លួន ហើយទៅស្លៀកដណ្ដប់សំពត់ ជាទង់ជ័យពួកតិរ្ថិយ ដែលជ្រលក់ដោយជាតិល្មៀត ក៏មាន ជាសំពត់ស ក៏មាន ។ សេចក្ដីមិនគោរពក្នុងសំពត់កាសាវៈ នៃពួកភិក្ខុទាំងនោះ នឹងមានក្នុងកាលនោះ ទាំងការពិចារណាក្នុងសំពត់កាសាវៈនៃពួកភិក្ខុ ក៏នឹងមិនមានដែរ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរ កាលត្រូវសេចក្ដីទុក្ខគ្របសង្កត់ ត្រូវសរមុត ញាំកាយចំប្រប់ ក៏មានការគិតពិចារណា ដ៏អ្នកនីក្រៀលនី ជាគិតគិតដែលមិនធ្លាប់គិតមក ។ ព្រោះថា គ្រានោះ ដំរីឆទ្ទន្ត បានឃើញសំពត់កាសាវៈ ជាទង់ជ័យព្រះអរហន្ត ដែលជ្រលក់យ៉ាងល្អ ហើយបាំងពោលនូវគាថាទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ក្នុងខណៈនោះឯង ។ បុគ្គលណា មិនទាន់ប្រាសចាកទឹកចត់ គឺកកចិត្តលេស ជាអ្នកប្រាសចាកទមៈនិងសច្ចៈ ស្លៀកដណ្ដប់នូវសំពត់កាសាវៈ បុគ្គលនោះ មិនគួរ(ស្លៀកដណ្ដប់) នូវសំពត់កាសាវៈឡើយ ។ លុះតែបុគ្គលណា បានខ្ជាក់ចោលនូវទឹកចត់ គឺកកចិត្តលេស តាំងមាំល្អក្នុងសីលទាំងឡាយ ប្រកបដោយទមៈ និងសច្ចៈ បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរ(ស្លៀកដណ្ដប់) នូវសំពត់កាសាវៈ ។

វិបន្នសីលោ ទុម្មេធោ បាកដោ កាមការិយោ
វិព្ភន្តចិត្តោ និស្សុក្កោ ន សោ កាសាវមរហតិ ។
យោ ច សីលេន សម្បន្នោ វីតរាគោ សមាហិតោ
ឱទាតមនសង្កប្បោ ស វេ កាសាវមរហតិ ។
ឧទ្ធតោ ឧន្នឡោ ពាលោ សីលំ យស្ស ន វិជ្ជតិ
ឱទាតកំ អរហតិ កាសាវំ កឹ ករិស្សតិ ។
ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច ទុដ្ឋចិត្តា អនាទរា
តាទិនំ មេត្តចិត្តានំ និគ្គណ្ហិស្សន្ត្យនាគតេ ។
សិក្ខាបេន្តាបិ ថេរេហិ ពាលា ចីវរធារណំ
ន សុណិស្សន្តិ ទុម្មេធា បាកដា កាមការិយា ។
តេ តថា សិក្ខិតា ពាលា អញ្ញមញ្ញំ អគារវា
នាទិយិស្សន្តុបជ្ឈាយេ ខឡុង្កោ វិយ សារថឹ ។
ឯវំ អនាគតទ្ធានំ បដិបត្តិ ភវិស្សតិ
ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនញ្ច បត្តេ កាលម្ហិ បច្ឆិមេ ។

បុគ្គលណា ជាអ្នកវិបត្តិសីល មានគំនិតអាក្រក់ ប្រាកដជាអ្នកទ្រុស្តសីល ធ្វើតាមតែប្រាថ្នា មានចិត្តរាយមាយ មិនមានធម៌ស បុគ្គលនោះ មិនគួរ(ស្លៀកដណ្ដប់) នូវសំពត់កាសាវៈឡើយ ។ លុះតែបុគ្គលណា បរិបូណ៌ដោយសីល ប្រាសចាកតម្រេក មានចិត្តតាំងមាំ មានសេចក្ដីត្រិះរិះក្នុងចិត្តដ៏ស បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរ (ស្លៀកដណ្ដប់) នូវសំពត់កាសាវៈ ។ សីលរបស់បុគ្គលណាមិនមាន បុគ្គលនោះ ជាអ្នករវើរវាយ ក្រអឺតក្រអោង ជាបុគ្គលពាល គួរតែ (ស្លៀកដណ្ដប់) នូវសំពត់មានពណ៌ស នឹងស្លៀកដណ្ដប់នូវសំពត់កាសាវៈដូចម្ដេចកើត ។ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ជាអ្នកមានចិត្តប្រទុស្ត ជាអ្នកមើលងាយ នឹងសង្កត់សង្កិន នូវពួកលោកដែលប្រកបដោយតាទិគុណ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ។ ពួកភិក្ខុពាល ដែលមានគំនិតអាក្រក់ ប្រាកដជាអ្នកទ្រុស្តសីល ធ្វើតាមតែប្រាថ្នា កាលបើពួកព្រះថេរៈបង្ហាត់នូវការស្លៀកដណ្ដប់ចីវរ នឹងមិនព្រមស្ដាប់ ។ ពួកភិក្ខុពាលទាំងនោះ ដែលឧបជ្ឈាយាចារ្យ ឲ្យសិក្សាយ៉ាងនោះហើយ ក៏ជាបុគ្គលមិនមានការគោរពគ្នានឹងគ្នា នឹងមិនអើពើចំពោះឧបជ្ឈាយាចារ្យ ដូចសេះមានពុតត្បុត មិនអើពើនឹងនាយសារថី ។ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី នឹងមានសេចក្ដីប្រតិបត្តិ យ៉ាងនេះ ក្នុងបច្ឆិមកាល ដែលមកដល់ ។

បុរា អាគច្ឆតេ ឯតំ អនាគតំ មហព្ភយំ
សុព្វចា ហោថ សខិលា អញ្ញមញ្ញំ សគារវា ។
មេត្តចិត្តា ការុណិកា ហោថ សីលេសុ សំវុតា
អារទ្ធវិរិយា បហិតត្តា និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា ។
បមាទំ ភយតោ ទិស្វា អប្បមាទញ្ច ខេមតោ
ភាវេថដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ផុសន្តា អមតំ បទន្តិ ។

ផុស្សត្ថេរោ[១] ។

(២៦០) យថាចារី យថាសតោ សតិមា
យតសង្កប្បជ្ឈាយី[២] អប្បមត្តោ
អជ្ឈត្តរតោ សុសមាហិតត្តោ
ឯកោ សន្តុសិតោ តមាហុ ភិក្ខុំ ។
អល្លំ សុក្ខំ វា ភុញ្ជន្តោ ន ពាឡ្ហំ សុហិតោ សិយា
ឩនូទរោ មិតាហារោ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ ។
ចត្តារោ បញ្ច អាលោបេ អភុត្វា ឧទកំ បិវេ
អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។

១ ឱ. ម. ផុស្សត្ថេរោ ។ ២ សយតសង្កប្បជ្ឈាយីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ភ័យដ៏ធំនេះ ដែលមិនទាន់មកដល់ គំរប់នឹងមកដល់មុខមិនខាន អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលប្រដៅងាយ មានចិត្តទន់ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរពដល់គ្នានឹងគ្នា ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានចិត្តមេត្តា ករុណា សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយ មានការព្យាយាមតឹងតែង មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់និព្វាន មានសេចក្តីសង្វាតមាំ អស់កាលជានិច្ចចុះ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរឃើញសេចក្តីប្រមាទថាជាភ័យ ទាំងឃើញនូវសេចក្តីមិនប្រមាទថាជាទីក្សេមហើយ ចូរចំរើននូវមគ្គមានអង្គ ៨ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ក្នុងកិច្ច គំរប់នឹងបាននូវអមតបទគឺព្រះនិព្វាន ។

ផុស្សត្ថេរ ។

[២៦០] បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសមគួរ ជាអ្នកស្ងប់សមគួរ មានស្មារតី ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ក្នុងការត្រិះរិះ និងការប្រព្រឹត្តសមគួរ ត្រេកអរដោយភាវនាក្នុងសន្តាន មានចិត្តតាំងមាំ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មានសេចក្តីសន្តោស អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថាជាភិក្ខុ ។

ភិក្ខុកាលបរិភោគ នូវអាហារស្រស់ ឬក្រៀម មិនគប្បីឆ្អែតពេក គប្បីជាអ្នកមានពោះខ្វះ មានអាហារល្មមមានស្មារតីវៀរចេញ ។ ភិក្ខុលះបង់ការបរិភោគ៤ឬ៥ពំនូត (ក្នុងកាលជិតឆ្អែត) ហើយគប្បីផឹកទឹកនេះជាការល្មមដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តស្ទុះទៅកេ (ព្រះនិព្វាន) ។

កប្បិយំ តញ្ច អាទេតិ[1] ចីវរំ ឥទមត្ថិកំ
អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។
បល្លង្កេន និសិន្នស្ស ជណ្ណុកេ នាភិវស្សតិ
អលំ ផាសុវិហារាយ បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ ។
យោ សុខំ ទុក្ខតោ អទ្ទ ទុក្ខំ អទ្ទក្ខិ សល្លតោ
ឧភយន្តរេន នាហោសិ កេន លោកស្មិំ កិំ សិយា ។
មា មេ កទាចិ បាបិច្ឆោ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
អប្បស្សុតោ អនាទរោ កេន លោកស្មិំ កិំ សិយា ។
ពហុស្សុតោ ច មេធាវី សីលេសុ សុសមាហិតោ
ចេតោសមថមនុយុត្តោ អបិ មុទ្ធនិ តិដ្ឋតុ ។
យោ បបញ្ចមនុយុត្តោ បបញ្ចាភិរតោ មគោ
វិរាធយី សោ និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

[1] ម. កប្បិយំ តញ្ចេ ឆាទេតិ ។

ភិក្ខុស្លៀកដណ្តប់ នូវចីវរជាកប្បិយៈ ប្រយោជន៍ (គ្រឿងការពារត្រជាក់ជាដើម) នេះ ជាការគួរដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តសូន្យទៅកាន់(ព្រះនិព្វាន) ។ កាលភិក្ខុអង្គុយពែនភ្នែន ភ្លៀងមិនស្រក់ត្រូវត្រង់ជង្គង់ទាំងពីរ នេះជាការគួរដល់កិរិយានៅជាសុខ នៃភិក្ខុអ្នកមានចិត្តសូន្យទៅកាន់ (ព្រះនិព្វាន) ។ បុគ្គលណាបានឃើញសុខ ថាជាទុក្ខ បានឃើញទុក្ខ ថាជាគ្រឿងចាក់ដោត ដូចកូនសរ ការជាប់ចំពាក់មិនមានក្នុងចន្លោះនៃសុខនិងទុក្ខទាំងពីរ បុគ្គលនោះគប្បីជាប់ក្នុងលោកដូចម្តេច គប្បីមានដោយកិលេសដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានការព្យាយាមថោកថយ ជាអ្នករៀនសូត្រតិច មិនអើពើ (ចំពោះធម៌និងវិន័យ) សូមកុំមានក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ ក្នុងកាលណាមួយឡើយ ប្រយោជន៍អ្វីដោយទីកន្លែងក្នុងលោក គប្បីមាន (ដល់បុគ្គលនោះ) ដោយបការៈដូចម្តេច ។ មួយទៀត បុគ្គលអ្នកចេះដឹងច្រើន មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទំលាយកិលេស តាំងមាំក្នុងសីល ប្រកបរឿយៗនូវចេតោសមថៈ សូមឋិតនៅសូម្បីលើក្បាល ។ បុគ្គលណាមានចិត្តប្រកបរឿយៗនូវធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ត្រេកអរចំពោះធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃ្លាតចាកព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។

យោ ច បបញ្ចំ ហិត្វាន   និប្បបញ្ចបថេ រតោ
អារាធយី សោ និព្វានំ   យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។
គាមេ វា យទិ វារញ្ញេ   និន្នេ វា យទិ វា ថលេ
យត្ថ អរហន្តោ វិហរន្តិ   តំ ភូមិរាមណេយ្យកំ ។
រមណីយានិ អរញ្ញានិ   យត្ថ ន រមតី ជនោ
វីតរាគា រមិស្សន្តិ   ន តេ កាមគវេសិនោ ។
និធីនំវ បវត្តារំ   យំ បស្សេ វជ្ជទស្សិនំ
និគ្គយ្ហវាទឹ មេធាវឹ   តាទិសំ បណ្ឌិតំ ភជេ
តាទិសំ ភជមានស្ស   សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ ។
ឱវទេយ្យានុសាសេយ្យ   អសព្ភា ច និវារយេ
សតំ ហិ សោ បិយោ ហោតិ   អសតំ ហោតិ អប្បិយោ ។
អញ្ញស្ស ភគវា ពុទ្ធោ   ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា
ធម្មេ ទេសិយមានម្ហិ   សោតមោធេសិមត្ថិកោ ។
តំ មេ អមោឃំ សវនំ   វិមុត្តោម្ហិ អនាសវោ
នេវ បុព្វេនិវាសាយ   នបិ ទិព្វស្ស ចក្ខុនោ ។

៩០
សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ថេរគាថា

បុគ្គលណាលះបង់នូវធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ជាផ្លូវមិនយឺតយូរ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាត្រេកអរនឹងព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយនៅក្នុងទីណា ទោះបីស្រុកឬព្រៃ ទោះបីទំនាប ឬទួល ទីនោះឯង ជាទីគួរត្រេកអរ ។ ជនអ្នក(ស្វែងរកកាម)រមែងមិនត្រេកអរក្នុងព្រៃជាទីគួរត្រេកអរទេ ពួកបុគ្គលអ្នកប្រាសចាករាគៈ ទើបត្រេកអរ ព្រោះពួកលោកទាំងនោះ មិនមែនជាអ្នកស្វែងរកកាម ។ បុគ្គលឃើញអ្នកប្រាជ្ញណា ជាអ្នកពោលសង្កត់សង្កិន ជាអ្នកបង្ហាញទោស ដូចជាបង្ហាញនូវកំណប់ទ្រព្យ គួរគប់រកអ្នកប្រាជ្ញមានសភាពដូច្នោះ ។ កាលបើបុគ្គលគប់រកអ្នកប្រាជ្ញប្រាកដដូច្នោះ សេចក្តីប្រសើររមែងមាន សេចក្តីអាក្រក់ពុំមានទេ ។ បុគ្គលណាទូន្មានប្រៀនប្រដៅ ហាមឃាត់ (គេ) ចាកអសប្បុរសធម៌ បុគ្គលនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់ពួកសប្បុរស តែមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ពួកអសប្បុរសទេ ។ ព្រះពុទ្ធ មានព្រះភាគ មានចក្ខុ បានសំដែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ កាលធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែង ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រូវការផ្ទៀងសោតប្បសាទ ។ ការស្តាប់របស់ខ្ញុំនោះ មិនឥតអំពើទេ (ព្រោះ)ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ រួចស្រឡះហើយ ខ្ញុំមិនមានការតាំងចិត្តចំពោះបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ឬទិព្វចក្ខុញ្ញាណឡើយ ។

ចេតោបរិយាយ ឥទ្ធិយា ចុតិយា ឧបបត្តិយា
សោតធាតុវិសុទ្ធិយា បណិធិ មេ ន វិជ្ជតិ ។
រុក្ខមូលំវ និស្សាយ មុណ្ឌោ សង្ឃាដិបារុតោ
បញ្ញាយ ឧត្តមោ ថេរោ ឧបតិស្សោវ ឈាយតិ ។
អវិតក្កំ សមាបន្នោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ
អរិយេន តុណ្ហីភាវេន ឧបេតោ ហោតិ តាវទេ ។
យថាបិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុប្បតិដ្ឋិតោ
ឯវំ មោហក្ខយា ភិក្ខុ បព្វតោវ ន វេធតិ ។
អនង្គណស្ស បោសស្ស និច្ចំ សុចិគវេសិនោ
វាលគ្គមត្តំ បាបស្ស អព្ភាមត្តំវ ខាយតិ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ
និក្ខិបិស្សំ ឥមំ កាយំ សម្បជានោ បតិស្សតោ ។
នាភិនន្ទាមិ មរណំ ។បេ។ និព្វិសំ ភតកោ យថា ។
ឧភយេនមិទំ មរណមេវ
នាមរណំ បច្ឆា វា បុរេ វា
បដិបជ្ជថ មា វិនស្សថ ខណោ វេ មា ឧបច្ចគា ។
នគរំ យថា បច្ចន្តំ គុត្តំ សន្តរពាហិរំ
ឯវំ គោបេថ អត្តានំ ខណោ វេ មា ឧបច្ចគា

ខ្ញុំមិនមានការតាំងចិត្តចំពោះចេតោបរិយញ្ញាណ ឥទ្ធិវិធញ្ញាណ ចុតូបបាតញ្ញាណ និងសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសោតធាតុឡើយ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះឧបតិស្សៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយប្រាជ្ញា ទើបកោរថ្មី ៗ ដណ្តប់សង្ឃាដិ អាស្រ័យនៅក្រោមម្លប់ឈើ ចំរើនឈាន ។ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ចូលកាន់ឈាន មិនមានវិតក្កៈ ប្រកបដោយតុណ្ហីភាពដ៏ប្រសើរ ក្នុងខណៈនោះឯង ។ ភ្នំថ្ម មិនកក្រើក ឋិតនឹងល្អយ៉ាងណា ភិក្ខុ ព្រោះអស់ទៅនៃមោហៈ ក៏មិនញាប់ញ័រដូចភ្នំយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលអ្នកមិនមានទីទួលគឺកិលេស ស្វែងរកនូវធម៌ស្អាតគ្រប់កាលជានិច្ច សូម្បីតែបាបប្រមាណចុងចុងរោមកន្ទុយសេះ រមែងប្រាកដដូច(ព្រះចន្ទ)ដែលធំតាកពពក ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងការរស់នៅ ខ្ញុំជាបុគ្គលដឹងខ្លួន មានស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន ទំលាយចោលនូវកាយនេះ ។ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីស្លាប់ទេ ។ បេ ។ ដូចអ្នកស៊ីឈ្នួលទន្ទឹងរកការអស់ទៅនៃថ្ងៃ ។

មរណៈនេះឯង រមែងមានក្នុងកាលទាំងពីរ មរណៈមិនមែនមានក្នុងកាលខាងក្រោយ ឬខាងមុខទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រតិបត្តិ អ្នកទាំងឡាយចូរកុំវិនាស កុំឲ្យខណៈប្រព្រឹត្តកន្លង ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្រប់គ្រងខ្លួន ឲ្យដូចជានគរក្បែរព្រំដែន ដែលគេគ្រប់គ្រងទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ កុំឲ្យខណៈប្រព្រឹត្តកន្លង ។

ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

ឧបសន្តោ ឧបរតោ មន្តភាណី អនុទ្ធតោ

ធុនាតិ បាបកេ ធម្មេ ទុមបត្តំវ មាលុតោ ។

ឧបសន្តោ ឧបរតោ មន្តភាណី អនុទ្ធតោ

អប្បាហាសិ បាបកេ ធម្មេ ទុមបត្តំវ មាលុតោ ។

ឧបសន្តោ អនាយាសោ វិប្បសន្នមនាវិលោ

កល្យាណសីលោ មេធាវី ទុក្ខស្សន្តករោ សិយា ។

ន វិស្សសេ ឯកតិយេសុ ឯវំ

អគារិសុ បព្វជិតេសុ ចាបិ

សាធូបិ ហុត្វាន អសាធុ ហោន្តិ

អសាធុ ហុត្វា បុន សាធុ ហោន្តិ ។

កាមច្ឆន្ទោ ច ព្យាបាទោ ថីនមិទ្ធញ្ច ភិក្ខុនោ

ឧទ្ធច្ចំ វិចិកិច្ឆា ច បញ្ចេតេ ចិត្តកេលិសា ។

យស្ស សក្ការិយមានស្ស អសក្ការេន ចូភយំ

សមាធិ ន វិកម្បតិ អប្បមាទវិហារិនោ ។

ព្រោះថា ពួកបុគ្គលដែលមានខណៈកន្លងហួសហើយ រមែងសោកស្តាយនៅក្នុងនរក ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ វៀរចាកបាប ពោលពាក្យដោយយោបល់ ជាបុគ្គលមិនរាយមាយ រមែងកំចាត់បង់នូវធម៌ដ៏លាមកបាន ដូចខ្យល់កំចាត់បង់នូវស្លឹកឈើ ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ វៀរចាកបាប ពោលពាក្យដោយយោបល់ ជាបុគ្គលមិនរាយមាយ រមែងផ្ដាច់ នូវពួកធម៌ដ៏លាមកចេញបាន ដូចខ្យល់បក់ផ្ដាច់នូវស្លឹកឈើ ។ បុគ្គលអ្នកស្ងប់ មិនមានសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ មានចិត្តថ្លាមិនល្អក់ មានកល្យាណសីល មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស គប្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។

បុគ្គលមិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល ចំពោះបុថុជ្ជនពួកខ្លះ ទាំងគ្រហស្ថទាំងបព្វជិត ព្រោះថា ពួកជន សូម្បីជាបុគ្គលល្អហើយ ប្រែទៅជាមិនល្អវិញក៏មាន ជាបុគ្គលមិនល្អហើយ ប្រែទៅជាល្អវិញ ក៏មាន ។

កាមច្ឆន្ទៈ១ ព្យាបាទៈ១ ថីនមិទ្ធៈ១ ឧទ្ធច្ចៈ១ វិចិកិច្ឆា១ ទាំង៥ នេះ ជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត របស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុណា កាលគេធ្វើសក្ការៈ ឬមិនធ្វើសក្ការៈទាំងពីរ (មិនត្រេកអរ មិនទោមនស្ស) សមាធិរបស់ភិក្ខុអ្នកនៅដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទនោះ រមែងមិនញាប់ញ័រ ។

តំ ឈាយឹ និសាភគតំ សុខុមទិដ្ឋិវិបស្សកំ
ឱធានក្ខយាគមំ អាហុ សប្បុរិសោ ឥតិ ។
មហាសមុទ្ទោ បថវី បព្វតោ អនិលោបិ ច
ឧបមាយ ន យុជ្ជន្តិ សត្ថុ វរវិមុត្តិយា ។
ចក្កានុវត្តកោ ថេរោ មហាញាណី សមាហិតោ
បថវាបគ្គិសមានោ ន រជ្ជតិ ន ទុស្សតិ ។
បញ្ញាបារមិតំ បត្តោ មហាពុទ្ធិ មហាមតិ
អជឡោ ជឡសមានោ សទា ចរតិ និព្វុតោ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
សម្បាទេថប្បមាទេន ឯសា មេ អនុសាសនី
ហន្ទាហំ បរិនិព្វិស្សំ វិប្បមុត្តោម្ហិ សព្វធិ ។

សារីបុត្តោ ថេរោ ។

(៤៦៣) បិសុណេន ច កោធនេន
មច្ឆរិនា ច វិភូតនន្ទិនា
សខិតំ ន ករេយ្យ បណ្ឌិតោ
បាបោ កាបុរិសេន សង្គមោ ។

៩៣

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ សរសើរ នូវភិក្ខុអ្នកមានឈាន មានព្យាយាម ខ្មៀនខាត់ មានការឃើញច្បាស់ដោយសុខុមទិដ្ឋិ ត្រេកអរក្នុងធម៌ ជាទីអស់ទៅនៃឧបធានទាំងនោះថា ជាសប្បុរស ។ មហាសមុទ្រ ប្រឹថពី ភ្នំ និងខ្យល់ មិនគួរឧបមា នឹងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះសាស្តាទេ ។ ព្រះថេរៈអ្នកញ៉ាំងចក្រនឹងមិឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាម (ព្រះសារីបុត្ត) លោកមានប្រាជ្ញាច្រើន មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ស្មើដោយដី ទឹក ភ្លើង មិនត្រេកអរ មិនប្រទូស្ត ។ ព្រះថេរៈ សម្រេចនូវបញ្ញាបារមី មានប្រាជ្ញាច្រើន ជាមហាមតិ ជាបុគ្គលមិនខ្វះ តែមានសភាពដូចជាខ្វះ មានចិត្តដ៏ត្រជាក់គ្រប់កាល ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ។បេ។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏បានដកចេញហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរញ៉ាំងសេចក្តីមិនប្រមាទឱ្យបរិបូណ៌ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ខ្ញុំជាបុគ្គលផុតស្រឡះចាកកិលេសគ្រប់ទាំងអស់ ។

សារីបុត្តត្ថេរ ។

(៤៦១) បណ្ឌិតមិនគួរធ្វើសន្និភាព នឹងភាពជាសំឡាញ់នឹង
បុគ្គលអ្នកញុះញង់ អ្នកក្រេវក្រោធ អ្នកកំណាញ់
ទាំងជាអ្នកត្រេកអរនឹងសេចក្តីវិនាសរបស់ (ព្រះថេរ)
ការសេពគប់នឹងបុរសអាក្រក់ ជាដំណើរលាមក ។

សទ្ធេន ច បេសលេន ច

បញ្ញវតា ពហុស្សុតេន ច

សខិតំ ហិ ករេយ្យ បណ្ឌិតោ

ភទ្ទោ សប្បុរិសេហិ សង្គមោ ។

បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ

អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។

ពហុស្សុតោ ចិត្តកថី ពុទ្ធស្ស បរិចារកោ

បន្នភារោ វិសញ្ញុត្តោ សេយ្យំ កប្បេតិ គោតមោ ។

ខីណាសវោ វិសញ្ញុត្តោ សង្គាតីតោ សុនិព្វុតោ

ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជាតិមរណបារគូ ។

យស្មឹ បតិដ្ឋិតា ធម្មា ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធុនោ

និព្វានគមនេ មគ្គេ សោយំ តិដ្ឋតិ គោតមោ ។

ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហឹ ទ្វេ សហស្សានិ ភិក្ខុតោ

ចតុរាសីតិ សហស្សានិ យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោ ។

បណ្ឌិតគួរធ្វើស្និទ្ធភាពនឹងបុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា មានសីល ជាទីស្រឡាញ់ អ្នកមានប្រាជ្ញា មានការរៀនដឹងច្រើន (ព្រោះថា) ការសមាគមនឹងពួកសប្បុរស ជាការចំរើន ។

អ្នកចូរមើលនូវពុម្ពគឺអត្តភាពដែលធ្វើឲ្យវិចិត្រ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅ ផុំឡើង (ដោយឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់) ជាគ្រឿងក្រោលក្រល ជាទីប្រាថ្នានៃជនច្រើន ជាកាយឥតទៀងទាត់ឋិតថេរ ព្រះអានន្ទត្ថេរជាគោតមគោត្រ ជាអ្នករៀនដឹងច្រើន មានកថាវិចិត្រ ជាអ្នកបំរើនូវព្រះពុទ្ធ បានដាក់ចុះនូវភារៈ ជាអ្នកប្រាសចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកប សម្រេចនូវការសឹង ។ ព្រះអានន្ទត្ថេរ ជាខីណាស្រព ប្រាសចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកប កន្លងនូវកិលេសជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ មានចិត្តត្រជាក់ល្អ ដល់នូវត្រើយនៃជាតិ និងមរណៈ ទ្រទ្រង់នូវអត្តភាពជាទីបំផុត ។ សាសនធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអាទិច្ចពន្ធុ ប្រតិស្ឋានក្នុងព្រះអានន្ទត្ថេរណា ព្រះអានន្ទត្ថេរនោះ ជាគោតមគោត្រ ឋិតនៅក្នុងផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ សាសនធម៌ទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ(ក្នុងហឫទ័យ) របស់ខ្ញុំ សាសនធម៌ទាំងឡាយនោះ មាន៨ហ៊ឺន៤ពាន់ធម្មក្ខន្ធ ខ្ញុំបានរៀនអំពីព្រះពុទ្ធ ៨ ហ៊ឺន ២ ពាន់ធម្មក្ខន្ធ អំពីពួកភិក្ខុ ២ ពាន់ធម្មក្ខន្ធ ។

អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ ពលិវទ្ទោវ ជីរតិ

មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។

ពហុស្សុតោ អប្បស្សុតំ យោ សុតេនាតិមញ្ញតិ

អន្ធោ បទីបធារោវ តថេវ បដិភាតិ មំ ។

ពហុស្សុតំ ឧបាសេយ្យ សុតញ្ច ន វិនាសយេ

តំ មូលំ ព្រហ្មចរិយស្ស តស្មា ធម្មធរោ សិយា ។

បុព្វាបរញ្ញូ អត្ថញ្ញូ និរុត្តិបទកោវិទោ

សុគ្គហិតញ្ច គណ្ហាតិ អត្ថញ្ចោបបរិក្ខតិ ។

ខន្ត្យា ឆន្ទិកតោ ហោតិ ឧស្សហិត្វា តុលេតិ តំ

សមយេ សោ បទហតិ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតោ ។

ពហុស្សុតំ ធម្មធរំ សប្បញ្ញំ ពុទ្ធសាវកំ

ធម្មវិញ្ញាណមាកង្ខំ តំ ភជេថ តថាវិធំ ។

ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ កោសារក្ខោ មហេសិនោ

ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស បូជនេយ្យោ ពហុស្សុតោ ។

បុរសនេះមិនបានរៀនសូត្រ រមែងចាស់(ឥតអំពើ) ដូចគោបរើបរើន តែសាច់ គ្រន់ប្រាជ្ញារបស់គេ មិនចំរើនឡើយ ។ បុគ្គលណាជាអ្នករៀនសូត្រច្រើន ហើយមើលងាយបុគ្គលអ្នកមិនបានរៀនសូត្រ ដោយការរៀនសូត្រ (របស់ខ្លួន) បុគ្គលនោះ ដូចមនុស្សខ្វាក់កាន់ប្រទីប រមែងភ្លឺច្បាស់ដល់ខ្ញុំយ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គលគួរចូលទៅអង្គុយជិតនឹងអ្នករៀនសូត្រច្រើនផង មិនគប្បីញុំាងការរៀនសូត្រឲ្យវិនាសផង (ព្រោះថា) ការរៀនសូត្រនោះជាឫសគល់នៃព្រហ្មចរិយធម៌ ហេតុនោះ បុគ្គលគួរជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ។ បុគ្គលអ្នកចេះដឹង នូវខាងដើម ខាងចុង (នៃភាសិត) ជាអ្នកដឹងអត្ថ ឈ្លាសវៃក្នុងនិរុត្តិ (ភាសា) និងបទ (ពិសេស) រមែងកាន់យកនូវធម៌ទៀតជាធម៌ដែលកាន់យកល្អហើយផង ពិចារណានូវសេចក្តីផង ។ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា (ក្នុងធម៌) ដោយសេចក្តីអត់ធន់ រមែងខំព្យាយាម ពិចារណានូវនាមរូបនោះ បុគ្គលនោះមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុងសន្តាន រមែងផ្តើមចិត្តទុកក្នុងសម័យដ៏គួរ ។ បុគ្គល កាលប្រាថ្នានូវការដឹងធម៌ គប្បីគប់រកអ្នករៀនសូត្រច្រើនអ្នកចងចាំនូវធម៌ អ្នកមានប្រាជ្ញា ជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ បែបដូច្នោះនោះ ។ បុគ្គលអ្នករៀនសូត្រច្រើន រមែងអ្នកចងចាំនូវធម៌ អ្នករក្សាទុកនូវឃ្លាំងធម៌របស់ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឯបុគ្គលអ្នករៀនសូត្រច្រើននោះឈ្មោះថា ជាចក្ខុរបស់សត្វលោកទាំងពួង ជាបុគ្គលគួរគេបូជា ។

ធម្មារាមោ ធម្មរតោ ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ
ធម្មំ អនុស្សរំ ភិក្ខុ សទ្ធម្មា ន បរិហាយតិ ។
កាយមច្ឆេរគរុកោ ហិយ្យមានេ អនុដ្ឋហេ
សរីរសុខគិទ្ធស្ស កុតោ សមណផាសុតា ។
ន បក្ខន្តិ ទិសា សព្វា ធម្មា ន បដិភន្តិ មំ
គតេ កល្យាណមិត្តម្ហិ អន្ធការំ វ ខាយតិ ។
អព្ភតីតសហាយស្ស អតីតគតសត្ថុនោ
នត្ថិ ឯតាទិសំ មិត្តំ យថា កាយគតា សតិ ។
យេ បុរាណា អតីតា តេ នវេហិ ន សមេតិ មេ
ស្វជ្ជ ឯកោវ ឈាយាមិ វស្សុបេតោវ បក្ខិមា ។
ទស្សនាយ អភិក្កន្តេ នានាវេរជ្ជកេ ពហូ
មា វារយិត្ថ សោតារេ បស្សន្តុ សមយោ មមំ ។
ទស្សនាយ អភិក្កន្តេ នានាវេរជ្ជកេ បុថុ
ករោតិ សត្ថា ឱកាសំ ន និវារេតិ ចក្ខុមា ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ សេក្ខភូតស្ស មេ សតោ
ន កាមសញ្ញា ឧប្បជ្ជិ បស្ស ធម្មសុធម្មតំ ។

(ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ កាលគិតរឿយ ៗ នូវធម៌ រលឹករឿយ ៗ នូវធម៌ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្ម ។ បុគ្គលអ្នកធ្ងន់ដោយសេចក្តីកំណាញ់(ថ្នម) កាយ (កាលបើកាយនឹងជរិត) សាបសូន្យទៅ ក៏មិនខ្មីឃ្មាត (ចំពោះកិច្ចគួរធ្វើ) បុគ្គលអ្នកជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីសុខក្នុងសរីរៈ តើសេចក្តីសប្បាយ ដោយសមណភាព (នឹងមានមក) អំពីណា ។ ទិសទាំងអស់ រមែងមិនប្រាកដ ធម៌មិនភ្លឺច្បាស់ដល់ខ្ញុំ កាលបើព្រះសារីបុត្ត ជាកល្យាណមិត្ត ទៅ (កាន់និព្វាន) ហើយ សត្វលោក ប្រាកដដូចជាទីងងឹត ។ បុគ្គលដែលមានសំឡាញ់ក្រោកប្រាសហើយ មានសាស្តាកន្លងទៅហើយ រមែងមិនមានមិត្តដែលដូច ដូចជាកាយគតាសតិឡើយ ។ ពួកព្រះថេរៈចាស់ ៗ ពួកព្រះថេរៈនោះ កន្លងទៅហើយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំមិនល្មមនឹងភិក្ខុថ្មី ៗ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំចូលឈានតែម្នាក់ឯង ដូចសត្វបក្សីចូលទៅសម្ងំក្នុងសម្បុក ក្នុងវេលាភ្លៀង ។ អ្នកកុំឃាត់ពួកជនច្រើនទៅក្នុងប្រទេសផ្សេង ៗ ដែលកំពុងមកជួប ឯពួកអ្នកស្តាប់ ចូរមកជួបចុះ ព្រោះជាសម័យ (គួរជួប) នឹងខ្ញុំហើយ ។ ព្រះសាស្តា មានចក្ខុ ទ្រង់ប្រទានឱកាស មិនហាមឃាត់ពួកជនច្រើនទៅក្នុងប្រទេសផ្សេង ៗ ដែលកំពុងមកជួប ។ កាលខ្ញុំនៅជាសេក្ខបុគ្គលអស់ ២៥ ឆ្នាំ កាមសញ្ញាមិនកើតឡើងទេ អ្នកចូរមើលនូវសភាពល្អរបស់ធម៌ចុះ ។

បណ្ណវីសតិ វស្សានិ   សេខភូតស្ស មេ សតោ
ន ទោសសញ្ញា ឧប្បជ្ជិ   បស្ស ធម្មសុធម្មតំ ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ   ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន កាយកម្មេន   ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ   ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន វចីកម្មេន   ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
បណ្ណវីសតិ វស្សានិ   ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហឹ
មេត្តេន មនោកម្មេន   ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
ពុទ្ធស្ស ចង្កមន្តស្ស   បិដ្ឋិតោ អនុចង្កមឹ
ធម្មេ ទេសិយមានម្ហិ   ញាណំ មេ ឧទបជ្ជថ ។
អហំ សករណីយោម្ហិ   សេខោ អប្បត្តមានសោ
សត្ថុ ច បរិនិព្វានំ   យោ អម្ហំ អនុកម្បកោ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ   តទាសិ លោមហំសនំ
សព្វាការវរូបេតេ   សម្ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ   កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស   អានន្ទោ បរិនិព្វុតោ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ   កោសារក្ខោ មហេសិនោ
ចក្ខុ សព្វស្ស លោកស្ស   អន្ធការេ តមោនុទោ ។

កាលខ្ញុំនៅជាសេខបុគ្គលអស់ ២៥ ឆ្នាំ ទោសសញ្ញាមិនកើតឡើងទេ អ្នកចូរមើលនូវភាពល្អរបស់ធម៌ចុះ ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយកាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមខ្លួន ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយវចីកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមខ្លួន ។ ខ្ញុំបានបំរើព្រះមានព្រះភាគ ដោយមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា អស់ ២៥ ឆ្នាំ ដូចជាស្រមោលជាប់តាមខ្លួន ។ កាលព្រះពុទ្ធទ្រង់ចង្ក្រម ខ្ញុំបានចង្ក្រមតាមក្រោយព្រះអង្គ កាលធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែង ញាណរបស់ខ្ញុំក៏កើតឡើង ។ ខ្ញុំជាសេខបុគ្គល ប្រកបដោយកិច្ច មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តមិនទាន់សម្រេច (អរហត្តផល) ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គអនុគ្រោះខ្ញុំ ទ្រង់បរិនិព្វាន ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយអាការដ៏ប្រសើរគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ សេចក្តីស្ញប់ស្ញែងនៃខ្ញុំក៏កើតមាន សេចក្តីព្រឺរោមនៃខ្ញុំក៏កើតមាន ។ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត អ្នកចាំទ្រទ្រង់ធម៌ រក្សាទុកនូវឃ្លាំងធម៌នៃព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ លោកជាចក្ខុនៃសត្វលោកទាំងអស់ បរិនិព្វានហើយ ។ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត អ្នកចាំទ្រទ្រង់ធម៌ ជាឃ្លាំងរក្សាទុកនូវធម៌នៃព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ លោកជាចក្ខុនៃសត្វលោកទាំងអស់ ជាអ្នកបន្ទាបបង់នូវងងឹត ក្នុងទីងងឹតទាំង

គតិមន្តោ សតិមន្តោ ធិតិមន្តោ ច យោ ឥសិ

សទ្ធម្មធារកោ[១] ថេរោ អានន្ទោ រតនាករោ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។ បេ ។ ភវនេត្តិ សមូហតាតិ ។

អានន្ទោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

ផុស្សោ ឧបតិស្សោ អានន្ទោ តយោតិមេ បកិត្តិតា

គាថាយោ តត្ថ សង្គីតា សតំ បញ្ច ច ឧត្តរីតិ ។

តឹសនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១ ម. សទ្ធម្មាករោ ។

ព្រះអានន្ទត្ថេរ មានញាណគតិ មានស្មារតី មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណ ទ្រទ្រង់នូវព្រះសទ្ធម្ម ជាអណ្តូងនៃរតនៈ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ។ បេ ។ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំក៏បានដកចេញហើយ ។

អានន្ទត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ព្រះថេរៈ ៣ អង្គនេះគឺ ព្រះផុស្សៈ១ ព្រះឧបតិស្សៈ១ ព្រះអានន្ទ១ លោកបានសំដែងគាថា ដែលបានពោលទុកក្នុងទីនោះ១០៥គាថា ។

ចប់ តឹសនិបាត ។

ថេរគាថាយ ចត្តាលីសនិបាតោ

(២៦២) ន គណេន បុរក្ខតោ ចរេ
វិមនោ ហោតិ សមាធិ ទុល្លភោ
នានាជនសង្គហោ ទុខោ
ឥតិ ទិស្វាន គណំ ន រោចយេ ។
ន កុលានិ ឧបព្វជេ មុនិ
វិមនោ ហោតិ សមាធិ ទុល្លភោ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាវហោ(១) ។
បង្កោតិ ហិ នំ អវេទយុំ
យាយំ វន្ទនបូជនា កុលេសុ
សុខុមំ សល្លំ ទុរុព្វហំ(២)
សក្ការោ កាបុរិសេន ទុជ្ជហោ ។
សេនាសនម្ហា ឱរុយ្ហ នគរំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ ។
ភុញ្ជន្តំ បុរិសំ កុដ្ឋឹ សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋហឹ ។
សោ មេ(៣) បក្កេន ហត្ថេន អាលោបំ ឧបនាមយិ
អាលោបំ បក្ខិបន្តស្ស អង្គុលិ ចេត្ថ ឆិជ្ជថ(៤) ។

១ ឱ. ម. សុខាវហោ ។ ២ ឱ. ទុព្វហំ ។ ម. ទុរុព្ពហំ ។ ៣ ឱ. ម. តំ ។
៤ ឱ. ម. ឆិជ្ជថ ។

ថេរគាថា ចត្តាលីសនិបាត

(៦៦៦) ភិក្ខុមិនគប្បីប្រព្រឹត្តមានគណៈហែហមទេ (ព្រោះ) ភិក្ខុនោះមាន ចិត្តក្តៅក្រហាយ បានសមាធិ ដោយលំបាក ការសង្គ្រោះ ជននានា នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ភិក្ខុឃើញដូច្នេះហើយ មិន គប្បីត្រេកអរនឹងគណៈឡើយ ។ អ្នកប្រាជ្ញ មិនគប្បីចូលទៅ កែបកប់នឹងត្រកូលទាំងឡាយទេ (ព្រោះ) ភិក្ខុនោះមានចិត្តក្តៅ ក្រហាយ បានសមាធិដោយលំបាក ភិក្ខុណាជាអ្នកល្មោភក្នុង រសមានបញ្ញ ភិក្ខុនោះជាអ្នកខ្វះខាត ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងខូចបង់ប្រយោជន៍ ។ ដែលពិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បាន ដឹង នូវការថ្វាយបង្គំនិងការបូជាក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ថាដូច ជាភក់ (ព្រោះថា) សរគឺកិលេសល្អិតក្នុងចិត្តដកចេញបានដោយ លំបាក គ្រឿងគឺសក្ការៈ បុរសលាមក លះបង់បានដោយក្រ ។ ខ្ញុំចុះចាកសេនាសនៈ (ហើយ) ចូលទៅកាន់នគរ ដើម្បីបិណ្ឌ- បាត ។ ខ្ញុំបានយកចិត្តទុកដាក់ចូលទៅឈរជិតបុរសឃ្លង់ ដែល កំពុងតែបរិភោគ ។ បុរសនោះ បានបង្អោនដុំបាយដល់ខ្ញុំ ដោយដៃ ដែលមានរោគឃ្លង់ ទុំផុរ ។ ហើយ កាលបុរសនោះ កំពុងដាក់ដុំបាយ ម្រាមដៃក៏ដាច់ធ្លាក់ ទៅក្នុងបាត្រនុះ ។

កុដ្ឋមូលញ្ច និស្សាយ អាលោបន្តំ អភុញ្ជិសំ
ភុញ្ជមានេ ច ភុត្តេ វា ជេគុច្ឆំ មេ ន វិជ្ជតិ ។
ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌោ អាហារោ បូតិមុត្តញ្ច ឱសធំ
សេនាសនំ រុក្ខមូលំ បំសុកូលញ្ច ចីវរំ
យស្សេតេ អភិសម្ភុត្វា ស វេ ចាតុទ្ទិសោ នរោ ។
យត្ថ ឯកេ វិហញ្ញន្តិ អារុហន្តា សិលុច្ចយំ
តត្ថ[១] ពុទ្ធស្ស ទាយាទោ សម្បជានោ បតិស្សតោ
ឥទ្ធិពលេនុបត្ថទ្ធោ កស្សបោ អភិរូហតិ ។
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ បហីនភយភេរវោ ។
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ ឌយ្ហមានេសុ និព្វុតោ ។
បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ សេលមារុយ្ហ កស្សបោ
ឈាយតិ អនុបាទានោ កតកិច្ចោ អនាសវោ ។
ករេរិមាលាវិតតា ភូមិភាគា មនោរមា
កុញ្ជរាភិរុទា រម្មា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។

១ ម. ម. តស្ស ។

ខ្ញុំផ្អែកនឹងជញ្ជាំងផ្ទះ ហើយក៏បានឆាន់នូវពំនូតបាយនោះ កាលពំនូតបាយដែលខ្ញុំកំពុងឆាន់ក្តី ឆាន់ហើយក្តី ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីខ្ពើមរអើមឡើយ ។ ដុំបាយដែលគេទៅឈរទៀបទ្វារផ្ទះឲ្យជាដុំៗ ហើយបានមកជាអាហារ ១ សមដែលត្រាំដោយទឹកមូត្រនោមស្អុយជាឱសថ ១ គល់ឈើជាសេនាសនៈ ១ សំពត់បង្សុកូលចីវរ ១ ភិក្ខុណាបានបរិភោគនូវរបស់ទាំងនេះហើយ ភិក្ខុនោះគាប្បីនៅក្នុងទិសទាំង ៤ បាន ។ ពួកមនុស្សខ្លះ កាលឡើងភ្នំតែងតែលំបាកចិត្តក្នុងបព្វតណា កស្សប ជាទាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីមាំ រឹងប៉ឹងដោយកំឡាំងឫទ្ធិ ឡើងទៅ(ភ្នំ)ក្នុងបព្វតនោះបាន ។ កស្សប ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានភ័យដ៏គួរខ្លាចលះចោលហើយ ។ កស្សប ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ កាលពួកសត្វក្តៅក្រហាយ លោកក៏ជាបុគ្គលត្រជាក់ ។ កស្សប ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតហើយ ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយចំរើនឈាន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានកិច្ចធ្វើហើយ មិនមានអាសវៈ ។ ចំណែកផែនដីដែលផ្សាយទៅដោយក្លិនផ្កាក្តុម្ព ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត សម្រែកនៃដំរីជាទីត្រេកអរ ភ្នំទាំងឡាយនោះ រមែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។

នីលព្ភវណ្ណា រុចិរា វារិសីតា សុចិន្ធរា
ឥន្ទគោបកសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
នីលព្ភកូដសទិសា កូដាគារវរូបមា
វារណាភិរុទា រម្មា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អភិវុដ្ឋា រម្មតលា នគា ឥសិភិ សេវិតា
អព្ភុន្នទិតា[1] សិខីហិ តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អលំ ឈាយិតុកាមស្ស បហិតត្តស្ស មេ សតោ
អលំ មេ អត្ថកាមស្ស បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ
អលំ មេ ផាសុកាមស្ស បហិតត្តស្ស សិក្ខតោ[2]
អលំ មេ យោគកាមស្ស បហិតត្តស្ស តាទិនោ ។
ឧម្មាបុប្ផេសមានា គគនាព្ភឆាទិតា
នានាទិជគណាកិណ្ណា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អនាកិណ្ណា គហដ្ឋេហិ មិគសង្ឃនិសេវិតា
នានាទិជគណាកិណ្ណា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។
អច្ឆោទិកា បុថុសិលា គោនង្គុលមិគាយុតា
អម្ពុសេវាលសញ្ឆន្នា តេ សេលា រមយន្តិ មំ ។

---

១ ម. អព្ភុន្នទិតា ។ ២ ឱ. ម. ភិក្ខុនោ ។

ភ្នំទាំងនោះ មានពណ៌ដូចពពកខៀវ ដ៏រុងរឿង មានទឹកត្រជាក់ ទ្រទ្រង់នូវក្តីស្អាត ដេរដាសដោយកន្ទៀង រែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងនោះ ប្រាកដស្មើដោយកំពូលពពកដ៏ខៀវ ឧបមាដូចផ្ទះមានកំពូលដ៏ប្រសើរ មានសំរែកនៃដំរី ជាទីត្រេកអរ រែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងនោះ ដែលភ្លៀងបង្អុរហើយ មានផ្ទៃជាទីត្រេកអរ ដែលឥសីទាំងឡាយចូលទៅអាស្រ័យនៅហើយ ដែលពួកសត្វក្ងោក ស្រែកយំហើយ រែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ (ភ្នំទាំងឡាយ) គួរដល់ខ្ញុំ ដែលប្រាថ្នាដើម្បីចំរើនឈាន មានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន គួរដល់ខ្ញុំដែលប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ជាភិក្ខុមានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន គួរដល់ខ្ញុំ ដែលប្រាថ្នានូវសេចក្តីស្រួល មានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាអ្នកសិក្សា គួរដល់ខ្ញុំដែលប្រាថ្នាព្យាយាម មានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាតាទិបុគ្គល ។ ភ្នំទាំងនោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាកណ្ដឹក រែកត្រោតត្រាត ដូចផ្ទៃមេឃ ដេរដាសដោយពួកបក្សីផ្សេងៗ រែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងឡាយនោះ មិនច្រឡូកច្រឡំដោយពួកគ្រហស្ថ មានតែពួកម្រឹគនៅអាស្រ័យ ដេរដាសដោយពួកបក្សីផ្សេងៗ រែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។ ភ្នំទាំងនោះ មានទឹកថ្លា មានថ្មក្រាស់ ប្រកបដោយពួកម្រឹគមានកន្ទុយដូចគោ ដេរដាសដោយទឹកនឹងសារាយ រែងញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ។

បញ្ចង្គិកេន តុរិយេន   ន រតិ ហោតិ តាទិសី
យថា ឯកគ្គចិត្តស្ស   សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។
កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ ជនំ ន ឧយ្យមេ
សោ ឧស្សុក្កោ រសានុគិទ្ធោ
អត្ថំ រិញ្ចតិ យោ សុខាធិវាហោ ។
កម្មំ ពហុកំ ន ការយេ
បរិវជ្ជេយ្យ អនត្ថមេតំ(១)
កិច្ឆតិ កាយោ កិលមតិ
ទុក្ខិតោ សោ សមថំ ន វិន្ទតិ ។
ឱដ្ឋបហតមត្តេន   អត្តានំបិ ន បស្សតិ
បត្ថទ្ធោ(២) ចរតិ   អហំ សេយ្យោតិ មញ្ញតិ ។
អសេយ្យោ សេយ្យសមានំ   ពាលោ មញ្ញតិ អត្តានំ
ន តំ វិញ្ញូ បសំសន្តិ   បត្ថទ្ធមានសំ នរំ ។
យោ ច សេយ្យោហមស្មីតិ   នាហំ សេយ្យោតិ វា បុន
ហីនោ តាហំ សទិសោ វាតិ   វិធាសុ ន វិកម្បតិ ។

១ ឱ. ម. អនត្តនេយ្យំ ។ ២ ឱ. បត្ថទ្ធគីវោ ។ ម. បត្ថទ្ធគីវោ ។

សេចក្តីត្រេកអរ (នៃខ្ញុំ) ដោយសារតូរ្យតន្ត្រីប្រកបដោយអង្គ៥ ប្រាកដ ដូច្នោះមិនមានឡើយ ដូច (ការមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ) នៃព្រះយោគី ដែលមានចិត្តតាំងអារម្មណ៍មូលតែមួយ ឃើញច្បាស់នូវធម៌ដោយប្រពៃ ។

បុគ្គលមិនត្រូវធ្វើការងារឲ្យច្រើន គួរវៀរជន (មិនមែនជា
កល្យាណមិត្ត) មិនត្រូវខ្វល់ខ្វាយ(ដើម្បីបច្ច័យ) បុគ្គលណា
ជាអ្នកលោភក្នុងរសមានឆ្ងាញ់ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយ
ជាប់ចិត្តក្នុងរស រមែងខូចបង់ប្រយោជន៍ បុគ្គលមិនត្រូវធ្វើ
ការងារឲ្យច្រើន គួរវៀរចាកជន (មិនមែនជាកល្យាណមិត្ត
ព្រោះ) ការងារនុ៎ះ មិនមែនជាប្រយោជន៍ កាយរមែងលំបាក
នឿយព្រួយ បុគ្គលអ្នកដល់ នូវសេចក្តីនឿយព្រួយនោះ
រមែងមិនបានសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ឡើយ ។

បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញខ្លួនឯង ដោយត្រឹមតែលាស់បបូរមាត់ (ស្វាធ្យាយគម្ពីរខ្លះ) បុគ្គលប្រព្រឹត្តរឹងរូស តែងសំគាល់ថា កាត្មាអញប្រសើរ ។ បុគ្គលពាល មិនប្រសើរ តែងសំគាល់ខ្លួនថាស្មើនឹងបុគ្គលប្រសើរ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មិនសរសើរជនអ្នកមានចិត្តរឹងរូសនោះឡើយ ។ បុគ្គលណា មិនញាប់ញ័រក្នុងមានះ (ទាំង៩ណាមួយ) ដោយចិត្តគិតឡើងថា អញជាមនុស្សប្រសើរ ឬថា អញជាមនុស្សមិនប្រសើរ អញជាមនុស្សថោក ឬថាអញជាមនុស្សប្រហែលនឹងគេ ។

បញ្ញាវុទ្ធិ តថាភិទិ សីលេសុ សុសមាហិតំ
ចេតោសមថមនុយុត្តំ(១) តំ វេ វិញ្ញូ បសំសរេ ។
យស្ស សព្រហ្មចារីសុ ការវោ នូបលព្ភតិ
អារកា ហោតិ សទ្ធម្មា នភសោ បុថវី យថា ។
យេសញ្ច ហិរិឱត្តប្បំ សទា សម្មា ឧបដ្ឋិតំ
វិរូឡ្ហព្រហ្មចរិយា តេសំ ខីណា បុនព្ភវា ។
ឧទ្ធតោ ចបលោ ភិក្ខុ បំសុកូលេន បារុតោ
កបីវ សីហចម្មេន ន សោ តេនុបសោភតិ ។
អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ
សោភតិ បំសុកូលេន សីហោវ គិរិគព្ភរេ ។
ឯតេ សម្ពហុលា ទេវា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
ទស ទេវសហស្សានិ សព្វេ តេ ព្រហ្មកាយិកា
ធម្មសេនាបតិំ វីរំ មហាឈាយិំ សមាហិតំ
សារីបុត្តំ នមស្សន្តា តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
យស្ស តេ នាភិជានាម យម្បិ និស្សាយ ឈាយតិ ។

១ ម. ម. ចេតោសមថសំយុត្តំ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា អ្នកនិយាយទៀងត្រង់ អ្នកមានចិត្តតម្កល់មាំក្នុងសីលទាំងឡាយ អ្នកប្រកបព្យាយាមខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងការស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត ។ បុគ្គលណា មិនបានគោរពសព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយទេ បុគ្គលនោះ រមែងឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ដូចផែនដី(ឆ្ងាយ)ពីមេឃ ។ បុគ្គលទាំងឡាយណា មានហិរិនិងឱត្តប្បៈតម្កល់ទៅ ដោយប្រពៃ គ្រប់ពេល បុគ្គលទាំងនោះ មានព្រហ្មចរិយធ្វើឲ្យចំរើនហើយ មានភពថ្មីអស់ហើយ ។ ភិក្ខុណា មានចិត្តរវើរវាយ ឃ្លេងឃ្លោង ស្លៀកដណ្តប់សំពត់បង្សុកូល ភិក្ខុនោះ មិនសមនឹងសំពត់បង្សុកូលនោះឡើយ ដូចស្វាដណ្តប់ស្បែកសីហៈ ។ ភិក្ខុណា មានចិត្តមិនរវើរវាយ មិនឃ្លេងឃ្លោង ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ សង្រួមឥន្ទ្រិយ រមែងសមនឹងសំពត់បង្សុកូល ដូចសីហៈក្នុងច្រកភ្នំ ។ ពួកទេវតាជាច្រើន មានឫទ្ធិ មានយសស័ក្តិ ទេវតាមួយម៉ឺន ទាំងអស់នុ៎ះ ជាពួកព្រហ្ម ឈរនមស្ការ ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះសារីបុត្ត ជាធម្មសេនាបតី ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានឈានច្រើន មានចិត្តតម្កល់មាំ ថា បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់ចំរើនឈាន អាស្រ័យអារម្មណ៍ណា ពួកយើងខ្ញុំមិនបានដឹងនូវអារម្មណ៍នោះ របស់លោកម្ចាស់ទេ ។

អច្ឆេរំ វត ពុទ្ធានំ គម្ភីរោ គោចរោ សកោ
យេ មយំ នាភិជានាម វាលវេធិ សមាគតា ។
តំ តទា ទេវកាយេហិ បូជិតំ បូជនារហំ
សារីបុត្តំ តទា ទិស្វា កប្បិនស្ស សិតំ អហុ ។
យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ ឋបយិត្វា មហាមុនឹ
ធុតគុណេ វិសិដ្ឋោហំ សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ ។
បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
ឱហិតោ គរុកោ ភារោ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
ន ចីវរេ ន សយនេ ភោជនេ នុបលិម្បតិ
គោតមោ អនប្បមេយ្យោ មុឡាលបុប្ផំ វិមលំវ
អម្ពុនា នេក្ខម្មនិន្នោ តិភវាភិនិស្សដោ ។
សតិបដ្ឋានគីវោ សោ សទ្ធាហត្ថោ មហាមុនិ
បញ្ញាសីសោ មហាញាណី សទា ចរតិ និព្វុតោ ។

មហាកស្សបោ ថេរោ ។

អស្ចារ្យហ្ន៎ អារម្មណ៍របស់ពួកលោកអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំង ៤ ជាអារម្មណ៍ដ៏ជ្រាលជ្រៅ (គឺបានដឹងណាស់) ពួកយើង ដូចពួកខ្មាន់ធ្នូបាញ់ខ្ទៅកោយកន្ទុយសក់ មកប្រជុំគ្នា (គឺបារណា) នៅតែមិនដឹង ។ ព្រះកប្បិនត្ថេរបានញញឹម ព្រោះឃើញព្រះសារីបុត្តត្ថេរនោះ គួរជាទីបូជា ដែលពួកទេវតាបូជាហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងពុទ្ធខេត្តទាំងមូល ខ្ញុំជាមនុស្សវិសេសខាងធុតង្គគុណ គ្មានលោកណាស្មើនឹងខ្ញុំទេ លើកលែងតែព្រះមហាមុនីចេញ ។ ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ភារៈធ្ងន់ខ្ញុំដាក់ចោលហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកាន់ភពទៀត ខ្ញុំក៏ដកចោលហើយ ។ ព្រះគោតម មានគុណប្រមាណមិនបាន មានព្រះហឫទ័យទន់ទៅកាន់នេក្ខម្មៈ រលាស់ចោលនូវភពទាំង ៣ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងចីវរ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងសេនាសនៈ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងភោជនាហារ ដូចផ្កាឈូក មិនមានមន្ទិលទៅហ្មង មិនជាប់ជាមួយទឹក ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានសតិប្បដ្ឋានជាព្រះសូរង្គ មានសទ្ធាជាព្រះហស្ត មានប្រាជ្ញាជាព្រះសិរ្ស: មានព្រះញាណធំ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តរំលត់ទុក្ខ គ្រប់ពេល ។

ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ។

ថេរគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

ឧទ្ទានំ

ចត្តាឡីសនិបាតម្ហិ មហាកស្សបវ្ហយោ

ឯកោវ ថេរោ គាថាយោ ចត្តាឡីស ទុវេបិ ចាតិ ។

ចត្តាឡីសនិបាតោ សមត្តោ ។

ថេរគាថា ចត្តាឡីសនិបាត

ឧទ្ទាន

ក្នុងចត្តាឡីសនិបាត (នេះ) ព្រះថេរៈព្រះនាមមហាកស្សប

តែមួយព្រះអង្គឯង បានសំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ៤២ ។

ចប់ ចត្តាឡីសនិបាត ។

ថេរគាថាយ បញ្ញាសនិបាតោ

[៦៦៣] កទា នុហំ បព្វតកន្ទរាសុ
ឯកាកិយោ អទ្ទុតិយោ វិហស្សំ
អនិច្ចតោ សព្វភវំ វិបស្សំ
តំ មេ ឥទំ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ ភិន្នបដន្ធរោ មុនិ
កាសាវវត្ថោ អមមោ និរាសយោ[១]
រាគញ្ច ទោសញ្ច តថេវ មោហំ
ហន្ត្វា[២] សុខី បវនគតោ វិហស្សំ ។
កទា អនិច្ចំ វធរោគនីឡំ[៣]
កាយំ ឥមំ មច្ចុជរាយុបទ្ទុតំ[៤]
វិបស្សមានោ វីតភយោ វិហស្សំ
ឯកោ វនេ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុហំ ភយជននឹ ទុក្ខាវហំ
តណ្ហាលតំ ពហុវិធានុវត្តនឹ
បញ្ញាមយំ តិខិណមសឹ គហេត្វា
ឆេត្វា វសេ តម្បិ កទា ភវិស្សតិ ។

១ ម. និរាសោ ។ ២ ឱ. ម. ហន្ត្វា ។ ៣ ម. វធរោគនីឡំ ។ ៤ ឱ. ម. មច្ចុជរាយុបទ្ទុតំ ។

ថេរគាថា បញ្ញាសនិបាត

(៦៦៣) កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានជាបុគ្គលម្នាក់ឯង មិនមានតណ្ហាជាគំរប់ពីរ នឹងឃើញនូវភពទាំងអស់ ថាជារបស់មិនទៀង នៅកន្លែងជ្រោះភ្នំទាំងឡាយ គំនិតនោះ អាត្មាអញបានត្រិះរិះហើយថា កាលណាហ្ន៎ បំណងនេះនឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញបានបួស ស្រេចនឹងស្លៀកសំពត់ដែលកាត់ដាច់ ស្លៀកសំពត់ជ្រលក់ដោយទឹកចត់ ហើយជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួនថា របស់អញ ជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយបានលះនូវរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ជាបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីសុខ ហើយចូលទៅនៅកណ្តាលព្រៃ ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញនូវកាយមិនទៀងនេះ ជាសម្បុករបស់មរណៈនឹងរោគ ដែលមច្ចុបៀតបៀនហើយ ជាបុគ្គលប្រាសចាកភ័យ នៅម្នាក់ឯងក្នុងព្រៃ គំនិតនោះកាលណា នឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានកាន់ដាវដ៏មុត គឺបញ្ញា ហើយក្រវែលនូវវល្លិ គឺតណ្ហា ដែលជាបច្ច័យនាំឲ្យកើតភ័យ ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ប្រព្រឹត្តតាមអារម្មណ៍ដ៏ច្រើន ឲ្យលុះក្នុងអំណាច (របស់ខ្លួនបាន) គំនិតនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។

កទា នុ បញ្ញាមយមុគ្គតេជំ
សត្ថំ ឥសីនំ អហមាទយិត្វា(១)
មារំ សសេនំ សហសា ភញ្ជិស្សំ
សីហាសនេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

កទា នុហំ សព្ភិ សមាគមេសុ
ទិដ្ឋោ ភវេ ធម្មគរូហិ តាទិហិ
យថាវទស្សីហិ ជិតិន្ទ្រិយេហិ(២)
បធានិយោ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

កទា នុ មំ តន្ទិខុទាបិបាសា
វាតាតបា កីដសិរឹសបា វា
និពាធយិស្សន្តិ ន តំ គិរិព្ពជេ
អត្ថត្ថិយំ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

កទា នុ ខោ យំ វិទិតំ មហេសិនា
ចត្តារិ សច្ចានិ សុទុទ្ទសានិ
សមាហិតត្តោ សតិមា អគច្ឆំ
បញ្ញាយ តំ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

១ ឱ. ម. សហសាទិយិត្វា ។ ២ ម. ជិតិន្ទ្រិយេហិ ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានកាន់យកនូវសស្ត្រាដ៏មុតថ្លា គឺប្រាជ្ញា របស់ឥសីទាំងឡាយ ហើយនឹងបំបាក់នូវមារព្រម ទាំងសេនាមារដោយឆាប់រហ័ស លើសីហាសនៈ (ថេរាសនៈ) បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ ក្នុង ពេលអ្នកសប្បុរស ជាអ្នកគោរពក្នុងធម៌ ប្រកបដោយតាទិគុណ អ្នកឃើញតាមពិត មានឥន្ទ្រិយឈ្នះហើយ មើល ឃើញអញ ជាអ្នកមានព្យាយាម ក្នុងសមាគមទាំងឡាយ បំណងនោះកាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ សេចក្តី ខ្ជិល ការឃ្លាន ការស្រេក ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ ស្រាំង ស្រមយ ពស់តូច ពស់ធំ នឹងមិនបៀតបៀន នូវអាត្មាអញនោះ អ្នកមានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួន ក្នុងភ្នំ ឬប្រគុំ បំណងនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ សច្ចៈ ៤ យ៉ាងណា ដែលឃើញ បានដោយក្រ ដែលព្រះមហេសីសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ដឹង ហើយ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបានជាអ្នកមានចិត្ត តម្កល់មាំ មានស្មារតី បានត្រាស់ដឹង នូវសច្ចៈទាំង ៤ នោះ ដោយប្រាជ្ញា បំណងនោះ កាលណា នឹងសម្រេច ។

កទា នុ រូបេ អមិតេ ច សទ្ទេ
គន្ធេ រសេ ផុសិតព្វេ ច ធម្មេ
អាទិត្តតោហំ សមថេហិ យុត្តោ
បញ្ញាយ ទក្ខំ[១] តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុហំ ទុព្វចនេន វុត្តោ
តតោនិមិត្តំ វិមនោ ន ហេស្សំ
អថោ បសត្ថោបិ តតោនិមិត្តំ
តុដ្ឋោ ន ហេស្សំ តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុ កដ្ឋេ ច តិណេ លតា ច
ខន្ធេ ឥមេហំ អមិតេ ច ធម្មេ
អជ្ឈត្តិកានេវ ច ពាហិរានិ ច
សមំ តុលេយ្យំ តទិទំ កទា មេ ។
កទា នុ មំ បាវុសកាលមេឃោ
នវេន តោយេន សចីវរំ វនេ
ឥសិប្បយាតម្ហិ បថេ វជន្តំ
ឱវស្សតេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។

១ ម. បញ្ញាយ ទក្ខី ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានប្រកបដោយសមថៈទាំងឡាយ ហើយបានឃើញដោយបញ្ញា នូវរូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ និងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយ កំណត់មិនបាន ថាជារបស់ដែលក្តៅនេះហើយ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ ត្រូវគេពោលពាក្យអាក្រក់មកពេក មិនគប្បីទោមនស្ស ព្រោះសំដីនោះជាហេតុ ម្យ៉ាង ទោះបី គេសរសើរ ក៏មិនត្រេកអរ ព្រោះការសរសើរនោះជាហេតុ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញ នូវកំណាត់ឈើទាំងឡាយផង ស្មៅទាំងឡាយផង វល្លិ៍ទាំងឡាយផង ខន្ធ ៥ ទាំងឡាយនេះផង ធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង ខាងក្រៅ ឥតប្រមាណមិនបានផង ឲ្យស្មើៗ គ្នា(ដោយសេចក្តីមិនទៀងជាដើម នឹងមិនមានខ្លឹមសារ) បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ ភ្លៀងក្នុងកាលមានទឹកថ្មី ស្រោចចាក់ បង្អុរធ្លាក់មក ត្រូវលើអាត្មាអញ ព្រមទាំងចីវរ ដែលកំពុងដើរក្នុងផ្លូវ ដែលពួកលោកអ្នកស្វែងរកគុណធំ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ បំណងរបស់អាត្មាអញនោះ កាលណានឹងសម្រេច ។

កទា មយូរស្ស សិខណ្ឌិនោ វនេ
ទិជស្ស សុត្វា គិរិគព្ភរេ រុតំ
បច្ចុដ្ឋហិត្វា អមតស្ស បត្តិយា
សញ្ចិន្តយេ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ គង្គំ យមុនំ សរស្សតឹ
បាតាលខិត្តំ វឡវាមុខញ្ច
អសជ្ជមានោ បតរេយ្យមិទ្ធិយា
វិភឹសនំ តំ នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា នុ នាគោវ សង្គាមចារី
បទាលយេ កាមគុណេសុ ឆន្ទំ
និព្វជ្ជយំ សព្វសុភំ និមិត្តំ
ឈានេ យុត្តោ[១] តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
កទា ឥណដ្ដោវ ទលិទ្ទកោ និធឹ
អារាធយិត្វា ធនិកេហិ បីឡិតោ
តុដ្ឋោ ភវិស្សំ អធិគម្ម សាសនំ
មហេសិនោ តន្នុ កទា ភវិស្សតិ ។
ពហូនិ វស្សានិ តយាម្ហិ យាចិតោ

១ ម. ម. យុតោ ។

កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានឮសូរសំឡេងក្ងោក ជាសត្វមានកំពូយ កើតអំពីអណ្ឌៈ ជាសត្វកើតពីរដង យំក្នុងប្រឡោះភ្នំ ក្នុងព្រៃ ហើយក្រោកឡើងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (ដោយលក្ខណៈមានអនិច្ចលក្ខណៈជាដើម) ដើម្បីឲ្យបានសម្រេច ដល់ព្រះនិព្វាន ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងឆ្លងនូវទន្លេគង្គា យមុនា សរស្សតី នឹងមហាសមុទ្រដ៏ជ្រៅ ដូចជាធ្លាក់ទៅក្នុងបាតាល ជាគ្រឿងញុំាងភ័យឲ្យកើត ដោយឫទ្ធិមិនទើសទាក់ ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងវៀរខ្លួនសុភនិមិត្តទាំងអស់ ប្រកបក្នុងឈាន ហើយទំលាយនូវសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ដូចជាដំរី ត្រាច់ទៅក្នុងសង្គ្រាម ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញ បានដឹងសាសនាព្រះពុទ្ធ អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំហើយត្រេកអរ ដូចជាបុរសកំសត់ ជំពាក់បំណុលគេ ដែលពួកម្ចាស់ទ្រព្យមកតឹងតារ ក៏បាននូវកំណប់ទ្រព្យ ហើយត្រេកអរ ចំណង់នោះ កាលណានឹងសម្រេច ។ អ្នកអង្វរយើងច្រើនឆ្នាំហើយ

អគារិកសេន អលំ នុ តេ ឥទំ
តិណាទិ មំ បព្វជិតំ សមានំ
កឹការណំ ចិត្ត តុវំ និយុញ្ជសិ ។
ននុ អហំ ចិត្ត តយាម្ហិ យាចិតោ
គិរិព្វជេ ចិត្រឆទា វិហង្គមា
មហិន្ទឃោសត្ថនិតាភិគជ្ជិនោ
តេ តំ រមិស្សន្តិ វនម្ហិ ឈាយិនំ ។
កុលម្ហិ មិត្តេ ច បិយេ ច ញាតកេ
ខិឌ្ឌារតី កាមគុណញ្ច លោកេ
សព្វំ បហាយ ឥមមជ្ឈុបាគតោ
អថោបិ ត្វំ ចិត្ត ន មយ្ហ តុស្សសិ ។
មមេវ ឯតំ ន ហិ តំ បរេសំ
សន្នាហកាលេ បរិទេវិតេន កឹ
សព្វំ ឥទំ ចលំ ឥតិ បេក្ខមានោ
អភិនិក្ខមឹ អមតំ បទំ ជិគីសំ ។
សុវុត្តវាទី[១] ទ្វិបទានមុត្តមោ
មហាភិសក្កោ នរទម្មសារថិ

---
១ ម. សុយុត្តវាទី ។

នេះជាការគួរទៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់អ្នកឬ ម្នាលចិត្ត ឥឡូវនេះ ហេតុអ្វីក៏អ្នកទៅតែប្រកបយើងដែលជាអ្នកបួសហើយនោះ ។ ម្នាលចិត្ត ក្រែងអ្នកអង្វរយើងថា ពួកក្ងោក ជាសត្វបក្សីមានស្លាបដ៏វិចិត្រ ទៅតាមអាកាស ជាសត្វស្រែកយំពេលឥន្ទកក្រើកដី គឺផ្គរលាន់ ពួកក្ងោកទាំងនោះ នឹងត្រេកអរចំពោះអ្នក ជាអ្នកចំរើនឈាន ក្នុងព្រៃ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកលះបង់ត្រកូលផង ពួកមិត្រផង ពួកញាតិជាទីស្រឡាញ់ផង សេចក្តីត្រេកអរនឹងលេងផង កាមគុណទាំងអស់ក្នុងលោកផង ហើយចូលមកនៅក្នុងព្រៃនេះ ម្ល៉ឹងហើយ អ្នកនៅតែមិនត្រេកអរនឹងយើង ។ ចិត្តរបស់យើងនេះ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយដទៃឡើយ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយការខ្សឹកខ្សួល ក្នុងកាលដែលខ្លួនប្រុងប្រៀប (ដើម្បីច្បាំងនឹងកិលេសមារ) យើងសំឡឹងមើល នូវរបស់ទាំងអស់នេះ ថាជារបស់តែងញាប់ញ័រ ទើបចេញមកស្វែងរកអមតបទ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វជើង ២ ជាមហាពេទ្យ ជាទម្មសារថី របស់សត្វ អ្នកពោលនូវពាក្យសុភាសិត

ចិត្តំ ចលំ មក្កដសន្និភំ ឥតិ
អវីតរាគេន សុទុន្និវារយំ ។
កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា
អវិទ្ទសូ យត្ថ សិតា បុថុជ្ជនា
តេ ទុក្ខមិច្ឆន្តិ បុនព្ភវេសិនោ
ចិត្តេន នីតា និរយំ និរាកតា ។
មយូរកោញ្ចាភិរុទម្ហិ កាននេ
ទីបីហិ ព្យគ្ឃេហិ បុរក្ខតោ វសំ
កាយេ អបេក្ខំ ជហ មា បរាធយ (១)
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ភាវេហិ ឈានានិ ច ឥន្ទ្រិយានិ ច
ពលានិ ពោជ្ឈង្គសមាធិភាវនា
តិស្សោ ច វិជ្ជា ផុស ពុទ្ធសាសនេ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ភាវេហិ មគ្គំ អមតស្ស បត្តិយា
និយ្យានិកំ សព្វទុក្ខក្ខយោគធំ
អដ្ឋង្គិកំ សព្វកិលេសសោធនំ

---
១ ម. ឧ. វិរាធយ ។

ចិត្ត ជាធម្មជាតញាប់ញ័រ ដូចស្វា បុគ្គលមិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនងាយនឹងហាមឃាត់បាន ។ កាមទាំងឡាយ ជារបស់វិចិត្រ ជារបស់ផ្អែម ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ជារបស់ដែលពួកបុថុជ្ជន អ្នកល្ងង់ខ្លៅ ជាប់ជំពាក់ ពួកបុថុជ្ជនទាំងនោះ ជាអ្នកស្វែងរកភពថ្មី តែងប្រាថ្នានូវសេចក្ដីទុក្ខ(បុថុជ្ជនទាំងនោះ)ត្រូវចិត្តរបស់ខ្លួនឯង ដឹកនាំទៅទម្លាក់ក្នុងនរក ធ្វើឲ្យឃ្លាតចាកសេចក្ដីសុខ ។ អ្នកកាលនៅក្នុងព្រៃ ជាកន្លែងឮសូរសត្វក្ងោកនិងក្រៀលយំ មានទាំងខ្លាដំបង ខ្លាធំ ហោមរោម ចូរអ្នកលះបង់ នូវសេចក្ដីអាឡោះអាល័យ ក្នុងកាយចេញ ចូរកុំឲ្យ(ខណៈ) ឃ្លាតទៅបាន ម្នាលចិត្ត អ្នកតែងប្រកបយើង (ក្នុងសម្មាប្រតិបត្តិ) ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នោះវិញ ។ អ្នកចូរចំរើនឈាន ឥន្ទ្រិយ ពលៈ ពោជ្ឈង្គ និងសមាធិភាវនា ចូរពាល់ត្រូវនូវវិជ្ជា ៣ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរចំរើននូវមគ្គ ជាមគ្គនាំសត្វឲ្យចេញចាកវដ្ដទុក្ខ ជាហេតុប្រកាន់ការអស់ទុក្ខទាំងពួង ប្រកបដោយអង្គ ៨ប្រការ ជាគ្រឿងជំរះ នូវកិលេសទាំងពួង ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន

ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
ទុក្ខន្តិ ខន្ធេ បដិបស្ស យោនិសោ
យតោ ច ទុក្ខំ សមុទេតិ តំ ជហ
ឥធេវ ទុក្ខស្ស ករោហិ អន្តំ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
អនិច្ចំ ទុក្ខន្តិ វិបស្ស យោនិសោ
សុញ្ញំ អនត្តាតិ អឃំ វធន្តិ ច
មនោវិចារេ ឧបរុន្ធ ចេតសោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
មុណ្ឌោ វិរូបោ អភិសាបមាគតោ
កបាលហត្ថោវ កុលេសុ ភិក្ខស្សុ (១)
យុញ្ជស្សុ សត្ថុ វចនេ មហេសិនោ
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
សុសំវុតត្តោ វិសិខន្តរេ ចរំ
កុលេសុ កាមេសុ អសង្គមានសោ
ចន្ទោ យថា ទោសិនបុណ្ណមាសិយា
ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។

---

១ ម. ភិក្ខសុ ។

ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរមើលខន្ធទាំងឡាយ ថាជាទុក្ខ ដោយឧបាយនៃបញ្ញា ការណា តណ្ហាញុំាងទុក្ខឲ្យកើតឡើង អ្នកចូរលះបង់នូវតណ្ហានោះចោលចេញ ចូរធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងអត្តភាពនេះឲ្យបាន ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរឃើញឲ្យច្បាស់ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ថាជារបស់មិនទៀងផង ជាទុក្ខផង ថាជារបស់សោះសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាសផង ថាជារបស់លាមកជាគ្រឿងសម្លាប់ផង ហើយចូរបិទ នូវការពិចារណាក្នុងចិត្ត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកជាស្រមណ៍កំណោរ មានគេទៅប្រកាន់ស្ដីហើយ ជាអ្នកកាន់ចានដើម្បីអាហារ មានអម្បែងក្នុងដៃ សុំគេក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ចូរអ្នកប្រកបតាមព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសាស្ដា អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំវិញ ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកចូរសង្រួមឲ្យល្អ ដើរទៅក្នុងចន្លោះច្រក មិនមានចិត្តជាប់ជំពាក់ ក្នុងត្រកូល ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដូចព្រះចន្ទ្រពេញបូណ៌ មិនមានមន្ទិលសៅហ្មង ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើងក្នុងកាលមុន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

អារញ្ញិកោ ហោហិ ច បិណ្ឌបាតិកោ
សោសានិកោ ហោហិ ច បំសុកូលិកោ
នេសជ្ជិកោ ហោហិ សទា ធុតេ រតោ
ឥតិស្ស មំ ចិត្ត បុរេ និយុញ្ជសិ ។
រោបេត្វា រុក្ខានិ យថា ផលេសី
មូលេ តរុំ ឆេត្តុ តមេវ ឥច្ឆសិ
តថូបមំ ចិត្ត ឥទំ ករោសិ
យម្មំ អនិច្ចម្ហិ ចលេ និយុញ្ជសិ ។
អរូប ទូរង្គម ឯកចារី
ន តេ ករិស្សំ វចនំ ឥទានិហំ
ទុក្ខា ហិ កាមា កដុកា មហព្ភយា
និព្វានមេវាភិមុខោ ចរិស្សំ ។
នាហំ អលក្ខ្យា អហិរិក្កតាយ វា
ន ចិត្តហេតូ ន ច ទូរកន្តនា
អាជីវហេតូ ច អហំ ន និក្ខមឹ
កតោ ច តេ ចិត្ត បដិស្សវោ មយា ។
អប្បិច្ឆតា សប្បុរិសេហិ វណ្ណិតា
មក្ខប្បហានំ វូបសមោ ទុក្ខស្ស

អ្នកចូរជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃស្មសាន ប្រព្រឹត្តសំពត់បង្សុកូល ប្រព្រឹត្តនេសជ្ជិយ (មិនដេក) ត្រេកអរក្នុងធុតង្គគុណសព្វកាល ម្នាលចិត្ត អ្នកប្រកបយើង ក្នុងកាលជាដំបូង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បុរសអ្នកស្វែងរកផ្លែឈើ ដាំដើមឈើទាំងឡាយ ហើយប្រាថ្នាដើម្បីកាប់នូវដើមឈើនោះ ត្រង់គល់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលចិត្ត អ្នកធ្វើហេតុនេះ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះ អ្នកប្រកបយើង ក្នុងសេចក្តីញាប់ញ័រ មិនទៀងទាត់ ។ ម្នាលអរូប (ចិត្ត) ទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ឥឡូវនេះ យើងលែងធ្វើតាមសំដីអ្នកហើយ ព្រោះថាកាមទាំងឡាយ ជាទុក្ខ ក្តៅផ្សា មានភ័យធំ យើងនឹងមានចិត្តចំពោះទៅរកព្រះនិព្វានហើយ ។ យើងមិនមែនចេញបួស ព្រោះតែឥតបុណ្យ ព្រោះតែឥតសេចក្តីអៀនខ្មាស ព្រោះហេតុតែលុះក្នុងអំណាចរបស់ចិត្ត ព្រោះហេតុតែដើរផ្លូវឆ្ងាយ ឬព្រោះហេតុតែការចិញ្ចឹមជីវិតទេ ម្នាលចិត្ត ការប្តេជ្ញា យើងបានធ្វើដល់អ្នកហើយ ។ ការជាបុគ្គលប្រាថ្នាតិច ការលះបង់នូវសេចក្តីលុបគុណគេ ការរម្ងាប់នូវទុក្ខ (ទាំងនេះ) សប្បុរសទាំងឡាយ (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) សរសើរហើយ

ឥតិស្សុ មំ ចិត្ត តទា និយុញ្ជសិ
ឥណានិ ត្វំ ឥច្ឆសិ បុត្តចិណ្ណំ ។
តណ្ហាវិជ្ជា ច បិយាបិយញ្ច
សុភានិ រូបានិ សុខា ច វេទនា
មនោបិយា(១) កាមគុណា ច វត្ថា
វន្តា មយា អាវសិតុំ(២) ន ឧស្សហេ ។
សព្វំ តេ ចិត្ត វចោ កតំ មយា
ពហូសុ ជាតីសុ ន មេសិ កោបិតោ
អជ្ឈត្តសម្ភវោ កតញ្ញុតាយ តេ
ទុក្ខេ ចិរំ សំសរិតំ តយា កតេ ។
ត្វញ្ញេវ នោ ចិត្ត ករោសិ ព្រាហ្មណោ
ត្វំ ខត្តិយេ រាជទិសី ករោសិ
វេស្សា ច សុទ្ទា ច ភវាម ឯកទា
ទេវត្តនំ វាបិ តវេវ វាហសា ។
តវេវ ហេតូ អសុរា ភវាមសេ
ត្វំមូលកំ នេរយិកា ភវាមសេ
អថោ តិរច្ឆានគតាបិ ឯកទា

១. ម. មនាបិយា ។ ២. អាសមិតុំ ។ ម. អាវមិតុំ ។

ម្នាលចិត្ត អ្នកបានប្រកបយើង ក្នុងកាលណោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ឥឡូវនេះ អ្នកដល់នូវ (សេចក្ដីប្រាថ្នាធំ) ដែលខ្លួនធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ ។ តណ្ហា អវិជ្ជា សេចក្ដីស្រឡាញ់ សេចក្ដីមិនស្រឡាញ់ រូបទាំងឡាយដ៏ល្អ សុខវេទនាទាំងឡាយ ទាំងកាមគុណទាំងឡាយជាទីពេញចិត្ត (ទាំងនេះ) យើងលះបង់អស់ហើយ យើងមិនអាចនៅគ្រប់គ្រងកិលេសធម៌ ដែលយើងលះបង់អស់ហើយទេ ។ ម្នាលចិត្ត យើងបានធ្វើតាមពាក្យអ្នកគ្រប់ជាតិទាំងឡាយច្រើនហើយ អ្នកតាមយើងមិនខឹងទេ ការប្រឡូកប្រឡំខាងក្នុង អ្នកបានធ្វើឲ្យកើតកើត ព្រោះតែអ្នកដឹងគុណ ដែលអ្នកដាំទុកធ្វើហើយ អ្នកធ្វើឲ្យយើងត្រាច់ទៅក្នុងសង្សារទុក្ខ អស់កាលយូរហើយ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកធ្វើយើងឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ អ្នកធ្វើយើងឲ្យជាខត្តិយៈ ជាស្ដេច ជាឥសី ជួនកាល យើងកើតជាវេស្សៈ ឬជាសុទ្ទៈ មួយទៀត អ្នកធ្វើឲ្យភាពជាទេវតា (ដល់យើង) ព្រោះហេតុតែអ្នក ។ យើងជាអសុរ ព្រោះហេតុតែអ្នក យើងជាសត្វនរក ក៏ព្រោះអ្នកជាហេតុ មួយវិញទៀត ជួនកាល យើងកើតជាតិរច្ឆាន

បេតត្តំ ភវំ ករេសិ ភវាសា ។
ន នូន ទុត្តិស្សសិ មំ បុនប្បុនំ
មុហុំ មុហុំ ចារណិកំវ ទស្សយំ[១]
ឧម្មត្តកោវ មយា បលោភសិ
កិញ្ចាបិ តេ ចិត្ត វិរាជិតំ[២] មយា ។
ឥទំ បុរេ ចិត្តមចារិ ចារិកំ
យេនិច្ឆកំ យត្ថកាមំ យថាសុខំ
តទជ្ជហំ និគ្គហិស្សាមិ យោនិសោ
ហត្ថិប្បភិន្នំ វិយ អង្កុសគ្គហោ ។
សត្ថា ច មេ លោកមិមំ អធិដ្ឋហិ
អនិច្ចតោ អទ្ធុវតោ អសារតោ
បក្ខន្ទ មំ ចិត្ត ជិនស្ស សាសនេ
តារេហិ ឱឃា មហតោ សុទុត្តរា ។
ន តេ ឥទំ ចិត្ត យថាបុរាណកំ
នាហំ អលំ តុយ្ហ វសេ និវត្តិតុំ
មហេសិនោ បព្វជិតោម្ហិ សាសនេ

១ ម. ឆ. ទស្សេហំ ។ ២ ម. ឆ. វិរាធិតំ ។

កើតជាប្រេត ព្រោះហេតុនៃអ្នក ។ អ្នកនឹងប្រែប្រួលយើងរឿយ ៗ មិនតែប៉ុណ្ណោះ អ្នកធ្លាប់ប្រលោមយើង ដូចជាបុគ្គលអ្នកឲ្យថ្នូរជាបុរស បង្ហាញនូវហេតុនៃលោករឿយ ៗ ម្នាលចិត្ត យើងបានតាមតែអ្នកប្រែប្រួលហើយ ។ កាលពីដើម ចិត្តនេះបានត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមចំណង់ តាមប្រាថ្នា តាមសប្បាយ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងផ្ចាញ់ផ្ចាល់ចិត្តនោះ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញ ដូចហ្មដំរីកាន់កង្វេរ បង្ក្រាបដំរីចុះប្រេង ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ) ជាគ្រូនៃយើង ទ្រង់តាំងទុកនូវលោកនេះ ថាជារបស់មិនទៀង ជារបស់មិនមាំមួន ជារបស់ឥតខ្លឹមសារ ម្នាល ម្នាលចិត្ត អ្នកចូរញ៉ាំងយើងឲ្យស្ទុះទៅ ក្នុងសាសនា នៃព្រះជិនស្រីវិញ អ្នកចូរញ៉ាំងយើងឲ្យឆ្លងផុតចាកជំនន់ធំ ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រវិញ ។ ម្នាលចិត្ត ផ្ទះគឺអត្តភាពនេះ ដូចជារបស់ចាស់ មិនមានដល់អ្នកទៀតទេ យើងមិនត្រូវនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអំណាច របស់អ្នកឡើយ យើងជាអ្នកបួស ក្នុងសាសនានៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណធំធំ

ន មំ ទិសា ហោន្តិ វិតាសការិនោ ។
នតា សមុទ្ទា សរិតា វសុន្ធរា
ទិសា ចតស្សោ វិទិសា អធោទិសា
សព្វេ អនិច្ចា តិភវំ ឧបគតា
កុហឹ គតោ ចិត្ត សុខំ រមិស្សសិ ។
ធី(១) ធី បរំ កឹ មម ចិត្ត កាហសិ
ន តេ អហំ ចិត្ត វសានុវត្តកោ
ន ជាតុ ភស្តំ ឧភតោ មុខំ ឆុបេ
ធិរត្ថុ បូរំ នវសោតសន្ទនិំ ។
វរាហឯណេយ្យវិគាឡ្ហសេវិតំ
បព្ភារកូដេ បកតេវ សុន្ទរេ
នវម្ពុនា បាវុសសិត្តកាននេ
តហឹ គុហាគេហគតោ រមិស្សសិ ។
សុនីលគីវា សុសិខា សុបេខុណា
សុចិត្តបត្តច្ឆទនា វិហង្គមា
សុមញ្ជុឃោសត្ថនិតាភិគជ្ជិនោ
តេ តំ រមិស្សន្តិ វនម្ហិ ឈាយិនំ ។

---

១ ម. វិកញ្ញុំ ។

ពួកបុគ្គលដូចយើង មិនមែនជាអ្នកឲ្យកើត នូវសេចក្តីតាស ឡើយ ។ ភ្នំ សមុទ្រ ស្ទឹង ផែនដី ទិសធំទាំង ៤ ទិសតូច ទិសខាងក្រោម ភព ៣ ទាំងអស់ ជារបស់មិនទៀង ក្រៅ កាត់កិលេសបៀនបៀនហើយ ម្នាលចិត្ត អ្នកទៅក្នុងទីណា នឹងត្រេកអរសប្បាយបាន ។ ម្នាលចិត្ត ថ្វីយ ៗ អ្នកនឹងធ្វើអំពើ ក្រៅពីនេះទៀតដល់យើង ម្នាលចិត្ត យើងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាម អំណាចអ្នកឡើយ (ដូច)បុគ្គលមិនហ៊ានពាល់ថង់ ដែលមាន មាត់ទាំងពីរខាង ថ្វីយ (រូបនេះ) សិងពេញ (ដោយរបស់មិន ស្អាត) សម្រាប់ហូរចេញនូវគ្រឿងមិនស្អាតតាមមុខដំបៅទាំង ៩ ។ អ្នកនៅក្នុងផ្ទះគឺគុហា ត្រេកអរក្នុងញកភ្នំ កំពូលភ្នំ ជាទីល្អ តាមប្រក្រតី មានព្រៃដែលទឹកភ្លៀងថ្មីធ្លាក់ចុះ ជាទីដែលពួក ជ្រូកនិងក្តាន់ចុះឡើងកាត់យ៉ាងជ្រៅហើយនោះ ។ ហ្វូងបក្សី (ក្ងោក)មានកក្រៀលល្អ មានសិរល្អ មានកន្ទុយល្អ មានរោម ស្លាបវិចិត្រល្អ មានសំឡេងដ៏ស្រែកយំ ឮសូរពីរោះដូចផ្គរលាន់ នោះ នឹងត្រេកអរចំពោះអ្នក ជាអ្នកឈានក្នុងព្រៃ(នោះឯង) ។

វុដ្ឋិម្ហិ ទេវេ ចតុរង្គុលេ តិណេ
សម្បុប្ផិតេ មេឃនិភម្ហិ កាននេ
នគន្តរេ វិដបិសមោ សយិស្សំ
តំ មេ មុទុ ហោហិតិ តូលសន្និភំ ។
តថា តុ ការិស្សាមិ[១] យថាបិ ឥស្សរោ
យំ លព្ភតិ តេនបិ ហោតុ មេ អលំ
តំ តំ ករិស្សាមិ យថា អតន្ទិតោ
ពិឡារភស្តំវ យថា សុមទ្ទិតំ ។
តថា តុ ការិស្សាមិ យថាបិ ឥស្សរោ
យំ លព្ភតិ តេនបិ ហោតុ មេ អលំ
វីរិយេន តំ មយ្ហ វសានយិស្សំ
គជំវ មត្តំ កុសលង្កុសគ្គហោ ។
តយា សុទន្តេន អវត្ថិតេន[២] ហិ
ហយេន យោគ្គាចរិយោវ ឧជ្ជុនា
បហោមិ មគ្គំ បដិបជ្ជិតុំ សិវំ
ចិត្តានុរក្ខីហិ សទា និសេវិតំ ។

១ ឱ, ម. កស្សាមិ ។ ២ ឱ, ម. អវដ្ឋិតេន ។

កាលភ្លៀងបង្អុរមកហើយ កាលស្មៅដុះឡើងប្រវែង ៤ ធ្នាប់ កាលព្រៃមានសម្បុរដូចមេឃ មានផ្កាកែស្គុះស្គាយហើយ យើងក៏ប្រៀបហាក់ដូចជាដើមឈើ នឹងដេកត្រង់ចន្លោះភ្នំនៅព្រៃ ឯកន្ទេលដែលជារបស់យើងនោះ នឹងមានសម្ផស្សទន់ដូចជាសំឡី ។ បុរសជាឥស្សរៈ (ធ្វើការងារឲ្យល្អតែអំណាចខ្លួន) យ៉ាងណាមិញ (ម្នាលចិត្ត) យើងនឹងធ្វើ (ការឲ្យល្អតែអំណាច) យ៉ាងនោះ យើងបានបច្ច័យណា បច្ច័យនោះសូមឲ្យល្មមដល់យើង (ម្នាលចិត្ត) ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនខ្ជិលយ៉ាងណា យើងនឹងធ្វើអ្នក យ៉ាងនោះ ឲ្យដូចថង់ស្បែកសំពោចដែលគេស្ទាបល្អហើយ ។ បុរសជាឥស្សរៈ(ធ្វើការងារឲ្យល្អតែអំណាចខ្លួន) យ៉ាងណាមិញ យើងនឹងធ្វើ (ការឲ្យល្អតែអំណាចខ្លួន) ក៏យ៉ាងនោះដែរ យើងបានបច្ច័យណា បច្ច័យនោះសូមឲ្យល្មមដល់យើង (ម្នាលចិត្ត) យើងនឹងដឹកនាំអ្នកឲ្យល្អតែអំណាចរបស់យើង ដោយសេចក្តីព្យាយាម ដូចហ្មដំរីដ៏ឆ្លៀវ កាន់កង្វេរ បង្ក្រាបដំរីចុះប្រេង ។ យើងបានដើរទៅកាន់ផ្លូវដ៏ក្សេម ដែលពួកលោកអ្នករក្សាចិត្ត គាប់សេពហើយសព្វកាល ដោយសារអ្នក ដែលទូន្មានល្អហើយ តាំងមាំហើយ ដូចហ្មសេះ បង្ហាត់សេះ (ឲ្យទៅកាន់ទីតាមប្រាថ្នា) ដោយសារសេះស្លូតត្រង់ ។

អារម្មណេ តំ ពលសា និពន្ធិស្សំ[១]
នាគំវ ថម្ភម្ហិ ទឡ្ហាយ រជ្ជុយា
តម្មេ សុគុត្តំ សតិយា សុភាវិតំ
អនិស្សិតំ សព្វភវេសុ ហេហិសិ ។
បញ្ញាយ ឆេត្វា វិបថានុសារិនំ
យោគេន និគ្គយ្ហ បថេ និវេសិយ
ទិស្វា សមុទយំ វិភវញ្ច សម្ភវំ
ទាយាទកោ ហេហិសិ អគ្គវាទិនោ ។
ចតុព្វិបល្លាសវសំ អធិដ្ឋិតំ
គាមណ្ឌលំវ បរិនេសិ ចិត្ត មំ
ននុ សញ្ញោជនពន្ធនច្ឆិទំ
សំសេវសេ ការុណិកំ មហាមុនិំ ។
មិគោ យថា សេរី សុចិត្តកាននេ
រម្មំ គិរី ចាវិសិ អព្ភមាលិនំ[២]
អនាកុលេ តត្ថ នគេ រមិស្សសិ
អសំសយំ ចិត្ត បរាភវិស្សសិ ។

១ ម. ឆ. និពន្ធិសំ ។ ២ ម យុស អព្ភមាលិនំ ។

(ហ្មដំរីចងក្រៀក) ដ៏រឹងនឹងសសរ ដោយខ្សែដ៏មាំ យ៉ាងណា យើងនឹងចងនូវអ្នកទុក ក្នុងកម្មដ្ឋានារម្មណ៍ ដោយកំឡាំងកាលនោះ យ៉ាងនោះដែរ (ម្នាលចិត្ត) អ្នកនោះដែលយើងគ្រប់គ្រងហើយ ចំរើនល្អហើយ ដោយសតិ នឹងទៅជាអ្នកមានតណ្ហានិស្ស័យ ជាដើមមិនអាស្រ័យ ក្នុងភពទាំងពួងឡើយ ។ អ្នកបើបានផ្តាច់ ដំណើរទៅកាន់ផ្លូវខុស ដោយប្រាជ្ញា រួចឃាត់ឃាំងដោយ ព្យាយាម ឲ្យតម្កល់នៅក្នុងផ្លូវ វិបស្សនាវិញ ហើយឃើញនូវ សេចក្តីកើត សេចក្តីវិនាសនឹងសេចក្តីចំរើននោះ នឹងបានជា ទាយាទនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលពាក្យដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលចិត្ត អ្នកនាំទៅញ៉ាំងយើងឲ្យលុះអំណាចនៃវិបល្លាស ៤[១] ដូចជាកូនក្មេងអ្នកស្រុក ក្រែងអ្នកបានសេពគប់ នឹងព្រះ មហាមុនី ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ជាអ្នកផ្តាច់នូវចំណង គឺសំយោជនៈហើយឬ ។ ម្រឹគមានសេរី ចូលទៅកាន់ភ្នំជាទី ត្រេកអរ ដេរដាសដោយរបៀបពពក ក្នុងព្រៃវិចិត្រល្អ យ៉ាងណា អ្នកនឹងត្រេកអរក្នុងភ្នំនោះ ដែលមិនអឹកធឹក ក៏យ៉ាង នោះដែរ ម្នាលចិត្ត អ្នកនឹងវិនាស ឥតមានសង្ស័យឡើយ ។

១ វិបល្លាស ៤ គឺ សំគាល់ថាទៀង ក្នុងរបស់មិនទៀង ១ សំគាល់ថាល្អ ក្នុងរបស់មិនល្អ ១ សំគាល់ថាសុខ ក្នុងរបស់ដែលមិនមែនសុខ ១ សំគាល់ថាខ្លួន ក្នុងសភាពមិនមែនខ្លួន ១ ។ អដ្ឋកថា ។

យេ តុយ្ហ វចនេន វសេន វត្តិតោ
នារី ច នរា ច អនុភោន្តិ យំ សុខំ
អវិទ្ទសុ មារវសានុវត្តិនោ
ភវាភិនន្ទី តវ ចិត្ត សេវកាតិ ។

តាលបុដោ ថេរោ ។

ឧទ្ទានំ

បញ្ញាសម្ហិ និបាតម្ហិ ឯកោ តាលបុដោ សុចិ
គាថាយោ តត្ថ បញ្ញាស បុន បញ្ច ច ឧត្តរីតិ ។

បញ្ញាសនិបាតោ សមត្តោ ។

ម្នាលចិត្ត ជនប្រុសស្រីទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ទៅតាមអំណាចរបស់អ្នក រមែងទទួលសេចក្តីសុខណា ជនប្រុសស្រីទាំងនោះ ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃមារ ជាអ្នកត្រេកអរនឹងភព ជាសេវកៈរបស់អ្នក (រមែងនឹងបានទទួលសេចក្តីសុខនោះគឺសាមិសសុខ) ។

ព្រះតាលបុដត្ថេរ ។

ឧទ្ទាន

ក្នុងបញ្ញាសនិបាតនោះ ព្រះតាលបុដត្ថេរ អ្នកបរិសុទ្ធ ១ អង្គ លោកសម្តែងគាថាទាំងឡាយ ៥៥ ។

ចប់ បញ្ញាសនិបាត ។

ថេរគាថាយ សដ្ឋិកនិបាតោ

(៦៦៤) អារញ្ញិកា បិណ្ឌបាតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ទាលេមុ មច្ចុនោ សេនំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតា ។
អារញ្ញិកា បិណ្ឌបាតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ធុនាម[១] មច្ចុនោ សេនំ នឡាគារំវ កុញ្ជរោ ។
រុក្ខមូលិកា សាតតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ទាលេមុ មច្ចុនោ សេនំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតា ។
រុក្ខមូលិកា សាតតិកា ឧញ្ឆាបត្តាគតេ រតា
ធុនាម មច្ចុនោ សេនំ នឡាគារំវ កុញ្ជរោ ។
អដ្ឋិកង្កលកុដិកេ មំសន្ហារុបសិព្វិតេ
ធិរត្ថុ បុរេ ទុគ្គន្ធេ បរគត្តេ មមាយសេ ។
គូថភស្តេ តចោនទ្ធេ ឧរគណ្ឌិបិសាចិនិ
នវ សោតានិ តេ កាយេ យានិ សន្ទន្តិ សព្វទា ។

១ ឱ. ម. ធុតម ។

ថេរគាថា សដ្ឋិកនិបាត

(៦៦៤) ពួកយើង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុង ចូរទំលាយនូវសេនារបស់មច្ចុ (កិលេស) ។ ពួកយើង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ចូរកំចាត់បង់នូវសេនារបស់មច្ចុ ដូចដំរីកំចាត់កំចាយនូវផ្ទះបបុស ។ ពួកយើងជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្រោមម្លប់ឈើ មានព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំល្អខាងក្នុង ចូរទំលាយនូវសេនារបស់មច្ចុ ។ ពួកយើងជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្រោមម្លប់ឈើ មានព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅរឿយ ៗ ត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបាត្រ ដោយការស្វែងរក ចូរកំចាត់បង់នូវសេនារបស់មច្ចុ ដូចដំរីកំចាត់បង់នូវផ្ទះបបុស ។ (នែស្រីជាម្ចាស់) ធ្វើយ នាងរាប់អានខ្លួនអ្នកដទៃ ដែលជាខ្ទមឆ្អឹងផ្គួង ដែលបំពង់ ១ មានសាច់និងសរសៃរួបរឹតហើយ ពេញ (ដោយគ្រឿងមិនស្អាត) មានក្លិនស្អុយ ។ ម្នាលនាងមានពកក្លាំប្រែង ដូចបិសាច ក្នុងកាយរបស់នាង ដែលពេញដោយលាមក ស្រោបដោយស្បែក (នេះ) មានទ្វារសម្រាប់បង្ហូរចេញ៩ ដែលហៀរហូរគ្រប់ពេល ។

តវ សរីរំ នវសោតំ ទុគ្គន្ធករំ បរិពន្ធំ[១]
ភិក្ខុ បរិវជ្ជយតេ តំ មីឡ្ហំ យថា សុចិកាមោ ។
ឯវញ្ចេ តំ ជនោ ជញ្ញា យថា ជានាមិ តំ អហំ
អារកា បរិវជ្ជេយ្យ គូថដ្ឋានំវ បាវុសេ ។
ឯវមេតំ មហាវីរ យថា សមណ ភាសសិ

ឯត្ថ ចេកេ វិសីទន្តិ បង្កម្ហិវ ជរគ្គវោ ។
អាកាសម្ហិ ហលិទ្ទិយា យោ មញ្ញេថ រជេតវេ
អញ្ញេន វាបិ រង្គេន វិឃាតុទយមេវ តំ ។
តទាកាសសមំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតំ
មា បាបចិត្តេ អាសាទិ[២] អគ្គិក្ខន្ធំវ បក្ខិមា ។
បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសង្កប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ

---

១ ម. ទុគ្គន្ធំ តរិពន្ធំ ។ ម. ទុគ្គន្ធំ ករិពន្ធំ ។ ២ ម. ឧ. អាសាទិ ។

ភិក្ខុគប្បីវៀរចេញនូវសរីរៈនាង ដែលមានមុខហូរ ៩ នាំមកក្លិនអាក្រក់ បុគ្គលអ្នកចង់ស្អាត តែងវៀរនូវលាមក យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុចៀសចេញនូវសរីរៈរបស់នាង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ អាត្មាដឹងនូវសរីរៈនោះយ៉ាងណា បើមហាជនដឹងនូវសរីរៈនោះយ៉ាងនោះ គប្បីតែចៀសចេញនូវសរីរៈនោះ អំពីចម្ងាយ ដូចគេចៀសចេញនូវកន្លែងជុះក្នុងកាលដែលភ្លៀងធ្លាក់ចុះ ។

បពិត្រសមណៈ លោកមានថេរពាក្យយ៉ាងណា បពិត្រលោកអ្នកមានព្យាយាមច្រើន ហេតុនុ៎ះក៏យ៉ាងនឹងមិនខានហើយ តែកនិមានជនពួកខ្លះ លិចនៅក្នុងសរីរៈនុ៎ះដែរ ដូចគោចាស់លិចនៅក្នុងភក់ ។

នរណាសំគាល់ដើម្បីជ្រលក់នូវអាកាស ដោយរមៀតក្តី ដោយគ្រឿងជ្រលក់ឯទៀត ការនោះរបស់បុគ្គលនោះ នាំឲ្យតែកើតសេចក្តីលំបាកទេ ។ ចិត្តដែលតម្កល់នៅល្អក្នុងសន្តាននោះ ក៏ស្មើនឹងអាកាស នាងកុំព្រួតអរ (ចិនយើង) ដោយចិត្តលាមក ដូចសត្វស្លាប (មមាច) ព្រួតឆ្ពោះនឹងគំនរភ្លើងឡើយ ។ នាងចូរមើលកាយដែលគេធ្វើឲ្យវិចិត្រហើយ ជាទីប្រជុំនៃដំបៅ ដែលផ្ដុំនឹង៣០០ កំណាត់ផ្គុំគ្នាហើយ ឈឺជានិច្ច ដែលពួកជនពាលប្រាថ្នាដោយច្រើន សេចក្តីស្ថិតនៅនឹងការតាំងនៅរបស់កាយនេះ មិនមានឡើយ ។

កាលព្រះសារីបុត្រ បរិបូណ៌ដោយអាការដ៏ច្រើន បរិនិព្វានហើយ សេចក្តីស្ញប់ស្ញែង សេចក្តីព្រឺរោម ក៏កើតមានឡើងផង ។

អានេញ្ជការសម្បន្នោ សារិបុត្តោ និព្ពុតោ ។

អនិច្ចា វត សង្ខារា ឧប្បាទវយធម្មិនោ

ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ តេសំ វូបសមោ សុខោ ។

សុខុមំ តេ បដិវិជ្ឈន្តិ វាលគ្គំ ឧសុនា យថា

យេ បញ្ចក្ខន្ធេ បស្សន្តិ បរតោ នោ ច អត្តតោ ។

យេ ច បស្សន្តិ សង្ខារេ បរតោ នោ ច អត្តតោ

បច្ចព្យាធិំសុ និបុណំ វាលគ្គំ ឧសុនា យថា ។

(សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ ឌយ្ហមានេវ មត្ថកេ

កាមរាគប្បហានាយ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ) ។

សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ ឌយ្ហមានេវ មត្ថកេ

ភវរាគប្បហានាយ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេ ។

ចោទិតោ ភាវិតត្តេន សរីរន្តិមធារិនា

មិគារមាតុ បាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយី ។

ខ្ញុំ សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងទេ មានការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅជាធម្មតា កើតឡើងហើយតែងរលត់វិញ ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងនោះ ទើបនាំមកនូវសុខ ។ ពួកព្រះយោគីណា ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវខន្ធទាំង៥ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ពួកព្រះយោគីនោះ តែងចាក់ធ្លុះនូវធម៌ដ៏សុខុមបាន ដូចបុគ្គលបាញ់ចុងរោមកន្ទុយ ដោយព្រួញ ។ មួយទៀត ពួកព្រះយោគីណា ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ពួកព្រះយោគីនោះ ឈ្មោះថា បានចាក់ធ្លុះនូវធម៌ដ៏ល្អិត ដូចបុគ្គលបាញ់ចុងរោមកន្ទុយ ដោយព្រួញ ។

(ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតី គប្បីវៀរ ដើម្បីលះបង់នូវកាមរាគ ដូចជាគេបោះម្ជុលនឹងលំពែង ចំលុះពីលើមកក្រោម ពុំនោះសោតដូចជាគេលត់ភ្លើងកំពុងឆេះឰដ៏ក្បាល) ។ ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតីគប្បីវៀរ ដើម្បីលះបង់នូវភវរាគ ដូចជាគេបោះម្ជុលនឹងលំពែង ចំលុះពីលើមកក្រោម ពុំនោះសោត ដូចជាគេលត់ភ្លើងដែលកំពុងឆេះឰដ៏ក្បាល ។

ខ្ញុំ លុះព្រះសាស្តាឲ្យ ព្រះអង្គមានព្រះកាយអប់រំហើយ ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ នូវសរីរៈជាទីបំផុត ទ្រង់បានដាស់តឿនហើយ ក៏ញុំាងមិគារមាតុប្រាសាទ ឲ្យកក្រើកបាន ដោយចុងមេជើង ។

ន យិទំ សីលវតាវត្ត ន យិទំ អបេក្ខ ជាមសា
និព្វានមភិគន្តុំ សព្វគន្ថប្បមោចនំ ។
អយញ្ច ឧបាទេ កិច្ចំ អយមុត្តមបោរិសោ
ជានេតិ អត្ថិ នេហិ វត្តា មារំ សភាហនំ ។
វិវរមុបគន្ត្វា វិជ្ជា វេការស្ស ច វណ្ណាវស្ស ច
ឧតវិវតោ[1] ច ឈាយតិ បុត្តា អប្បដិមស្ស តាទិនោ ។
ទុបសន្តោ ទុមារោ បត្តសោតាសនោ មុនិ
ជាយានោ គុន្ទសេដ្ឋស្ស ព្រហ្មា អភិវន្ទិតោ ។
ទុបសន្តំ ទុមារំ បត្តសោតាសនំ មុនី
ជាយានំ គុន្ទសេដ្ឋស្ស វន្ទ ព្រាហ្មណ កស្សប ។
យោ ច ជាតិសតំ គច្ឆេ សព្វា ព្រាហ្មណជាតិយោ
សោត្តិយោ វេទសម្បន្នោ មនុស្សេសុ បុនប្បុនំ ។
អជ្ឈាយកោបិ ចេ អស្ស តិណ្ណំ វេទាន បារគូ
ឯតស្ស វន្ទនាយេតំ កលំ នាគ្ឃតិ សោឡសឹ ។

[1] ឧ. ឧតវិវតោ ។

បុគ្គលប្រព្រឹត្តការអំពើណាមួយតូចៗ ថ្នាក់យកទ្រព្យនិស្សាយាមស្ទួចស្តើង មិនអាចយបានដល់ព្រះនិព្វាន ដែលជាគ្រឿងរួចចាកគន្ថទាំងពួងទេ ។ កិច្ចកំឡោះនេះក្ដី បុរសដ៏ឧត្តមនេះក្ដី បានឈ្នះខ្មៅមារ ព្រមទាំងសេនានៃមារ ហើយច្រូចច្រានទៅកាន់កាយ ជាទីបំផុតបាន ។

វត្ថុកបឡោះទាំងឡាយ រមែងប្រាកដក្នុងទីបញ្ចោះ នៃគឺឈ្មោះពោះធំ កំឈោះមហាវៈ ឧបត្រៃព្រះពុទ្ធជាកាទីបុគ្គល រកបុគ្គលប្រៀបស្មើមិនបាន លោកនៅក្នុងទីបញ្ចោះក្ដី រមែងពុត (ខ្ញុំមិនជាសត្រូវ) ។ មហាព្រហ្មថ្វាយបង្គំហើយ នូវមុនិអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ត្រេកអរនឹងការស្ងប់ ស្ងៀម នៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាតាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរថ្វាយបង្គំព្រះកស្សប ជាមុនី អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ត្រេកអរនឹងការស្ងប់ស្ងាត់ នៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាតាយាទរបស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរចុះ ។ បើបុគ្គលណា ទៅយកកំណើតជាព្រាហ្មណ៍គ្រប់ ១ ជាតិ អស់ ១០០ ជាតិ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះជាព្រាហ្មណ៍ ជាបុណ្ណចាំអយវេទ ក្នុងពួកមនុស្សរឿយៗ ។ តែបើបុគ្គលជាព្រាហ្មណ៍នោះជាអ្នកបង្រៀនមន្ត ដល់នូវត្រើយ នៃវេទទាំង ៣ កំដោយចុះ ក៏នៅតែមិនដល់មួយចំណែកនៃចំណែក ដែលចែក ១៦ ដង នៃការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមហាកស្សបត្ថេរនុះឡើយ ។

យោ សោ អដ្ឋវិមោក្ខានិ បុរេកត្វា អនុស្សយិ(១)
អនុលោមំ បដិលោមំ តតោ បិណ្ឌាយ គច្ឆតិ
តាទិសំ ភិក្ខុំ អាសាទិ(២) ទុក្ខានំ ខណំ ព្រាហ្មណា
អភិប្បសាទេហិ មនំ អរហន្តម្ហិ តាទិនេ
ខិប្បំ បញ្ជលិកោ វន្ទ មា តេ វិជដិ មត្ថកំ ។
ន សោ បស្សតិ សទ្ធម្មំ សំសារេន បុរក្ខតោ
អធោគមំ ជិម្ហបថំ កុម្មគ្គមនុធាវតិ ។
កិមី វ មីឡ្ហសល្លិត្តោ សង្ខារេ អធិមុច្ឆិតោ
បគាឡ្ហោ លាភសក្ការេ តុច្ឆោ គច្ឆតិ បោដ្ឋិលោ ។
ឥមញ្ច បស្ស អាយន្តំ សារិបុត្តំ សុទស្សនំ
វិមុត្តំ ឧភតោ ភាគេ អជ្ឈត្តំ សុសមាហិតំ ។
វិសល្លំ ខីណសំយោគំ តេវិជ្ជំ មច្ចុហាយិនំ
ទក្ខិណេយ្យំ មនុស្សានំ បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ ។
ឯតេ សម្ពហុលា ទេវា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
ទស ទេវសហស្សានិ សព្វេ ព្រហ្មបុរោហិតា
មោគ្គល្លានំ នមស្សន្តា តិដ្ឋន្តិ បញ្ជលីកតា

១ ឱ. ម. អនុបស្សយិ ។ ២ ឱ. ម. អាសជ្ជ ។

ភិក្ខុណាបានវិមោក្ខ ៨ ក្នុងវេលាមុនភត្ត ជាអនុលោមបដិលោម លុះចេញចាកនិរោធសមាបត្តិនោះហើយ ទើបទៅ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរគ្រោតអាទីនភិក្ខុដែលបែបនោះ អ្នកកុំគាស់រំលើងខ្លួនឡើយ អ្នកចូរញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះព្រះអរហន្ត ជាតាទិបុគ្គល ចូរប្រណម្យអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំឲ្យឆាប់ កុំឲ្យក្បាលអ្នកបែកជា ៧ ភាគឡើយ ។ បោដ្ឋិលភិក្ខុនោះ ត្រូវចំណង់ គឺសង្សារវដ្តរួបរឹតហើយ មិនបានឃើញនូវព្រះសទ្ធម្ម ស្ទុះទៅកាន់ផ្លូវអធោៈ ជាផ្លូវដែលមិនត្រង់ទៅ ជាផ្លូវវៀច ផ្លូវគគ្រក់ ។ ឯបោដ្ឋិលភិក្ខុ ជាប់ចុះ ក្នុងសង្ខារ (ដែលប្រឡូកដោយកិលេស ជាគ្រឿងមិនស្អាត) លិចចុះ ក្នុងលាភៈ និងសក្ការៈ ដូចជាដង្កូវប្រឡាក់ដោយលាមក ។

អ្នកចូរមើលព្រះសារីបុត្រ ដែលមកនេះ លោកជាអ្នកឃើញដោយប្រពៃ ជាអ្នកផុតចាកចំណែកទាំងពីរ(១) ជាអ្នកមានចិត្តដំកល់មាំក្នុងសន្តាន មិនមានសរ គឺរាគៈជាដើម មានសំយោជនៈអស់ហើយ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ញុំាងមច្ចុផងឲ្យវិនាស ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ របស់មនុស្សទាំងឡាយ ។

ពួកទេវតាជាច្រើនចំនួនមួយម៉ឺនអង្គ មានឫទ្ធិ មានយស ទេវតាទាំងអស់នុ៎ះទាំងពួកព្រហ្មបុរោហិត ឈរប្រណម្យនមស្ការព្រះមោគ្គល្លាន

១ គឺរួចចាករូបកាយដោយអរូបសមាបត្តិ ១ រួចចាកនាមកាយដោយមគ្គ ១ ។

នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ   នមោ តេ បុរិសុត្តម

យស្ស តេ អាសវា ខីណា ទក្ខិណេយ្យោសិ មារិស ។

បូជិតោ នរទេវេន   ឧប្បន្នោ មរណាភិភូ

បុណ្ឌរីកំវ តោយេន សង្ខារេ នោបលិម្បតិ ។

យស្ស មុហុត្តេ សហស្សធា លោកោ

សំវិទិតោ សព្រហ្មកប្បោ វសី

ឥទ្ធិគុណេ ចុតូបបាតេ កាលេ

បស្សតិ ទេវតា ស ភិក្ខុ ។

សារីបុត្តោវ បញ្ញាយ   សីលេន ឧបសមេន ច

យោបិ បារង្គតោ ភិក្ខុ ឯតាវបរមោ សិយា ។

កោដិសតសហស្សស្ស អត្តភាវំ ខណេន និម្មិនេ

អហំ វិកុព្វនាសុ កុសលោ វសីភូតោម្ហិ ឥទ្ធិយា ។

សមាធិវិជ្ជាវសី បារមីគតោ

មោគ្គល្លានគោត្តោ អសិតស្ស សាសនេ

ធីរោ សមុច្ឆិន្ន សមាហិតិន្ទ្រិយោ

នាគោ យថា បូតិលតំ ពន្ធនំ ។

ជា បពិត្រលោកជាបុរសអាជានេយ្យ យើងខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះលោក បពិត្រលោកជាបុរសដ៏ឧត្តម យើងខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះលោក បពិត្រលោកនិទ្ទុក្ខ លោកមានអាសវៈអស់ហើយ លោកជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

(ព្រះមោគ្គល្លាន) ដែលនរទេវតាបូជាហើយ លោកកើត (ដោយអរិយជាតិ) ជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវសេចក្តីស្លាប់បាន មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងសង្ខារ ដូចជាផ្កាឈូកស មិនប្រឡាក់ដោយទឹក ។

ព្រះមោគ្គល្លានណា ជ្រាបនូវអាកាសលោកមួយពាន់ ក្នុងកាលមួយរំពេច ព្រះមោគ្គល្លាននោះ ស្មើនឹងមហាព្រហ្ម ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងឥទ្ធិគុណនិងចុតូបបាតៈ លោកជាភិក្ខុ ឃើញពួកទេវតាក្នុងកាលគួរ ។

ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ (ប្រសើរ) ដោយប្រាជ្ញា ដោយសីល ដោយឧបសមៈ ខុទ្ធកភិក្ខុណា ជាអ្នកដល់នូវត្រើយ ភិក្ខុនោះ គប្បីជាអ្នកមានគុណយ៉ាងក្រៃលែង ដូច្នេះឯង ។

ចំណែកអាត្មា អាចនិម្មិតនូវអត្តភាពមួយសែនកោដិបាន ដោយមួយរំពេច ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឫទ្ធិការធ្វើផ្សេង ៗ ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញក្នុងឫទ្ធិ ។ អាត្មា ជាមោគ្គល្លានគោត្រ ដល់នូវទីបំផុតដោយសមាធិនិងវិជ្ជា ស្ទាត់ក្នុងវិជ្ជា ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានឥន្ទ្រិយតាំងមាំ ក្នុងសាសនា (នៃព្រះសាស្តា) ព្រោះបានកាត់ផ្តាច់សង្ស័យជាដើម បានកាត់នូវចំណងនៃកិលេស ដូចដំរីផ្តាច់ចំណង ដែលគេធ្វើដោយវល្លិ៍ស្អុយ ។

បរិចិណ្ណោ មយា សត្ថា ។បេ។ ភវនេត្តិ សមូហតា ។
យស្ស ចត្ថាយ បព្វជិតោ អគារស្មា អនគារិយំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។
កីទិសោ និរយោ អាសិ យត្ថ ទុស្សី អបច្ចថ
វិធុរំ សាវកមាសជ្ជ កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ ។
សតំ អាសិ អយោសង្កូ សព្វេ បច្ចត្តវេទនា
ឦទិសោ និរយោ អាសិ យត្ថ ទុស្សី អបច្ចថ
វិធុរំ សាវកមាសជ្ជ កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ភិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ
តាទិសំ ភិក្ខុមាសជ្ជ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
មជ្ឈេ សរស្ស តិដ្ឋន្តិ វិមានា កប្បដ្ឋាយិនោ
វេឡុរិយវណ្ណា រុចិរា[១] អច្ចិមន្តោ បភស្សរា
អច្ឆរា តត្ថ នច្ចន្តិ បុថុ នានត្តវណ្ណិយោ
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។

១ ម. រុចិលា ។

ព្រះសាស្តា ខ្ញុំបម្រើហើយ ។បេ។ តណ្ហាដែលជាធម្មជាតិនាំសត្វទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានផ្តាច់ហើយ ។ កុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ហើយចេញបួស ក្នុងសំណាក់បុគ្គលមិនមានផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍ជាគ្រឿងអស់សំយោជនៈគ្រប់យ៉ាងនោះ ក៏ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ។ ទុស្សីមារ បៀតបៀននូវព្រាហ្មណ៍គឺអគ្គសាវកឈ្មោះវិធុរៈផង នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈផង ហើយឆេះនៅក្នុងនរកណា នរកនោះ ដូចម្តេចទៅ ។ ទុស្សីមារ បៀតបៀននូវព្រាហ្មណ៍ គឺសាវកឈ្មោះវិធុរៈផង នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈផង ហើយឆេះនៅក្នុងនរកណា នរកនោះ ប្រាកដដូច្នេះ គឺកន្លាដែក ១០០ កើតវេទនាផ្សេង ៗ គ្រប់យ៉ាង ។ ភិក្ខុណា ជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធ ដឹងច្បាស់នូវផលនៃកម្មនោះ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកបៀតបៀននូវភិក្ខុបែបនោះ ហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខមិនខាន ។ វិមានទាំងឡាយណា តាំងនៅអស់មួយកប្ប ឋិតនៅក្នុងកណ្តាលសាគរ មានពណ៌ដូចជាកែវពិទូរ្យ ដ៏រុងរឿង មានពន្លឺភ្លឺផ្លេក មានពួកស្រីអប្សរដ៏ច្រើនមានវណ្ណៈផ្សេងៗ រាំក្នុងវិមានទាំងនោះ ភិក្ខុណា ដឹងច្បាស់នូវផលនៃកម្មនោះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។

យោ ច ពុទ្ធេន ចោទិតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស បេក្ខតោ
មិគារមាតុ បាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិ ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ វេជយន្តបាសាទំ បាទង្គុដ្ឋេន កម្បយិ
ឥទ្ធិពលេនុបត្ថទ្ធោ សំវេជេសិ ច ទេវតា ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ វេជយន្តបាសាទេ សក្កំ សោ បរិបុច្ឆតិ
អបិ អាវុសោ ជានាសិ តណ្ហក្ខយវិមុត្តិយោ
តស្ស សក្កោ វិយាកាសិ បញ្ហំ បុដ្ឋោ យថាតថំ
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ ព្រហ្មានំ បរិបុច្ឆតិ[១] សុធម្មាយំ អភិតោសភំ[២]
អជ្ជាបិ តេ អាវុសោ សា ទិដ្ឋិ យា តេ ទិដ្ឋិ បុរេ អហុ
បស្សសិ វីតិវត្តន្តំ ព្រហ្មលោកេ បភស្សរំ
តស្ស ព្រហ្មា វិយាកាសិ[៣] បញ្ហំ បុដ្ឋោ យថាតថំ

---

១ ម. បុច្ឆតិ ។ ២ ម. ចិតោសភំ ។ ៣ ឱ. ម. វ្យាកាសិ ។

មួយទៀត ភិក្ខុណា ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ដាស់តឿនហើយ កាលភិក្ខុសង្ឃកំពុងមើល (ភិក្ខុនោះ) បានធ្វើមិគារមាតុប្រាសាទឲ្យកក្រើកញាប់ញ័រ ដោយចុងម្រាមជើង ។ ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះបាន ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណាធ្វើវេជយន្តប្រាសាទ ឲ្យកក្រើកញាប់ញ័រដោយចុងម្រាមជើង ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកគាំទ្រដោយកំឡាំងឫទ្ធិ ធ្វើពួកទេវតាឲ្យសង្វេគហើយ ។ ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនុ៎ះបាន ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា (គង់លើ) វេជយន្តប្រាសាទ ភិក្ខុនោះក៏សួរសក្កទេវរាជថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកដឹងនូវការអស់ទីការផុតស្រឡះចាកតណ្ហាដែរឬទេ សក្កទេវរាជលុះព្រះថេរៈសួរប្រស្នាហើយ ក៏ឆ្លើយដោះស្រាយតាមសេចក្តីពិតដល់លោក ភិក្ខុណាដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនុ៎ះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា ជាបុគ្គលទៀតតែសួរប្រស្នាទីព្រហ្ម ក្នុងសភាឈ្មោះសុធម្មាថា ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អ្នក ដែលមានហើយ ក្នុងកាលពីដើម សេចក្តីយល់របស់អ្នកនោះ នៅដូចថ្ងៃនេះឬ អ្នកឃើញពន្លឺរស្មី (នៃព្រះមានបុណ្យនឹងសាវ័ក) គ្រប់សព្វក្នុងព្រហ្មលោកដែរឬទេ ព្រហ្មលុះព្រះថេរសួរប្រស្នាហើយ ក៏ឆ្លើយដោះសារតាមសេចក្តីពិតដល់លោកថា

ន មេ មារិស សា ទិដ្ឋិ　　យា មេ ទិដ្ឋិ បុរេ អហុ ។
បស្សាមិ វីតិវត្តន្តំ　　ព្រហ្មលោកេ បភស្សរំ
សោហមជ្ជ កថំ វជ្ជំ　　អហំ និច្ចោម្ហិ សស្សតោ ។
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
យោ មហាមេរុនោ កូដំ　　វិមោក្ខេន អផស្សយិ
វនំ បុព្វវិទេហានំ　　យេ ច ភូមិសយា នរា
យោ ឯតមភិជានាតិ ។បេ។ កណ្ហ ទុក្ខំ និគច្ឆសិ ។
ន វេ អគ្គិ ចេតយតិ　　អហំ ពាលំ ឌហាមីតិ
ពាលោ ច ជលិតមគ្គិំ　　អាសជ្ជ នំ បឌយ្ហតិ
ឯវមេវំ តុំ មារ　　អាសជ្ជ នំ តថាគតំ
សយំ ឌហិស្សមត្តានំ　　ពាលោ អគ្គិំ សម្ផុសំ ។
អបុញ្ញំ បសវី(១) មារោ　　អាសជ្ជ នំ តថាគតំ
កិន្នុ មញ្ញសិ បាបិម　　ន មេ បាបំ វិបច្ចតិ ។

១ ម. បសូមិ ។

បពិត្រលោកនិទ្ទុក្ខ សេចក្តីយល់ណារបស់ខ្ញុំ ដែលមានហើយក្នុងកាលពីដើម សេចក្តីយល់របស់ខ្ញុំនោះ មិនមានទេ ។ ខ្ញុំឃើញពន្លឺរស្មី (របស់ព្រះមានបុណ្យនឹងសាវ័ក) ប្រព្រឹត្តកន្លងក្នុងព្រហ្មលោក ខ្ញុំនោះនឹងលះបង់នូវពាក្យរបស់ខ្ញុំដែលយល់ឃើញថា អាត្មាអញជាបុគ្គលទៀងទាត់ (នោះ) ក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ។ ភិក្ខុណា ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ភិក្ខុណា បានឃើញកំពូលភ្នំមហាមេរុផង ឃើញវិមោក្ខផង ឃើញបុព្វវិទេហទ្វីបផង ឃើញពួកមនុស្សដេកលើផែនដី (នៅក្នុងអបរគោយានទ្វីប និងឧត្តរកុរុទ្វីប) ផង ដោយឈាននិងមគ្គ ភិក្ខុណា ដឹងជាក់លាក់នូវផលនៃកម្មនោះ ។បេ។ ម្នាលមារមានចិត្តខ្មៅ អ្នកនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ធម្មតាភ្លើង មិនដែលគិតថា អាត្មាអញនឹងឆេះលោកមនុស្សពាលទេ តែប្រសិនជាមនុស្សពាលពាល់ភ្លើងដែលឆេះហើយ (ភ្លើង) ក៏ឆេះលោកនូវបុគ្គលពាលនោះឯង ម្នាលមារ អ្នកបៀតបៀននូវព្រះតថាគតនោះ មុខជានឹងឆេះលោកខ្លួនឯងវិញ ដូចមនុស្សពាលពាល់ភ្លើង យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប មារឯង បៀតបៀននូវព្រះតថាគតនោះ មុខជានឹងបានសោយបាប អ្នកសំគាល់ថា បាបនឹងមិនឲ្យផលដល់អញ ឬអ្វី ។

ករោតោ ចីយតេ បាបំ ចិររត្តាយ អន្តក

មារ និព្វិន្ទ ពុទ្ធម្ហា អាសំ មាសិ ភិក្ខុសុ ។

ឥតិ មារំ អតជ្ជេសិ ភិក្ខុ ភេសកឡាវនេ

តតោ សោ ទុម្មនោ យក្ខោ តត្ថេវន្តរធាយថាតិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ថេរោ គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧទ្ទានំ ភវតិ

សដ្ឋិម្ហិ និបាតម្ហិ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ

ឯកោវ ថេរោ គាថាយោ អដ្ឋសដ្ឋី ភវន្តិ តាតិ ។

សដ្ឋិកោ និបាតោ និដ្ឋិតោ[១] ។

---

១ ឱ. ម. និដ្ឋិតោតិ នត្ថិ ។

ម្នាលមារមានចិត្តលាមក បាបរបស់អ្នកកាលធ្វើ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ (មិនជាប្រយោជន៍) អស់កាលដ៏យូរ ម្នាលមារ អ្នកចូរនឿយណាយចាកបុគ្គលអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំង ៤ ប្រការ អ្នកកុំធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ង ដើម្បីបៀតបៀនភិក្ខុឡើយ ។

ភិក្ខុ (មោគ្គល្លានត្ថេរ) បានគម្រាមមារ ក្នុងភេសកឡាវ័នដោយប្រការដូច្នេះហើយ មារជាយក្សនោះ ក៏អាក់អន់ចិត្ត ហើយបាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ព្រោះហេតុតែសេចក្តីគម្រាម (នៃព្រះមោគ្គល្លាន) ។

ឮថា ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ឧទ្ទាន

ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ មានឫទ្ធិច្រើន តែមួយអង្គឯង សំដែងនូវគាថាទាំងឡាយ ក្នុងសដ្ឋិកនិបាត គាថាទាំងនោះមានចំនួន ៦៨ គាថា ។

ចប់ សដ្ឋិកនិបាត ។

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

(៦២៨) និក្ខន្តំ វត មំ សន្តំ អគារស្មា អនគារិយំ
វិតក្កា ឧបធាវន្តិ បគព្ភា កណ្ហតោ ឥមេ
ឧគ្គបុត្តា មហិស្សាសា សិក្ខិតា ទឡ្ហធម្មិនោ
សមន្តា បរិកិរេយ្យុំ សហស្សំ អបលាយិនំ ។
សចេបិ ឯត្តកា ភិយ្យោ អាគមិស្សន្តិ ឥត្ថិយោ
នេវ មំ ព្យាធយិស្សន្តិ ធម្មេស្វម្ហិ បតិដ្ឋិតោ ។
សក្ខី ហិ មេ សុតំ ឯតំ[១] ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធុនោ
និព្វានគមនំ មគ្គំ តត្ថ មេ និរតោ មនោ ។
ឯវញ្ចេ មំ វិហរន្តំ បាបិម ឧបគញ្ចសិ[២]
តថា មច្ចុ ករិស្សាមិ ន មេ មគ្គម្បិ ទក្ខសិ ។

អរតឹ រតិញ្ច បហាយ
សព្វសោ គេហសិតញ្ច វិតក្កំ
វនថំ ន ករេយ្យ កុហិញ្ចិ
និព្វនថោ អវនថោ[៣] ស ហិ ភិក្ខុ ។

១ ឱ. ឯតំ ។ ម. មគ្គំ ។ ២ ឱ. ម. ឧបគច្ឆសិ ។ ៣ ម. និព្វនថោ អរតោ ។

ថេរគាថា មហានិបាត

(៦២៨) វិតក្កៈទាំងឡាយនេះ ជាសភាវៈឃ្លើសឃ្លង ព្រោះជារបស់មារមក រកនឹងគ្របសង្កត់អាត្មាអញ ដែលចេញចាកផ្ទះ បួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា (ដូច) ពួកខ្មាន់ធ្នូដ៏ប្រសើរ ជាកូនអ្នកធំខ្ពស់ សិក្សាស្ទាត់ហើយ មានធ្នូដ៏មាំ គប្បីបាញ់ប្រសាចនូវព្រួញ ទាំងពាន់ជុំវិញខ្លួន (សត្រូវ) មិនឲ្យរត់រួចបាន ។ បើពួកស្រីច្រើនណាស់ (ឬ) លើសជាងនេះ នឹងមក ក៏នឹងបៀតបៀនអាត្មាអញមិនបាន (ព្រោះ) អាត្មាអញបានតាំងនៅក្នុងធម៌ទាំងឡាយហើយ ។ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះពុទ្ធជាអាទិច្ចពន្ធុ អាត្មាអញបានស្តាប់ផ្ទាល់ហើយ ចិត្តរបស់អាត្មាអញត្រេកអរ ក្នុងផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាននោះហើយ ។ ម្នាលមារលាមក បើអ្នកចូលមកចំពោះយើង ដែលកំពុងចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងវិបស្សនាយ៉ាងនេះ អ្នកមិនបានឃើញផ្លូវរបស់យើង យ៉ាងណា យើងនឹងធ្វើអ្នកឲ្យដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលណា លះបង់នូវសេចក្តីអផ្សុក នូវសេចក្តីត្រេកអរ នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះ ដោយប្រការទាំងពួង មិនធ្វើនូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងទីណាមួយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។

យមិធ បថវិញ្ច វេហាសំ
រូបគតំ ជគតោគធំ កិញ្ចិ
បរិជីយតិ សព្វមនិច្ចំ
ឯវំ សមេច្ច ចរន្តិ មុតត្តា ។
ឧបធីសុ ជនា គធិតាសេ
ទិដ្ឋសុតេ បដិឃេ ច មុតេ ច
ឯត្ថ វិនោទយ ឆន្ទមនេជោ
យោ ហេត្ថ ន លិម្បតិ មុនិ តមាហុ ។
អថ សដ្ឋិសិតា សវិតក្កា
បុថុជ្ជនតាយ អធម្មនិវិដ្ឋា
ន ច វគ្គគតស្ស កុហិញ្ចិ
នោ បន ទុដ្ឋុល្លភាណី(១) ស ភិក្ខុ ។
ទព្វោ ចិររត្តំ សមាហិតោ
អកុហកោ និបកោ អបិហាលុ
សន្តំ បទមជ្ឈគមា មុនិ
បដិច្ច បរិនិព្វុតោ កង្ខតិ កាលំ ។

---

១ ម. ទុដ្ឋុល្លភាណី ។ ឱ. ទុដ្ឋុល្លភាណិ ។

ក្នុងលោកនេះ វត្ថុណាមួយ នៅលើផែនដីក្តី លើអាកាសក្តី ដែលរាប់ចូលក្នុងភព ៣ មានសភាវៈវិនាសទៅ វត្ថុទាំងអស់នោះជារបស់មិនទៀង រមែងទ្រុឌទ្រោមទៅ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងយល់ច្បាស់យ៉ាងនេះ ។ ពួកជនរមែងជាប់ជំពាក់ក្នុងឧបធិ គឺរូបនិងសំឡេង ដែលឃើញហើយ ឮហើយផង គឺក្លិន រសនិងផោដ្ឋព្វៈ ដែលទទួលហើយប៉ះពាល់ហើយផង អ្នកចូរជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ បន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងនោះចេញ ព្រោះបុគ្គលណាមិនជាប់ក្នុងកាមគុណទាំងនុ៎ះ ពួកអ្នកប្រាជ្ញរមែងហៅបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី ។ បុគ្គលអន្ធពាលមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិ ៦២ រមែងជាអ្នកតាំងនៅមាំហើយក្នុងអធម៌ ព្រោះតែខ្លួនជាបុថុជ្ជន បុគ្គលណាមិនលុះក្នុងក្រុមនៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ក្នុងវត្ថុណាមួយ ទាំងជាអ្នកមិននិយាយអាក្រក់ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុ ។ អ្នកប្រាជ្ញមានចិត្តដំកល់មាំ អស់កាលយូរហើយ ជាអ្នកមិនកុហក មានប្រាជ្ញាល្អិត មិនមានតណ្ហា ជាអ្នកចាប់ចូលដោយទោះនេយ្យធម៌ រំលត់កិលេស ហើយបានសម្រេចនូវសន្តបទ ព្រោះអាស្រ័យ (ព្រះនិព្វាន) រង់ចាំតែបរិនិព្វានកាល ។

មានំ បជហស្សុ គោតម
មានបថញ្ច បជហស្សុ អសេសំ
មានបថស្មិំ សមុច្ឆិតោ
វិប្បដិសារី ហុត្វា ចិរត្តំ ។
មក្ខេន មក្ខិតា បជា
មានហតា និរយំ បបតន្តិ
សោចន្តិ ជនា ចិរត្តំ
មានហតា និរយំ ឧបបន្នា ។
ន ហិ សោចតិ ភិក្ខុ កទាចិ
មគ្គជិនោ[១] សម្មាបដិបន្នោ
កិត្តិញ្ច សុខញ្ចានុភោតិ
ធម្មទសោតិ តមាហុ តថត្តំ ។
តស្មា អខិលោ ឥធ បធានវា
នីវរណានិ បហាយ វិសុទ្ធោ
មានញ្ច បហាយ អសេសំ
វិជ្ជាយន្តករោ សមិតាវី ។

១ ឱ. មគ្គជិតោ ។

ម្នាលអ្នកជាគោត្រនៃព្រះគោតម អ្នកចូរលះបង់នូវមានះផង ចូរលះបង់នូវផ្លូវនៃមានះ កុំឲ្យមានសេសសល់ផង (ព្រោះ) បុគ្គលជ្រប់ទៅ ក្នុងផ្លូវនៃមានះហើយ រមែងមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ អស់កាលយូរ ។ ពួកសត្វ ដែលត្រូវសេចក្ដីលុបគុណគ្របសង្កត់ ត្រូវមានះបៀតបៀនហើយ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ពួកជនដែលមានះបៀតបៀនហើយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក សោកសៅ អស់កាលយូរ ។ ភិក្ខុអ្នកឈ្នះកិលេសដោយមគ្គ អ្នកប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ រមែងមិនសោកសៅ ក្នុងកាលណាមួយឡើយ ភិក្ខុណា បាននូវកិត្តិយសផង បាននូវសេចក្ដីសុខផង ពួកបណ្ឌិតតែងហៅភិក្ខុនោះ ថាជាអ្នកឃើញធម៌ ដោយពិត ។ ហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកមិនរឹងរូស មានព្យាយាមក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវនីវរណៈទាំងឡាយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ លះបង់នូវមានះ មិនឲ្យមានសេសសល់ រមែងជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃវិជ្ជា ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់កិលេស ។

កាមរាគេន ឌយ្ហាមិ   ចិត្តំ មេ បរិឌយ្ហតិ
សាធុ និព្វាបនំ ព្រូហិ   អនុកម្បាយ គោតម ។
សញ្ញាយ វិបរិយេសា   ចិត្តន្តេ បរិឌយ្ហតិ
និមិត្តំ បរិវជ្ជេហិ   សុភំ រាគូបសញ្ហិតំ ។
អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ   ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ
សតិ កាយគតា ត្យត្ថុ   និព្វិទាពហុលោ ភវ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេហិ   មានានុសយមុជ្ជហ
តតោ មានាភិសមយា   ឧបសន្តោ ចរិស្សសិ ។
តមេវ វាចំ ភាសេយ្យ   យាយត្តានំ ន តាបយេ
បរេ ច ន វិហឹសេយ្យ   សា វេ វាចា សុភាសិតា ។
បិយវាចមេវ ភាសេយ្យ   យា វាចា បដិនន្ទិតា
យំ អនាទាយ បាបានិ   បរេសំ ភាសតេ បិយំ ។
សច្ចំ វេ អមតា វាចា   ឯស ធម្មោ សនន្តនោ
សច្ចេ អត្ថេ ច ធម្មេ ច   អាហុ សន្តោ បតិដ្ឋិតា ។
យំ ពុទ្ធោ ភាសតិ វាចំ   ខេមំ និព្វានបត្តិយា
ទុក្ខស្សន្តកិរិយាយ   សា វេ វាចានមុត្តមា ។

ខ្ញុំក្តៅក្រហាយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ អន្ទះអន្ទែង ព្រោះតែកាមរាគ បពិត្រព្រះគោតម្ម ជាគោតមគោត្រ សូមលោកមេត្តាសំដែងនូវធម៌ ជាគ្រឿងរំលត់កាមរាគនោះឲ្យរលត់ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះចុះ ។

ចិត្តរបស់លោកអន្ទះអន្ទែង ព្រោះតែវិបល្លាសនៃសញ្ញា លោកចូរលះបង់នូវសុភនិមិត្ត ដែលប្រកបដោយកាមរាគនោះចេញ ។ លោកចូរចំរើនឯកគ្គតាចិត្ត ឲ្យតម្កល់មាំល្អ ក្នុងអសុភសញ្ញា ចាំង កាយគតាសតិ ក៏ចូរឲ្យមានដល់លោក លោកចូរច្រើនសេចក្តីនឿយណាយឲ្យច្រើនចុះ ។ ចូរចំរើនអនិមិត្ត គឺអនិច្ចានុបស្សនា ចូរកំចាត់នូវមានានុស័យ តទៅលោកនឹងបានស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះលះបង់មានះ ។ បុគ្គល មិនគប្បីញាំញីខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ ដោយវាចាណា គប្បីពោលតែវាចានោះ បុគ្គលមិនគប្បីបៀតបៀន ពួកបុគ្គលដទៃ ដោយវាចាណា វាចានោះឯងជាសុភាសិត ។ វាចាណា ដែលគេទទួលត្រេកអរ បុគ្គលគប្បីពោលតែវាចាជាទីស្រឡាញ់នោះឯង បុគ្គលកុំកាន់យកពាក្យអាក្រក់ ពោលតែពាក្យដែលជាទីពេញចិត្តនៃពួកជនដទៃ ។ ពាក្យពិត ជាពាក្យមិនស្លាប់ នេះជាធម៌មានមកពីបុរាណ ពួកសប្បុរស តាំងមាំក្នុងសច្ចៈផង ក្នុងអត្ថៈផង ក្នុងធម្មៈផង ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ពោលវាចាណា ជាវាចាក្សេម ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ វាចានោះឯង ជាវាចាឧត្តម ជាងវាចាទាំងឡាយ ។

គម្ភីរបញ្ញោ មេធាវី មគ្គាមគ្គស្ស កោវិទោ
សារីបុត្តោ មហាបញ្ញោ ធម្មំ ទេសេតិ ភិក្ខុនំ ។
សង្ខិត្តេនបិ ទេសេតិ វិត្ថារេនបិ ភាសតិ
សាលិកាយេវ និគ្ឃោសោ បដិភាណំ ឧទិយ្យតិ ។
តស្ស តំ ទេសយន្តស្ស សុណន្តិ មធុរំ គិរំ
សរេន រជនីយេន សវនីយេន វគ្គុនា
ឧទគ្គចិត្តា មុទិតា សោតំ ឱធេន្តិ ភិក្ខវោ ។
អជ្ជ បណ្ណរសេ វិសុទ្ធិយា ភិក្ខូ បញ្ចសតា សមាគតា
សំយោជនពន្ធនច្ឆិទា អនីឃា ខីណបុនព្ភវា ឥសី(១) ។
ចក្កវត្តី យថា រាជា អមច្ចបរិវារិតោ
សមន្តា អនុបរិយេតិ សាគរន្តំ មហឹ ឥមំ ។
ឯវំ វិជិតសង្គាមំ សត្ថវាហំ អនុត្តរំ
សាវកា បយិរុបាសន្តិ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនោ ។
សព្វេ ភគវតោ បុត្តា បលាបោ(២) ឯត្ថ ន វិជ្ជតិ
តណ្ហាសល្លស្ស ហន្តារំ វន្ទេ អាទិច្ចពន្ធុនំ ។

១ ម. ឥសិ ។ ២ ម. បលាបេត្ថ ន វិជ្ជតិ ។

សារីបុត្រ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាជ្រាលជ្រៅ ជាអ្នកប្រាជ្ញ យល់ផ្លូវនិងមិនមែនផ្លូវ មានប្រាជ្ញាច្រើន រមែងសំដែងធម៌ដល់ពួកភិក្ខុ ។ សារីបុត្រសំដែងធម៌ដោយសង្ខេបក៏បាន សំដែងដោយពិស្ដារក៏បាន ហេតុមានសំឡេងនិគ្ឃោសពីរោះ ដូចសំឡេងសាលិកា បដិភាណក៏ផុសផុល ។ កាលសារីបុត្រកំពុងសំដែងធម៌នោះ ពួកភិក្ខុកំពុងស្ដាប់សំឡេងពីរោះ ក៏មានចិត្តរីករាយអណ្ដែត ត្រេកអរ ផ្ទៀងសោតប្បសាទទៅរកសំឡេង ដែលគួរត្រេកអរ គួរចង់ស្ដាប់ គួរប្រាថ្នា ។

ពួកភិក្ខុ ៥០០ រូប ជាអ្នកផ្ដាច់បង់នូវចំណង គឺសំយោជនៈ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ មានភពថ្មីអស់ហើយ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ បានមកជួបជុំគ្នា ដើម្បីវិសុទ្ធិបវារណាក្នុងថ្ងៃ ១៥ នេះ ។ ព្រះរាជាចក្រពត្តិ មានអាមាត្យចោមរោម យាងប្រទក្សិណផែនដីដែលមានសាគរជាទីបំផុតនេះ ដោយជុំវិញ យ៉ាងណា ។ ពួកសាវ័ក មានវិជ្ជា ៣ អ្នកបំផ្លាញនូវមច្ចុរាជ រមែងអង្គុយជិត (ព្រះសាស្ដា) ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ លើសលុប ឈ្នះសង្គ្រាម គឺកិលេស អ្នកដឹកនាំ នូវពួកក្រុម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសាវ័កទាំងអស់ ជាបុត្រនៃព្រះមានព្រះភាគ សភាវៈរោះរោស្សែ ក្នុងពួកនោះមិនមានឡើយ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសាស្ដា ជាផៅពង្សនៃព្រះអាទិត្យ ព្រះអង្គជាអ្នកបំផ្លាញនូវសរ គឺតណ្ហា ។

បរោសហស្សំ ភិក្ខូនំ   សុគតំ បយិរុបាសតិ
ទេសេន្តំ វិរជំ ធម្មំ   និព្វានំ អកុតោភយំ ។
សុណន្តិ ធម្មំ វិមលំ   សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ
សោភតិ វត សម្ពុទ្ធោ   ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ ។
នាគនាមោសិ ភគវា   ឥសីនំ ឥសិសត្តមោ
មហាមេឃោវ ហុត្វាន   សាវកេ អភិវស្សសិ ។
ទិវាវិហារា និក្ខម្ម   សត្ថុទស្សនកម្យតា
សាវកោ តេ មហាវីរ   បាទេ វន្ទតិ វង្គីសោ ។

ឧម្មគ្គបថំ មារស្ស
អភិភុយ្យ ចរតិ បភិជ្ជ ខីលានិ
តំ បស្សថ ពន្ធបមុញ្ចករំ
អសិតំ ភាគសោ បវិភជ្ជ ។
ឱឃស្ស ហិ និត្ថរណត្ថំ
អនេកវិហិតំ មគ្គំ អក្ខាសិ
តស្មិញ្ច អមតេ អក្ខាតេ
ធម្មទសា ឋិតា អសំហីរា ។

ពួកភិក្ខុច្រើនជាងពាន់ អង្គុយជិតព្រះសុគត ដែលកំពុងសំដែងធម៌ជាគ្រឿងប្រាសចាកធូលី គឺព្រះនិព្វាន ឥតមានភ័យអំពីណា ។ ពួកសាវ័កស្ដាប់ធម៌ដ៏ទូលាយ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ។ ឱហ្ន៎ ព្រះសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុចោមរោមហើយ ល្អណាស់តើ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះនាមថានាគ ជាឥសីគំរប់ ៧[1] នៃឥសីទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអ្នកបង្អុរនូវធម៌ស្រោចពួកសាវ័ក មានសភាពដូចជាមហាមេឃបង្អុរនូវភ្លៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំឈ្មោះវង្គីសៈជាសាវ័ក ចេញពីទីនៅក្នុងវេលាថ្ងៃ ព្រោះមានសេចក្ដីប្រាថ្នាចង់គាល់ព្រះសាស្ដា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះអង្គ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្របសង្កត់ផ្លូវខុសគឺកិលេសមារ បានប្រព្រឹត្តទំលាយបង្គោលគឺកិលេស អ្នកទាំងឡាយចូរមើលព្រះពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គធ្វើឲ្យរួចចាកចំណង មិនអាស្រ័យតណ្ហា ទ្រង់ចែករំលែកធម៌ តាមចំណែក ។ ព្រោះថា ព្រះអង្គបានត្រាស់ផ្លូវច្រើនប្រការ ដើម្បីជាគ្រឿងរលាស់ឱឃៈចោល កាលទ្រង់សំដែងច្បាប់អមតមហានិព្វាននោះហើយ ពួកជនក៏បានឃើញច្បាស់នូវធម៌ តម្កល់នៅនឹង មិនមានអ្នកណាដឹកនាំទៅបាន ។

១ រាប់តាំងពី ព្រះវិបស្សីសម្មាសម្ពុទ្ធជាដើម ។

បជ្ជោតកាលេ អតិវិជ្ឈ
សព្វមិតីតំ អតិក្កមបទំ[១]
ញត្វា ច សច្ចិកត្វា ច
អគ្គំ សោ ទេសយិ ទេសនំ ។
យំ សុទេសិតេ ធម្មេ
កោ បមាទោ វិជានតំ ធម្មំ
តស្មា ហិ តស្ស ភគវតោ សាសនេ
អប្បមត្តោ សទា នមស្សមនុសិក្ខេ ។

ពុទ្ធានុពុទ្ធោ យោ ថេរោ កោណ្ឌញ្ញោ តិព្វនិក្កមោ
លាភី សុខវិហារានំ វិវេកានំ អភិណ្ហសោ ។
យំ សាវកេន បត្តព្វំ សត្ថុសាសនការិនា
សព្វស្ស តំ អនុប្បត្តំ អប្បមត្តស្ស សិក្ខតោ ។
មហានុភាវោ តេវិជ្ជោ ចេតោបរិយកោវិទោ
កោណ្ឌញ្ញោ ពុទ្ធទាយាទោ បាទេ វន្ទតិ សត្ថុនោ ។
នគស្ស បស្សេ អាសីនំ មុនិំ ទុក្ខស្ស បារគុំ
សាវកា បយិរុបាសន្តិ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនោ ។

១. ម. អតិក្កមបទា ។ ឱ. អតិក្កមបទំ ។

ព្រះពុទ្ធនោះអ្នកធ្វើនូវពន្លឺប្រទីបធំ កៅញ្ញាណកិច្ចរបស់សត្វទាំងអស់បានត្រាស់ដឹងផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ផង ទ្រង់យាងកន្លងផុតទាយបាន ហើយសំដែងធម៌ប្រោសដល់ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ អ្នកមានសត្វត្រាស់ដឹងធម៌មុនគេបង្អស់ ។ កាលបើធម៌ដែលព្រះតថាគត សំដែងល្អហើយនេះហើយ សេចក្តីប្រមាទដូចម្តេចនឹងមានដល់ពួកជនដែលជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវធម៌បាន ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីជាអ្នកប្រមាទ ក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះឡើយ គប្បីនមស្ការសិក្សាតាម សព្វៗកាល ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ ជាអ្នកត្រាស់ដឹងតាមព្រះពុទ្ធ មានសេចក្តីព្យាយាមមាំមួន ជាអ្នកបាននូវវិវេក ជាគ្រឿងនៅជាសុខរឿយ ៗ កិច្ចណាដែលសាវ័ក អ្នកធ្វើតាមសាសនានៃព្រះសាស្តា គប្បីសម្រេច កិច្ចនោះ ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ អ្នកមិនប្រហែសធ្វេសសិក្សា បានសម្រេចទាំងអស់ហើយ ។ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ មានអានុភាពច្រើន បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ឆ្លាតក្នុងចេតោបរិយញ្ញាណ ជាពុទ្ធទាយាទ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា ។

ពួកសាវ័ក បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ជាអ្នកលះបង់នូវមច្ចុរាជ ចាំគាល់អង្គុយជិតព្រះមុនី ព្រះអង្គជាអ្នកដល់ នូវត្រើយនៃទុក្ខ ទ្រង់គង់នៅ (ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ) ខាងភ្នំឥសិគិលិ ។

ចេតសា អនុបរិយេតិ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ
ចិត្តំ នេសំ សមន្នេសំ វិប្បមុត្តំ និរូបធិំ ។
ឯវំ សព្វង្គសម្បន្នំ មុនឹ ទុក្ខស្ស បារគុំ
អនេកាការសម្បន្នំ បយិរុបាសន្តិ គោតមំ ។

ចន្ទោ យថា វិគតវលាហកេ នភេ
វិរោចតិ វីតមលោវ ភាណុមា
ឯវំបិ អង្គីរស ត្វំ មហាមុនិ
អតិរោចសិ យសសា សព្វលោកំ ។

កាវេយ្យមត្តា វិចរិម្ហ បុព្វេ គាមា គាមំ បុរា បុរំ
អថទ្ទសាម សម្ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ មុនិ ទុក្ខស្ស បារគូ
ធម្មំ សុត្វា បសីទិម្ហ សទ្ធា[1] នោ ឧទបជ្ជថ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា ខន្ធេ អាយតនានិ ច
ធាតុយោ ច វិទិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ ។

---
[1] ម. សទ្ធោ ។

ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ មានឫទ្ធិច្រើន យកចិត្តកំណត់ស្ទង់ស្វែងរកចិត្តដែលផុតចាកកិលេស ជាចិត្តមិនមានឧបធិ របស់ព្រះខីណា‑សាវកទាំងឡាយនុ៎ះ ។ បពិត្រព្រះគោតម ពួកសាវក តែងអង្គុយជិតព្រះអង្គ ជាព្រះមុនី បរិបូណ៌ដោយអវយវៈគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយអាការច្រើនប្រការ យ៉ាងនេះ ។

ព្រះចន្ទ រុងរឿង ក្នុងអាកាស ដែលប្រាសចាកពពក
ព្រះអាទិត្យ ប្រាសចាកមន្ទិល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រ
ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមអង្គីរសៈ ព្រះអង្គរុងរឿង ផ្សាយទៅ
កាន់លោកទាំងមូល ដោយយសបរិវារ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

កាលពីដើម យើងខ្ញុំពួកកវីកប់គាន បានដើរចេញពីស្រុកមួយទៅស្រុកមួយ ពីបុរីមួយ ទៅបុរីមួយ វេលានោះ យើងខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបានដល់ នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ព្រះមុនីនោះ ព្រះអង្គជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ បានសំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំ យើងខ្ញុំលុះបានស្តាប់ធម៌ហើយ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានសទ្ធាកើតឡើង ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមុនីនោះហើយក៏បានដឹងច្បាស់ នូវខន្ធ អាយតនៈ និងធាតុទាំងឡាយ ហើយចេញចាកផ្ទះ បួសក្នុងសំណាក់ នៃបុគ្គលមិនមានផ្ទះ ។

ពហូនំ វត អត្ថាយ ឧប្បជ្ជន្តិ តថាគតា
ឥត្ថីនំ បុរិសានញ្ច យេ តេ សាសនការកា ។
តេសំ ខោ វត អត្ថាយ ពោធិមជ្ឈគមា មុនិ
ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនញ្ច យេ និយាមគតទ្ទសា ។
សុទេសិតា ចក្ខុមតា ពុទ្ធេនាទិច្ចពន្ធុនា
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អនុកម្បាយ បាណិនំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
ឯវមេតេ តថា វុត្តា ទិដ្ឋា មេ តេ យថា តថា
សទត្ថោ មេ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
សុវិភត្តេសុ ធម្មេសុ យំ សេដ្ឋំ តទុបាគមិំ ។
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តោ សោតធាតុ វិសោធិតា
តេវិជ្ជោ ឥទ្ធិបត្តោម្ហិ ចេតោបរិយកោវិទោ ។

ឱហ្ន៎ ព្រះតថាគតទាំងឡាយកើតឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ស្រីនឹងប្រុសដ៏ច្រើន ដែលជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។ ពួកភិក្ខុនឹងពួកភិក្ខុនីណា បានឃើញ នូវកំណត់ ដែលគេកត់ទុកហើយ ព្រះមុនី បានត្រាស់ដឹងពោធិញ្ញាណ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ពួកភិក្ខុនឹងពួកភិក្ខុនីទាំងនោះឯង ។ អរិយសច្ចទាំង ៤ ប្រការ គឺទុក្ខ ១ ការកើតនៃទុក្ខ ១ ការកន្លងផុតនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ១ ព្រះពុទ្ធជាវង្សនៃព្រះអាទិត្យ មានចក្ខុដ៏ប្រាកដ ទ្រង់បានសំដែងទុកល្អហើយ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វទាំងឡាយ ។ ធម៌គឺអរិយសច្ចទាំងឡាយនេះ ជាធម៌ពិត ព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងនេះ អរិយសច្ចទាំងនោះ ខ្ញុំបានឃើញតាមពិត ប្រយោជន៍ខ្លួន ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ទាំងពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ កិច្ចណាដ៏ប្រសើរក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងចែកញែកហើយដោយប្រពៃ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចកិច្ចនោះហើយ ។ ខ្ញុំបានសម្រេចអភិញ្ញាបារមី បានជំរះសោតធាតុ បានវិជ្ជា ៣ បានសម្រេចឫទ្ធិ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងចេតោបរិយញ្ញាណ ។

បុច្ឆាមិ សត្ថារមនោមបញ្ញំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ យោ វិចិកិច្ឆានំ ឆេត្តា
អគ្គាឡវេ កាលមកាសិ ភិក្ខុ
ញាតោ យសស្សី អភិនិព្វុតត្តោ ។
និគ្រោធកប្បោ ឥតិ តស្ស នាមំ
តយា កតំ ភគវា ព្រាហ្មណស្ស
សោ តំ នមស្សំ អចរិ មុត្យបេក្ខោ
អារទ្ធវីរិយោ ទឡ្ហធម្មទស្សី ។
តំ សាវកំ សក្ក មយម្បិ សព្វេ
អញ្ញាតុមិច្ឆាម សមន្តចក្ខុ
សមវុដ្ឋិតា(១) នោ សវនាយ សោតា
តុវំ នុ សត្ថា ត្វមនុត្តរោសិ ។
ឆិន្ទ នោ វិចិកិច្ឆំ ព្រូហិ មេតំ
បរិនិព្វុតំ វេទយ ភូរិបញ្ញ
មជ្ឈេវ នោ ភាស សមន្តចក្ខុ
សក្កោវ ទេវាន សហស្សនេត្តោ ។

១ ម. សមវដ្ឋិតា ។

ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសួរព្រះសាស្តា ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ ភិក្ខុណា បានផ្តាច់បង់វិចិកិច្ឆាក្នុងអត្តភាពនេះ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ សម្បូរដោយយស មានចិត្តរលត់ទៅហើយ បានធ្វើមរណកាល ក្នុងអាឡវចេតិយ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ នាមនៃភិក្ខុ ជាព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះអង្គឲ្យឈ្មោះថា និគ្រោធកប្បៈ លោកនោះមានព្យាយាមតឹងតែង ជាអ្នកយល់ឃើញធម៌មុតមាំ ប្រាថ្នានូវព្រះនិព្វាន បានប្រព្រឹត្តនមស្ការព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាសក្កៈ មានចក្ខុជុំវិញ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ប្រាថ្នាដឹងនូវសាវកនោះ យើងខ្ញុំប្រុងសោតៈដើម្បីស្តាប់ ព្រះអង្គជាសាស្តារបស់យើងខ្ញុំ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់កាត់សេចក្តីសង្ស័យរបស់យើងខ្ញុំ សូមព្រះអង្គប្រាប់នូវសាវកនោះ បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញាដូចផែនដី មានចក្ខុជុំវិញ ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវព្រាហ្មណ៍ដែលបរិនិព្វានហើយ សូមសំដែងក្នុងកណ្តាលនៃពួកយើងខ្ញុំ ដូចជាសក្កទេវរាជ មានព្រះនេត្រមួយពាន់ (សំដែងក្នុងកណ្តាល) នៃទេវតាទាំងឡាយ ។

យេ កេចិ គន្ថា ឥធ មោហមគ្គា
អញ្ញាណបក្ខា វិចិកិច្ឆដ្ឋានា
តថាគតំ បត្វា ន តេ ភវន្តិ
ចក្ខុំ ហិ ឯតំ បរមំ នរានំ ។
នោ ចេ ហិ ជាតុ បុរិសោ កិលេសេ
វាតោ យថា អព្ភឃនំ វិហានេ
តមោវស្ស និវុតោ សព្វលោកោ
ជោតិមន្តោបិ ន បភាសេយ្យុំ ។
ធីរា ច បជ្ជោតករា ភវន្តិ
តន្តំ អហំ វីរ តថេវ មញ្ញេ
វិបស្សិនំ ជានមុបាគមម្ហ
បរិសាសុ នោ អាវិករោហិ កប្បំ ។
ខិប្បំ គិរំ ឯរយ វគ្គុ វគ្គុំ
ហំសោវ បគ្គយ្ហ សណិកំ និកូជំ
ពិន្ទុស្សរេន សុវិកប្បិតេន
សព្វេវ តេ ឧជ្ជុគតា សុណោម ។

គន្ថៈទាំងឡាយ (មានអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈជាដើម) ណាមួយ ជាផ្លូវទាំងឡាយនៃមោហៈ ជាបក្ខពួកនៃការមិនដឹង ជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងលោកនេះ គន្ថៈទាំងនោះ មកប៉ះនឹងព្រះតថាគតហើយ រមែងមិនកើតឡើយ ព្រោះបញ្ញាចក្ខុរបស់ព្រះអង្គនុ៎ះ ឧត្តមជាងជនទាំងឡាយ ។ ប្រសិនបើបុរស (ព្រះមានព្រះភាគ) មិនកំចាត់បង់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដូចជាខ្យល់កំចាត់នូវផ្ទាំងនៃពពកទេ លោកទាំងមូលដែលងងឹតគ្របបាំងហើយ ស្មើនឹងងងឹតដោយពិត សូម្បីអ្នកមានពន្លឺគឺបញ្ញាក៏មិនគប្បីភ្លឺបាន ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាអ្នកធ្វើពន្លឺ ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ព្រះអង្គនោះថាជាអ្នកប្រាជ្ញយ៉ាងនោះដែរ យើងខ្ញុំដឹង (នូវធម៌ទាំងអស់) របស់ជនអ្នកឃើញច្បាស់ទាំងឡាយ ទើបបានចូលមកជិត សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវនិគ្រោធកប្បត្ថេរ (ជាឧបជ្ឈាយ៍) ឲ្យច្បាស់លាស់ ដល់យើងខ្ញុំ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះសូរសៀងពីរោះ សូមព្រះអង្គបញ្ចេញឆាប់ៗ នូវព្រះពុទ្ធដីកាដ៏ពីរោះ ដោយព្រះសូរសៀងមូល ដែលបច្ច័យតាក់តែងល្អហើយ ដូចហង្សផ្ទកកហើយស្រែកតិចៗ ពួកយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នានោះ មានចិត្តត្រង់ ប្រុងស្តាប់ ។

បហីនជាតិមរណំ អសេសំ
និគ្គយ្ហ ធោនំ វទេសុ ព្រូមិ[១] ។
ន កាមការោ ហិ បុថុជ្ជនានំ
សង្ខេយ្យការោ ច តថាគតានំ ។
សម្បន្នវេយ្យាករណំ តវេទំ
សមុជ្ជុបញ្ញស្ស សមុគ្គហីតំ
អយមញ្ជលិ បច្ឆិមោ សុប្បណាមិតោ
មា មោហយី ជានមនោមបញ្ញ ។
បរោវរំ អរិយធម្មំ វិទិត្វា
មា មោហយី ជានមនោមវីរិយ
វារិំ យថា ឃម្មនិ ឃម្មតត្តោ
វាចាភិកង្ខាមិ សុតំ បវស្ស ។
យទត្ថិកំ[២] ព្រហ្មចរិយំ អចរី
កប្បាយនោ កច្ចិស្ស តំ អមោឃំ
និព្វាយិ សោ អាទុ សឧបាទិសេសោ
យថា វិមុត្តោ អហុ តំ សុណោម ។

---

១ ម. បដិបុច្ឆាមិ ។ ២ ម. យទត្ថិយំ ។

តថាគតបានផ្ចាញ់ផ្ចាល់នូវជាតិ និងមរណៈឲ្យសាបសូន្យមិនឲ្យមានសេសសល់ និងសង្កិននូវធម៌ ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវបាប ថែមទៀត បុថុជ្ជនទាំងឡាយ មិនមានការធ្វើបានតាមប្រាថ្នាទេ ព្រះតថាគតទាំងឡាយមានការធ្វើបានតាមបញ្ញា ។

វេយ្យាករណ៍ ដ៏បរិបូណ៌នេះ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាត្រង់ល្អ ផ្គងផ្គង់ហើយដោយប្រពៃ ការធ្វើអញ្ជលីជាទីបំផុតនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រណម្យហើយ ដោយល្អ បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាដ៏ទូលាយ កាលបើព្រះអង្គជ្រាប សូមកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលមានព្យាយាមខ្ពស់ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវអរិយធម៌ គឺសច្ចៈទាំង ៤ ដ៏ល្អ (ដោយអំណាចលោកិយធម៌) កាលបើទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ហើយ សូមកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាចង់ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា ដូចជាបុរសមានខ្លួនក្តៅអន្ទះអន្ទែងក្នុងកាលក្តៅ ប្រាថ្នាចង់បានទឹក សូមព្រះអង្គបង្អុរនូវសុតៈគឺធម្មទេសនា ។ និគ្រោធកប្បត្ថេរ បានប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយប្រកបដោយប្រយោជន៍ណា ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយរបស់លោកនោះមិនសាបសូន្យទេឬ និគ្រោធកប្បត្ថេរនោះនិព្វានហើយ ដូចអសេក្ខវិមុត្តិ ឬសឧបាទិសេសៈទេ យើងខ្ញុំចង់ស្តាប់រឿងនោះ ។

អច្ឆេច្ឆិ តណ្ហំ ឥធ នាមរូបេ (ឥតិ ភគវា)
កណ្ហស្ស សោតំ ទីឃរត្តានុសយិតំ
អតារិ ជាតិមរណំ អសេសំ
ឥច្ចព្រវី ភគវា បញ្ចសេដ្ឋោ ។
ឯស សុត្វា បសីទាមិ វចោ តេ ឥសិសត្តម
អមោឃំ កិរ មេ បុដ្ឋំ ន មំ វញ្ចេសិ ព្រាហ្មណោ ។
យថាវាទី តថាការី អហុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ
អច្ឆិទា[1] មច្ចុនោ ជាលំ តតំ មាយាវិនោ ទឡ្ហំ ។
អទ្ទស ភគវា អាទឹ ឧបាទានស្ស កប្បិយោ
អច្ចគា វត កប្បាយនោ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ ។
តំ ទេវទេវំ វន្ទាមិ បុត្តំ តេ ទ្វិបទុត្តម
អនុជាតំ មហាវីរំ នាគំ នាគស្ស ឱរសន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វង្គីសោ ថេរោ គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហានិបាតោ និដ្ឋិតោ

[1] ម. អច្ឆិទ្ទ ។ ខ. អច្ឆិន្ទិ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) និគ្រោធកប្បភិក្ខុ បានផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងនាមរូបនេះអស់ហើយ បានផ្តាច់បង់នូវខ្សែនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ជាទីដេកនៅរឿយៗ ក្នុងសន្តាន អស់ត្រីកាលដ៏វែង ទាំងបានឆ្លងផុតជាតិនិងមរណៈ ឥតមានសេសសល់ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រសើរដោយឥន្ទ្រិយ ៥ (មានសទ្ធិន្ទ្រិយជាដើម) បានត្រាស់ហើយយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាឥសីគំរប់៧ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះបានឮព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គហើយក៏ជ្រះថ្លា ឯកិច្ចការដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរហើយ មិនសោះសូន្យទេ ព្រះទីណាសព្រាហ្មណ៍ មិនបញ្ឆោតខ្ញុំព្រះអង្គ ។ សាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធពោលយ៉ាងណា ធ្វើយ៉ាងនោះ បានផ្តាច់នូវសំណាញ់ដ៏មាំដែលមច្ចុអ្នកមានមាយាផ្សាយទៅហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានទតឃើញច្បាស់ នូវការដើមនៃឧបាទាន កប្បាយនត្ថេរបានកន្លងនូវលំនៅនៃមច្ចុរាជ ដែលគេឆ្លងបានដោយក្រ ។ បពិត្រព្រះអង្គឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមក្រាបថ្វាយបង្គំនិគ្រោធកប្បត្ថេរនោះ ជាបុត្ររបស់ព្រះអង្គ ដែលទុកដូចជាទេវតាឧត្តមជាងទេវតា ជាអនុជាតបុត្រ មានព្យាយាមធំ ជាបុគ្គលមិនធ្វើបាប ជាឱរសនៃព្រះពុទ្ធនាគ ។ ព្រះវង្គីសត្ថេរមានអាយុ បានសំដែងគាថាទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហានិបាត ។

ថេរគាថាយ មហានិបាតោ

សត្តតិម្ហិ ឆដ្ឋាតម្ហិ វត្តិសោ បដិការណ
ឃាតោ រំ ថេរោ ឧត្តញ្ញោ តាជាយោ បកាសត្តិ ។
សហស្សំ ហោន្តិ តាតាជា តីណិ សដ្ឋិសតានិ ច
ថេរា ច ទ្វេ សតា សដ្ឋី ចត្តារោ ច បកាសិតា
សីហនាទំ នទិត្វាន ពុទ្ធបុត្តា អនាសវា
ខេមន្តំ បាបុណិត្វាន អគ្គិក្ខន្ធាវ និព្វុតាតិ ។

ថេរគាថា និដ្ឋិតា ។

ថេរគាថា មហានិបាត

គ្រឹស្សក្កកិច្ចាកព្រះវង្ស៍សក្ខ៍ អ្នកមានបដិភាណ តែងអន្តិងវ អតមានព្រះថេរៈឯទៀតឡើយ (បានសំដែង) នូវគាថាទាំង ឡាយ ៣០ ។ គាថាទាំងនោះមាន ១.៣៦០ ព្រះថេរៈទាំងអស់ ២៦៤អង្គ ជាបុត្ររបស់ព្រះពុទ្ធ មិនមានអាសវៈ បានបន្លឺ សីហនាទសំដែងហើយ បានដល់នូវទីបំផុតដ៏ក្សេមក្សាន្ត និព្វាន ហើយ ដូចជាគំនរភ្លើងរលត់ហើយ ។

ចប់ ថេរគាថា

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ថេរីគាថា

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ថេរីគាថាយ ឯកនិបាតោ

(២៦៦) សុខំ សុបាហិ ថេរិកេ កត្វា ចោឡេន បារុតា
ឧបសន្តោ ហិ តេ រាគោ សុក្ខឌាកំវ កុម្ភិយំ ។
ឥត្ថំ សុទំ អញ្ញតរា ថេរី អបញ្ញាតា ភិក្ខុនី គាថំ
អភាសិត្ថាតិ ។

(២៦៧) មុត្តេ មុច្ចស្សុ[១] យោគេហិ ចន្ទោ រាហុគ្គហា ឥវ
វិប្បមុត្តេន ចិត្តេន អនណា ភុញ្ជ បិណ្ឌកំ ។
ឥត្ថំ សុទំ ភគវា មុត្តំ សិក្ខមានំ ឥមាយ គាថាយ
អភិណ្ហំ ឱវទតីតិ ។

១ ម. ម. មុញ្ចស្សុ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ថេរីគាថា

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ថេរីគាថា ឯកនិបាត

(២៦៦) ម្នាលថេរី នាងចូរដេកលក់ស្រួល នាងចូរធ្វើ (ចីវរ) ដោយ
សំពត់ (បង្សុកូល) ហើយស្លៀកដណ្តប់ចុះ ព្រោះរាគៈរបស់នាង
ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដូចជាបន្លែស្ងួតក្នុងឆ្នាំង ។
ឮថា ភិក្ខុនីមួយរូបជាថេរី មិនប្រាកដ (ដោយនាមនិងគោត្រជាដើម)
បានពោលគាថា មានប្រការៈដូច្នេះ ។

(២៦៧) ម្នាលនាងមុត្តា នាងចូររួចចាកយោគៈទាំងឡាយ ដូចជាព្រះចន្ទ្រ
ដែលរាហូចាប់ (ហើយរួចផុតទៅ) នាងមានចិត្តរួចស្រឡះ មិនមាន
បំណុលទេ ចូរបរិភោគដុំបាយចុះ ។
ឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានរឿយៗ នូវសិក្ខមានា ឈ្មោះមុត្តា
ដោយគាថា មានប្រការៈដូច្នេះ ។

(២៦៨) បុណ្ណេ បូរស្សុ ធម្មេហិ ចន្ទោ បណ្ណរសេរិវ
បរិបុណ្ណាយ បញ្ញាយ តមោក្ខន្ធំ បទាលយ ។

បុណ្ណា ។

(២៦៩) តិស្សេ សិក្ខស្សុ សិក្ខាយ មា តំ យោគា ឧបច្ចគុំ
សព្វយោគវិសំយុត្តា ចរ លោកេ អនាសវា ។

តិស្សា ។

(២៧០) តិស្សេ យុញ្ជស្សុ ធម្មេហិ ខណោ តំ មា ឧបច្ចគា
ខណាតីតា ហិ សោចន្តិ និរយម្ហិ សមប្បិតា ។

អញ្ញតរា តិស្សា ។

(២៧១) ធីរេ និរោធំ ផុសេហិ សញ្ញាវូបសមំ សុខំ
អារាធយេហិ និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ធីរា ។

(២៧២) ធីរា ធីរេហិ ធម្មេហិ ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
ធារេហិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

អញ្ញតរា ធីរា ។

(២៦៨) ម្នាលនាងបុណ្ណា នាងចូរពេញដោយពោធិបក្ខិយធម៌ទាំងឡាយ ដូចជាព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត នាងចូរទំលាយនូវគំនរងងឹតគឺមោហៈ ដោយបញ្ញាដ៏បរិបូណ៌ ។

បុណ្ណាថេរី ។

(២៦៩) ម្នាលនាងតិស្សា ចូរនាងសិក្សាតាមសិក្ខា កុំឲ្យយោគៈទាំងឡាយគ្របសង្កត់នាងបាន នាងចូរជាស្រីប្រាសចាកយោគៈទាំងអស់ មិនមានអាសវៈ ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងលោក ។

តិស្សាថេរី ។

(២៧០) ម្នាលនាងតិស្សា ចូរនាងប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ ខណៈកុំកន្លងនាងឡើយ ព្រោះពួកជនដែលខណៈកន្លងហើយ រមែងសោកស្តាយពេញប្រៀបក្នុងនរក ។

តិស្សាថេរីមួយរូប ។

(២៧១) ម្នាលនាងធីរា នាងចូរពាល់ត្រូវនូវនិរោធជាសុខ ជាទីរម្ងាប់នូវសញ្ញា នាងចូរត្រេកអរនឹងព្រះនិព្វាន ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ ប្រសើរបំផុត ។

ធីរាថេរី ។

(២៧២) ធីរាភិក្ខុនី មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ដោយធម៌ទាំងឡាយ ជាប្រាជ្ញនៃអ្នកប្រាជ្ញ នាងចូរឈ្នះមារ ព្រមទាំងពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ។

ធីរាថេរីមួយរូប ។

(២៧៣) សទ្ធាយ បព្ពជិត្វាន មិត្តេ មិត្តរតា ភវ

ភាវេហិ កុសលេ ធម្មេ យោគក្ខេមស្ស បត្តិយា ។

មិត្តា ។

(២៧៤) សទ្ធាយ បព្ពជិត្វាន ភទ្រេ ភទ្ររតា ភវ

ភាវេហិ កុសលេ ធម្មេ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។

ភទ្រា ។

(២៧៥) ឧបសមេ តរ ឱឃំ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ

ធារេហិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

ឧបសមា ។

(២៧៦) សុមុត្តា សាធុ មុត្តាម្ហិ តីហិ ខុជ្ជេហិ មុត្តិយា

ឧទុក្ខលេន មុសលេន បតិនា ខុជ្ជកេន ច

មុត្តាម្ហិ ជាតិមរណា ភវនេត្តិ សមូហតា ។

មុត្តា ។

(២៧៣) ម្នាលនាងមិត្តា នាងបួសដោយសទ្ធាហើយ ចូរជាអ្នកត្រេកអរក្នុងកល្យាណមិត្រ ចូរចំរើននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ។

មិត្តាថេរី ។

(២៧៤) ម្នាលនាងភទ្រា នាងបួសដោយសទ្ធាហើយ ចូរជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ដ៏ចំរើន (មានសីលជាដើម) នាងចូរចំរើននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ (ដើម្បីដល់) នូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរបំផុត ។

ភទ្រាថេរី ។

(២៧៥) ម្នាលនាងឧបសមា នាងចូរឆ្លងនូវឱឃៈ ជាទីនៅនៃមច្ចុ ដែលឆ្លងបានដោយកម្រក្រៃពេក ចូរនាងផ្ចាញ់នូវមារព្រមទាំងវាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ ជាទីបំផុត ។

ឧបសមាថេរី ។

(២៧៦) ខ្ញុំជាអ្នករួចហើយល្អ រួចដោយប្រពៃ ព្រោះការរួចចាកវត្ថុកោង បីយ៉ាង គឺត្បាល់[១] ១ អង្រែ[២] ១ ប្តីកោង[៣] ១ ខ្ញុំជាអ្នករួចចាកជាតិនិងមរណៈហើយ តណ្ហាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំដកចេញហើយ ។

មុត្តាថេរី ។

---

១ ស្ត្រីកាលស្លាក ផាត់ត្រូវលត្រាប់ស្រូវក្នុងត្បាល់ ត្រូវឱនខ្នងក្រោកឡើងជានិច្ច ។
២ លើកអង្រែបុកស្រូវ ក៏ត្រូវឱនខ្នងដូចគ្នា ។ ៣ ចំណែកស្វាមីជាមនុស្សកោងដែរ ។

(២៧៧) ឆន្ទជាតា អវសាយី[១] មនសា ច ផុដ្ឋា[២] សិយា
កាមេសុ អប្បដិពទ្ធចិត្តា ឧទ្ធំសោតាតិ វុច្ចតិ ។

ធម្មទិន្នា ។

(២៧៨) ករោថ ពុទ្ធសាសនំ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តេ និសីទថ ។

វិសាខា ។

(២៧៩) ធាតុយោ ទុក្ខតោ ទិស្វា មា ជាតិំ[៣] បុនរាគមិ
ភវេ ឆន្ទំ វិរាជេត្វា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

សុមនា ។

(២៨០) កាយេន សំវុតា អាសិំ វាចាយ ឧទ ចេតសា
សមូលំ តណ្ហំ អព្ពុយ្ហ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

ឧត្តរា ។

---

* ១. ឱសាយេ ។ ម. អវសាយី ។ ២ ម. ផុដា ។ ៣ ម. ជាតឹ ។

(២៧៧) នាងថេរីណា មានចំណង់កើតហើយ (ដើម្បីផលដ៏ប្រសើរ) ញ៉ាំងសមណកិច្ចឲ្យសម្រេចហើយ គប្បីជាអ្នកពាល់ត្រូវ (នូវព្រះនិព្វាន) ដោយមគ្គចិត្ត (បីខាងក្រោម) មានចិត្តមិនជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ (នាងថេរីនោះ) បណ្ឌិតតែងហៅថាឧទ្ធំសោតា (អ្នកមានខ្សែគឺមគ្គ ដ៏នាំឲ្យកើតក្នុងស្ថានខាងលើ) ។

ធម្មទិន្នាថេរី ។

(២៧៨) អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើតាមព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលគេធ្វើហើយ មិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ចូរលាងជើងទាំងឡាយ ឲ្យឆាប់ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

វិសាខាថេរី ។

(២៧៩) នាងឃើញធាតុទាំងឡាយ ថាជាទុក្ខ កុំមកកាន់កំណើតថ្មីទៀតឡើយ នាងសោយបំណងក្នុងភពចេញ ទើបស្ងប់រម្ងាប់បាន ។

សុមនាថេរី ។

(២៨០) ខ្ញុំជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស (គឺព្រមទាំងអវិជ្ជា) ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ សម្រេចអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។

ឧត្តរាថេរី ។

(២៨១) សុខំ ត្វំ វុឌ្ឍិកេ សេហិ កត្វា ចោឡេន បារុតា
ឧបសន្តោ ហិ តេ រាគោ សីតិភូតាសិ និព្វុតា ។

សុមនា វុឌ្ឍបព្វជិតា ។ (១)

(២៨២) បិណ្ឌបាតំ ចរិត្វាន ទណ្ឌមោលុព្ភ ទុព្វលា
វេធមានេហិ គត្តេហិ តត្ថេវ និបតឹ ឆមា
ទិស្វា អាទីនវំ កាយេ អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។

ធម្មា ។

(២៨៣) ហិត្វា ឃរេ បព្វជិត្វា ហិត្វា បុត្តំ បសុំ បិយំ
ហិត្វា រាគញ្ច ទោសញ្ច អវិជ្ជញ្ច វិរាជិយ
សមូលំ តណ្ហំ អព្វុយ្ហ ឧបសន្តម្ហិ និព្វុតា ។

សង្ឃា ។

ឯកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. វុឌ្ឍមោលក្ខិ ។

(២៨១) ម្នាលនាងចំរើនដោយសីលាទិគុណ នាងចូរដេកស្រួល នាងចូរធ្វើ (ចីវរ) ដោយសំពត់ (បង្សុកូល) ស្លៀកដណ្តប់ ព្រោះថារាគៈរបស់នាងស្ងប់រម្ងាប់ហើយ នាងនឹងជាស្ត្រីមានចិត្តត្រជាក់រលត់កិលេស ។

សុមនាថេរីបួសឯចាស់ ។

(២៨២) ខ្ញុំមានកំឡាំងថយ កាន់ឈើច្រត់ ដើរទៅបិណ្ឌបាត មានខ្លួនញ័រញ៉ោង ដួលលើផែនដីត្រង់ទីនោះឯង លំដាប់នោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏រួចស្រឡះ (ចាកកិលេស) ព្រោះឃើញទោសក្នុងកាយ ។

ធម្មាថេរី ។

(២៨៣) ខ្ញុំបានលះបង់ផ្ទះ លះកូនជាទីស្រឡាញ់ នឹងសត្វចិញ្ចឹម ហើយមកបួស បានលះរាគៈនឹងទោសៈ រំលាយអវិជ្ជាគឺមោហៈ បានដកតណ្ហា ព្រមទាំងឫស ជាស្រីស្ងប់រម្ងាប់ ហើយបានសម្រេចអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។

សង្ឃាថេរី ។

ចប់ ឯកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ទុកនិបាតោ

(២៨៦) អាតុរំ អសុចិំ បូតឹ បស្ស នន្ទេ សមុស្សយំ
អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេហិ មានានុសយមុជ្ជហ
តតោ មានាភិសមយា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

ឥត្ថំ សុទំ ភគវា នន្ទំ សិក្ខមានំ ឥមាហិ គាថាហិ អភិណ្ហំ ឱវទតិ ។

នន្ទា ។

(២៨៧) យេ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មគ្គា និព្វានបត្តិយា
ភាវិតា តេ មយា សព្វេ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា ។
ទិដ្ឋោ ហិ មេ សោ ភគវា អន្តិមោយំ សមុស្សយោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

ជេន្តា (១) ។

(២៨៨) សុមុត្តិកេ សុមុត្តិកា សាធុ មុត្តិកម្ហិ មុសលស្ស
អហិរិកោ មេ ឆត្តកំ វាបិ ឧក្ខលិកា មេ ទលិទ្ទកា វាតិ ។

---
១ ម. ឆ. ជេន្តី ។

ថេរីគាថា ទុកនិបាត

(២៨៦) ម្នាលនាងនន្ទា នាងចូរមើល (រាងកាយនេះ) មានជម្ងឺជានិច្ច មិនស្អាត ជារបស់ស្អុយ ដែលឆ្អឹង៣០០កំណាត់ផ្គុំឡើងហើយ ចូរនាងអប់រំចិត្តដោយអសុភសញ្ញា ឲ្យជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងនៅមាំល្អ ។ ចូរនាងចំរើននូវអនិមិត្ត ចូរលះបង់នូវមានានុស័យ នាងនឹងបានស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះបានលះនូវមានះនោះ ។

ឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានរឿយ ៗ នូវសិក្ខមានា ឈ្មោះនន្ទា ដោយគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

នន្ទាថេរី ។

(២៨៧) ពោជ្ឈង្គ៧ប្រការណា ជាឧបាយដើម្បីដល់ នូវព្រះនិព្វាន ពោជ្ឈង្គទាំងអស់នោះ ខ្ញុំបានចំរើន តាមលំអាន ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ។ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំបានឃើញហើយ កាយនេះ មានក្នុងទីបំផុត ជាតិសង្សារ (នៃខ្ញុំ) អស់ហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មី មិនមានទៀតឡើយ ។

ជេន្តាថេរី ។

(២៨៨) អញរួចស្រឡះ ផុតស្រឡះ រួចល្អហើយចាកអង្រែ (ប្ដីរបស់អញ) មិនមានសេចក្ដីអៀនខ្មាស (អញមិនគាប់ចិត្ត) ទាំងឆ័ត្រ (ក៏មិនគាប់ចិត្ត) អញដែរ អញ(ផុតស្រឡះ)ចាកឆ្នាំង ចាកភាពជាអ្នកកំសត់ ។

រាគញ្ច អហំ ទោសញ្ច វិច្ឆិន្ទី វិហាមិ
សា រុក្ខមូលមុបគម្ម អហោ សុខន្តិ សុខតោ ឈាយាមិ ។

អញ្ញតរា ថេរីភិក្ខុនី អបញ្ញាតា ។

(២៨៧) យាវ កាសិជនបទោ សុង្កោ មេ តត្តកោ អហុ
តំ កត្វា និគមោ អគ្ឃំ អឌ្ឍេនគ្ឃំ[១] ឋបេសិ មំ ។
អថ និព្វិន្ទហំ រូបេ និព្វិន្ទញ្ច វិរជ្ជហំ
មា បុន ជាតិសំសារំ សន្ធាវេយ្យំ បុនប្បុនំ
តិស្សោ វិជ្ជា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អឌ្ឍកាសី ។

(២៨៨) កិញ្ចាបិ ខោម្ហិ កិសិកា គិលានា ពាឡ្ហទុព្វលា
ទណ្ឌមោលុព្ភ គច្ឆាមិ បព្វតំ អភិរូហិយ ។
សង្ឃាដឹ និក្ខិបិត្វាន បត្តកញ្ច និកុជ្ជិយ
សេលេ ខម្ភេសិ អត្តានំ តមោក្ខន្ធំ បទាលិយ ។

ចិត្តា ។

(២៨៩) កិញ្ចាបិ ខោម្ហិ ទុក្ខិតា ទុព្វលា គតយោព្វនា
ទណ្ឌមោលុព្ភ គច្ឆាមិ បព្វតំ អភិរូហិយ ។

---

១ បាលីនេះថា «អឌ្ឍគ្ឃំ» ប្រែថា មានតំលៃដោយថ្លៃពាក់កណ្ដាល ។ ទើបសមនឹងឈ្មោះថា «អឌ្ឍកាសី» ។

អញបានផ្តាច់ផ្តិលរាគៈនិងទោសៈហើយ អញនោះចូលទៅកាន់គល់ឈើ ហើយចំរើនឈាន ដោយសុខថា ឱសុខណាស់តើ ។

ថេរីភិក្ខុនីមួយរូប មាននាមមិនប្រាកដ ។

(២៨៧) សួយក្នុងជនបទឈ្មោះកាសី មានចំនួនប៉ុន្មាន សួយរបស់ខ្ញុំ ក៏មានចំនួនប៉ុណ្ណោះដែរ អ្នកនិគម បានធ្វើ (ទ្រព្យចំនួន៩០០) នោះឲ្យជាថ្លៃ ហើយក៏ទុកខ្លួនខ្ញុំ (ដោយឈ្មោះថា អឌ្ឍកាសី) ដែលមានថ្លៃដោយថ្លៃ ។ លុះកាលជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំក៏បាននឿយណាយក្នុងរូប កាលបើនឿយណាយ ក៏រសាយចិត្តថា សូមកុំឲ្យខ្ញុំអន្ទោលទៅកាន់ជាតិសង្សាររឿយ ៗ ទៀត វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ សាសនាព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

អឌ្ឍកាសីថេរី ។

(២៨៨) ពិតមែនតែខ្ញុំជាស្រីស្គម មានជម្ងឺ មានកំឡាំងថយខ្លាំង ច្រត់ដំបងឡើងទៅលើភ្នំ ។ ដាក់សង្ឃាដី ផ្កាប់បាត្រ (អង្គុយ) លើភ្នំ គាបទំលាយគំនរងងឹត គឺមោហៈបាន ហើយសង្កត់សង្កិនខ្លួន (ដោយការទំលាយគំនរងងឹត គឺមោហៈនោះឯង) ។

ចិត្តាថេរី ។

(២៨៩) ពិតមែនហើយតែខ្ញុំ ជាអ្នកដល់ទុក្ខ មានកំឡាំងថមថយ មានវ័យកន្លងហើយ ច្រត់ដំបង ឡើងទៅលើភ្នំ ។

និក្ខិបិត្វាន សង្ឃាដឹ   បត្តកញ្ច និកុជ្ជិយ
និសិន្នា ចម្ហិ សេលម្ហិ   អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

មេត្តិកា ។

(២៨០) ចាតុទ្ទសឹ[១] បញ្ចទសឹ   យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិយបក្ខញ្ច   អដ្ឋង្គសុសមាគតំ
ឧបោសថំ ឧបាគច្ឆឹ   ទេវកាយាភិនន្ទិនី ។
សាជ្ជ ឯកេន ភត្តេន   មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
ទេវកាយំ ន បត្ថេហំ   វិនេយ្យ ហទយេ ទរំ ។

មិត្តា ។

(២៨១) ឧទ្ធំ បាទតលា អម្ម   អធោ វេ កេសមត្ថកា
បច្ចវេក្ខស្សុមំ កាយំ   អសុចឹ បូតិគន្ធិកំ ។
ឯវំ វិហរមានាយ   សព្វោ រាគោ សមូហតោ
បរិឡាហោ សមុច្ឆិន្នោ   សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា[២] ។

អភយមាតា ។

(២៨២) អភយេ ភិទុរោ កាយោ   យត្ថ សត្តា បុថុជ្ជនា
និក្ខិបិស្សាមិមំ ទេហំ   សម្បជានា បដិស្សតា[៣] ។

---

១ ម. ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី ។ ២ ម. និព្វុតិ ។ ៣ ឱ. សតិមតី ។ ម. សតិមតា ។

ដាក់ចុះនូវសង្ឃាដី ផ្កាប់នូវបាត្រ អង្គុយលើថ្មឯណោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំរួចស្រឡះហើយ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនាព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។

មេត្តិកាថេរី ។

(២៨០) ខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរនឹងពួកទេវតា (គឺប្រាថ្នាកើតជាទេវតា) បានចូលទៅរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ អស់តិថីទី ១៤ តិថីទី ១៥ និងតិថីទី ៨ នៃបក្សផង និងបាដិហារិកបក្សផង ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនោះមានភត្តតែមួយ កោរសក់ ដណ្តប់សង្ឃាដី មិនប្រាថ្នា នូវពួកទេវតា (ណាមួយ) ទេ ព្រោះបានបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយក្នុងហឫទ័យ (តែប៉ុណ្ណោះ) ។

មិត្តាថេរី ។

(២៨១) បពិត្រមាតា សូមលោកពិចារណាកាយនេះ ជារបស់មិនស្អាត មានក្លិនស្អុយ ខាងលើអំពីបាតជើង ខាងក្រោមអំពីចុងសក់ ។ កាលខ្ញុំប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ បានដកនូវរាគៈទាំងពួងហើយ បានផ្តាច់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ រលត់ទុក្ខហើយ ។

អភយមាតាថេរី ។

(២៨២) ម្នាលនាងអភយា ពួកបុថុជ្ជនជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាយណា កាយ (នោះ) ជារបស់តែងបែកធ្លាយ គ្នាអញជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីតាំងស៊ប់ នឹងដាក់ចុះ នូវកាយនេះចោលចេញ ។

ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ[១] ។

អភយត្ថេរោ ។

(២៩៣) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិភិ ។
តស្សា មេ អដ្ឋមី រត្តិ យតោ តណ្ហា[២] សមូហតា
ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សាមោ ។

ទុកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ម. ឱ. សាសនន្តិ ។ ២ ម. ឱ. តណ្ហា ឧទ្ធុំ ។

អាត្មាអញត្រូវទុក្ខធម៌ ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេចនូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាអញបានធ្វើហើយ ។

អភយត្ថេរ ។

(២៩៣) អាត្មាអញ មិនបានបាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់នៃចិត្ត មិនលុះអំណាចក្នុងការនៃចិត្ត បានចេញទៅខាងក្រៅអំពីលំនៅ ៤ ដង ៥ ដង ។ អាត្មាអញនោះ ត្រូវទុក្ខធម៌ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ បានដកតណ្ហា ហើយក្នុងរាត្រីទី ៨ អាត្មាអញ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេចនូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាអញបានធ្វើហើយ ។

សាមត្ថេរ ។

ចប់ ទុកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ តិកនិបាតោ

(៤៩៤) បណ្ណវីសតិ វស្សានិ យតោ បព្វជិតា អហំ
នាភិជានាមិ ចិត្តស្ស សមំ លទ្ធំ កុទាចនំ ។
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនិ
តតោ សំវេគមាបាទឹ សរិត្វា ជិនសាសនំ ។
ពហូហិ ទុក្ខធម្មេហិ អប្បមាទរតាយ មេ
តណ្ហក្ខយោ អនុប្បត្តោ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
អជ្ជ មេ សត្តមី រត្តិ យតោ តណ្ហា វិសោសិតា ។

អញ្ញតរា សាមា ។

(៤៩៥) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ ចិត្តេ អវសវត្តិនិ ។
សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ[១] យា មេ សទ្ធាយិកា អហុ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ ។
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន យថា មំ អនុសាសិ សា
សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេ និសីទឹ បីតិសុខប្បិតា[២] ។
អដ្ឋមិយា បាទេ បសារេសឹ តមោក្ខន្ធំ បទាលិយ ។

ឧត្តមា ។

១ ម. សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ ។ ២ ម. បីតិសុខសមប្បិតា ។

ថេរីគាថា តិកនិបាត

(៤៩៤) តាំងពីកាលអាត្មាអញបួសមកបាន ២៥ ឆ្នាំហើយ អាត្មាអញមិន ទាន់បានស្គាល់នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្តម្តងណាទេ ។ អាត្មាអញមិនបាន សេចក្តីស្ងប់ចិត្ត មិនលុះអំណាចក្នុងការនៃចិត្ត តែគយគន់អាត្មាអញ រឭកដល់សាសនា នៃព្រះជិនស្រី ក៏បានដល់នូវសេចក្តីសង្វេគ ។ អាត្មាអញ ត្រូវទុក្ខធម៌ជាច្រើនពាល់ត្រូវហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុង សេចក្តីមិនប្រមាទ បានសម្រេចនូវការអស់ទៅនៃតណ្ហា សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាអញ បានធ្វើហើយ ថ្ងៃនេះជារាត្រី ទី ៧ របស់អាត្មាអញ ជារាត្រីដែលតណ្ហារីងស្ងួត ។

សាមាថេរី ដទៃទៀត ។

(៤៩៥) អាត្មាអញ មិនបាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ចិត្ត មិនលុះក្នុងអំណាច ការនៃចិត្ត បានចេញទៅ ខាងក្រៅអំពីលំនៅ ៤ ដង ៥ ដង ។ អាត្មាអញនោះ បានចូលទៅរកភិក្ខុនី ដែលអាត្មាអញជឿ (បដាចារាថេរី) ភិក្ខុនីនោះបានសំដែងធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់ អាត្មាអញ ។ លុះអាត្មាអញ បានស្តាប់ធម៌របស់លោក តាមទំនង ដែលលោកបានប្រៀនប្រដៅ អាត្មាអញក៏ផ្គងដោយបីតិនិងសុខៈ អង្គុយលើបល្ល័ង្កមួយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ លុះថ្ងៃទី ៨ អាត្មាអញបាន ទំលាយគំនរងងឹត គឺមោហៈ ហើយសណ្តូកជើងចេញទៅ ។

ឧត្តមាថេរី ។

(៤៨៦) យេ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មគ្គា និព្វានបត្តិយា
ភាវិតា តេ មយា សព្វេ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា ។
សុញ្ញតស្សានិមិត្តស្ស លាភិនីហំ យទិច្ឆកំ
ឱរសា ធីតា ពុទ្ធស្ស និព្វានាភិរតា សទា ។
សព្វេ កាមា សមុច្ឆិន្នា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

អញ្ញតរា ឧត្តមា ។

(៤៨៧) ទិវាវិហារា និក្ខម្ម គិជ្ឈកូដម្ហិ បព្វតេ
នាគំ ឱគាហមុត្តិណ្ណំ នទីតីរម្ហិ អទ្ទសំ ។
បុរិសោ អង្កុសមាទាយ ទេហិ បាទន្តិ យាចតិ
នាគោ បសារយី បាទំ បុរិសោ នាគមារុហិ ។
ទិស្វា អទន្តំ ទមិតំ មនុស្សានំ វសំ គតំ
តតោ ចិត្តំ សមាធេមិ ខលុ តាយ វនំ គតា ។

ទន្តិកា ។

(៤៨៦) ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ណា ជាផ្លូវដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ពោជ្ឈង្គទាំងអស់នោះ ខ្ញុំម្ចាស់បានចំរើនហើយ តាមលំអានដែលព្រះពុទ្ធសំដែងហើយ ។ ខ្ញុំម្ចាស់ជាឱរសធីតារបស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វាន គ្រប់កាលទាំងពួង ជាអ្នកបានសុញ្ញតសមាបត្តិនិងអនិមិត្តសមាបត្តិតាមប្រាថ្នា ។ កាមទាំងអស់ ទោះជាទិព្វក្តី ជារបស់មនុស្សក្តី ខ្ញុំម្ចាស់បានកាត់ផ្តាច់ផ្តិលហើយ ជាតិសង្សារ របស់ខ្ញុំម្ចាស់ អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

ឧត្តមាថេរី មួយរូប ។

(៤៨៧) ខ្ញុំម្ចាស់បានចេញទៅ អំពីទីសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ លើភ្នំឈ្មោះគិជ្ឈកូដ ហើយបានឃើញដំរីដែលចុះឡើង ត្រើយស្ទឹង (ឈ្មោះបន្ទកាត) ។ បុរសកាន់កង្វេរ បង្គាប់ថា ឯងចូរជូនជើងមក ដំរីក៏ជូនជើង ហើយបុរសក៏ឡើងជិះដំរី ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានឃើញដំរីដែលគេមិនទាន់ទូន្មាន គេអាចទូន្មានឲ្យលុះក្នុងអំណាចរបស់ពួកមនុស្សបាន ហើយក៏ទៅកាន់ព្រៃ តាមកិរិយារបស់ដំរីនោះ ក៏បានធ្វើចិត្តឲ្យនឹងនឹង ព្រោះឃើញដំរីនោះ ។

ទន្តិកាថេរី ។

(៤៥៨) អម្ម ជីវតិ វនម្ហិ កន្ទសិ អត្តានំ អធិគច្ឆ ឧព្វិរិ

ចុល្លាសីតិសហស្សានិ សព្វា ជីវសនាមិកា

ឯតម្ហាឡាហនេ ទឌ្ឍា តាសំ កមនុសោចសិ ។

អព្វុហិ[១] វត មេ សល្លំ ទុទ្ទសំ ហទយនិស្សិតំ

យំ មេ សោកបរេតាយ ធីតុសោកំ ព្យបានុទិ ។

សាជ្ជ អព្វុឡ្ហសល្លាហំ និច្ឆាតា បរិនិព្វុតា

ពុទ្ធំ ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច ឧបេមិ សរណំ មុនឹ ។

ឧព្វិរី ។

(៤៥៩) កឹ មេ កតា រាជគហេ មនុស្សា មធុំ បីតាវ អច្ឆរេ

យេ សុក្កំ ន ឧបាសន្តិ ទេសេន្តឹ[២] ពុទ្ធសាសនំ ។

តញ្ច អប្បដិវានីយំ អសេចនកមោជវំ

បិវន្តិ មញ្ញេ សប្បញ្ញា វលាហកមិវទ្ធគូ ។

១ ម. អព្ពុហិ ។ ២ ម. ទេសេន្តិំ ។

(៤៥៨) កាលនាងចុះព្រៃ នាងកន្ទក់ក្នុង ក្នុងព្រៃថា ម្នាលជីវៈ មាសម្ដាយ ដូច្នេះ នាងចូរដឹងខ្លួន កូនស្រីរបស់នាងទាំងអស់ ៨៤០០០ មានឈ្មោះថា ជីវៈ ដូចគ្នា ត្រូវគេដុតក្នុងឈាបនដ្ឋាននេះ បណ្ដាកូនស្រីទាំងនោះ តើនាងសោកចំពោះកូនស្រីណា ។

សរគឺសេចក្ដីសោក អាស្រ័យនូវហ្ឫទ័យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជារបស់ដែលគេឃើញបានដោយក្រ បានដកចេញហើយ ព្រះអង្គបានបន្ទោបង់នូវសេចក្ដីសោកព្រោះកូនស្រី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលត្រូវសេចក្ដីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះមានសរដកហើយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន បានរលត់ទុក្ខហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសរណៈ ។

ឧព្វិរីថេរី ។

(៤៥៩) ពួកមនុស្ស ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ ធ្វើនូវកិច្ចអ្វី ដូចជាបុគ្គលសម្ងំផឹកទឹកឃ្មុំ ក៏មិននាំគ្នាចូលទៅរកនាងសុក្កាថេរី ដែលកំពុងប្រកាសព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ពួកបណ្ឌិតបុរស ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទំនងជាបានក្រេបផឹក នូវធម៌នោះ ជាធម៌មិនគប្បីដឹកនាំបុគ្គលឲ្យត្រឡប់ថយ ជាធម៌មិនណាយឡើយ មានឱជារស ដូចជាពួកអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ បានក្រេបផឹកនូវទឹកភ្លៀង ។

សុក្កា សុក្កេហិ ធម្មេហិ វីតរាគា សមាហិតា
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

សុក្កា ។

(៣០០) នត្ថិ និស្សរណំ លោកេ កឹ វិវេកេន កាហសិ
ភុញ្ជាហិ កាមរតិយោ មាហុ បច្ឆានុតាបិនី ។
សត្តិសូលូបមា កាមា ខន្ធាសំ អធិកុដ្ដនា
យំ ត្វំ កាមរតឹ ព្រូសិ អរតិទានិ សា មមំ ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សេលា ។

(៣០១) យន្តំ ឥសីហិ បត្តព្វំ ឋានំ ទុរភិសម្ភវំ
ន តំ ទ្វង្គុលបញ្ញាយ សក្កា បប្បោតុមិត្ថិយា ។

ព្រះនាងសុក្កាថេរី មានលោកុត្តរធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធល្អ ជាស្រីប្រាសចាករាគៈហើយ ជាអ្នកនឹងធឹង ឈ្នះមារព្រមទាំងពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវកាយ មានក្នុងទីបំផុត ។

សុក្កាថេរី ។

(៣០០) ការរលាស់ខ្លួនចេញ(ចាកកាម) ក្នុងលោក របស់នាងមិនមានទេ នាងនឹងធ្វើអ្វីដោយវិវេក នាងចូរបរិភោគនូវតម្រេកដែលត្រេកអរនូវកាមទាំងឡាយ កុំឡើក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។

កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដោយលំពែងនិងដែកស្ទូច ជាគ្រឿងកាប់បំព្រួញនូវធាតុ ខន្ធទាំងឡាយ អ្នកឯងពោល (សំដៅ) តម្រេកក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ តម្រេកក្នុងកាមនោះ ជាទីមិនត្រេកអរនៃខ្ញុំទេតើ ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត យើងបានទំលុះទំលាយហើយ ម្នាលមារមានបាប អ្នកឯងចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារជាកំណាច អ្នកឯងយើងកំចាត់ចេញបានហើយ ។

សេលាថេរី ។

(៣០១) ពួកឥសី (មានព្រះពុទ្ធជាដើម) គប្បីដល់ នូវឋានៈណា ដែលបុគ្គលដទៃ មិនងាយនឹងបានសម្រេច ស្ត្រីមិនអាចនឹងដល់ នូវឋានៈនោះ ដោយប្រាជ្ញាប្រមាណពីរធ្នាប់បានទេ ។

ថេរីគាថាយ តិកនិបាតោ

ឥត្ថិភាវោ នោ កឹ កយិរា ចិត្តម្ហិ សុសមាហិតេ

ញាណម្ហិ វត្តមានម្ហិ សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សោមា ។

តិកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

ថេរីគាថា តិកនិបាត

កាលបើចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកឃើញច្បាស់នូវធម៌ ដោយប្រពៃ បានដំកល់មាំហើយ កាលបើញាណកំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅ តើស្រីភាព ហេតុម្ដេចមិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះបាន ។ សេចក្ដីត្រេកអរក្នុងការម្មណ៍ ទាំងពួង យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត យើងបានទំលុះ ទំលាយហើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកឯងចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារមានកំណាចបាប អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញបានហើយ ។

សោមាថេរី ។

ចប់ តិកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ចតុក្កនិបាតោ

(៣០២) បុត្តោ ពុទ្ធស្ស ទាយាទោ កស្សបោ សុសមាហិតោ
បុព្វេនិវាសំ យោ(១) វេទិ សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ
អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ អភិញ្ញាវោសិតោ មុនិ
ឯតាហិ តីហិ វិជ្ជាហិ តេវិជ្ជោ ហោតិ ព្រាហ្មណោ ។
តថេវ ភទ្ទាកាបិលានី(២) តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនី
ធារេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
ទិស្វា អាទីនវំ លោកេ ឧភោ បព្វជិតា មយំ
ត្យម្ហ ខីណាសវា ទន្តា សីតិភូតម្ហ និព្វុតា ។

ភទ្ទាកាបិលានី ។

ចតុក្កនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

---

១. ម. យោ ។ ២. ម. ភទ្ទកាបិលានី ។ ម. ភទ្ទាកាបិលានិ ។

ថេរីគាថា ចតុក្កនិបាត

(៣០៦) ព្រះថេរៈឈ្មោះកស្សប ជាបុត្តពុទ្ធទាយាទ មានចិត្តដំកល់មាំល្អ លោកបានដឹងនូវបុព្វេនិវាស ទាំងឃើញឋានសួគ៌និងអបាយ លុះដល់អំពីនោះមក លោកបានដល់នូវធម៌ជាទីអស់ទៅនៃជាតិ បានសម្រេចនូវអភិញ្ញា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ដោយវិជ្ជា ៣ នេះ ។ ព្រះថេរីឈ្មោះ ភទ្ទាកាបិលានី ក៏យ៉ាងនោះដែរ បានសម្រេចវិជ្ជា ៣ ញុំាងមច្ចុឲ្យសាបសូន្យ ឈ្នះមារព្រមទាំងពលពាហនៈ ហើយទ្រទ្រង់នូវកាយ ជាទីបំផុត ។ យើងទាំងពីររូប បានឃើញទោសក្នុងលោក ហើយមកបួស យើងទាំងនោះ ជាព្រះខីណាស្រព បានទូន្មានខ្លួនហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ បាននិព្វានហើយ ។

ភទ្ទាកាបិលានីថេរី ។

ចប់ ចតុក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ បញ្ចកនិបាតោ

(៣០៣) បណ្ណវីសតិ វស្សានិ យតោ បព្វជិតា អហំ
អច្ឆរាសង្ឃាតមត្តម្បិ ចិត្តស្សូបសមជ្ឈគំ ។
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តិំ កាមរាគេនវស្សុតា
ពាហា បគ្គយ្ហ កន្ទន្តី វិហារំ បាវិសឹ អហំ ។
សា ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆិំ(១) យា មេ សទ្ធាយិកា អហុ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ ។
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន ឯកមន្តេ ឧបាវិសឹ
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ ។
ចេតោ បរិច្ចញាណញ្ច សោតធាតុ វិសោធិតា
ឥទ្ធិបិ មេ សច្ឆិកតា បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អញ្ញតរា ភិក្ខុនី អបញ្ញាតា ។

(៣០៤) មត្តា វណ្ណេន រូបេន សោភគ្គេន យសេន ច
យោព្វនេន ចុបត្ថទ្ធា អញ្ញា សមតិមញ្ញិហំ ។
វិភូសេត្វា ឥមំ កាយំ សុចិត្តំ ពាលលាបនំ(២)
អដ្ឋាសឹ វេសិទ្វារម្ហិ លុទ្ទោ បាសមិវោឌ្ឌិយ(៣) ។

១ ម. តំ ភិក្ខុនឹ ឧបាគច្ឆឹ ។ ២ ម. ពាលលាបនំ ។ ៣ ម. បាសមិវោឌ្ឌិយា ។ ឱ បាសមិវោឌ្ឌិយំ ។

ថេរីគាថា បញ្ចកនិបាត

(៣០៣) តាំងពីកាលខ្ញុំបួសមកបាន២៥ វស្សាហើយ មិនបាន សេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត សូម្បីត្រឹមមួយផ្ទាត់ម្រាមដៃ ។ ខ្ញុំមានចិត្ត ទទឹកជោគដោយកាមរាគ មិនបានសេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញ ហើយចូលទៅកាន់វិហារ ។ ខ្ញុំនោះ ចូលទៅរកភិក្ខុនី (ធម្មទិន្នាថេរី) ជាស្ត្រីដែលខ្ញុំគួរជឿ លោកបានសំដែងធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់ខ្ញុំ ។ លុះខ្ញុំបានស្តាប់ ធម៌របស់លោកហើយ បានចូលទៅអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ដឹងនូវបុព្វេនិវាស បានជម្រះទិព្វចក្ខុ ។ ចេតោបរិយញ្ញាណនិងសោតធាតុ ខ្ញុំ បានជម្រះហើយ ឫទ្ធិ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ការអស់ ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ អភិញ្ញា ៦ ខ្ញុំ បានធ្វើឲ្យច្បាស់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។

ភិក្ខុនីមួយរូប មាននាមមិនគេប្រាកដ ។

(៣០៤) ខ្ញុំស្រវឹង រឹងរូស ដោយការសោភាសិរីគុណផង ដោយរូបសម្បត្តិផង ដោយលំអលើសផង ដោយយសផង ដោយវ័យផង បានមើលងាយស្ត្រីដទៃ ។ ខ្ញុំស្អិតស្អាង កាយនេះ ឲ្យវិចិត្រល្អ ឲ្យជាទីកត់គាប់នៃជនពាល ហើយ ឈរនៅត្រង់ទ្វារផ្ទះនៃស្ត្រីពេស្យា ដូចជាព្រានព្រៃ ដាក់អន្ទាក់ ។

បិឡន្ធនំ វិឧស្សេន្តិ[១]   កុយ្ហំ បកាសិតំ តហិំ
អកាសិ ឥទ្ធិំ មាយំ   ឧជ្ជគ្ឃន្តី តហិំ ជនំ ។
សាជ្ជ បិណ្ឌំ ចរិត្វាន   មុណ្ឌា សង្ឃាដិបារុតា
និសិន្នា រុក្ខមូលម្ហិ   អវិតក្កស្ស លាភិនី ។
សព្វេ យោគា សមុច្ឆិន្នា   យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា
ខេបេត្វា អាសវេ សព្វេ   សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

វិមាន បុរាណគណិកា ។

(៣០៩) អយោនិសោមនសិការា កាមរាគេន អដ្ដិតា[២]
អហោសិ ឧទ្ធតា បុព្វេ   ចិត្តេ អវសវត្តិនី ។
បរិយុដ្ឋិតា កិលេសេហិ   សុខសញ្ញានុវត្តិនី
សមំ ចិត្តស្ស នាលភិំ   រាគចិត្តវសានុគា ។
កិសា បណ្ឌុ វិវណ្ណា ច   សត្ត វស្សានិ ចារិហំ
នាហំ ទិវា វា រត្តឹ វា   សុខំ វិន្ទិំ សុទុក្ខិតា ។
តតោ រជ្ជុំ គហេត្វាន   បាវិសឹ វនមន្តរំ

១ ឱ. ម. វិវេសន្តិ ។ ២ ឱ. អទ្ទិតា ។ ម. អទ្ទិតា ។

អាត្មាអញសំដែងគ្រឿងប្រដាប់នឹងអលង្ការៈដ៏កំបាំង ឲ្យជាក់ច្បាស់ជាច្រើន សើចក្អាកក្អាយ បានធ្វើមាយាច្រើនយ៉ាង(ដើម្បី)ញ៉ាំងជនពាលជាច្រើន (ឲ្យស្រើបស្រាល) ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ អាត្មាអញនោះ បានកោរសក់ ដណ្ដប់សង្ឃាដី ដើរទៅបិណ្ឌបាត រួចអង្គុយក្រោមម្លប់ឈើ ជាអ្នកបាននូវធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ។ គ្រឿងប្រកបទាំងពួងណាជាទិព្វក្ដី ជារបស់មនុស្សក្ដី អាត្មាអញបានផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ អាត្មាអញបានញ៉ាំងអាសវៈទាំងពួងឲ្យអស់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ រំលត់ទុក្ខហើយ ។

វិមានថេរី ជាស្រីពេស្យាពីដើម ។

(៣០៩) កាលពីដើម អាត្មាអញត្រូវកាមរាគបៀតបៀន ជាអ្នកមានចិត្តរវើរវាយ មិនលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្ត ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តមិនជាឧបាយនៃប្រាជ្ញា ។ អាត្មាអញ លុះត្រូវកិលេសទាំងឡាយរួបរឹតហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមសេចក្ដីសំគាល់ក្នុងកាមថាជាសុខ ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈ ក៏មិនបាននូវសេចក្ដីស្ងប់ចិត្តឡើយ ។ អាត្មាអញទៅជាស្គម ស្លេកស្លាំង ស្អាប់សម្បុរ ប្រព្រឹត្តមកអស់៧ឆ្នាំហើយ អាត្មាអញដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខក្រៃពេក មិនបានសេចក្ដីសុខ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ព្រោះមិនមានសេចក្ដីសុខនោះ អាត្មាអញ ក៏បានកាន់ខ្សែចូលទៅក្នុងចន្លោះព្រៃ (ដោយគិតថា)

វរំ មេ ឥធ ឧព្វន្ធំ　　យញ្ច ហីនំ បុនាចរេ ។
ទឡ្ហបាសំ ករិត្វាន　　រុក្ខសាខាយ ពន្ធិយ
បក្ខិបឹ បាសំ គីវាយំ　　អថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ ។

សីហា ។

(៣០៦) អាតុរំ អសុចឹ បូតឹ　　បស្ស នន្ទេ សមុស្សយំ
អសុភាយ ចិត្តំ ភាវេហិ　　ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។
យថា ឥទំ តថា ឯតំ　　យថា ឯតំ តថា ឥទំ
ទុគ្គន្ធំ បូតិកំ វាតិ　　ពាលានំ អភិនន្ទិតំ ។
ឯវមេតំ អវេក្ខន្តី　　រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា
តតោ សកាយ បញ្ញាយ　　អភិនិព្វិជ្ឈ ទក្ខិសំ ។
តស្សា មេ អប្បមត្តាយ　　វិចិនន្តិយា យោនិសោ
យថាភូតំ អយំ កាយោ　　ទិដ្ឋោ សន្តរពាហិរោ ។
អថ និព្វិន្ទហំ កាយេ　　អជ្ឈត្តញ្ច វិរជ្ជហំ
អប្បមត្តា វិសំយុត្តា　　ឧបសន្តម្ហិ និព្វុតា ។

នន្ទា ។

ខ្ញុំនឹកក្នុងចិត្តថា ចងកក្នុងទីនេះប្រសើរ ត្រឡប់ទៅកាន់ភេទជាគហបតីវិញ មិនប្រសើរឡើយ ។ ខ្ញុំបានធ្វើអន្ទាក់យ៉ាងមាំ ចងនឹងមែកឈើ ដាក់អន្ទាក់ត្រង់ក ក៏ស្រាប់តែចិត្តរបស់ខ្ញុំរួចស្រឡះ ។

សីហាថេរី ។

(៣០៦) ម្នាលនាងនន្ទា នាងចូរមើលរាងកាយ ដែលមានជម្ងឺជានិច្ច មិនស្អាត ជារបស់ពុករលួយ ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ផ្គុំឡើងហើយ (នេះ) នាងចូរអប់រំចិត្តដោយអសុភសញ្ញា ឲ្យជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ តាំងនៅមាំល្អ ។ សរីរៈនេះយ៉ាងណា សរីរៈរបស់នាងហ្នឹង ក៏យ៉ាងនោះដែរ សរីរៈរបស់នាងហ្នឹងយ៉ាងណា សរីរៈនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ នាងកុំរវល់ប្រឡូស ទំពាំងណាការកាយនេះ ផាំងយប់ផាំងថ្ងៃ យ៉ាងនេះឯងថា សរីរៈ (នេះ) ដែលពួកជនពាលត្រេកអរ ជារបស់ពុករលួយ មានក្លិនស្អុយក្រៃ ។ លំដាប់អំពីនោះ ខ្ញុំក៏បានពិនិត្យឃើញដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំនោះមិនធ្វេសប្រហែស ពិចារណាដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ក៏បានឃើញកាយនេះ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ តាមពិត ។ ខាងក្រោយមក ខ្ញុំនឿយណាយក្នុងកាយ សោយក្នុងសន្តាន ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ក៏បានប្រាសចាកយោគៈ មានចិត្តស្ងប់ មានទុក្ខរលត់ហើយ ។

នន្ទាថេរី ។

(៣០៧) អគ្គិំ ចន្ទញ្ច សុរិយញ្ច ទេវតា ច នមស្សិហំ
នទីតិត្ថានិ គន្ត្វាន ឱគាហិស្សាមិហំ ។
ពហូវតសមាទានា អឌ្ឍំ សីសស្ស ឱលិខឹ
ឆមាយ សេយ្យំ កប្បេមិ រត្តិភត្តំ ន ភុញ្ជហំ ។
វិភូសមណ្ឌនរតោ ន្ហាបនុច្ឆាទនេហិ ច
ឧបកាសឹ ឥមំ កាយំ កាមរាគេន អដ្ដិតោ ។
តតោ សទ្ធំ លភិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ
ទិស្វា កាយំ យថាភូតំ កាមរាគោ សមូហតោ ។
សព្វេ ភវា សមុច្ឆិន្នា ឥច្ឆា ច បត្ថនា បិ ច
សព្វយោគវិសំយុត្តា សន្តិំ បាបុណឹ ចេតសោ ។

នន្ទកោ ថេរោ ។

(៣០៨) សទ្ធាយ បព្វជិត្វាន អគារស្មា អនគារិយំ
វិចរិហំ តេន តេន លាភសក្ការឧស្សុកោ ។

(៣០៧) ខ្ញុំអញបានថ្វាយបង្គំភ្លើងផង ព្រះចន្ទផង ព្រះអាទិត្យផង ពួកទេវតាផង រួចហើយ ខ្ញុំអញទៅកាន់កំពង់នៃស្ទឹងតាំងខ្លួន ហើយចុះទៅក្នុងទឹក ។ ខ្ញុំអញសមាទាននូវវត្តច្រើនយ៉ាង គឺកោរក្បាលពាក់កណ្តាល សម្រេចការដេកលើផែនដី មិនបានបរិភោគបាយក្នុងវេលាយប់ ។ ខ្ញុំអញត្រេកអរក្នុងការស្អិតស្អាង និងការប្រដាប់ លុះកាមរាគបៀតបៀនហើយ ក៏បានទំនុកបំរុងនូវកាយនេះ ដោយគ្រឿងងូត និងគ្រឿងអប់ ។ ក្នុងកាលតទៅក្រោយមក ខ្ញុំបាននូវសទ្ធា (ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ) ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ កាមរាគ ខ្ញុំបានដកចេញហើយ ព្រោះបានឃើញនូវកាយ តាមពិត ។ ភពទាំងអស់ផង សេចក្តីប្រាថ្នាផង សេចក្តីតាំងចិត្តទុកផង ខ្ញុំអញបានផ្តាច់ផ្តិលហើយ ខ្ញុំអញបានប្រាសចាកយោគៈទាំងពួងហើយ បានដល់នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត ។

នន្ទកត្ថេរ ។

(៣០៨) ខ្ញុំអញចេញអំពីផ្ទះ ហើយមកបួសក្នុងធម្មវិន័យ ដោយសទ្ធា ខ្វល់ខ្វាយក្នុងលាភៈនិងសក្ការៈ ប្រព្រឹត្តដោយហេតុ (ដែលញ៉ាំងលាភឱ្យកើតឡើង មានពាហុសច្ចៈនិងធម្មកថិកជាដើម) នោះៗ ។

រិញ្ចិត្វា បរមំ អត្ថំ ហីនមត្ថំ អសេវិហំ
កិលេសានំ វសំ គន្ត្វា សាមញ្ញត្ថំ នពុជ្ឈិហំ ។
តស្សា មេ អហុ សំវេគោ និសិន្នាយ វិហារកេ
ឧម្មគ្គបដិបន្នម្ហិ តណ្ហាយ វសមាគតា ។
អប្បកំ ជីវិតំ មយ្ហំ ជរា ព្យាធិ ច មទ្ទតិ
បុរាយំ ភិជ្ជតិ កាយោ ន មេ កាលោ បមជ្ជិតុំ ។
យថាភូតមវេក្ខន្តី ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
វិមុត្តចិត្តា ឧដ្ឋាសឹ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

មិត្តកាលី ។

(៣០៩) អគារស្មឹ វសន្តីហំ ធម្មំ សុត្វាន ភិក្ខុនោ
អទ្ទសំ វិរជំ ធម្មំ និព្វានំ បទមច្ចុតំ ។
សាហំ បុត្តំ ធីតរញ្ច ធនធញ្ញញ្ច ឆឌ្ឌិយ
កេសេ ឆេទាបយិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ ។
សិក្ខមានា អហំ សន្តី ភាវេន្តី មគ្គមញ្ជសំ
បហាសឹ រាគទោសញ្ច តទេកដ្ឋេ ច អាសវេ ។

អាត្មាអញបានលះប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមចោល ហើយសេពនូវប្រយោជន៍ថោកទាប លុះក្នុងអំណាចនៃកិលេសទាំងឡាយ មិនត្រាស់ដឹងប្រយោជន៍នៃសមណៈ ។ សេចក្ដីសង្វេគ ក៏មានដល់អាត្មាអញនោះ ដែលអង្គុយក្នុងលំនៅ ជាអាត្មាអញដើរផ្លូវខុស លុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ។ ជីវិតរបស់អាត្មាអញមានប្រមាណតិច ជរានឹងព្យាធិតែងញាំញី មុនកាយនេះនឹងបែកធ្លាយ មិនមែនជាកាលគួរ អាត្មាអញធ្វេសប្រហែសឡើយ ។ អាត្មាអញកាលពិចារណានូវការកើតឡើង និងការសូន្យទៅនៃខន្ធទាំងឡាយ តាមពិត ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ហើយចេញ (ចាកកិលេសទាំងពួង) ពុទ្ធសាសនា អាត្មាអញបានធ្វើហើយ ។

មិត្តកាលីថេរី ។

(៣០៩) អាត្មាអញកាលនៅក្នុងផ្ទះ បានស្ដាប់ធម៌របស់ភិក្ខុ ហើយឃើញធម៌ ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាធម៌នាំសត្វឲ្យចេញចាកតណ្ហា ជាហេតុនាំឲ្យបាននូវសេចក្ដីសុខ មិនឃ្លាត ។ អាត្មាអញនោះបានបោះបង់ចោលនូវកូនប្រុសផង កូនស្រីផង ទ្រព្យនិងស្រូវផង បានឲ្យគេកោរសក់ ហើយមកបួសក្នុងធម្មវិន័យ ។ អាត្មាអញកាលនៅជាសិក្ខមានា បានញុំាងមគ្គដ៏ត្រង់ឲ្យកើត បានលះរាគៈនិងទោសៈផង អាសវៈទាំងឡាយដែលតាំងនៅជាមួយគ្នានឹងរាគៈទោសៈនោះផង ។

ភិក្ខុនី ឧបសម្បជ្ជ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ វិមលំ សាធុភាវិតំ ។
សង្ខារេ បរតោ ទិស្វា ហេតុជាតេ បលោកិតេ
បហាសឹ អាសវេ សព្វេ សីតិភូតម្ហិ និព្វុតា ។

សកុលា ។

(៣១០) ទស បុត្តេ វិជាយិត្វា អស្មឹ រូបសមុស្សយេ
តតោហំ ទុព្វលា ជិណ្ណា ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កមឹ ។
សា មេ ធម្មមទេសេសិ ខន្ធាយតនធាតុយោ
តស្សា ធម្មំ សុណិត្វាន កេសេ ឆេត្វាន បព្វជឹ ។
តស្សា មេ សិក្ខមានាយ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ ។
អនិមិត្តញ្ច ភាវេមិ ឯកគ្គា សុសមាហិតា
អនន្តរវិមោក្ខាសឹ អនុបាទាយ និព្វុតា ។
បញ្ចក្ខន្ធា បរិញ្ញាតា តិដ្ឋន្តិ ឆិន្នមូលកា
ធិតវត្ថុជរេជម្មេ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

សោណា ។

លុះខ្ញុំម្ចាស់បានឧបសម្បទាជាភិក្ខុនីហើយ ក៏រឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ទាំងទិព្វចក្ខុមិនមានមន្ទិល ដែលល្អគួរសប្បុរសចំរើនហើយ ក៏ខ្ញុំម្ចាស់បានជម្រះហើយ ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានឃើញសង្ខារទាំងឡាយដែលកើតអំពីហេតុ មានសភាពទ្រុឌទ្រោម ជាធម៌របស់ដទៃ ហើយបានលះអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ បានរលត់ទុក្ខហើយ ។

សកុលាថេរី ។

(៣១០) ខ្ញុំម្ចាស់បានសម្រាលកូនដប់ ក្នុងសរីរៈនេះ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំម្ចាស់មានកំឡាំងថយ ចាស់ជរា បានចូលទៅរកភិក្ខុនី មួយរូប ។ លោកបានសំដែងធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ លុះខ្ញុំម្ចាស់បានស្តាប់ធម៌របស់លោកហើយ ក៏បានកោរសក់បួស ខ្ញុំម្ចាស់នោះ កំពុងសិក្សា (សិក្ខាបទ) បានជម្រះទិព្វចក្ខុ ដឹងនូវបុព្វេនិវាស ដែលខ្ញុំម្ចាស់បានអាស្រ័យនៅហើយក្នុងកាលមុន ។ ខ្ញុំម្ចាស់មានអារម្មណ៍តែមួយ មានចិត្តតំកល់មាំ ចំរើនអនិមិត្តវិមោក្ខ ជាអ្នកបានវិមោក្ខក្នុងលំដាប់ (នៃមគ្គដ៏ប្រសើរ) រលត់កិលេសហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់ ។ បញ្ចក្ខន្ធ ខ្ញុំម្ចាស់បានកំណត់ហើយ មានឫសផ្តាច់ផ្តិលហើយ ខ្ញុំម្ចាស់មិនមានតណ្ហាដែលកើតតំណែត ដែលតាំងនៅ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមាន ។

សោណាថេរី ។

(៣១១) លូនកេសី បង្កធរី ឯកសាដី បុរេ ចរឹ

អវជ្ជេ វជ្ជមតិនី វជ្ជេ ចាវជ្ជទស្សិនី

ទិវាវិហារា និក្ខម្ម គិជ្ឈកូដម្ហិ បព្វតេ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ

និហច្ច ជាណុំ វន្ទិត្វា សម្មុខា អញ្ជលឹ អកំ ។

ឯហិ ភទ្ទេតិ អវច សា មេ អាសូបសម្បទា ។

ចិណ្ណា អង្គា ច មគធា វជ្ជី កាសី ច កោសលា

អនណា បណ្ណាសវស្សានិ រដ្ឋបិណ្ឌំ អភុញ្ជហំ ។

បុញ្ញំ ច បសវិ(១) ពហុំ សប្បញ្ញោយំ(២) ឧបាសកោ

យោ ភទ្ទាយ ចីវរមទាសិ មុត្តាយ សព្វគន្ថេហិ ។

ភទ្ទា កុណ្ឌលា(៣) ។

(៣១២) នង្គលេហិ កសំ ខេត្តំ ពីជានិ បវបំ ឆមា

បុត្តទារានិ បោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។

---

១ ឱ. បសវី ។ ម. បុញ្ញំវត បសវី ។ ២ ឱ. សប្បញ្ញោវតាយំ ។ ៣ ឱ. ភទ្ទា កុណ្ឌលកេសា ។ ម. ភទ្ទា កុណ្ឌលកេសី ។

(៣១១) កាលខ្ញុំមានសក់ដែលកោរហើយ (ដោយបន្ទាត់ត្នោត) ប្រឡាក់ភក់ មានសំពត់សាដកតែមួយ ប្រព្រឹត្តក្នុងកាលមុន មានសេចក្ដីសំគាល់ថាទោសក្នុងរបស់ដែលមិនមានទោស តែមានសេចក្ដីយល់ឃើញថាមិនមានទោសក្នុងរបស់ដែលមានទោស ចេញទៅកាន់ទីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃបានឃើញព្រះពុទ្ធប្រាសចាកធូលីគឺរាគាទិក្កិលេស មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម លើភ្នំគិជ្ឈកូដ ក៏លុតជង្គង់ថ្វាយបង្គំ ប្រណម្យអញ្ជលីក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ថា ម្នាលភទ្ទេ នាងចូរមកចុះ ឧបសម្បទានោះក៏សម្រេចដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានដើរទៅកាន់ដែនឈ្មោះអង្គៈ មគធៈ វជ្ជី កាសី និងកោសលៈ ជាអ្នកមិនមានបំណុល បានបរិភោគដុំបាយរបស់ជនអ្នកនៅក្នុងដែន (នោះ) អស់ ៥០ ឆ្នាំ ។ ឧបាសកណា បានឲ្យចីវរដល់នាងភទ្ទា ដែលរួចចាកគន្ថៈទាំងពួង ឧបាសកនោះ ប្រកបដោយបញ្ញា បានសាងបុណ្យច្រើន ។

ភទ្ទាកុណ្ឌលាថេរី ។

(៣១២) ពួកមាណពភ្ជួររាស់ស្រែដោយនង្គ័លទាំងឡាយ ហើយព្រោះពូជទាំងឡាយលើផែនដី តែងបានទ្រព្យចិញ្ចឹមកូននិងប្រពន្ធទាំងឡាយ ។

កិមហំ សីលសម្បន្នា សត្ថុ សាសនការិកា
និព្វានំ នាធិគច្ឆាមិ អកុសីតា អនុទ្ធតា ។
បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឧទកេសុ ករោមហំ
បាទោទកញ្ច ទិស្វាន ថលតោ និន្នមាគតំ
តតោ ចិត្តំ សមាធេសិំ អស្សោ ភទ្រោវ ជានិយោ[1]
តតោ ទីបំ គហេត្វាន វិហារំ បាវិសឹ អហំ
សេយ្យំ ឱលោកយិត្វាន មញ្ចកម្ហិ ឧបាវិសឹ ។
តតោ សូចឹ គហេត្វាន វដ្ដឹ ឱកស្សយាមហំ
បជ្ជោតស្សេវ[2] និព្វានំ វិមោក្ខោ អហុ ចេតសោ ។

បដាចារា ។

(៣១៣) មុសលានិ គហេត្វាន ធញ្ញំ កោដ្ដេន្តិ មាណវា
បុត្តទារានិ បោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។
ករោថ ពុទ្ធសាសនំ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តេ និសីទថ
ចេតោសមថមនុយុត្តា ករោថ ពុទ្ធសាសនំ ។

១ ម. ឧ. អស្សំ ភទ្រំ ជានិយំ ។ ២ ម. ឧ. បទីបស្សេវ ។

កាលខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយសីល មិនខ្ជិល មិនរវើរវាយ ធ្វើតាមសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដូចម្តេចក៏មិនបាននូវព្រះនិព្វាន ។ កាលខ្ញុំអង្គុយលាងជើងក្នុងទឹក ឃើញទឹកសម្រាប់លាងជើងហូរពីទីទួលមកកាន់ទីទាប ហើយធ្វើ (ឲ្យជានិមិត្ត) ក្នុងទឹកទាំងឡាយ លំដាប់ពីនោះមក ខ្ញុំក៏បានតំកល់ចិត្តមាំ ដូចសេះអាជានីយដ៏ប្រសើរ ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំកាន់ប្រទីប ចូលទៅកាន់លំនៅ រមិលមើលដំណេក ហើយអង្គុយលើគ្រែតូច ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកាន់ទន្ទុក្ខរ ហើយពន្លំចុះនូវប្រទេះ (វិនប្រទីប) ចិត្តក៏បានរួចស្រឡះចាកកិលេស ដូចជាការរលត់នៃប្រទីប ។

បដាចារាថេរី ។

(៣១៣) ពួកមាណព កាន់អង្រែទាំងឡាយបុកស្រូវ តែងបាននូវទ្រព្យទាំងឡាយ ចិញ្ចឹមកូននឹងប្រពន្ធ ។ ពួកនាង ចូរធ្វើនូវពុទ្ធសាសនា ដែលគេធ្វើហើយមិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ចូរលាងជើងទាំងឡាយឲ្យឆាប់ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត ហើយចូរធ្វើនូវពុទ្ធសាសនាចុះ ។

តស្សា ត វចនំ សុត្វា បដាចារាយ សាសនំ
បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឯកមន្តំ ឧបាវិសុំ
ចេតោសមថមនុយុត្តា អកំសុ ពុទ្ធសាសនំ ។
រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរុំ
រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយុំ
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយុំ ។
ឧដ្ឋាយ បាទេ វន្ទិសុ កតា តេ អនុសាសនី
ឥន្ទំវ ទេវា តិទសា សង្គាមេ អបរាជិតំ
បុរក្ខិត្វា វិហារិស្សាម[1] តេវិជ្ជាម្ហ អនាសវា ។
ឥតិមា តឹសមត្តា ថេរីភិក្ខុនិយោ បដាចារាយ
សន្តិកេ អញ្ញំ ព្យាករឹសុ[2] ។

(៣០៦) ទុគ្គតាហំ បុរេ អាសឹ វិធវា ច អបុត្តិកា
វិនា មិត្តេហិ ញាតីហិ ភត្តចោលស្ស នាធិគំ ។

---

១ ម. ឧ. វិហាស្សាម ។ ២ ម. ឧ. ព្យាករឹសុ ។

ភិក្ខុនីទាំងនោះ បានស្តាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់បដាចារាថេរី នោះហើយ ក៏លាងជើង ហើយចូលទៅកាន់ទីសមគួរ ប្រកបរឿយៗ នូវសមថធម៌ បានធ្វើនូវ (កិច្ចក្នុង) ពុទ្ធសាសនា ។ ក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី ពួកព្រះថេរីក៏បានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី បានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ក៏បានទំលាយនូវគំនរងងឹត ។ ពួកព្រះថេរីទាំងនោះ ក្រោកឡើង ថ្វាយបង្គំបាទា (នៃបដាចារាថេរី ហើយពោលថា) ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់នាង យើងបានធ្វើតាមហើយ ពួកទេវតាទៅកាន់ឋានត្រៃត្រឹង្ស (ហែហម) ព្រះឥន្ទ្រ ដែលបានឈ្នះក្នុងសង្គ្រាមយ៉ាងណា ពួកយើង ជាអ្នកមានវិជ្ជាបី មិនមានអាសវៈ នឹងនៅហែហម (នាងយ៉ាងនោះ) ។ ពួកភិក្ខុនីជាថេរី ចំនួន ៣០ រូបនេះ បានធ្វើនូវព្យាករណ៍នូវព្រះអរហត្ត ក្នុងសំណាក់នៃបដាចារាថេរី ។

(៣០៦) កាលពីដើម អាត្មាអញជាស្រីទុគ៌ត ជាស្រីមេម៉ាយ មិនមានកូន ប្រាសចាកមិត្ត ចាកញាតិទាំងឡាយ មិនដែលបានបាយ នឹងសំពត់ (ចំពោះការប្រើប្រាស់គ្រប់គ្រាន់) ទេ ។

បត្តំ ទណ្ឌញ្ច គណ្ហិត្វា ភិក្ខមានា កុលាកុលំ
សីតុណ្ហេន ច ឌយ្ហន្តី សត្ត វស្សានិ ចារិហំ ។
ភិក្ខុនឹ បុន ទិស្វាន អន្នបានស្ស លាភិនឹ
ឧបសង្កម្ម អវោចំ បព្វជ្ជំ អនគារិយំ ។
សា ច មំ អនុកម្បាយ បព្វាជេសិ បដាចារា
តតោ មំ ឱវទិត្វាន បរមត្ថេ និយោជយិ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា អកាសឹ អនុសាសនឹ
អមោឃោ អយ្យាយោវាទោ តេវិជ្ជម្ហិ អនាសវា ។

ចន្ទា ។

បញ្ចកនិបាតោ សមត្តោ ។

អាត្មាអញកាន់បាត្រផង និងឈើច្រត់ ដើរសូមអំពីត្រកូលមួយទៅកាន់ត្រកូលមួយ ត្រូវត្រជាក់នឹងក្តៅបៀតបៀន ដើរទៅអស់៧ឆ្នាំ ។ លុះកាលជាខាងក្រោយមកអាត្មាអញបានឃើញភិក្ខុនី(បដាចារាថេរី) ជាស្រីបានបាយនិងទឹក ហើយចូលទៅនិយាយ សូមបួសក្នុងធម្ម-វិន័យ ។ ឯបដាចារាភិក្ខុនីនោះ បានបំបួសអាត្មាអញ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ខាងក្រោយអំពីនោះមក លោកបានទូន្មានអាត្មាអញ ដឹកនាំក្នុងប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ។ អាត្មាអញបានស្តាប់ពាក្យរបស់លោកក៏បានធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ឯឱវាទរបស់ព្រះថេរីជាម្ចាស់ មិនឥតផលទេឡើយ ខ្ញុំជាអ្នកមានវិជ្ជា៣ មិនមានអាសវៈ ។

ចន្ទាថេរី ។

ចប់ បញ្ចកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ឆក្កនិបាតោ

(៣០៨) យស្ស មគ្គំ ន ជានាសិ អាគតស្ស គតស្ស វា
តំ កុតោ អាគតំ សត្តំ មម បុត្តោតិ រោទសិ ។
មគ្គញ្ច ខោស្ស ជានាសិ អាគតស្ស គតស្ស វា
ន នំ សមនុសោចេសិ ឯវំធម្មា ហិ បាណិនោ ។
អយាចិតោ តតាគច្ឆិ អននុញ្ញាតោ ឥតោ គតោ
កុតោចិ នូន អាគន្ត្វា វសិត្វា កតិបាហកំ ។
ឥតោបិ អញ្ញេន គតោ តតោ អញ្ញេន គច្ឆតិ
បេតោ មនុស្សរូបេន សំសរន្តោ គមិស្សតិ
យថាគតោ តថាគតោ កា តត្ថ បរិទេវនា ។
អព្ពុឡ្ហំ វត មេ សល្លំ ទុទ្ទសំ ហទយនិស្សិតំ
យា មេ សោកបរេតាយ បុត្តសោកំ ព្យបានុទិ ។

ថេរីគាថា ឆក្កនិបាត

(៣១៨) នាងមិនដឹងផ្លូវរបស់សត្វណា ដែលមក ឬទៅទេ ហើយយំរកកូនដែល(មិនដឹងជា)មកអំពីទីណានោះថា ឱកូនអាត្មាអញអើយ ៗ ចុះកាលនាងដឹងផ្លូវរបស់កូននោះ ដែលមក ឬទៅ ក៏មិនគប្បីសោករកកូននោះឡើយ ព្រោះសត្វមានយ៉ាងនេះជាធម្មតា ។ (សត្វនោះ) មិនមានអ្នកណាមួយអង្វរ ឲ្យមកអំពីបរលោកនោះ ទាំងមិនមានអ្នកណាមួយអនុញ្ញាតឲ្យទៅអំពីលោកនេះឡើយ ចំនងជាមកអំពីទីណាមួយ (មានខេត្តជាដើម) មកអាស្រ័យនៅ (ក្នុងទីនេះ) អស់ពីរបីថ្ងៃ ។ សត្វសូម្បីទៅអំពីកន្លែងនេះ មកកាន់កន្លែងដទៃ ទៅអំពីកន្លែងនោះ ទៅកាន់កន្លែងដទៃទៀតហើយ ដោយសភាពជាមនុស្ស នឹងអន្ទោលទៅ មកយ៉ាងណា ក៏ទៅយ៉ាងនោះ ការខ្សឹកខ្សួល ព្រោះតែសត្វនោះ មានប្រយោជន៍អ្វី ។

លោកម្ចាស់បានដកព្រួញគឺសេចក្តីសោក ដែលឃើញដោយក្រ អាស្រ័យនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំ លោកម្ចាស់បានបន្ទោបង់សេចក្តីសោកព្រោះកូនរបស់ខ្ញុំ ដែលត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ។

សាហំ អព្ពូឡ្ហសល្លាស្មិ និច្ឆាតា បរិនិព្វុតា
ពុទ្ធំ ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច ឧបេមិ សរណំ មុនឹ ។

បញ្ចសតា បដាចារា ។

(៣១៦) បុត្តសោកេនហំ អដ្ដា ខិត្តចិត្តា វិសញ្ញិនី
នគ្គា បកិណ្ណកេសី ច តេន តេន[១] វិចារិហំ ។
វីថិសង្ការកូដេសុ សុសានេ រថិយាសុ ច
អចរឹ តីណិ វស្សានិ ខុប្បិបាសាសមប្បិតា ។
អថទ្ទសាសឹ សុគតំ នគរំ មិថិលំ គតំ
អទន្តានំ ទមេតារំ សម្ពុទ្ធំ អកុតោភយំ ។
សចិត្តំ បដិលទ្ធាន វន្ទិត្វាន ឧបាវិសឹ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ គោតមោ ។
តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ
យុញ្ជន្តី សត្ថុ វចនេ សច្ឆាកាសឹ បទំ សិវំ ។

១ ម. ឆ. កេន កេន ។

ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនោះ មានព្រួញដកហើយ មិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានទុក្ខរលត់ហើយ ខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសរណៈ ។

បដាចារាថេរី ៥០០[១] ។

(៣១៦) អាត្មាអញត្រូវសេចក្តីសោកព្រោះកូនបៀតបៀនហើយ មានចិត្តរាយមាយ ព្រាត់ព្រាសចាកសញ្ញា មានកាយអាក្រាត មានសក់កក់រាយ អាត្មាអញដើរត្រេះត្រាច់ ។ អាត្មាអញពេញដោយសេចក្តីស្រេកឃ្លាន បានដើរទៅលើគំនរសម្រាមក្នុងវិថីផង ក្នុងព្រៃស្មសានផង ក្នុងច្រកល្ហកផង អស់បីឆ្នាំ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក អាត្មាអញបានជួបប្រទះនឹងព្រះសុគត ព្រះអង្គទូន្មាននូវពួកសត្វដែលមានខ្លួនមិនទាន់បានទូន្មាន ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង មិនមានភ័យអំពីទីណា កំពុងស្តេចទៅកាន់ក្រុងមិថិលា ។ អាត្មាអញ ត្រឡប់បាននូវចិត្តជាប្រក្រតី ហើយក៏ចូលទៅថ្វាយបង្គំ ឯព្រះគោតមនោះ បានសំដែងធម៌ដល់អាត្មាអញ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ លុះអាត្មាអញបានស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏បានបួសក្នុងធម្មវិន័យ ប្រកបព្យាយាមក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានបទ ដ៏ជាទីក្សេម ។

១ បានជាហៅបដាចារានោះ ព្រោះបានស្តាប់ឱវាទរបស់នាងបដាចារាថេរី ។

សព្វេ សោកា សមុច្ឆិន្នា បហីនា ឯតទន្តិកា

បរិញ្ញាតា ហិ មេ វត្ថូ យតោ សោកាន សម្ភវោ ។

វាសិដ្ឋី ។

(៣១៧) ទហរា ត្វំ រូបវតី អហម្បិ ទហរោ យុវា

បញ្ចង្គិកេន តុរិយេន ឯហិ ខេមេ រមាមសេ ។

ឥមិនា បូតិកាយេន អាតុរេន បភង្គុនា

អដ្ដិយាមិ ហរាយាមិ កាមតណ្ហា សមូហតា ។

សត្តិសូលូបមា កាមា ខន្ធាសំ អធិកុដ្ដនា

យំ ត្វំ កាមរតឹ ព្រូសិ អរតី ទានិ សា មមំ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

នក្ខត្តានិ នមស្សន្តា អគ្គឹ បរិចរំ វនេ

យថាភុច្ចមជានន្តា ពាលា សុទ្ធឹ អមញ្ញថ ។

សេចក្តីសោកទាំងឡាយទាំងពួង ខ្ញុំអញផ្តាច់ផ្តិលហើយ បាន លះបង់ហើយ ឲ្យមានទីបំផុតត្រឹមព្រះអរហត្តនេះ ព្រោះថា វត្ថុទាំង ឡាយដែលជាដែនកើតនៃសេចក្តីសោក ខ្ញុំអញកំណត់ហើយ ។

វាសិដ្ឋីថេរី ។

(៣១៧) ហៃនាងខេមា នាងនៅក្មេង ជាស្រីមានរូប យើងសោតក៏នៅ ក្មេង កំលោះ នាងចូរមក យើងនឹងត្រេកត្រអាលដោយតូរ្យតន្ត្រី ប្រគំដោយអង្គ ៥ ។

ខ្ញុំនឿយណាយ ធុញទ្រាន់ដោយកាយស្អុយ ដែលមាន ជម្ងឺជានិច្ច ពុកផុយនេះ កាមតណ្ហា ខ្ញុំបានផ្តាច់ចេញហើយ ។ កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដោយលំពែងនិងអណ្តាត ជាទីកាប់ ចិញ្ច្រាំនូវខន្ធទាំងឡាយ អ្នកនិយាយចំពោះត្រេកអរក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ ត្រេកអរក្នុងកាមនោះ មិនជាទីត្រេកអរនៃខ្ញុំទេ ។ សេចក្តីរីករាយក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង ខ្ញុំបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរនៃងងឹត ខ្ញុំក៏បានទំលាយហើយ ម្នាលមារ មានចិត្តបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯងខ្ញុំបានកំចាត់ ចេញហើយ ។ ពួកជនពាល មិនដឹងតាមពិត សំគាល់នូវនក្ខត្តឫក្ស ទាំងឡាយ បូជាភ្លើងក្នុងព្រៃ ហើយសំគាល់ថាជាការបរិសុទ្ធ ។

អហញ្ច តេ ឧបស្សន្តិំ សម្ពុទ្ធំ បរិសុត្តមំ
បរិមុត្តា សព្វទុក្ខេហិ សព្វសាសនការិកា ។

ខេមា ។

(៣១៨) អលង្កតា សុវសនា មាលិនី ចន្ទនុស្សទា
សព្វាភរណសញ្ឆន្នា ទាសីគណបុរក្ខតា ។
អន្នំ បានំ ច អាទាយ ខជ្ជំ ភោជ្ជំ អនប្បកំ
គេហតោ និក្ខមិត្វាន ឧយ្យានមភិហារយិំ ។
តត្ថ រមិត្វា កីឡិត្វា អាគច្ឆន្តី សកំ ឃរំ
វិហារំ ទដ្ឋុំ បាវិសិំ សាកេតេ អញ្ជនំ វនំ ។
ទិស្វាន លោកបជ្ជោតំ វន្ទិត្វាន ឧបាវិសិំ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។
សុត្វា ច តេ មហេសិស្ស សច្ចំ សម្បដិវិជ្ឈហំ
តត្ថេវ វិរជំ ធម្មំ ផុសយិំ អមតំ បទំ ។

ចំណែកខាងនាងខ្ញុំ នមស្ការព្រះសម្ពុទ្ធ ជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ជាអ្នកធ្វើតាមសាសនារបស់ព្រះសាស្តា បានរួចស្រឡះហើយចាកទុក្ខទាំងពួង ។

ខេមាលី ។

(៣១៨) នាងខ្ញុំមានខ្លួនស្អិតស្អាង មានគ្រឿងស្លៀកពាក់ល្អ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង លាបស្រឡាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការគ្រប់យ៉ាង មានពួកទាសីហែហមហើយ ។ នាងខ្ញុំ បានយកបាយទឹក បង្អែមនិងចំណីច្រើន ចេញទៅអំពីផ្ទះ នាំចូលទៅកាន់ឧទ្យាន ។ នាងខ្ញុំត្រេកអរ លេងក្នុងឧទ្យាននោះ រួចហើយក៏មកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន បានឃើញវិហារ ហើយក៏ចូលទៅកាន់វិហារ ក្នុងព្រៃអញ្ជន ជិតក្រុងសាកេត ។ នាងខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ជាប្រទីបនៃលោក ហើយចូលទៅថ្វាយបង្គំ ឯព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានចក្ខុ បានសំដែងធម៌ដល់នាងខ្ញុំ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ លុះនាងខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមហេសីហើយ ក៏បានចាក់ធ្លុះនូវសច្ចៈ បានសម្រេចនូវនិព្វានបទ ឈ្មោះអមតៈ ជាធម៌មិនមានធូលី គឺកិលេស ក្នុងវិហារនោះឯង ។

តតោ វិញ្ញាតសទ្ធម្មា បព្វជឹ អនគារិយំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា អមោឃំ ពុទ្ធសាសនំ ។

សុជាតា ។

(៣១៩) ឧច្ចេ កុលេ អហំ ជាតា ពហុវិត្តេ មហទ្ធនេ
វណ្ណរូបេន សម្បន្នា ធីតា មេឃិស្ស(១) អត្រជា ។
បត្ថិតា រាជបុត្តេហិ សេដ្ឋិបុត្តេហិ គិជ្ឈិតា
បិតុ មេ បេសយី ទូតំ ទេថ មយ្ហំ អនោបមំ ។
យត្តកំ តុលិតា ឯសា តុយ្ហំ ធីតា អនោបមា
តតោ អដ្ឋគុណំ ទស្សំ ហិរញ្ញំ រតនានិ ច ។
សាហំ ទិស្វាន សម្ពុទ្ធំ លោកជេដ្ឋំ អនុត្តរំ
តស្ស បាទានិ វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ ឧបាវិសឹ ។
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ អនុកម្បាយ គោតមោ
និសិន្នា អាសនេ តស្មឹ ផុសយឹ តតិយំ ផលំ ។

---
១ ម. ឧ. មជ្ឈស្ស ។

លំដាប់ពីនោះ គ្នាអញបានដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម ហើយបួសក្នុង ធម្មវិន័យ បានសម្រេចត្រៃវិជ្ជា ព្រះពុទ្ធសាសនា មិនឥតអំពើឡើយ ។

សុជាតាថេរី ។

(៣១៩) គ្នាអញ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលមានគ្រឿងឧបករណ៍ជាទីត្រេកអរច្រើន មានទ្រព្យច្រើន ជាស្រីបរិបូណ៌ដោយសម្បុរនឹងរូប ជាធីតាបង្កើតនៃសេដ្ឋី ឈ្មោះមេឃៈ ។ ពួកព្រះរាជបុត្រក៏ចង់បាន ពួកសេដ្ឋីបុត្រក៏ជាប់ចិត្ត ទើបប្រើទូតទៅ (ក្នុងសំណាក់) បិតារបស់គ្នាអញ (ថា) សូមអ្នកឲ្យនាងអនោបមាដល់ខ្ញុំ ។ ធីតារបស់អ្នកឈ្មោះអនោបមានុ៎ះ (លក្ខណញ្ញូជន) កាត់ថ្លៃចំនួនទ្រព្យប៉ុន្មាន ខ្ញុំសូមជូនប្រាក់នឹងកែវជា ៨ គុណ អំពីទ្រព្យនោះ ។ គ្នាអញនោះ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាច្បងនៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរបំផុត ក៏ចូលទៅកាន់ទីសមគួរ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះគោតមនោះ បានសំដែងធម៌ដល់គ្នាអញដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះ គ្នាអញអង្គុយលើអាសនៈនោះ ហើយបានសម្រេចនូវផលទី ៣ ។

តតោ កេសេ ឆេត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ
អជ្ជ មេ សត្តមី រត្តិ យតោ តណ្ហា វិសោសិតា ។

អនោបមា ។

(៣៦០) ពុទ្ធវីរ នមោ ត្យត្ថុ សព្វសត្តានមុត្តម
យោ មំ ទុក្ខា បមោចេសិ អញ្ញញ្ច ពហុកំ ជនំ ។
សព្វទុក្ខំ បរិញ្ញាតំ ហេតុតណ្ហា វិសោសិតា
អារិយដ្ឋង្គិកោ(១) មគ្គោ និរោធោ ផុសិតោ មយា ។
មាតា បុត្តោ បិតា ភាតា អយ្យកា ច បុរេ អហុំ
យថាភុច្ចំ អជានន្តី សំសរិំហំ អនិព្វិសំ ។
ទិដ្ឋោ ហិ មេ សោ ភគវា អន្តិមោយំ សមុស្សយោ
វិក្ខីណោ ជាតិសំសារោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។
អារទ្ធវីរិយេ បហិតត្តេ និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមេ
សមគ្គេ សាវកេ បស្សេ ឯសា ពុទ្ធាន វន្ទនា ។

១ ម. អរិយដ្ឋង្គិកោ ។

លំដាប់ពីនោះមក ខ្ញុំម្ចាស់បានកោរសក់ទាំងឡាយ ហើយបួសក្នុងធម្មវិន័យ រាត្រីទី ៧ របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ក្នុងថ្ងៃនេះ ជារាត្រីដែលតណ្ហារីងស្ងួត ។

អនោបមាថេរី ។

(៣៦០) បពិត្រព្រះពុទ្ធ មានព្យាយាម អង្គខ្ពង់ខ្ពស់ ជាធំសព្វសត្វទាំងឡាយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ដែលទ្រង់បានប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គនិងជនដទៃច្រើនគ្នា ឲ្យរួចចាកទុក្ខ ។ សេចក្តីទុក្ខទាំងពួង ខ្ញុំព្រះអង្គបានកំណត់ដឹងហើយ តណ្ហាជាដើមចម (នៃទុក្ខ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យរីងស្ងួតហើយ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ខ្ញុំព្រះអង្គបានចំរើនហើយ និរោធធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គបានសម្រេចហើយ ។ មាតា បិតា បុត្រ បងប្អូននិងជីដូនជីតា ដែលមានក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មិនដឹងតាមពិត មិនបាន (នូវទីពឹងក្នុងសម្រេចនិស្សរណៈ) បានអន្ទោលទៅ (យកកំណើតផ្សេងៗ) ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ ឯកាយ (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) នេះ ជាទីបំផុតហើយ ជាតិសង្សារអស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមាន ។ សូមព្រះអង្គទតនូវពួកសាវ័ក អ្នកមានព្យាយាមតឹងតែង មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មានព្យាយាមមាំជានិច្ច ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា នេះជាការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ពហូនំ វត អត្ថាយ មាយា ជនយិ គោតមំ
ព្យាធិមរណតុន្នានំ ទុក្ខក្ខន្ធំ ព្យបានុទិ ។

មហាបជាបតី គោតមី ។

៣៤១) គុត្តេ យទត្ថំ បព្វជ្ជា ហិត្វា បុត្តំ វសុំ បិយំ
តមេវ អនុព្រូហេហិ មា ចិត្តស្ស វសំ គមិ ។
ចិត្តេន វញ្ចិតា សត្តា មារស្ស វិសយេ រតា
អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវន្តិ អវិទ្ទសុ ។
កាមច្ឆន្ទញ្ច ព្យាបាទំ សក្កាយទិដ្ឋិមេវ ច
សីលព្វតបរាមាសំ វិចិកិច្ឆញ្ច បញ្ចមំ ។
សំយោជនានិ ឯតានិ បជហិត្វាន ភិក្ខុនី
ឱរម្ភាគមនីយានិ នយិទំ បុនរេហិសិ ។
រាគំ មានំ អវិជ្ជញ្ច ឧទ្ធច្ចញ្ច វិវជ្ជិយ
សំយោជនានិ ឆេត្វាន ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សសិ ។
ខេបេត្វា ជាតិសំសារំ បរិញ្ញាយ បុនព្ភវំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ និច្ឆាតា ឧបសន្តា ចរិស្សសិ ។

គុត្តា ។

ទំនង ព្រះនាងមាយា បានបង្កើតព្រះគោតម ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ពួកជនច្រើនគ្នា (ព្រោះថា) ព្រះគោតមបានបន្ទោបង់នូវគំនរទុក្ខនៃពួកជន ដែលត្រូវព្យាធិនិងមរណៈពាល់ពោត ។

មហាបជាបតិគោតមីថេរី ។

(៣៤១) ម្នាលនាងគុត្តា ការដែលនាងលះបង់កូននឹងទ្រព្យជាទីស្រឡាញ់ ហើយបួស ដើម្បីប្រយោជន៍ណា នាងចូរចំរើនឲ្យរឿយៗ នូវប្រយោជន៍នោះឯង នាងកុំលុះអំណាចនៃចិត្តឡើយ ។ ពួកសត្វ ត្រូវចិត្តបញ្ឆោតហើយ ត្រេកអរក្នុងវិស័យនៃមារ មិនដឹងថា អាត្មាគួរត្រាច់រង្គាត់ទៅកាន់សង្សារអស់ជាតិមិនតែមួយ ។ កាមច្ឆន្ទៈ ព្យាបាទៈ សក្កាយទិដ្ឋិ សីលព្វតបរាមាសៈ នឹងវិចិកិច្ឆាជាគំរប់ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុនី លុះនាងលះនូវសំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោមទាំងនោះហើយ នឹងមិនវិលមកកាន់លោកនេះទៀត ។ នាងបើចិះសន្តិតសន្តិនកាត់ផ្តាច់នូវសំយោជនៈទាំងឡាយ គឺរាគៈ មានៈ អវិជ្ជា ឧទ្ធច្ចៈ ហើយ នឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ នាងបើញុំាង ជាតិសង្សារឲ្យអស់ ហើយកំណត់ដឹងនូវភពថ្មី នឹងទៅជាអ្នកមិនមានតណ្ហា ប្រព្រឹត្តស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ពិតប្រាកដបាន ។

គុត្តាថេរី ។

(៣៦៦) ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ   វិហារា ឧបនិក្ខមឹ
អលទ្ធា ចេតសោ សន្តឹ   ចិត្តេ អវសវត្តិនី ។
ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កម្ម   សក្កច្ចំ បរិបុច្ឆហំ
សា មេ ធម្មមទេសេសិ   ធាតុអាយតនានិ ច
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ   ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ ច
ពោជ្ឈង្គដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ   ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា   ករោន្តី អនុសាសនឹ
រត្តិយា បុរិមេ យាមេ   បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ   ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ   តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ
បីតិសុខេន ច កាយំ   ផរិត្វា វិហរឹ តទា
សត្តមិយា បាទេ បសារេសឹ(១)   តមោក្ខន្ធំ បទាលិយ ។

វិជយា ។

ឆក្កនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. បសារេសឹ ។

(៣៦៦) កាលខ្ញុំម្ចាស់មិនលុះអំណាចក្នុងចិត្ត មិនបានសេចក្ដីស្ងប់ចិត្ត បានចេញអំពីលំនៅ ៤ លើក ៥ លើក ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានចូលទៅរកភិក្ខុនី (ព្រះថេរីឈ្មោះខេមា) ហើយសាកសួរដោយគោរព លោកបានសំដែងធម៌ គឺ ធាតុ អាយតនៈ អរិយសច្ច ៤ ឥន្ទ្រិយ ពលៈ ពោជ្ឈង្គ អដ្ឋង្គិកមគ្គ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដើម្បីដល់នូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ។ លុះខ្ញុំម្ចាស់បានស្ដាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុនីនោះហើយ ក៏បានធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់លោក ក្នុងបុរិមយាម នៃរាត្រី បានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាម នៃរាត្រី បានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី បានទំលាយនូវគំនរងងឹត វេលានោះ ខ្ញុំម្ចាស់បានផ្សព្វផ្សាយកាយដោយបីតិនិងសុខៈ ទំលាយនូវគំនរងងឹត ហើយលាតជើងចេញក្នុងថ្ងៃទី ៧ ។

វិជយាថេរី ។

ចប់ ឆក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ សត្តកនិបាតោ

(៣៦៣) មុសលានិ គហេត្វាន ធញ្ញំ កោដ្ដេន្តិ មាណវា
បុត្តទារានិ បោសេន្តា ធនំ វិន្ទន្តិ មាណវា ។
ឃដេថ ពុទ្ធសាសនេ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
ខិប្បំ បាទានិ ធោវិត្វា ឯកមន្តំ និសីទថ ។
ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេត្វាន ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ
បច្ចវេក្ខថ សង្ខារេ បរតោ នោ ច អត្តតោ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា បដាចារានុសាសនឹ
បាទេ បក្ខាលយិត្វាន ឯកមន្តេ ឧបាវិសឹ ។
រត្តិយា បុរិមេ យាមេ បុព្វជាតិមនុស្សរឹ
រត្តិយា មជ្ឈិមេ យាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធយឹ ។
រត្តិយា បច្ឆិមេ យាមេ តមោក្ខន្ធំ បទាលយឹ
តេវិជ្ជា អថ វុដ្ឋាសិំ កតា តេ អនុសាសនី ។
សក្កំវ ទេវា តិទសា សង្គាមេ អបរាជិតំ
បុរក្ខត្វា វិហរាមិ តេវិជ្ជម្ហិ អនាសវា ។

ឧត្តរា ។

ថេរីគាថា សត្តកនិបាត

(៣៦៣) . ពួកមាណព កាន់អង្រែចាំនឹងស្រូវ ពួកមាណព រមែងបានទ្រព្យ ចិញ្ចឹមកូននឹងប្រពន្ធទាំងឡាយ ។ នាងទាំងឡាយចូរព្យាយាមធ្វើអំពើ ដែលធ្វើហើយ មិនក្តៅក្រហាយតាមក្រោយ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូរលាងជើងទាំងឡាយ ឲ្យឆាប់ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ នាងទាំងឡាយ ចូរតាំងចិត្ត តំកល់ឲ្យនឹង ឲ្យមានអារម្មណ៍តែមួយ ហើយពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាជារបស់ដទៃ ទាំងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ។

ខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះថេរីនោះ គឺជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះថេរីឈ្មោះបដាចារា ហើយបានលាងជើង រួចចូលទៅអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី ខ្ញុំបានរឭកឃើញនូវបុព្វជាតិ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី ខ្ញុំបានជម្រះនូវទិព្វចក្ខុ ។ ក្នុងបច្ឆិមយាមនៃរាត្រី ខ្ញុំបានទំលាយនូវគំនរងងឹត ជាស្រីបាននូវវិជ្ជា៣ បានក្រោកចេញ (អំពីអាសនៈ) ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់លោកម្ចាស់ ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តហើយ ។ ពួកទេវតាក្នុងឋានត្រៃត្រឹង្ស (ហែហម) នូវសក្កទេវរាជដែលឈ្នះក្នុងសង្គ្រាមយ៉ាងណា ខ្ញុំបាននូវវិជ្ជា មិនមានអាសវៈក៏ហែហម (លោកម្ចាស់) យ៉ាងនោះដែរ ។

ឧត្តរាថេរី ។

(៣៦៦) សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វាន   ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
បដិវិជ្ឈិ បទំ សន្តំ   សង្ខារូបសមំ សុខំ ។
កំ នុ ឧទ្ទិស្ស មុណ្ឌាសិ   សមណី វិយ ទិស្សសិ
ន ច រោចេសិ បាសណ្ឌេ   កិមិទំ ចរសិ មោមុហា ។
ឥតោ ពហិទ្ធា បាសណ្ឌា   ទិដ្ឋិយោ ឧបនិស្សិតា
ន តេ ធម្មំ វិជានន្តិ   ន តេ ធម្មស្ស កោវិទា ។
អត្ថិ សក្យកុលេ ជាតោ   ពុទ្ធោ អប្បដិបុគ្គលោ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ   ទិដ្ឋីនំ សមតិក្កមំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ   ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ   ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា   វិហរឹ សាសនេ រតា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ   តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម   និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

ចាលា ។

(៣៦៦) ខ្ញុំជាភិក្ខុនី បានចំរើននូវឥន្ទ្រិយ ផ្គង់ស្មារតី បានចាក់ធ្លុះនូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ រម្ងាប់នូវសង្ខារ ជាសុខដ៏ក្រៃលែង ។

នាងជាស្ត្រីកោរសក់ ប្រាកដដូចជាសមណី តើនាងសំដៅរកលទ្ធិណា នាងមិនគាប់ចិត្តនឹងលទ្ធិតិត្ថិយ ហេតុអ្វីក៏នាងជាស្ត្រីវង្វេង ប្រព្រឹត្តបែបនេះ ។

លទ្ធិតិត្ថិយ ខាងក្រៅអំពីសាសនានេះ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិតិត្ថិយ ពួកជន(ប្រកាន់លទ្ធិ)នោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ ពួកជននោះ មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ ។ មាន (ព្រះពុទ្ធបុគ្គលមួយអង្គ) កើតក្នុងសក្យត្រកូល បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ មិនមានបុគ្គលផ្ទឹមបាន ព្រះអង្គបានសំដែងប្រាប់ខ្ញុំនូវអរិយសច្ចធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទិដ្ឋិ គឺទុក្ខ ១ ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ១ ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជា ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង ខ្ញុំបានកំចាត់ហើយ គំនរងងឹត ខ្ញុំបានទំលាយហើយ ម្នាលមារដ៏បាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯងយើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ចាលាថេរី ។

(៣៤៨) សតិមតី ចក្ខុមតី ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
បដិវិជ្ឈំ បទំ សន្តំ អកាបុរិសសេវិតំ ។
កឹ នុ ជាតឹ ន រោចេសិ ជាតោ កាមានិ ភុញ្ជតិ
ភុញ្ជាហិ កាមរតិយោ មាហុ បច្ឆានុតាបិនី ។
ជាតស្ស មរណំ ហោតិ ហត្ថបាទាន ឆេទនំ
វធពន្ធបរិក្លេសំ(១) ជាតោ ទុក្ខំ និគច្ឆតិ ។
អត្ថិ សក្យកុលេ ជាតោ សម្ពុទ្ធោ អបរាជិតោ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ ជាតិយា សមតិក្កមំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរឹ សាសនេ រតា
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

១ ម. ម. វធពន្ធបរិក្លេសំ ។

(៣៤៨) ភិក្ខុនីជាភិក្ខុនី មានស្មារតី មានចក្ខុគឺបញ្ញា មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ បានចាក់ធ្លុះនូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ ដែលបុរសថោកទាបមិនដែលបានសេពហើយ ។

នាងមិនគាប់ចិត្តនឹងជាតិទេឬ សត្វដែលកើតហើយ តែងបរិភោគកាមទាំងឡាយ នាងចូរបរិភោគនូវតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ កុំឲ្យមានសេចក្តីស្តាយក្រោយ ។

សេចក្តីស្លាប់ និងការកាត់នូវដៃជើង រមែងមានដល់សត្វដែលកើតហើយ សត្វដែលកើតហើយរមែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានការសម្លាប់និងការចងជាដើម ។ មាន(ព្រះពុទ្ធមួយព្រះអង្គ)កើតក្នុងសក្យត្រកូល បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គផ្ចាញ់នូវមារនិងកិលេសមារជាដើម ព្រះអង្គបានសំដែងប្រាប់ខ្ញុំនូវអរិយសច្ចធម៌ជាធម៌កន្លងនូវជាតិ គឺទុក្ខ ១ ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ១ ទីដែលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជាខ្ញុំ បានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

សព្ពត្ថ វិហតា នន្ទី តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តកា ។

ខេមាយ ។

សត្តកនិបាតោ សមត្តោ ។

សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយចេញហើយ ម្នាលមារកំណាច អ្នកចូរដឹង យ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ខេមាថេរី ។

ចប់ សត្តកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ អដ្ឋកនិបាតោ

(៣២៦) ភិក្ខុនី សីលសម្បន្នា ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតា

អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ អសេចនកមោជវំ ។

តាវតឹសា ច យាមា ច តុសិតា ចាបិ ទេវតា

និម្មានរតិនោ ទេវា យេ ទេវា វសវត្តិនោ

តត្ថ ចិត្តំ បណិធេហិ យត្ថ តេ វុសិតំ បុរេ ។

តាវតឹសា ច យាមា ច តុសិតា ចាបិ ទេវតា

និម្មានរតិនោ ទេវា យេ ទេវា វសវត្តិនោ

កាលំ កាលំ ភវាភវំ សក្កាយស្មឹ បុរក្ខតា

អវីតិវត្តា សក្កាយំ ជាតិមរណសារិនោ ។

សព្វោ អាទីបិតោ លោកោ សព្វោ លោកោ បទីបិតោ

សព្វោ បជ្ជលិតោ លោកោ សព្វោ លោកោ បកម្បិតោ។

អកម្បិយំ អតុលិយំ អបុថុជ្ជនសេវិតំ

ពុទ្ធោ ធម្មំ មេ ទេសេសិ តត្ថ មេ និរតោ មនោ ។

ថេរីគាថា អដ្ឋកនិបាត

(៣៦៦) ភិក្ខុនី បរិបូណ៌ដោយសីល សង្រួមដោយប្រពៃ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ គប្បីបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីស្ងប់ មានឱជៈមិនប្រឡូក ប្រឡល់ដោយវត្ថុអ្វីមួយ ។

ពួកទេវតាណា នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សក្តី នៅក្នុងឋានយាមៈក្តី នៅក្នុងឋានតុសិតក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋាននិម្មានរតីក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តីក្តី នាងចូរតាំងចិត្តទៅរកពួកទេវតាទាំងនោះ ដែលនាងធ្លាប់នៅហើយក្នុងកាលមុន ។

ពួកទេវតាណា នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សក្តី នៅក្នុងឋានយាមៈក្តី នៅក្នុងឋានតុសិតក្តី ពួកទេវតានៅក្នុងឋាននិម្មានរតីក្តី ពួកទេវតា នៅក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តីក្តី (ទេវតាទាំងនោះវេញ) អំពីភព ទៅកាន់ភពរឿយៗ កាល កំណត់នៅក្នុងសក្កាយនឹងខន្ធបញ្ចកៈ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសក្កាយ ជាអ្នកអន្ទោលទៅកាន់ជាតិនិងមរណៈ ។ លោកទាំងមូលឆេះ លោកទាំងមូលប្រាលឆួល លោកទាំងមូលសន្ធោសន្ធៅ លោកទាំងមូលញាប់ញ័រ (ដោយភ្លើង១១ មានរាគៈជាដើម) ។ ព្រះពុទ្ធបានសំដែងធម៌ប្រាប់ខ្ញុំ ជាធម៌ដែលមិនកម្រើក មិនមានអ្វីផ្ទឹមបាន ដែលបុថុជ្ជនសេព មិនបានហើយ ចិត្តរបស់ខ្ញុំត្រេកអរចំពោះ ក្នុងធម៌នោះ ។

តស្សាហំ វចនំ សុត្វា វិហរឹ សាសនេ រតា

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ

ឯវំ ជានាហិ បាបិម និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

សីសូបចាលា ។

អដ្ឋកនិបាតោ សមត្តោ ។

អាត្មាបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រេកអរក្នុងសាសនា ត្រៃវិជ្ជា អាត្មាបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ អាត្មាបានធ្វើហើយ ។ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង អាត្មាបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរងងឹត អាត្មាបានទំលាយចេញហើយ ម្នាលមារមានបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នកឯង យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

សីសូបចាលាថេរី ។

ចប់ អដ្ឋកនិបាត ។

ថេរគាថាយ ឆក្កនិបាតោ

(៣៤៧) មា សុ តេ វស្ស លោកម្ហិ វនថោ អហុ កុទាចនំ

មា បុត្តក បុនប្បុនំ អហុ ទុក្ខស្ស ភាគិមា ។

សុខំ ហិ វស្ស មុនយោ អនេជា ឆិន្នសំសយា

សីតិភូតា ទមប្បត្តា វិហរន្តិ អនាសវា ។

តេហានុចិណ្ណំ ឥសីភិ មគ្គំ ទស្សនបត្តិយា

ទុក្ខស្សន្តកិរិយាយ ត្វំ វស្ស អនុព្រូហយ ។

វិសារទា គណាសិ ឯតមត្ថំ ជនេត្តិ មេ

មញ្ញាមិ ទ្វេ មាមិកេ វនថោ តេ ន វិជ្ជតិ ។

យេ កេចិ វស្ស សត្តាន ហីនុក្កដ្ឋមជ្ឈិមា

អណុំ អណុមត្តោបិ វនថោ មេ ន វិជ្ជតិ ។

សព្វេ មេ អាសវា ខីណា អប្បមត្តស្ស ឈាយតោ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ថេរគាថា ឆក្កនិបាត

(៣៤៧) ឱវស្សៈ ព្រៃ គឺកិលេស កុំមានដល់លោក គ្រប់កាលណាៗ ឡើយ ឱកូន លោកកុំមានចំណែកនៃសេចក្តីទុក្ខរឿយៗ ឡើយ ។ ឱវស្សៈ ព្រោះថា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ លោកមិនមានតណ្ហា កាត់សេចក្តីសង្ស័យ ជាអ្នកត្រជាក់ត្រជំ ដល់នូវសេចក្តីទមសា មិនមានអាសវៈ តែងនៅជាសុខ ។ ឱវស្សៈ ចូរលោកចំរើនឲ្យរឿយ ៗ ដើម្បីដល់ នូវការឃើញមគ្គ ដែលពួកឥសីនោះ ធ្លាប់សន្សំមកហើយ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតទុក្ខ ។

បពិត្រមាតា លោកក្លៀវក្លា ប្រាប់សេចក្តីនេះ ដល់ខ្ញុំ បពិត្រមាតា ខ្ញុំសំគាល់ថា ព្រៃ គឺកិលេស របស់លោក មិនមានដោយពិត ។

ឱវស្សៈ សត្វទាំងឡាយ ឯណានីមួយដ៏ថោកទាប ឧត្តម និងកណ្តាល ព្រៃ គឺកិលេស សូម្បីតូចបន្តិច សូម្បីបន្តិចបន្តួច នៃខ្ញុំមិនមានឡើយ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមិនប្រមាទ បានចំរើនឈាន មានអាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ឧឡារំ វត មេ មាតា បតោទំ សមវស្សរិ
បរមត្ថសញ្ហិតា គាថា យថាបិ អនុកម្បិកា ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា អនុសិដ្ឋំ ជនេត្តិយា
ធម្មសំវេគមាបាទឹ យោគក្ខេមស្ស បត្តិយា ។
សោហំ បធានបហិតត្តោ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតោ
មាតរា ចោទិតោ សន្តោ អផុសឹ សន្តិមុត្តមំ ។

វឌ្ឍត្ថេរោ ។

ឆក្កនិបាតោ សមត្តោ ។

មាតារបស់ខ្ញុំ បានចាក់បន្តុញ ដ៏លើសលុប គឺគាថាប្រកប ដោយប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ ៗ ដោយពិត ដូចជាពួកជនអ្នក អនុគ្រោះ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់លោកដែលជា មាតាបង្កើតហើយក៏ដល់នូវធម្មសង្វេគ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វានជាទី ក្សេមចាកយោគៈ ។ ខ្ញុំនោះ មានចិត្តសម្រេចទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយ សម្មប្បធាន មិនខ្ជិលច្រអូសទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ជាអ្នកដែលមាតា ដាស់តឿនហើយ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់បានសម្រេចនូវព្រះនិព្វានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

វឌ្ឍត្ថេរ ។

ចប់ ឆក្កនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ឯកាទសកនិបាតោ

(៣៦៨) កល្យាណមិត្តតា មុនិនា លោកំ អាទិស្ស វណ្ណិតា
កល្យាណមិត្តេ ភជមានោ អបិ ពាលោ បណ្ឌិតោ អស្ស ។

ភជិតព្វា សប្បុរិសា បញ្ញា តថាបិ វឌ្ឍតិ
ភជន្តានំ ភជមានោ យោ កោចិ ទុក្ខិយានិកោ
សប្បុរិសេ សព្វេហិបិ ទុក្ខេហិ ចេវ មោចយេ[១]
ទុក្ខញ្ចេវ វិជានេយ្យ ទុក្ខស្ស ច សមុទយំ
និរោធដ្ឋង្គិកមគ្គំ[២] ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ ច ។
ទុក្ខោ ឥត្ថិភាវោ អក្ខាតោ បុរិសទម្មសារថិនា ។
សបត្តិកម្បិ ហិ ទុក្ខំ អប្បេកច្ចា សកឹ វិជាតាយោ
គលកេ អបកន្តន្តិ សុខុមាលិយោ វិសានិ ខាទន្តិ
ជនមារកមជ្ឈគតា ឧភោ ព្យសនានុភោន្តិ ។
ឧបវិជញ្ញា គច្ឆន្តី អទ្ទសាហំ បតឹ មតំ
បន្ថេ វិជាយិត្វាន អប្បត្តាហំ សកំ គេហំ ។

---

១ ម. ឧ. បមុច្ចេយ្យ ។ ២ ឱ. ម. និរោធញ្ច អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ។

ថេរីគាថា ឯកាទសកនិបាត

(៣៦៨) ភាពនៃកល្យាណមិត្តចំពោះសត្វលោក ព្រះមុនី ទ្រង់សរសើរហើយ បុគ្គលកាលគប់រកនូវពួកកល្យាណមិត្ត សូម្បីខ្លួនជាបុគ្គលពាល គឺគង់បានទៅជាបណ្ឌិត ។ បុគ្គលគួរគប់រកនូវពួកសប្បុរស ប្រាជ្ញានៃពួកបុគ្គលដែលគប់រក (នូវសប្បុរស) រមែងចំរើនដោយពិត បុគ្គល ឯណានីមួយ មានក្សេត្រជាដើម កាលគប់រកនូវពួកសប្បុរស គប្បីរួចចាកទុក្ខទាំងអស់ផង គប្បីដឹងនូវអរិយសច្ចទាំង៤ ផង គឺ ទុក្ខសច្ច១ ទុក្ខសមុទយសច្ច១ ទុក្ខនិរោធសច្ច១ មគ្គសច្ច ប្រកបដោយអង្គ៨ ប្រការ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាសារថីទូន្មាននូវបុរស ទ្រង់ត្រាស់ថា ឥត្ថីភាព នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ។ មែនពិត ការនៅរួមជាមួយនឹងស្វាមី នាំមកនូវទុក្ខ ស្រីពួកខ្លះ សម្រាលបុត្រតែម្តង ជាប់ចំពង់ស្បូន (ស្លាប់) ក៏មាន (ស្រីពួកខ្លះ) ជាសុខុមាលជាតិ ទាំងគេកាត់កណ្ដាល ព្រាជ្ញាសម្លាប់ខ្លួនក៏គង់ ស៊ីថ្នាំពិស ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ទាំងពីរនាក់(កូននឹងម្តាយ)ក៏មាន ។
ខ្ញុំ កាលទៅកើតសម្រាល (កូន) បានឃើញប្តីស្លាប់ ខ្ញុំទៅមិនទាន់ដល់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ក៏សម្រាល (កូន) កណ្ដាលផ្លូវ ។

ឧភោ បុត្តា កាលកតា បតិ ច បន្ថេ មតោ កបណិកាយ
មាតា បិតា ច ភាតា ច ឌយ្ហន្តិ ឯកចិតកាយំ ។
ខីណកុលម្ហិ[1] កបណេ អនុភូតំ តេ ទុក្ខំ អបរិមាណំ
អស្សុ ច តេ បវត្តំ ហិ ពហូនិ ជាតិសហស្សានិ ។
វសិតំ[2] តំ សុសានមជ្ឈេ អថោបិ ខាទិតានិ បុត្តមំសានិ
ហតកុលិកា សព្វគរហិតា មតបតិកា អមតមធិគច្ឆិំ ។
ភាវិតោ មេ អយំ មគ្គោ អរិយោដ្ឋង្គិកោ អមតគាមី
និព្វានំ សច្ឆិកតំ ធម្មាទាសំ អវេក្ខិហំ[3] ។
អហម្ហិ កន្តសល្លា ឱហិតភារា កតំ មេ ករណីយំ
កិសាគោតមី ថេរី សុវិមុត្តចិត្តា ឥមំ ភណីតិ ។

កិសាគោតមី ។

ឯកាទសកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ខីណកុលីនេ ។ ម. ខីណកុលីនេ ។ ២ ខ. បស្សិតំ ។ ៣ ម. អវេក្ខិហំ ។

កូនទាំងពីរក៏ធ្វើមរណកាល ប្តីរបស់ខ្ញុំក៏ស្លាប់ក្នុងផ្លូវ ខ្ញុំជាស្រីកំព្រា ឯមាតា បិតា និងបងប្អូនប្រុស ក៏ត្រូវគេដុតក្នុងជើងថ្ករជាមួយគ្នា ។ នាងទទួលទុក្ខប្រមាណមិនបាន ក្នុងត្រកូលដែលអស់ភោគសម្បត្តិ ជាត្រកូលកំព្រា ទឹកភ្នែករបស់នាងប្រព្រឹត្តទៅអស់ពាន់ជាតិជាច្រើន ។ ខ្ញុំឃើញនាង (កើតជា)ចចកញី ស៊ីសាច់មនុស្សក្នុងកណ្តាលព្រៃស្មសាន មួយទៀតសាច់កូនក៏នាងបានស៊ីហើយ (ក្នុងអត្តភាពនេះ) ខ្ញុំមានវង្សត្រកូលសាបសូន្យ ត្រូវអ្នកផងតិះដៀល មានប្តីក៏ស្លាប់ តែបានត្រាស់ដឹងនូវអមតៈ ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈនេះ ខ្ញុំបានចំរើនហើយ ទាំងព្រះនិព្វាន ខ្ញុំក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយដែរ ខ្ញុំបានឃើញហើយនូវកញ្ចក់គឺធម៌ ។ ខ្ញុំមានសរគឺកាមកិលេសកាត់ហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ខ្ញុំបានធ្វើរួចស្រេចហើយ នាងកិសាគោតមីថេរី មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកកិលេស) បានពោលនូវសេចក្តីនេះ ។

កិសាគោតមីថេរី ។

ចប់ ឯកាទសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ទ្វាទសកនិបាតោ

(៣៤៨) ឧភោ មាតា ច ធីតា ច មយំ អាសុំ សបត្តិយោ
តស្សា មេ អហុ សំវេគោ អព្ភុតោ លោមហំសនោ ។
ធិរត្ថុ កាមា អសុចី ទុគ្គន្ធា ពហុកណ្ដកា
យត្ថ មាតា ច ធីតា ច សភរិយា មយំ អហុំ ។
កាមេស្វាទីនវំ ទិស្វា នេក្ខម្មំ ទឡ្ហខេមតោ[1]
សា បព្វជឹ រាជគហេ អគារស្មា អនគារិយំ ។
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធិតំ
ចេតោបរិយញាណញ្ច សោតធាតុ វិសោធិតា ។
ឥទ្ធិបិ មេ សច្ឆិកតា បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ
ឆ មេ អភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ឥទ្ធិយា អភិនិម្មិត្វា ចតុរស្សំ រថំ អហំ
ពុទ្ធស្ស បាទេ វន្ទិត្វា លោកនាថស្ស សិរីមតោ ។
សុបុប្ផិតគ្គំ ឧបគម្ម បាទបំ
ឯកា តុវំ តិដ្ឋសិ រុក្ខមូលេ
ន ចាបិ តេ ទុតិយោ អត្ថិ កោចិ
ន ត្វំ ពាលេ ភាយសិ ធុត្តកានំ ។

[1] ម. ទឡ្ហមតោ ។

ថេរីគាថា ទ្វាទសកនិបាត

(៣៦៨) យើងទាំងពីរនាក់ គឺមាតានិងធីតា មានប្ដីជាមួយគ្នា (ក៏យាត្រូវប្ដី)
សេចក្ដីតក់ស្លុត សេចក្ដីព្រឺរោម អស្ចារ្យចំឡែក កើតមានដល់ខ្ញុំនោះ ។ ថុយ កាមទាំងឡាយ ជារបស់មិនស្អាត មានក្លិនអាក្រក់ មុតជាបន្លាច្រើនយ៉ាង ដែលនាំយើងទាំងពីរនាក់ គឺមាតា និងធីតា ឲ្យជាភរិយាជាមួយគ្នា ។ លុះខ្ញុំឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ ហើយឃើញនេក្ខម្មៈថាជារបស់ក្សេម ទើបចេញចាកផ្ទះក្នុងក្រុងរាជ-គ្រឹះ ចូលកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ឯទិព្វចក្ខុ ចេតោបរិ-យញ្ញាណ ខ្ញុំជម្រះហើយ ឯសោតធាតុ ខ្ញុំជម្រះហើយដែរ ។ ទាំងឫទ្ធិ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំបានដល់ហើយ អភិញ្ញា ៦ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ខ្ញុំនិម្មិតនូវរថចំរុះសេះ៤ ដោយឫទ្ធិ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះពុទ្ធ មានសិរី ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ។

នាងជាស្រីម្នាក់ឯង ចូលមកកាន់ដើមឈើ ដែលនៅចុងមានផ្ការីកស្គុសស្គាយ ហើយឈរនៅទៀបគល់ឈើ បុគ្គលណាមួយជាគំរប់ពីររបស់នាងក៏មិនមាន នែស្រីពាល នាងមិនខ្លាចពួកអ្នកលេងទេឬ ។

សតំ សហស្សានំបិ ធុត្តានំ
ឥធាគតា តាទិសកា ភវេយ្យុំ
លោមំ ន ឥញ្ជេ នបិ សម្បវេធេ
កឹ មេ តុវំ មារ ករិស្សសេកោ ។

ឯសា អន្តរធាយាមិ   កុច្ឆឹ វា បវិសាមិ តេ
ភមុកន្តរេបិ តិដ្ឋាមិ   តិដ្ឋន្តិំ មំ ន ទក្ខសិ ។
ចិត្តម្ហិ វសីភូតាហំ   ឥទ្ធិបាទា សុភាវិតា
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
សត្តិសូលូបមា កាមា   ខន្ធានំ អធិកុដ្ដនា
យំ ត្វំ កាមរតិំ ព្រូសិ   អរតីទានិ សា មម ។
សព្វត្ថ វិហតា នន្ទិ   តមោក្ខន្ធោ បទាលិតោ
ឯវំ ជានាហិ បាបិម   និហតោ ត្វមសិ អន្តក ។

ឧប្បលវណ្ណា ។

ទ្វាទសកនិបាតោ សមត្តោ ។

បើទុកជាអ្នកលេងល្បែងទាំងឡាយ មួយរយឬមួយពាន់ ជាបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ មកជួបជុំគ្នា ក៏រោម(របស់យើង) មិនព្រើព្រួច មិនញាប់ញ័រ ម្នាលមារ អ្នកម្នាក់ឯង នឹងធ្វើនូវអ្វីដល់យើងកើត ។ យើងនេះនឹងបាត់ទៅ ឬនឹងចូលទៅ កាន់ផ្ទៃរបស់អ្នកក៏បាន ឬបើទុកជាឈរនៅត្រង់ចន្លោះចិញ្ចើមរបស់អ្នក ក៏អ្នកមើលមិនឃើញយើងឈរនៅផង ។ យើងជាស្ត្រីស្ទាត់ក្នុងអំណាចចិត្ត ឥទ្ធិបាទទាំងឡាយ យើងបានចំរើនហើយដោយប្រពៃ អភិញ្ញា ៦ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពុទ្ធសាសនា យើងបានធ្វើហើយ ។ កាមទាំងឡាយប្រៀបដោយលំពែងនិងឈើស្រួច សម្រាប់ចិញ្ច្រាំនូវខន្ធទាំងឡាយ អ្នកពោលនូវតម្រេកក្នុងកាមណា ឥឡូវនេះ តម្រេកក្នុងកាមនោះ មិនមែនជាតម្រេករបស់យើងឡើយ ។ សេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកាមទាំងអស់ យើងបានកំចាត់ចេញហើយ គំនរនៃងងឹត (អវិជ្ជា) យើងបានទំលាយចោលហើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ម្នាលមារលាមក អ្នក យើងកំចាត់ចេញហើយ ។

ឧប្បលវណ្ណាថេរី ។

ចប់ ទ្វាទសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ សោឡសកនិបាតោ

(៣៣០) ឧទហារី អហំ សីតេ សទា ឧទកមោតរឹ
អយ្យានំ ទណ្ឌភយភីតា វាចាទោសភយដ្ដិតា ។
កស្ស ព្រាហ្មណ ត្វំ ភីតោ សទា ឧទកមោតរិ
វេធមានេហិ គត្តេហិ សីតំ វេទយសេ ភុសំ ។
ជានន្តី ច តុវំ ភោតិ បុណ្ណិកេ បរិបុច្ឆសិ
ករោន្តំ កុសលំ កម្មំ រុន្ធន្តំ កតបាបកំ ។
យោ ច វុឌ្ឍោ ទហរោ វា បាបកម្មំ បកុព្វតិ
ទកាភិសេចនា សោបិ បាបកម្មា បមុច្ចតិ ។
កោ នុ តេ ឥទមក្ខាសិ អជានន្តស្ស អជានកោ
ទកាភិសេចនា នាម បាបកម្មា បមុច្ចតិ
សគ្គំ នូន គមិស្សន្តិ សព្វេ មណ្ឌូកកច្ឆបា
នាគា ច សុសុមារា ច យេ ចញ្ញេ ឧទកេ ចរា ។
ឱរព្ភិកា សូករិកា មច្ឆិកា មិគពន្ធកា
ចោរា ច វជ្ឈឃាតា ច យេ ចញ្ញេ បាបកម្មិនោ
ទកាភិសេចនា តេបិ បាបកម្មា បមុច្ចរេ ។
សចេ ឥមា នទិយោ តេ បាបំ បុព្វេ កតំ វហេយ្យុំ(១)

១. ម. ពហុំ ។

ថេរីគាថា សោឡសកនិបាត

(៣៣០) ខ្ញុំជាស្រីអ្នកដងទឹក មានការខ្លាចទណ្ឌកម្មនៃពួកម្ចាស់ទាំងឡាយ ត្រូវភ័យអំពីកំហុសគឺពាក្យបៀតបៀន ហើយចុះទឹកល់ពេល ក្នុងកាលត្រជាក់ជានិច្ច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកខ្លាចអ្វីណា ទើបចុះទឹកល់ពេល មានខ្លួនញាប់ញ័រ ទទួលនូវសេចក្តីត្រជាក់ក្រៃលែង ។

ម្នាលនាងបុណ្ណិកាដ៏ចំរើន នាងដឹង (ថាខ្ញុំ) កំពុងធ្វើកុសលកម្ម ជាគ្រឿងបិទនូវបាបកម្មដែរ ម្ដេចក៏សួរដេញដោល ។ បុគ្គលណា ទោះចាស់ក្ដី ក្មេងក្ដី ធ្វើបាបកម្ម បុគ្គលនោះ រមែងរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រប់ដោយទឹក ។

អ្នកល្ងង់ណាហ្ន៎ បានប្រាប់ពាក្យនេះ ទៅអ្នកដែលល្ងង់ដែរ (ថាបុគ្គល) រមែងរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រប់ដោយទឹក (បើដូច្នោះ) កង្កែប អណ្ដើក នាគ ក្រពើ ឬសត្វដទៃណាមួយ ដែលត្រាច់ទៅក្នុងទឹកទាំងអស់ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ដោយពិត ។ ពួកជនអ្នកសម្លាប់ចៀម សម្លាប់ជ្រូក នេសាទត្រី អ្នកចាប់ម្រឹគ ពួកចោរ ពួកពេជ្ឈឃាត ឬពួកជនដទៃទៀត ដែលមានកម្មដ៏លាមក ពួកជនទាំងនោះ ក៏រួចចាកបាបកម្ម ព្រោះការស្រោចស្រប់ដោយទឹក ។ ប្រសិនបើស្ទឹងទាំងនោះ គប្បីនាំទៅនូវបាប ដែលអ្នកធ្វើក្នុងកាលមុនបាន

បុញ្ញំបិមា វហេយ្យុំ តេ តេនត្វំ បរិហាហិសិ ។
យស្ស ព្រាហ្មណ ត្វំ ភីតោ សទា ឧទកមោតរិ
តមេវ ព្រហ្មេ មាកាសិ មា តេ សីតំ ឆវឹ ហនេ ។
កុមគ្គំ បដិបន្នំ មំ អរិយមគ្គំ សមានយិ
ឧទកាភិសេចនា ភោតិ ឥមំ សាដកំ ទទាមិ តេ ។
តុយ្ហេវ សាដកោ ហោតុ នាហមិច្ឆាមិ សាដកំ ។
សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ
មាកាសិ បាបកំ កម្មំ អាវឹ វា យទិ វា រហោ ។
សចេ ច បាបកំ កម្មំ ករិស្សសិ ករោសិ វា
ន តេ ទុក្ខា បមុត្យត្ថិ ឧបេច្ចាបិ បលាយតោ ។
សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ
ឧបេហិ សរណំ ពុទ្ធំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ
សមាទិយាហិ សីលានិ តន្តេ អត្ថាយ ហេហិតិ (១) ។
ព្រហ្មពន្ធុ បុរេ អាសឹ អជ្ជម្ហិ សច្ចព្រាហ្មណោ
តេវិជ្ជោ វេទសម្បន្នោ សោត្ថិយោ ចម្ហិ ន្ហាតកោ ។

បុណ្ណិកា ។

សោឡសកនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ឱ. ម. អត្ថាយ ហោហិតិ ។

ទឹកទាំងនោះ ក៏គប្បីនាំយកនូវបុណ្យរបស់អ្នកបានដែរ ព្រោះហេតុនោះ ខ្លួនអ្នកនឹងទៅជាបុគ្គលក្រៅស្រឡះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកខ្លាច ចំពោះបាបកម្មណា ហើយចុះត្រាំទឹក គ្រប់ៗពេល ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកកុំធ្វើនូវបាបនោះវិញ កុំ(ចុះត្រាំទឹក)ឲ្យរងា បៀតបៀននូវសម្បុរសំពែររបស់អ្នកឡើយ ។

នាងដឹកនាំខ្ញុំដែលដើរផ្លូវខុស ឲ្យដើរទៅតាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ខ្ញុំសូមជូនសាដកសម្រាប់ស្រោចស្រប់ទឹកនេះដល់នាង ។

សំពត់សាដកចូរនៅជារបស់អ្នកដដែលចុះ ខ្ញុំមិនត្រូវការសំពត់សាដក (របស់អ្នក)ទេ ។ បើអ្នកខ្លាចសេចក្ដីទុក្ខ បើសេចក្ដីទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់នៃអ្នកទេ អ្នកកុំធ្វើបាបកម្ម ទោះបីកន្លែងទីវាលក្ដី កន្លែងទីកំបាំងក្ដី ។ បើអ្នកនឹងធ្វើ ឬកំពុងធ្វើនូវបាបកម្ម សូម្បីអ្នកហោះរត់ទៅក៏មិនរួចចាកទុក្ខ ។ បើអ្នកខ្លាចសេចក្ដីទុក្ខ បើសេចក្ដីទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកទេ អ្នកចូរដល់នូវព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គលផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងចុះ ចូរសមាទានសីលទាំងឡាយចុះ ការដល់នូវទីពឹងនឹងការសមាទានសីលនោះ នឹងញុំាងអ្នកឲ្យរួចចាក (ទុក្ខ) ។

ពីដើមខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍តែឈ្មោះ ថ្ងៃនេះខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ពិត មានត្រៃវិជ្ជា ហើយបរិបូណ៌ដោយវេទ ជាអ្នកមានសួស្ដី ជាអ្នកលាងបាប ។

បុណ្ណិកាថេរី ។

ចប់ សោឡសកនិបាត ។

ថេរីគាថាយ វីសតិនិបាតោ

(៣៣០) កាឡកា ភមរវណ្ណសទិសា
វេល្លិតគ្គា មម មុទ្ធជា អហុំ
តេ ជរាយ សាណវាកសទិសា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
វាសិតោវ សុរភិករណ្ឌកោ
បុប្ផបូរំ មម ឧត្តមង្គជោ
តំ ជរាយ សសលោមគន្ធិកំ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កាននំវ សហិតំ សុរោបិតំ
កោច្ឆសូចិវិចិត្តគ្គសោភិតំ
តំ ជរាយ វិរលំ តហឹ តហឹ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហគន្ធកសុវណ្ណមណ្ឌិតំ[១]
សោភតេ សុ វេណីហិ អលង្កតំ
តំ ជរាយ ខលិតំ[២] សិរំ កតំ

១ គណ្ឋកទ្ធុំ សុវណ្ណមណ្ឌិតន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ខលិតំ ។

ថេរីគាថា វីសតិនិបាត

(៣៣១) កាលពីដើមសក់របស់ខ្ញុំមានពណ៌ខ្មៅ ប្រាកដស្មើដោយពណ៌នៃស្លាបកន្លង់ ឥឡូវនេះ សក់ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយសម្បកធ្មៃ នឹងសម្បកក្រចៅ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) សំណុំសក់របស់ខ្ញុំ ពេញដោយផ្កា ហាក់ដូចជាប្រអប់ដាក់គ្រឿងក្រអូប ដែលគេអប់ (ឥឡូវនេះ) សំណុំសក់នោះ មានក្លិនដូចជាក្លិន នៃរោមទន្សាយ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) សក់របស់ខ្ញុំវិចិត្រដោយក្រាស់ទឹងស្បៀតសក់ ល្អលើសលប់ ដូចជាព្រៃស្រីដុះស្កាប់ល្អ (ឥឡូវនេះ) សក់នោះ ស្រួយរង្វើល ក្នុងប្រទេសនោះៗ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើមសក់របស់ខ្ញុំ) ល្អិត មានក្លិនក្រអូប ស្អិតស្អាងដោយក្រាស់មាស ប្រដាប់ដោយផ្នត់ទាំងឡាយដ៏ល្អក្រៃពេក (ឥឡូវនេះ) សក់នោះរំពុក ព្រោះតែជរា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

ចិត្តការសុកតាវ លេខិកា

សោភរេ សុ ភមុកា បុរេ មម

តា ជរាយ វលីហិ បលម្ពិតា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

ភស្សរា សុរុចិរា យថា មណី

នេត្តាហេសុំ អភិនីលមាយតា

តេ ជរាយភិហតា ន សោភរេ

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

សណ្ហតុង្គសទិសី ច(១) នាសិកា

សោភតេ សុ អភិយោព្វនំ បតិ

សា ជរាយ ឧបកូលិតា វិយ

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

កង្កណំវ(២) សុកតំ សុនិដ្ឋិតំ

សោភរេ សុ មម កណ្ណបាឡិយោ បុរេ

តា ជរាយ វលីហិ បលម្ពិតា

---

១ សណ្ហវដ្ដិសទិសី ឥតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ កកណំ ឥតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) ចិញ្ចើមទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំ ស្អាតល្អ ដូចជាគំនូសដែលជាងរចនាល្អ (ឥឡូវនេះ) ចិញ្ចើមទាំងនោះ យារយោរ ដោយសាការជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) ភ្នែកទាំងឡាយ មានរស្មីភ្លឺ ខៀវស្រងាត់ ទ្រវែង ល្អប្រពៃ ដូចជាកែវមណី (ឥឡូវនេះ) ភ្នែកទាំងនោះ ត្រូវជរាញាំញី ក៏ប្រែជាមិនល្អ

ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ ច្រមុះ (របស់ខ្ញុំ) ប្រាកដស្មើដោយផ្កាមាស ដែលគេមូរដ៏ល្អ ល្អក្នុងកាលនៃខ្លួននៅក្រមុំ (ឥឡូវនេះ) ច្រមុះនោះ ហាក់ដូចជាជ្រុះក្រោម ព្រោះតែជរា

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ស្លឹកត្រចៀកទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំល្អ ហាក់ដូចជាផ្កាមាស ដែលជាងធ្វើល្អហើយ ដែលសម្រេចហើយដោយប្រពៃ (ឥឡូវនេះ) ស្លឹកត្រចៀកទាំងនោះ យារយោរ ដោយសាការជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
បត្តលិមកុលវណ្ណសាទិសា
សោភតេ សុ ទន្តា បុរេ មម
តេ ជរាយ ខណ្ឌិតា យវបីតកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កាននម្ហិ វនសណ្ឌចារិណី[១]
កោកិលាវ មធុរំ និកូជិតំ
តំ ជរាយ ខលិតំ តហិំ តហិំ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហកម្ពុរិវ[២] សុប្បមជ្ជិតា
សោភតេ សុ គីវា បុរេ មម
សា ជរាយ ភគ្គា វិនាមិតា[៣]
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
វដ្ដបលិឃសទិសោបមា ឧភោ
សោភតេ សុ ពាហា បុរេ មម

---

១ កាននម្ហិ វនសណ្ឌចារិនី ឥច្ចាបិ ទិស្សតិ ។
២ ម. សណ្ហកម្ពុរិវ ។ ឱ. សណ្ហកម្ពុរិ ។ ៣ ម. វិនាមិតា ។

(ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ធ្មេញទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំល្អណាស់ ប្រាកដស្មើដោយពណ៌នៃផ្កាប្រទាលខ្យៀវក្រពុំ (ឥឡូវនេះ) ធ្មេញទាំងនោះ បាក់ មានពណ៌លឿង ដូចជាស្រូវដំណើប ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ (កាលពីដើម) សំដីដែលខ្ញុំនិយាយ ពីរោះ ដូចជាសំដីមេកាវៅ ដែលត្រាច់ទៅកាន់ព្រៃស្រោង ក្នុងព្រៃ (ឥឡូវនេះ) សំដីនោះស្អកស្អួ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ករបស់ខ្ញុំល្អ ដូចជាស័ង្ខមាស ដែលជាងខាត់ហើយដោយល្អ (ឥឡូវនេះ) ករនោះ បាក់ ឱន ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដើមដៃទាំងពីររបស់ខ្ញុំ ល្អដូចជាសសរខ្លឿនដែលជាងលញ្ជ់ហើយ

តា ជរាយ យថា បាដលិព្ពលិតា(១)
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហមុទ្ទិកា សុវណ្ណមណ្ឌិតា
សោភរេ សុ ហត្ថា បុរេ មម
តេ ជរាយ យថា មូលមូលិកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
បីនវដ្ដសហិតុគ្គតា ឧភោ
សោភរេ សុ ថនកា បុរេ មម
ថេវិកី(២) លម្ពន្តេនោទកា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
កញ្ចនស្ស ផលកំ សុមដ្ឋំ
សោភតេ សុ កាយោ បុរេ មម
សោ វលីហិ សុខុមាហិ ឱតតោ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
នាគភោគសទិសោបមា ឧភោ
សោភរេ សុ ឩរូ បុរេ មម
តា ជរាយ យថា វេឡុនាឡិយោ

១ ម. បាដលិ ទុព្វលិកា ។ ២ ម. តេវិជ្ជី ។

(ឥឡូវនេះ) ដើមដៃទាំងនោះ ដូចជាស្លឹកដែកហើយ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដៃទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំមានចិញ្ចៀនល្អ ប្រដាប់ដោយមាស សមរម្យល្អ (ឥឡូវនេះ) ដៃទាំងនោះ ដូចជាមើមដំឡូងឈារ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ដោះទាំងពីរ របស់ខ្ញុំ ពេញលេញ មូលក្រឡុំកៀកគ្នា មានសណ្ឋានដ៏ប្រពៃ ល្អណាស់ (ឥឡូវនេះ ដោះទាំងនោះ) មិនមានទឹក (ព្យួរ) ធ្លាក់សំយុងចុះ ដូចជាថង់ទឹក ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម កាយរបស់ខ្ញុំល្អស្រស់ ដូចជាផែនក្ដារមាស ដែលគេខាត់ហើយដោយប្រពៃ (ឥឡូវនេះ) កាយនោះប្រែប្រួល ដោយសាច់ជ្រួញជ្រីវល្អិត ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ភ្លៅទាំងពីររបស់ខ្ញុំ ល្អល្អះ ដូចជាប្រមោយដំរីដ៏ប្រសើរ (ឥឡូវនេះ) ភ្លៅទាំងនោះ ដូចជាបំពង់ឫស្សី ព្រោះតែជរា

សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
សណ្ហនូបុរសុវណ្ណមណ្ឌិតា
សោភរេ សុ ជង្ឃា បុរេ មម
តា ជរាយ តិលទណ្ឌការិវ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
តូលបុណ្ណសទិសោបមា ឧភោ
សោភរេ សុ បាទា បុរេ មម
តេ ជរាយ ផុដិតា វលីមតា
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។
ឯទិសោ អហុ អយំ សមុស្សយោ
ជជ្ជរោ ពហុទុក្ខានមាលយោ
សោបលេបបតិតោ ជរាឃរោ
សច្ចវាទិវចនំ អនញ្ញថា ។

អម្ពបាលី ។

(៣៣៦) សមណាតិ ភោតិ ត្វំ សុបសិ សមណាតិ បដិពុជ្ឈសិ
សមណានមេវ កិត្តេសិ សមណី នូន ភវិស្សសិ ។
វិបុលំ អន្នញ្ច បានញ្ច សមណានំ បវេច្ឆសិ

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ស្មងជើងខ្លួយរបស់ខ្ញុំ ប្រដាប់ដោយក្រវិលជាវិការៈនៃមាស ដែលគេចាក់ជិតស្និទ្ធល្អណាស់ (ឥឡូវនេះ) ស្មងជើងនោះ ដូចជាដើមល្ង ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ កាលពីដើម ជើងទាំងពីរ របស់ខ្ញុំ ដូចជាស្រោមជើងដែលគេញាត់ហើយដោយសំឡីរោម (ឥឡូវនេះ) ជើងទាំងនោះ ប្រេះបែកជ្រួញជ្រីវ ព្រោះតែជរា ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។ គ្រោងកាយ មានសភាពដូច្នេះនេះ ទ្រុឌទ្រោម ជាលំនៅនៃសេចក្តីទុក្ខច្រើនប្រការ គ្រោងកាយនោះ ដូចជាផ្ទះចាស់ដែលមានគ្រឿងលាបជ្រុះចុះ ព្រះពុទ្ធដីកាបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គពោលនូវពាក្យពិត មិនប្រែប្រួល ។

អម្ពបាលីថេរី ។

(៣៣៦) (បិតាសួរនាងរោហិណីថា) នែនាងដ៏ចំរើន នាងដេកនិន្ទ្រា ពោលថាសមណៈ នាងភ្ញាក់ឡើង ក៏ពោលថា សមណៈ នាងសរសើរចំពោះពួកសមណៈតែម្យ៉ាង នាងនឹងជាសមណី ដោយពិត ។ នាងតែងផ្តល់នូវ បាយ ទឹក ដ៏ច្រើន ចំពោះពួកសមណៈ

រោហិណីទានិ បុច្ឆាមិ កេន តេ សមណា បិយា ។
អកម្មកាមា អលសា បរទត្តូបជីវិនោ
អាសំសុកា សាទុកាមា កេន តេ សមណា បិយា ។
ចិរស្សំ វត មំ តាត សមណេ បរិបុច្ឆសិ
តេសំ តេ កិត្តយិស្សាមិ បញ្ញាសីលបរក្កមំ ។
កម្មកាមា អនលសា កម្មសេដ្ឋស្ស ការកា
រាគំ ទោសំ បជហន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
តីណិ បាបស្ស មូលានិ ធុនន្តិ សុចិការិនោ
សព្វំ បាបំ បហីនេសំ តេន មេ សមណា បិយា ។
កាយកម្មំ សុចិ នេសំ វចីកម្មញ្ច តាទិសំ
មនោកម្មំ សុចិ នេសំ តេន មេ សមណា បិយា ។
វិមលា សង្ខមុត្តាវ សុទ្ធា សន្តរពាហិរា

នៃនាងរោហិណី ឥឡូវនេះ យើងសួរនាង ចុះនាងមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ តើដោយហេតុដូចម្ដេច ។ ពួកសមណៈជាអ្នកមិនប្រាថ្នាធ្វើការងារ ខ្ជិលច្រអូស រស់នៅដោយសារទានដែលបុគ្គលដទៃឲ្យ ជាអ្នកចង់បានប្រាថ្នាតែអាហារមានរសឆ្ងាញ់ ចុះនាងមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ តើដោយហេតុដូចម្ដេច ។

(នាងរោហិណីតបថា) បពិត្របិតា អ្នកផ្ញើដោយសួរខ្ញុំ អំពីពួកសមណៈអស់កាលយូរណាស់ហើយ ខ្ញុំនឹងសរសើរនូវបញ្ញា សីលនិងសេចក្ដីព្យាយាម របស់សមណៈទាំងនោះ ដល់អ្នក ។ ពួកសមណៈជាអ្នកប្រាថ្នានូវការងារ មិនខ្ជិលច្រអូស ធ្វើបំពេញនូវការងារដ៏ប្រសើរ រមែងលះបង់ នូវរាគៈ និងទោសៈ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈជាអ្នកធ្វើនូវកម្មស្អាត រមែងកំចាត់បង់នូវឫសនៃបាប(១)ទាំងបី សមណៈទាំងនុ៎ះ បានលះបង់នូវបាបទាំងអស់ ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ កាយកម្មរបស់សមណៈទាំងនោះស្អាត វចីកម្មស្អាតដូចគ្នា ទាំងមនោកម្មរបស់សមណៈទាំងនោះក៏ស្អាត ខ្ញុំមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ប្រាសចាកមន្ទិល ស្អាតទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ដូចជាស័ង្ខដែលខាត់ហើយ

១ ឫសគល់នៃបាប ៣ យ៉ាងគឺ លោភៈ១ ទោសៈ១ មោហៈ១ ។ អដ្ឋកថា ។

បុណ្ណា សុក្កេហិ ធម្មេហិ[១] តេន មេ សមណា បិយា ។
ពហុស្សុតា ធម្មធរា អរិយា ធម្មជីវិនោ
អត្ថំ ធម្មញ្ច ទេសេន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
ពហុស្សុតា ធម្មធរា អរិយា ធម្មជីវិនោ
ឯកគ្គចិត្តា សតិមន្តោ តេន មេ សមណា បិយា ។
ទូរង្គមា សតិមន្តោ មន្តភាណី អនុទ្ធតា
ទុក្ខស្សន្តំ បជានន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
យស្មា គាមា បក្កមន្តិ ន វិលោកេន្តិ កិញ្ចនំ
អនបេក្ខាវ គច្ឆន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
ន តេសំ កោដ្ឋេ ឱសេន្តិ[២] ន កុម្ភី ន កឡោបិយំ
បរនិដ្ឋិតមេសានា តេន មេ សមណា បិយា ។
ន តេ ហិរញ្ញំ គណ្ហន្តិ ន សុវណ្ណំ ន រូបិយំ

---
១ ឱ. ម. សុក្កេន ធម្មេន ។ ២ ម. ឱបេន្តិ ។

ពេញដោយធម៌សទាំងឡាយ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់នូវធម៌ ជាអរិយៈ រស់នៅដោយធម៌ តែងសំដែងនូវអត្ថនឹងធម៌ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ជាពហុស្សូត ទ្រទ្រង់នូវធម៌ ជាអរិយៈ រស់នៅដោយធម៌ មានចិត្តប្រសើរ មានអារម្មណ៍តែមួយ មានស្មារតី ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈទៅកាន់ទីឆ្ងាយបាន (តាមសេចក្តីពេញចិត្ត) មានស្មារតី ពោលដោយប្រាជ្ញា មិនរាយមាយ តែងដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈ ចៀសចេញទៅអំពីស្រុកណា រមែងមិនមើលអ្វីមួយ (ក្នុងស្រុកនោះ) ចេញទៅឥតអាល័យ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ សមណៈទាំងនោះ មិនទុកដាក់ (សម្បត្តិ) ក្នុងជង្រុក មិនទុកដាក់ឆ្នាំងអម្បែង មិនទុកដាក់ល្អីកញ្ជើ តែស្វែងរកចំពោះតែភោជន ដែលសម្រេចហើយ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ សមណៈទាំងនោះ មិនទទួលនូវហិរញ្ញវត្ថុ (កហាបណៈ) មិនទទួលនូវមាស មិនទទួលនូវប្រាក់

បច្ចុប្បន្នេន យាបេន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
នានាកុលា បព្វជិតា នានាជនបទេហិ ច
អញ្ញមញ្ញំ បិយាយន្តិ តេន មេ សមណា បិយា ។
អត្ថាយ វត នោ ភោតិ កុលេ ជាតាសិ រោហិណិ
សទ្ធា ពុទ្ធេ ច ធម្មេ ច សង្ឃេ ច តិព្វគារវា ។
តុវំ ហេតំ បជានាសិ បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ
អម្ហំបិ ឯតេ សមណា បដិគ្គណ្ហន្តិ ទក្ខិណំ
បតិដ្ឋិតោ ហេត្ថ យញ្ញោ វិបុលោ នោ ភវិស្សតិ ។
សចេ ភាយសិ ទុក្ខស្ស សចេ តេ ទុក្ខមប្បិយំ
ឧបេហិ សរណំ ពុទ្ធំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ
សមាទិយាហិ សីលានិ តន្តេ អត្ថាយ ហេហិតិ ។
ឧបេមិ សរណំ ពុទ្ធំ ធម្មំ សង្ឃញ្ច តាទិនំ
សមាទិយាមិ សីលានិ តំ មេ អត្ថាយ ហេហិតិ ។

១៩៨
សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ថេរីគាថា

ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយវត្ថុ ដែលកើតឡើងចំពោះមុខ ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។ ពួកសមណៈចេញចាកត្រកូលផ្សេងៗ អំពីជនបទផ្សេងៗ ទៅបួស រមែងគប់រកគ្នា ទៅវិញទៅមក ខ្ញុំមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពួកសមណៈ ដោយហេតុនោះឯង ។

(បិតានិយាយថា) នាងរោហិណីដ៏ចំរើន នាងកើតក្នុងត្រកូលនៃយើងដើម្បីប្រយោជន៍ពិត នាងជាស្ត្រីមានសទ្ធា មានសេចក្តីគោរពដ៏មុតមាំ ក្នុងព្រះពុទ្ធផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ។ ដ្បិតនាងស្គាល់នូវបុញ្ញក្ខេត្តនុ៎ះ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ឧត្តមពិតមែន បើបានសមណៈទាំងនុ៎ះ ទទួលទក្ខិណាទានរបស់ខ្ញុំ ប្រពៃណាស់ គ្រឿងបូជា ដែលខ្ញុំតម្កល់ហើយ ចំពោះសមណៈទាំងនុ៎ះ នឹងមានផលបរិបូណ៌ ។

(នាងរោហិណីពោលថា) បើអ្នកខ្លាចទុក្ខ បើទុក្ខមិនជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកទេ អ្នកចូរដល់នូវព្រះពុទ្ធជាតាទិបុគ្គលផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង ចូរសមាទានសីលទាំងឡាយចុះ ការដល់នូវទីពឹងនឹងការសមាទានសីលនោះនឹងមានប្រយោជន៍ដល់អ្នក ។

(បិតាពោលថា) ខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាតាទិបុគ្គលផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមសមាទានសីលទាំងឡាយ ការដល់ទីពឹងនឹងសមាទានសីលនុ៎ះ នឹងមានប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

ព្រហ្មពន្ធុ បុរេ អាសឹ សោ ឥទានិ ព្រាហ្មណោ
តេវិជ្ជោ សោត្ថិយោ ចម្ហិ វេទគូ ចម្ហិ ន្ហាតកោ ។

រោហិណី ។

(៣៣៣) លដ្ឋិហត្ថោ បុរេ អាសិ សោ ទានិ មិគលុទ្ទកោ
អាសាយ បលិបា ឃោរា នាសក្ខិ បារមេតវេ ។
សុមត្តំ មំ មញ្ញមានា ចាបា បុត្តមតោសយិ
ចាបាយ ពន្ធនំ ឆេត្វា បព្វជិស្សំ បុនោ[១] អហំ ។
មា មេ កុជ្ឈ មហាវីរ មា មេ កុជ្ឈ មហាមុនិ
ន ហិ កោធបរេតស្ស សុទ្ធិ អត្ថិ កុតោ តបោ ។
បក្កមិស្សញ្ច នាឡាតោ កោនិធ នាឡាយ វច្ឆតិ
ពន្ធន្តី ឥត្ថិរូបេន សមណេ ធម្មជីវិនោ ។
ឯហិ កាឡ និវត្តស្សុ ភុញ្ជ កាមេ យថា បុរេ

១ ឱ. បុនោមហំ ។ ម. បុនោបហំ ។

កាលមុន ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍តែឈ្មោះ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ពិត (មានបាបបន្សាត់ហើយ) ផង មានវិជ្ជាបីផង មានសួស្តីផង ដល់នូវវេទផង ជាអ្នកមុជលាងបាបផង ។

រោហិណីថេរី ។

(៣៣៣) (ចាបៈពោលថា) កាលពីដើម ខ្ញុំមានដៃកាន់ដំបង ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនោះជាព្រានម្រឹគ មិនអាចឆ្លងដល់នូវត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏អាក្រក់ ព្រោះភក់គឺកាម និងទិដ្ឋិដ៏ខ្លាំងក្លា ។ នាងចាបា សម្គាល់ខ្ញុំ ថាជាមនុស្សស្រវឹងជ្រប់ ទើបលួងកូន[១] ខ្ញុំកាត់ចំណងគឺកិលេស របស់នាងចាបា ហើយទៅបួសម្តងទៀត ។

(នាងចាបាពោលថា) បពិត្រមហាវីរបុរស សូមអ្នក កុំខឹងនឹងខ្ញុំ បពិត្រមហាមុនី សូមអ្នកកុំខឹងនឹងខ្ញុំ សេចក្តីស្អាតមិនមានដល់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ទេ តបធម៌ នឹងមានមកពីណា ។

(ចាបៈពោលថា) ខ្ញុំនឹងចេញចាកស្រុកនាឡៈ អ្នកណានឹងនៅក្នុងស្រុកនាឡៈនេះបាន ព្រោះស្ត្រីៗ ចងនូវសមណៈទាំងឡាយ ដែលរស់នៅដោយធម៌ ដោយរូបនៃស្ត្រី ។

(នាងចាបាពោលថា) ម្នាលបុរសខ្មៅ សូមអ្នកអញ្ជើញមកវិលវិលត្រឡប់វិញ សូមបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ដូចក្នុងកាលមុនចុះ

១ ដោយពាក្យថា នាងចាបាលួងកូនព្រានម្រឹគ ឯងជាកូនចោរពាលីក ។ អដ្ឋកថា ។

អហំ ចតេ វសីកតា យេ ច មេ សន្តិ ញាតកា ។
ឯត្តោ ចាបេ ចតុព្ភាគំ យថា ភាសសិ តំ ច មេ
តយិ រត្តស្ស បោសស្ស ឧឡារំ វត តំ សិយា ។
កាឡង្គិនឹវ តក្ការឹ បុប្ផិតំ គិរិមុទ្ធនិ
ផុល្លំ ទាលិមលដ្ឋឹវ អន្តោទីបេវ បាដលឹ
ហរិចន្ទនលិត្តង្គឹ កាសិកុត្តមធារិនឹ
តំ មំ រូបវតឹ សន្តឹ កស្ស ឱហាយ គច្ឆសិ ។
សាកុណិកោវ សកុណឹ(១) យថា ពន្ធិតុមិច្ឆតិ
អាហរិមេន រូបេន ន មំ ត្វំ ពាធយិស្សសិ ។
ឥមញ្ច មេ បុត្តផលំ កាឡ ឧប្បាទិតំ តយា
តំ មំ បុត្តវតឹ សន្តឹ កស្ស ឱហាយ គច្ឆសិ ។
ជហន្តិ បុត្តេ សប្បញ្ញា តតោ ញាតី តតោ ធនំ
បព្វជន្តិ មហាវីរា នាគោ ឆេត្វាវ ពន្ធនំ ។

---

១ ឧ. ម. សាកុន្តិកោវ សកុណឹ ។

ជនទាំងឡាយណា ជាញាតិរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើជនទាំងនោះឲ្យលុះក្នុងអំណាចនៃអ្នក ។

ម្នាលនាងចាប៉ា នាងពោលនូវពាក្យនោះឲ្យមានចំណែក ៤ អំពីពាក្យនេះក៏ដោយ ពាក្យនោះ គប្បីជាពាក្យធំធាយ ចំពោះតែបុរសដែលត្រេកអរ នឹងនាងប៉ុណ្ណោះទេ ។

ម្នាលបុរសខ្មៅ ហេតុអ្វី ទើបអ្នកលះបង់ចោលខ្ញុំ ជាស្រីមានរូបឆោម លាបស្រឡាបអវយវៈដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ប្រគ្រងនូវកាសិកពស្ត្រដ៏ឧត្តម (សំពត់ដែលគេនាំមកអំពីដែនកាសី) ជាស្ត្រីមានអវយវៈល្អ ដូចជាភ្នាតសាដែលរីកលើកំពូលភ្នំ ឬដូចជាល្វើពេសរីកហើយ ឬក៏ដូចជាឈើស្រឡៀង (រីកហើយ) ខាងក្នុងទ្វីប ។

ព្រានសត្វស្លាប ប្រាថ្នាចាប់សត្វស្លាបយ៉ាងណា នាងនឹងបៀតបៀនអញ ដោយរូបដែលស្អិតស្អាង (យ៉ាងនោះ) ពុំបានទេ ។

ម្នាលបុរសខ្មៅ ហេតុអ្វីទើបអ្នកលះបង់ចោលនូវផ្លែកូនខ្ញុំ ដែលអ្នកបង្កើតហើយនេះផង លះបង់ខ្ញុំដែលជាស្ត្រីមានកូនប្រាកដដូច្នោះផង ។

មហាវីរបុរសទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា តែងលះបង់នូវកូនទាំងឡាយ ទាំងពួកញាតិ ទាំងទ្រព្យ ហើយបួស ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវចំណង (ហើយគេចចេញទៅ) ។

ឥទានិ តេ ឥមំ បុត្តំ ទណ្ឌេន ឆុរិកាយ វា
ភូមិយំ វា និសុម្ភេស្សំ(១) បុត្តសោកា(២) ន គច្ឆសិ ។
សចេ បុត្តំ សិង្គាលានំ កុក្កុរានំ បទាហិសិ
ន មំ បុត្តកតេ ជម្មិ បុនរាវត្តយិស្សសិ ។
ហន្ទ ខោ ទានិ ភទ្ទន្តេ កុហឹ កាឡ គមិស្សសិ
កតមំ គាមំ និគមំ នគរំ រាជធានិយោ ។
អហុម្ហ បុព្វេ គណិនោ អស្សមណា សមណមានិនោ
គាមេន គាមំ វិចរិម្ហ នគរេ រាជធានិយោ ។
ឯសោ ហិ ភគវា ពុទ្ធោ នទឹ នេរញ្ជរំ បតិ
សព្វទុក្ខប្បហានាយ ធម្មំ ទេសេសិ បាណិនំ
តស្សាហំ សន្តិកេ គច្ឆំ សោ មេ សត្ថា ភវិស្សតិ ។
វន្ទនំ ទានិ វជ្ជាសិ លោកនាថំ អនុត្តរំ
បទក្ខិណញ្ច កត្វាន អាទិសេយ្យាសិ ទក្ខិណំ ។
ឯតំ ខោ លព្ភមម្ហេហិ យថា ភាសសិ ត្វញ្ច មេ(៣)
វន្ទនំ ទានិ តេ វជ្ជំ លោកនាថំ អនុត្តរំ
បទក្ខិណញ្ច កត្វាន អាទិសិស្សាមិ ទក្ខិណំ ។

---

១ ម. និសុម្ភិស្សំ ។ ២ ឱ. ម. បុត្តសោកា ។ ៣ ម. ភាសិត្វញ្ចមេតំ ទិស្សតិ ។

ឥឡូវខ្ញុំនឹងបៀតបៀនកូនអ្នកនេះ ដោយដំបង ឬក្តិបដោយក្រចក ឬ (បោក) លើផែនដី អ្នកមិនដល់នូវការយំស្តាយចំពោះកូនទេឬ ។

នែស្រីលាមក មានកូនតូច បើទុកជានាងឱ្យកូនទៅសត្វចចកនឹងឆ្កែក្តី ក៏នាងញុំាងអញឱ្យត្រឡប់វិញព្រោះកូនបានឡើយ ។

នែបុរសខ្មៅ ល្អហើយចុះ ឥឡូវនេះ បើអ្នកនឹងទៅកាន់ទីណា គឺ ស្រុកណា និគមណា នគរណា រាជធានីណា (ក៏ទៅចុះ) ។

កាលពីដើម យើងជាអ្នកមានពួក មិនមែនជាសមណៈ សំគាល់ថាជាសមណៈ ហើយចេញពីស្រុកទៅកាន់ស្រុក ក្នុងនគរ រាជធានីទាំង ឯមែនពិត ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានព្រះភាគនោះ ទ្រង់សំដែងធម៌ប្រោសពួកសត្វ ដើម្បីលះបង់សេចក្តីទុក្ខទាំងពួង ក្បែរស្ទឹងនេរញ្ជរា ខ្ញុំនឹងទៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គនឹងជាគ្រូនៃខ្ញុំ ។

ឥឡូវនេះ អ្នកគប្បីទូលរៀបរាប់អំពីកិច្ចថ្វាយបង្គំ (របស់ខ្ញុំ) ចំពោះព្រះលោកនាថ ជាបុគ្គលប្រសើរ រួចហើយធ្វើប្រទក្សិណ ឧទ្ទិសនូវទក្ខិណាទាន ។

ម្នាលនាងចាបា នាងពោលនូវពាក្យនោះយ៉ាងណា យើងគប្បីបាន (ការធ្វើ) នូវចំណែកបុណ្យនោះ ឥឡូវនេះខ្ញុំនឹងទូលរៀបរាប់នូវកិច្ចថ្វាយបង្គំរបស់នាង ចំពោះព្រះលោកនាថ ជាបុគ្គលប្រសើរ នឹងធ្វើប្រទក្សិណ ឧទ្ទិសនូវទក្ខិណា (បុណ្យ) ។

គតោ ច ការណោ បក្កាមិ នទឹ នេរញ្ជរំ បតិ
សោ អទ្ទសាសិ សម្ពុទ្ធំ ទេសេន្តំ អមតំ បទំ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តស្ស បាទានិ វន្ទិត្វា កត្វាន នំ បទក្ខិណំ
ឋាតាយ អាធិសិត្វាន បព្វជិ អនគារិយំ ។
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
៣៣ ។

(៣៣៦) បេតានិ ភោតិ បុត្តានិ ខាទមានា តុវំ បុរេ
តុវំ ទិវា ច រត្តោ ច អតីវ បរិតប្បសិ ។
សាជ្ជ សព្វានិ ខាទិត្វា សត្ត បុត្តានិ ព្រាហ្មណិ
កេនជ្ជ វណ្ណេន ន ពាឡ្ហំ បរិតប្បសិ ។
ពហូនិ មេ បុត្តសតានិ ញាតិសង្ឃសតានិ ច
ខាទិតានិ អតីតំសេ មម តុយ្ហញ្ច ព្រាហ្មណ ។
សាហំ និស្សរណំ ញត្វា ជាតិយា មរណស្ស ច
ន សោចាមិ ន រោទាមិ ន ចាបិ បរិតប្បយិំ[១] ។

១ ឱ. បរិតប្បយិំ ។

លំដាប់នោះឯង បុរសនោះចៀសចេញអំពីទីនោះទៅ បុរសនោះក៏បានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ក្បែរស្ទឹងនេរញ្ជរា កំពុងសំដែងនូវធម៌ជាឧបាយនៃព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ គឺទុក្ខ ១ ហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ ១ ការកន្លងនូវទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ។ បុរសនោះថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងឡាយ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ហើយធ្វើប្រទក្សិណចំពោះព្រះអង្គ ទុំសំដល់នាទីបាហើយ ចូលកាន់ផ្នួស ។ វិជ្ជាបីខ្ញុំបានហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។
៣៣ចប់ ។

(៣៣៦) (ព្រាហ្មណ៍ជាបិតាសួរថា) នែនាងដ៏ចំរើន ក្នុងកាលមុន នាងកាលស៊ីកូនទាំងឡាយ[១] ដែលស្លាប់ហើយ នាងក្តៅក្រហាយក្រៃពេក ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណី ជាវាសិដ្ឋគោត្រ ថ្ងៃនេះ នាងស៊ីកូនទាំងអស់ ៧ នាក់ ព្រោះហេតុអ្វី នាងមិនក្តៅក្រហាយខ្លាំង ។

(វាសិដ្ឋីឆ្លើយថា) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កូនទាំងរយ ពួកញាតិទាំងរយ ជាច្រើន របស់ខ្ញុំ និងខ្ញុំនឹងអ្នកស៊ីហើយ ក្នុងចំណែកកន្លងទៅហើយ ។ ខ្ញុំនោះដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ជាតិនិងមរណៈ ទើបមិនសោក មិនយំ ទាំងមិនក្តៅក្រហាយ ។

១ ពាក្យថាស៊ីកូន ក្នុងទីនេះ មិនមែនស៊ីដោយការស៊ីពិតមែននោះទេ សំដៅយកទុក្ខ ដែលមានកូនស្លាប់ ជាពាក្យសម្រាប់ពោលដោយកំណាព្យសេចក្តីទីង ។ អដ្ឋកថា ។

អព្ភុតំ វត វាសេដ្ឋិ   វាចំ ភាសសិ ឯទិសំ
កស្ស ត្វំ ធម្មមញ្ញាយ   គិរំ ភាសសិ ឯទិសំ ។
ឯស ព្រាហ្មណ សម្ពុទ្ធោ នគរំ មិថិលំ បតិ
សព្វទុក្ខប្បហានាយ   ធម្មំ ទេសេសិ បាណិនំ ។
តស្សាហំ ព្រាហ្មណ អរហតោ   ធម្មំ សុត្វា និរូបធឹ
តត្ថ វិញ្ញាតសទ្ធម្មា   បុត្តសោកំ ព្យបានុទឹ ។
សោ អហំបិ គមិស្សាមិ   នគរំ មិថិលំ បតិ
អប្បេវ មំ សោ ភគវា   សព្វទុក្ខា បមោចយេ ។
អទ្ទស ព្រាហ្មណោ ពុទ្ធំ   វិប្បមុត្តំ និរូបធឹ
តស្ស ធម្មមទេសេសិ   មុនិ ទុក្ខស្ស បារគូ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ   ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ   ទុក្ខូបសមគាមិនំ ។
តត្ថ វិញ្ញាតសទ្ធម្មោ   បព្វជ្ជំ សមរោចយិ
សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ   តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។
ឯហិ សារថិ គច្ឆាហិ   រថំ និយ្យាទយាហិមំ
អារោគ្យំ ព្រាហ្មណី វជ្ជ   បព្វជិតោ ទានិ ព្រាហ្មណោ
សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ   តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។

ឱ នាងវាសេដ្ឋីអើយ នាងនិយាយសំដីបែបនេះ អស្ចារ្យណាស់ នាងដឹងច្បាស់នូវធម៌របស់អ្នកណា ទើបនិយាយសំដីបែបនេះ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ សំដែងធម៌ដល់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីលះបង់នូវទុក្ខទាំងពួង ជិតនគរមិថិលា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអរហន្តអង្គនោះ ដែលជាធម៌មិនមានឧបធិកិលេស បានដឹងច្បាស់នូវសទ្ធម៌ហើយក្នុងទីនោះ ទើបបន្ទោបង់នូវសេចក្តីសោកព្រោះកូនបាន ។

ខ្ញុំនោះនឹងទៅកាន់ទីជិតក្រុងមិថិលាដែរ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គប្បីដោះខ្ញុំចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

ព្រាហ្មណ៍បានឃើញនូវព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គផុតស្រឡះចាក(កិលេស) មិនមានឧបធិកិលេស ព្រះមុនីទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ បានសំដែងប្រាប់ព្រាហ្មណ៍នោះនូវសច្ចធម៌ គឺទុក្ខ១ ហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ១ ការកន្លងនូវទុក្ខ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គប្រាំបីដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ១ ។ សុជាតព្រាហ្មណ៍មានសច្ចធម៌ដឹងច្បាស់ហើយក្នុងទីនោះ ពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា បានសម្រេចវិជ្ជាបីដោយរាត្រីបី ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា ម្នាលសារថី អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅ ចូរនាំរថនេះទៅវិញចុះ ចូរប្រាប់ព្រាហ្មណី កុំឲ្យមានរោគនោះថា ឥឡូវនេះ សុជាតព្រាហ្មណ៍បួសហើយ បានសម្រេចវិជ្ជាបី ដោយរាត្រីបី ។

តតោ ច រថមាទាយ   សហស្សញ្ចាបិ សារថិ

អាគន្ត្វា ព្រាហ្មណិំ អវោច

បព្វជិតោ ទានិ ព្រាហ្មណោ

សុជាតោ តីហិ រត្តីហិ តិស្សោ វិជ្ជា អផស្សយិ ។

ឯតញ្ចាហំ អស្សរថំ   សហស្សញ្ចាបិ សារថិ

តេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណិំ សុត្វា បុណ្ណបត្តំ ទទាមិ តេ ។

តុម្ហេវ ហោតុ អស្សរថោ សហស្សញ្ចាបិ ព្រាហ្មណិ

អហំបិ បព្វជិស្សាមិ   វរបញ្ញស្ស សន្តិកេ ។

ហត្ថិគវស្សំ មណិកុណ្ឌលញ្ច

ផីតញ្ចិមំ គេហវិភវំ បហាយ

បិតា បព្វជិតោ តុយ្ហំ   ភុញ្ជ ភោគានិ សុន្ទរិ

តុវំ ទាយាទិកា កុលេ ។

ហត្ថិគវស្សំ មណិកុណ្ឌលញ្ច

រម្មញ្ចិមំ គេហវិភវំ បហាយ

បិតា បព្វជិតោ មយ្ហំ   បុត្តសោកេន អដ្ដិតោ[១]

អហំបិ បព្វជិស្សាមិ   ភាតុសោកេន អដ្ដិតា ។

១ ម. អទ្ទិតោ ។ ឧ. អដ្ឋិតោ ។

(លំដាប់នោះ សារថី នាំយករថផង កហាបណៈមួយពាន់ផង ហើយប្រាប់នាងព្រាហ្មណី មិនឲ្យយំទៀតថា ឥឡូវនេះ សុជាតព្រាហ្មណ៍បួសហើយ បានសម្រេចវិជ្ជាបីដោយត្រីរាត្រីហើយ) ។

(ព្រាហ្មណីពោលថា) ម្នាលសារថី ខ្ញុំសូមឲ្យរថដែលទឹមដោយសេះនេះ និងកហាបណៈមួយពាន់នេះ ជាតំណាយដល់អ្នក ព្រោះបានឮថា ព្រាហ្មណ៍បានវិជ្ជាបី ។

(សារថីពោលថា) ម្នាលព្រាហ្មណី រថដែលទឹមដោយសេះនិងកហាបណៈមួយពាន់នេះ ចូរនៅជារបស់នាងវិញដែលចុះ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់នៃព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ ។

(ព្រាហ្មណីពោលនឹងនាងសុន្ទរីថា) នែនាងសុន្ទរី
បិតារបស់នាងលះបង់នូវដំរី គោ សេះ កែវមណីនិង
កុណ្ឌល ទ្រព្យសម្បត្តិដ៏សុកសម្បូរ នៅក្នុងផ្ទះនេះ
ទៅបួសហើយ នាងចូរប្រើប្រាស់ ចូរភោគៈទាំង
ឡាយចុះ (ព្រោះថា) នាងជាទាយាទក្នុងត្រកូល ។

(នាងសុន្ទរីពោលថា) បិតារបស់ខ្ញុំលះបង់នូវដំរី គោ សេះ កែវមណី កុណ្ឌល និងទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានក្នុងផ្ទះនេះ ទៅបួស ព្រោះត្រូវសេចក្តីសោកនឹងកូនគ្របសង្កត់ ចំណែកខាងខ្ញុំក៏នឹងបួសដែរ ព្រោះត្រូវសេចក្តីសោកនឹងបងគ្របសង្កត់ ។

សោ តេ វជ្ឈេ សត្តិហេតុ យំ ត្វំ បត្ថេសិ សុន្ទរិ
ឧត្តិដ្ឋបណ្ណោ ឧបេក្ខោ ច បំសុកូលញ្ច ជីវំ
ឯតានិ អភិសង្កន្តិ បរលោកេ អនាសវំ ។
សិក្ខមានាយ មេ អយ្យេ និច្ចកុន្តំ វិសោធិតំ
បុព្វេនិវាសំ ជានាមិ យត្ថ មេ វុសិតំ បុរេ ។
តំ និស្សាយ កល្យាណិ ថេរសង្ឃស្ស សោភណេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
អនុជានាហិ មេ អយ្យេ ឥច្ឆេ សាវត្ថិ គន្តវេ
សីហនាទំ នទិស្សាមិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ ។
បស្ស សុន្ទរិ សត្ថារំ ហេមវណ្ណំ ហរិត្តចំ
អទន្តានំ ទមេតារំ សម្ពុទ្ធមកុតោភយំ ។
បស្ស សុន្ទរីមាយន្តិំ វិប្បមុត្តំ និរូបធិ
វីតរាគំ វិសំយុត្តំ កតកិច្ចមនាសវំ ។

(ព្រាហ្មណីពោលថា) នៃនាងសុន្ទរី នាងប្រាថ្នានូវគម្រោះណា សូមឲ្យនាងបានសម្រេច នូវគម្រោះនោះ អ៊ីចុះយកមកបំពេញផ្តល់ក្តី អាហារចំណីក្តី បំសុកូលចីវរក្តី(ដែលនាងត្រូវស្វែងរក)កាលបើនាង ជំរះនូវកិច្ចទាំងនេះ ទើបបានជាស្រីមិនមានអាសវៈក្នុងបរលោក ។

(នាងសុន្ទរីនិយាយនឹងឧបជ្ឈាយ៍ថា) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំនៅជាសិក្ខមានា បាននាំរះចិត្តបន្តុះហើយ កាលពីដើម ខ្ញុំធ្លាប់នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ខ្ញុំដឹងនូវបុព្វេនិវាស ក្នុងទីនោះៗ បពិត្រព្រះនាងជាកល្យាណីដ៏ល្អ របស់ថេរសង្ឃ វិជ្ជានិង ខ្ញុំបានដល់ហើយ ក្នុងសាសនា ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ព្រោះតែអាស្រ័យនូវព្រះនាង ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំបង់នៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី សូមព្រះនាងអនុញ្ញាតដល់ខ្ញុំឲ្យបាន ខ្ញុំនឹងបន្លឺនូវសីហនាទ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

ម្នាលនាងសុន្ទរី នាងចូរមើលព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានសម្បុរដូចមាស មានព្រះតចៈពណ៌ដូចមាស ទ្រង់ទូន្មានពួកសត្វដែលគេមិនទាន់ទូន្មាន ព្រះអង្គជាពុទ្ធត្រាស់ដឹងឯង ឥតមានភ័យអំពីណាឡើយ ។ សូមព្រះអង្គនិមន្តទត នាងសុន្ទរីដែលកំពុងដើរមក ជាស្រីផុតស្រឡះ(ចាកកិលេស)ឥតមានឧបធិ ប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកគ្រឿងប្រកប មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ មិនមានអាសវៈ ។

ពារាណសីតោ និក្ខម្ម តវ សន្តិកមាគតា
សាវិកា តេ មហាវីរ បាទេ វន្ទតិ សុន្ទរី ។
តុវំ ពុទ្ធោ តុវំ សត្ថា តុយ្ហំ ធីតម្ហិ ព្រាហ្មណ
ឱរសា មុខតោ ជាតា កតកិច្ចា អនាសវា ។
តស្សា តេ ស្វាគតំ ភទ្ទេ តតោ តេ អទុរាគតំ
ឯវំ ហិ ទន្តា អាយន្តិ សត្ថុ បាទានិ វន្ទិកា
វីតរាគា វិសំយុត្តា កតកិច្ចា អនាសវា ។

សុន្ទរី ។

(៣៣៥)ទហរាហំ សុទ្ធវសនា យំ បុរេ ធម្មមស្សុណឹ
តស្សា មេ អប្បមត្តាយ សច្ចាភិសមយោ អហុ ។
តតោហំ សព្វកាមេសុ ភុសំ អរតិមជ្ឈគំ
សក្កាយស្មឹ ភយំ ទិស្វា នេក្ខម្មស្សេវ[១] បីហយេ ។
ហិត្វានហំ ញាតិគណំ ទាសកម្មករានិ ច
គាមខេត្តានិ ផីតានិ រមណីយេ បមោទិតេ
បហាយហំ បព្វជិតា សាបតេយ្យមនប្បកំ ។

១ ឱ. នេក្ខម្មំ វេវ ។ ម. នេក្ខម្មមេវ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាមហាវីរបុរស នាងសុន្ទរី ជាសាវិការបស់ព្រះអង្គ ចេញអំពីក្រុងពារាណសី មកកាន់សំណាក់ព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំឲ្យព្រះបាទទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ជាទីណាសព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាគ្រូ (របស់ខ្ញុំ) ខ្ញុំព្រះអង្គជាធីតារបស់ព្រះអង្គ ជាឱរសកើតអំពីព្រះឱស្ឋ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ ឥតមានអាសវៈ ។ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ដំណើររបស់នាងមកល្អហើយ ដំណើររបស់នាងមកអំពីទីនោះ មិនឆ្ងាយទេ ព្រោះពួកអ្នកមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកគ្រឿងប្រកប មានកិច្ចធ្វើហើយ ឥតមានអាសវៈ រមែងមកថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះសាស្តាដូចនាងដែរ

សុន្ទរីថេរី ។

(៣៣៥) កាលពីដើម ខ្ញុំនៅក្រមុំ មានគ្រឿងស្លៀកពាក់ស្អាត បានស្តាប់ធម៌ ការត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌ក៏កើតមានដល់ខ្ញុំនោះ ជាស្ត្រីមិនប្រហែសធ្វេស ។ ហេតុនោះ ខ្ញុំមិនត្រេកអរក្រៃពេកក្នុងកាមារម្មណ៍ទាំងអស់ ឃើញភ័យក្នុងសក្កាយ ហើយពេញចិត្តនឹងការចេញសាងផនួសតែម្យ៉ាង ។ ខ្ញុំលះបង់ពួកញាតិ ទាសកម្មករ ស្រុក ស្រែទាំងឡាយដ៏សម្បូរ (ទីរីករាយ ទីត្រេកអរទាំងឡាយ) ដែលគួរត្រេកអរ គួររីករាយ ខ្ញុំលះបង់ទ្រព្យសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហើយបួស ។

ឯវំ សទ្ធាយ និក្ខម្ម សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិតេ
ន មេ តំ អស្ស បដិរូបំ អាកិញ្ចញ្ញំ ហិ បត្ថយេ
យោ ជាតរូបរជតំ ឋបេត្វា បុនរាគមេ ។
រជតំ ជាតរូបំ វា នេក្ខតស្សបិ សន្តិយា[1]
ន ឯតំ សមណសារុប្បំ ន ឯតំ អរិយទ្ធនំ ។
លោភនំ មទនំ ចេតំ សមោហនំ រជវឌ្ឍនំ[2]
សាសង្កំ ពហុអាយាសំ នត្ថិ ចេត្ថ ធុវំ ឋិតិ ។
ឯត្ថ រត្តា[3] បមត្តា ច សង្កិលិដ្ឋមនា ជនា
អញ្ញមញ្ញេន ព្យារុទ្ធា បុថុ កុព្វន្តិ មេធគំ ។
វធោ ពន្ធោ បរិក្លេសោ[4] ជានិ សោកបរិទ្ទវោ
កាមេសុ អធិបន្នានំ ទិស្សតេ ព្យសនំ ពហុំ ។
តំ មំ ញាតី អមិត្តាវ កិំ វោ កាមេសុ យុញ្ជថ
ជានាថ មំ បព្វជិតំ កាមេសុ ភយទស្សិនំ ។

---

១ ឱ. ន ពោធាយ ន សន្តយា ។ ម. ន ពោធាយ ន សន្តិយា ។ ២ ឱ. ម. រជវឌ្ឍនំ ។ ៣ ឱ. ម. ឯត្តរត្តា ។ ៤ ម. បរិក្កេសោ ។

ខ្ញុំចេញ (ចាកផ្ទះ) ដោយសទ្ធាយ៉ាងនេះហើយ (បួស)ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ខ្ញុំប្រាថ្នានូវសេចក្តីមិនកង្វល់ ព្រោះការត្រឡប់មកកាន់កាមនោះមិនសមគួរដល់ខ្ញុំទេ អ្នកណាលះបោលមាសនិងប្រាក់ហើយគប្បីត្រឡប់មកយកវិញ ។ ប្រាក់ក្តី មាសក្តី របស់បុគ្គលនុ៎ះ មិនមែនមានដើម្បីព្រះនិព្វានជាទីស្ងប់ទេ ការទទួលមាសនិងប្រាក់នុ៎ះ មិនសមគួរដល់សមណៈទេ ការទទួលនូវប្រាក់និងមាសនុ៎ះ មិនមែនជាទ្រព្យប្រសើរទេ ។ ការទទួលនូវប្រាក់និងមាសនុ៎ះ សុទ្ធតែជាគ្រឿងនាំឲ្យកើតលោភ ជាគ្រឿងស្រវឹង ជាគ្រឿងវង្វេង ជាគ្រឿងកំចាត់ដោយធូលីគឺកិលេស ប្រកបដោយសេចក្តីរង្កៀស មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន សេចក្តីទៀងទាត់បិតថេរក្នុងទ្រព្យនេះមិនមានទេ ។ ពួកជន (ដែលត្រេកអរ) ដោយទ្រព្យនុ៎ះ ឈ្មោះថាជាអ្នកប្រហែសធ្វេស ជាអ្នកមានចិត្តសៅហ្មង ជាអ្នកកាក់កង រមែងធ្វើនូវជំលោះជាច្រើនទៅវិញទៅមក ។ សេចក្តីវិនាសច្រើនប្រការគឺការសម្លាប់ ការចង ការសៅហ្មង សេចក្តីវិនាស សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល រមែងកើតប្រាកដដល់ពួកជន ដែលដេកត្រាំក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ។ អ្នកទាំងឡាយជាញាតិមែន តែហាក់ដូចជាសត្រូវ ល្បួងខ្ញុំនោះក្នុងកាមគុណទាំងឡាយធ្វើអ្វី (ព្រោះ) អ្នកទាំងឡាយ ជ្រាបនូវខ្ញុំថាជាអ្នកបួស ជាអ្នកឃើញនូវភ័យក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ។

ន ហិរញ្ញសុវណ្ណេន   បរិក្ខីយន្តិ អាសវា

អមិត្តា វធកា កាមា   សបត្តា សល្លពន្ធនា ។

កិំ មេ ញាតី អមិត្តាវ   កិំ មំ កាមេសុ យុញ្ជថ

ជានាថ មំ បព្វជិតំ   មុណ្ឌំ សង្ឃាដិបារុតំ ។

ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌោ ឧញ្ឆោ ច   បំសុកូលញ្ច ចីវរំ

ឯតំ ខោ មម សារុប្បំ   អនគារូបនិស្សយោ ។

វន្តា មហេសីហិ(១) កាមា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា

ខេមដ្ឋានេ វិមុត្តា តេ   បត្តា តេ អចលំ សុខំ ។

មាហំ កាមេហិ សង្គច្ឆិំ   យេសុ តាណំ ន វិជ្ជតិ

អមិត្តា វធកា កាមា   អគ្គិក្ខន្ធូបមា ទុខា ។

(២)អបរិស្សង្កោ ឯសោ សភយោ សវិឃាតោ សកណ្ដកោ

គេធោ សុវិសមោ ចេសោ មហន្តោ មោហនាមុខោ ។

---

១ ឱ. ម. មហេសិភិ ។ ២ ឱ. បរិពន្ធោ ។ ម. បរិបន្ថោ ។

អាសវៈទាំងឡាយមិនមែនអស់ទៅព្រោះប្រាក់និងមាស កាមទាំងឡាយមិនមែនជាមិត្រ ជាវធកៈសម្លាប់ (នូវប្រយោជន៍) ជាសត្រូវ ជាគ្រឿងចងទុកនូវសរគឺកិលេស ។ អ្នកទាំងឡាយជាញាតិមែន តែហាក់ដូចជាសត្រូវ ល្បួងខ្ញុំនោះក្នុងកាមទាំងឡាយធ្វើអ្វី (ព្រោះ) អ្នកទាំងឡាយជ្រាបនូវខ្ញុំថាជាអ្នកបួស មានក្បាលត្រងោល ដណ្ដប់នូវសង្ឃាដី ។ ដុំបាយតាមលំដាប់ផ្ទះក្តី ការហារចិណ៌ក្តី បង្សុកូលចីវរក្តី នេះឯងជាគ្រឿងសមគួរដល់ខ្ញុំ ជាបព្វជិត ជាទីអាស្រ័យរបស់អ្នកបួស ។ លោកអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងឡាយ ខ្ជាក់ចោលនូវកាមទាំងឡាយ ដែលជាទិព្វ និងជារបស់មនុស្ស បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងនោះ បានចិត្តផុតទៅក្នុងព្រះនិព្វានជាទីដ៏ក្សេម បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងនោះ បានដល់នូវសេចក្តីសុខ ឥតកំរើក ។ ទីជ្រកកោនមិនមាន ក្នុងកាមទាំងឡាយណា ខ្ញុំមិនសំគប់ ដោយកាមទាំងឡាយនោះទៀតទេ កាមទាំងឡាយមិនមែនជាមិត្រ ដូចជាអ្នកសម្លាប់ ឬដូចជាគំនរភ្លើង នាំមកនូវសេចក្តីព្រួយ ។ កាមនោះមិនស្អាត ប្រកបដោយភ័យ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ដូចជាបន្លា កាមនុះជាគ្រឿងញ៉ាម ជាគ្រឿងគគ្រល់ក្រៃលែង ជាមុខឈមទៅរកសេចក្តីវង្វេងដ៏ធំ ។

ឧបសគ្គោ ភីមរូបោ ច   កាមា សប្បសិរូបមា
យេ ពាលា អភិនន្ទន្តិ   អន្ធភូតា បុថុជ្ជនា ។
កាមបង្កសត្តា(១) ហិ ជនា   ពហូ លោកេ អវិទ្ទសូ
បរិយន្តំ ន ជានន្តិ   ជាតិយា មរណស្ស ច ។
ទុគ្គតិគមនំ មគ្គំ   មនុស្សា កាមហេតុកំ
ពហុំ វេ បដិបជ្ជន្តិ   អត្តនោ រោគមាវហំ ។
ឯវំ អមិត្តជននា   តាបនា សង្កិលេសិកា
លោកាមិសា ពន្ធនីយា   កាមា មរណពន្ធនា ។
ឧម្មាទនា ឧល្លបនា   កាមា ចិត្តប្បមាថិនោ
សត្តានំ សង្កិលេសាយ   ខិប្បំ មារេន ឱឌ្ឌិតំ ។
អនន្តាទីនវា កាមា   ពហុទុក្ខា មហាវិសា
អប្បស្សាទា រណករា   សុក្កបក្ខវិសោសនា ។
សាហំ ឯតាទិសំ កត្វា   ព្យសនំ កាមហេតុកំ
ន តំ បច្ចាគមិស្សាមិ   និព្វានាភិរតា សទា ។
រណំ ករិត្វា កាមានំ   សីតិភាវាភិកង្ខិនី

១ ម. កាមបង្កសត្តា ។ ឱ. កាមបង្កេ សត្តា ។

កាមគុណជាទុក្ខ ឧបសគ្គៈផង មានសភាពគួរខ្លាចផង កាមារម្មណ៍ទាំងឡាយ មានឧបមាដូចក្បាលពស់ ពួកបុថុជ្ជនល្ងង់ខ្លៅដូចជាបុគ្គលខ្វាក់ តែងត្រេកត្រអាល ។ ព្រោះថា ពួកជនច្រើនរូបដែលជាប់ពាក់ដោយគ្រឿងជាប់គឺកាម រមែងបាន (សេចក្ដីទុក្ខ) ក្នុងលោក រមែងមិនដឹងច្បាស់នូវទីបំផុតនៃជាតិនិងមរណៈ ។ មនុស្សទាំងឡាយជាច្រើនតែងដើរទៅកាន់ផ្លូវ ជាទីទៅកាន់ទុគ្គតិ មានកាមជាហេតុ ជាគ្រឿងនាំមកនូវរោគដល់ខ្លួន ។ កាមទាំងឡាយ ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្រូវឲ្យកើតយ៉ាងនេះ ជាហេតុញ៉ាំងសត្វឲ្យក្ដៅក្រហាយ នាំមកនូវសេចក្ដីសៅហ្មង ជានុយរបស់សត្វលោក ជាទីតាំងនៃគ្រឿងចង ជាចំណងនៃសេចក្ដីស្លាប់ ។ កាមទាំងឡាយជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យឆ្កួត ឲ្យនិយាយបំប៉ាច់បំប៉ោច ញ៉ាំងចិត្តឲ្យក្រាំងក្រាក់ មារតែកាមរបស់ពួកសត្វ តែងរួបរឹតដោយសេចក្ដីសៅហ្មង យ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ កាមទាំងឡាយ មានទោសរកទីបំផុតគ្មាន មានទុក្ខច្រើនយ៉ាង មានពិសពុំខ្លាំងក្លា មានសេចក្ដីឆ្ងាញ់តិច ជាគ្រឿងធ្វើនូវចម្បាំង ញ៉ាំងចំណែកនៃធម៌សឲ្យសាបសូន្យទៅ ។ ខ្ញុំនោះលះបង់នូវសេចក្ដីវិនាសដែលមានកាមជាហេតុ បែបនេះ ត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វានសព្វ ៗ កាល មិនត្រឡប់មកកាន់កាមនោះវិញទេ ។ ខ្ញុំជាស្ត្រីប្រាថ្នានូវភាពនៃត្រជាក់ (ព្រះអរហត្ត) ធ្វើនូវចម្បាំងចំពោះកាមទាំងឡាយ

អប្បមត្តា វិហរិស្សាមិ រតា[១] សំយោជនក្ខយេ ។
អសោកំ វិរជំ ខេមំ អរិយដ្ឋង្គិកំ ឧជុំ
តំ មគ្គំ អនុគច្ឆាមិ យេន តិណ្ណា មហេសិនោ ។
ឥមំ បស្សថ ធម្មដ្ឋំ សុភំ កម្មារធីតរំ
អនេជំ ឧបសម្បជ្ជ រុក្ខមូលម្ហិ ឈាយតិ ។
អជ្ជដ្ឋមី បព្វជិតា សទ្ធា សទ្ធម្មសោភណា[២]
វិនីតា ឧប្បលវណ្ណាយ តេវិជ្ជា មច្ចុហាយិនី ។
សាយំ ភុជិស្សា អនណា ភិក្ខុនី ភាវិតិន្ទ្រិយា
សព្វយោគវិសំយុត្តា កតកិច្ចា អនាសវា ។
តំ សក្កោ ទេវសង្ឃេន ឧបសង្កម្ម ឥទ្ធិយា
នមស្សតិ ភូតបតិ សុភំ កម្មារធីតរន្តិ ។

សុភា កម្មារធីតា ។

វីសតិនិបាតោ សមត្តោ ។

---

១ ម. តេសំ ។ ម. តាសំ ។ ២ ម. សទ្ធម្មសោភណា ។

ជាអ្នកមិនប្រមាទ ត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ។ បុគ្គលអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទាំងឡាយ ឆ្លងហើយតាមផ្លូវណា ខ្ញុំនឹងដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ជាផ្លូវឥតសោក មានធូលីទៅប្រាសហើយ ជាផ្លូវក្សេមដ៏ត្រង់ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលនូវនាងសុភាកម្មារធីតានេះ ជាស្ត្រីឋិតនៅក្នុងធម៌ នាងបានចូលទៅកាន់ឈាន ឥតមានសេចក្ដីញាប់ញ័រ ហើយសម្ងំស្ងាត់ទៀបគល់ឈើ ។ នាងសុភាកម្មារធីតា បួសបាន ៨ ថ្ងៃនឹងថ្ងៃនេះហើយ ជាភិក្ខុនីមានសទ្ធា ល្អក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលនាងឧប្បលវណ្ណា ទូន្មានហើយ ជាស្ត្រីមានវិជ្ជា ៣ លះបង់នូវមច្ចុបាន ។ ភិក្ខុនីនេះ ជាអ្នកនៅឥតមានបំណុល មានឥន្ទ្រិយចំរើនហើយ ប្រាសចាកកិលេសគ្រឿងប្រកបទាំងពួង មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មិនមានអាសវៈ ។ ទេវតាឈ្មោះសក្កៈ ជាម្ចាស់នៃពួកសត្វ ព្រមទាំងពួកទេវតា ចូលទៅនមស្ការចំពោះភិក្ខុនីឈ្មោះសុភាកម្មារធីតានោះ ដោយឫទ្ធិ (របស់ខ្លួន) ។

សុភាកម្មារធីតាថេរី ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

ថេរីគាថាយ តិំសនិបាតោ

(៣៣៦) ជីវកម្ពវនំ រម្មំ   គច្ឆន្តិំ ភិក្ខុនឹ សុភំ
ធុត្តកោ សន្និវារេសិ   តមេនំ អព្រវី សុភា ។
កឹ តេ អបរាធិតំ មយា   យំ មំ ឱវរិយាន តិដ្ឋសិ[១]
ន ហិ បព្វជិតាយ អាវុសោ បុរិសោ សម្ផុសនាយ កប្បតិ
គរុកេ មម សត្ថុសាសនេ យា សិក្ខា សុគតេន ទេសិតា
បរិសុទ្ធបទំ អនង្គណំ   កឹ មំ ឱវរិយាន តិដ្ឋសិ ។
អាវិលចិត្តោ អនាវិលំ   សរជោ វីតរជំ អនង្គណំ
សព្វត្ថ វិមុត្តមានសំ   កឹ មំ ឱវរិយាន តិដ្ឋសិ ។
ទហរា ច អបាបិកា ចាសិ   កឹ តេ បព្វជ្ជា ករិស្សតិ
និក្ខិប កាសាយចីវរំ   ឯហិ រមាមសេ សុបុប្ផិតេ វនេ ។
មធុរញ្ច បវន្តិ សព្វសោ   កុសុមរជេន សមុដ្ឋិតា[២] ទុមា

១ ឱ. ម. ឱវរិយានតិដ្ឋសិ ។ ២ ម. សមុទ្ធតា ។

ថេរីគាថា តិំសនិបាត

(៣៣៦) (សុវណ្ណការបុត្ត) ជាអ្នកលេង កាំងភិក្ខុនីឈ្មោះសុភា កំពុងដើរទៅកាន់ជីវកម្ពវ័ន ជាទីរីករាយ ភិក្ខុនីឈ្មោះសុភា ក៏បាននិយាយនឹងសុវណ្ណការបុត្តនោះថា ។ កំហុសដូចម្តេច ដែលខ្ញុំប្រទូស្តដល់អ្នក បានជាអ្នកឈរកាំងខ្ញុំ នែអាវុសោ បុរសមិនគួរប៉ះពាល់នូវស្រីជាបព្វជិតទេ ។ សិក្ខាទាំងឡាយក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តា ជាសិក្ខាគួរគោរព ព្រះសុគត បានសំដែងហើយដល់ខ្ញុំ ហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកមកឈរកាំងខ្ញុំ ដែលជាស្រីមានចរិយាណាកនៃធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ។ អ្នកជាបុគ្គលមានចិត្តល្អក់ប្រកបដោយធូលីគឺរាគៈ ហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកមកឈរកាំងខ្ញុំ ដែលជាស្រីមានចិត្តថ្លាស្អាត ប្រាសចាកធូលី គឺរាគៈ មិនមានទីទួលគឺកិលេស មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកឧបក្កិលេស) ទាំងអស់ ។

(អ្នកលេងនោះពោលថា) នាងជាស្រីនៅក្រមុំផង មិនមានបាបផង បព្វជ្ជានឹងធ្វើប្រយោជន៍អ្វីដល់នាង ចូរនាងដោះចោលកាសាយចីវរចេញទៅ ហើយចូរមក យើងនឹងបានត្រេកត្រអាល ក្នុងព្រៃដែលមានផ្ការីកល្អ ។ ដើមឈើទាំងឡាយ ហាក់ដូចជាកាំងរៀងដោយលំអងផ្កា បក់ផ្សព្វផ្សាយនូវក្លិនដ៏ក្រអូប សព្វទិស

បវាឡវសណ្ឋា សុភោ ទុគ្គុបីហំ រមាមសេ សុបុប្ផិតេ វនេ ។

កុសុមិតសិខរា ច ចាលតា អភិតជ្ជន្តិ មាលុតេរិតា

តា តុយ្ហំ រតិ ករិស្សន្តិ យទិ ឯកា វនេ មោកាហំ ស្សសិ ។

ភល្យមិតសទ្ទស្សសេវិតំ កុញ្ជរមត្តករេណុលោឡិតំ

អសហាយិកា គន្តុមិច្ឆសិ រហោកិ កិសនកំ មហាវនំ ។

គបធិយកតារ ជីតិកា វិចរសិ ចិត្តរថេវ អច្ឆរា

តាសិតសុទុមេហិ គន្ធហិ[១] ហោកសិ ចិរសេនេហិ តោបមេ ។

អហំ តវ វសានុគោ សិយំ យទិ វិហាសមេសិ កាននន្តរេ

ន ហិ មត្តិ តយា បិយតរោ ធរណោ កិន្នរិមន្ទលោចនេ ។

យទិ មេ វចនំ ករិស្សសិ សុខិតា ឯហ អគារមាវស

---

១ ម. វគ្គុហិ ។ ឱ. វគ្គុភិ ។

(១៩៤) ជាសមុទ្រប៉ៅ ជាដំបូង ជាផ្កាតាមកខ្លួស្មុះ នាងចូរមក យើងនឹងត្រេកត្រអាល ក្នុងព្រៃ ដែលមានផ្កាកល្អ ៗ ដើមឈើទាំងឡាយ មានចុងស្កុះស្កាយដោយផ្កា ព្រោះត្រូវខ្យល់បក់មក ក៏ហាក់ដូចជាបន្លឺសំឡេងឡើង ប្រសិនបើ នាងនឹងចូលទៅក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង នាងនឹងត្រេកត្រអាលដូចម្តេចកើត ។ នាងជាស្ត្រីឥតមិត្រសំឡាញ់ ចង់ទៅកាន់ព្រៃធំ ដែលគ្រាសចាក(មនុស្ស)គួរខ្លាចរអាស្ងប់ស្ងាត់ ជាព្រៃដែលហ្វូងទ្រពីតសាហាវនៅអាស្រ័យ ជាព្រៃដែលដំរីចុះប្រេងនឹងមេដំរីបុកបែន ។ នាងប្រៀបដូចរូបតុក្កតាដែលស្អាតដោយមាសដ្ឋិត ឬដូចជាស្ត្រីទេពអប្សរ ត្រាច់ទៅក្នុងឧទ្យានឈ្មោះចិត្តរថ ម្នាលនាងជាស្ត្រីល្អឥតឧបមា នាងល្អដោយសំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ មានសាច់ដ៏ល្អិតសុខុម ដែលកើតក្នុងដែនកាសី ។ បើនាងនៅក្នុងចន្លោះព្រៃ ខ្ញុំនឹងលុះក្នុងអំណាចនៃនាង ម្នាលនាងជាស្ត្រីមានភ្នែកស្រទន់ដូចកិន្នរី ជីវិត(របស់ខ្ញុំ)ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃលែងជាងនាងមិនមានទេ ។ បើនាងនឹងធ្វើតាមពាក្យខ្ញុំ នាងចូរមក ចូរនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះជាសុខចុះ

បាសាទនិវាតវាសិនី   បរិកម្មន្តេ ការេន្តុ នារិយោ ។
កាសិកសុខុមានិ ធារេយ្យ[១]   អភិរោបេហិ ច មាលវណ្ណកំ
កញ្ចនមណិមុត្តកំ ពហុំ   វិវិធំ អាភរណំ ករោមិ តេ ។
សុធោតរជបច្ឆទំ សុភំ   គោណកតូលិកសន្ថតំ នវំ
អភិរុហ សយនំ មហារហំ   ចន្ទនមណ្ឌិតសារគន្ធិកំ ។
ឧប្បលំ ច ឧទកតោ ឧគ្គតំ   យថា យំ អមនុស្សសេវិតំ
ឯវំ ត្វំ ព្រហ្មចារិនិ   សកេសុ អង្គេសុ ជរំ គមិស្សសិ ។
កឹ តេ ឥធ សារសម្មតំ   កុណបបូរម្ហិ សុសានវឌ្ឍនេ
ភេទនធម្មេ កឡេវរេ   យំ ទិស្វា វិមនោ ឧទិក្ខសិ ។
អក្ខីនិ ច តុរិយារិវ   កិន្នរិយារិវ បព្វតន្តរេ
តវ មេ នយនានិ ទក្ខិយ   ភិយ្យោ កាមរតិ បវឌ្ឍតិ ។

១ ឱ, ម. ធារយ ។

នាងនឹងនៅក្នុងប្រាសាទមិនមានខ្យល់ ពួកនារី ចូរធ្វើនូវការខ្វល់ខ្វាយបម្រើដល់នាង ។ ចូរនាងប្រុងប្រង់នូវសំពត់ មានសាច់ម៉ដ្ឋដែលតម្បាញពីដែនកាសី ចូរនាងតែងខ្លួន ដោយផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងលាបផង ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវគ្រឿងអាភរណៈផ្សេងៗច្រើនយ៉ាង ដែលរចនាហើយដោយមាស កែវមណី និងកែវមុក្តា ដល់នាង ។ ចូរនាងឡើងកាន់ដំណេកថ្មីល្អ ដែលស្អាតគ្មានធូលី ព្រោះជម្រះលាងប្រពៃ ដែលក្រាលដោយកម្រាលរោមចៀម ញាត់ដោយសំឡីមានតម្លៃច្រើន ប្រដាប់ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ មានក្លិនក្រអូប ។ នាងជាស្ត្រីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ នាងនឹងដល់នូវការចាស់គ្រាំគ្រា ក្នុងអវយវៈទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ដូចជាផ្កាឧប្បលល្អផុតទឹក ដែលអមនុស្សហួងហែង (ទីជាកន្លែងគ្មានអ្នកណាប្រើប្រាស់បេះ) ។

(នាងថេរីពោលថា) ហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកមានចិត្តខុស សំឡឹងមើល (កាយ) ព្រោះឃើញនូវការណ៍ដែលសន្មតថាមានខ្លឹម ក្នុងកងកាយនេះ ដ៏ពេញដោយសាកសព គ្រាន់តែការចំរើនរបស់ព្រៃស្មសាន ជាកងកាយបែកធ្លាយជាធម្មតា ។

(អ្នកលេងពោលថា) ភ្នែកទាំងឡាយ (របស់នាង) ដូចជាភ្នែកកូនម្រឹគញី ឬដូចជាភ្នែកនៃកិន្នរី ក្នុងចន្លោះនៃភ្នំ សេចក្តីត្រេកក្នុងកាមរបស់ខ្ញុំ រឹងតែចំរើនក្រៃលែង ព្រោះឃើញនូវភ្នែករបស់នាង ។

ឧប្បលសីទកេ ចមានិតេ វិមលេ ហាដកសន្និភេ មុទេ

តវ មេ នយនានិ ទក្ខិយ កិំ យេហ្វា កាមគុណោ បវត្តតិ ។

អបិ ទ្វារកា សាវេហ្មសេ អាយតបម្ហេ វិសុទ្ធនេត្តេ

នហិ មត្តិ តយា បិយតរា នយនា កិញ្ចិមនុលោចនេ ។

អបរេន បយាតុមិច្ឆសិ ចន្ទំ កិច្ចនកំ តវេសសិ

សាទេហុ(១) លវេត្តុមិច្ឆសិ យោ ត្វំ ពុទ្ធសុតំ បន្តេសិ(២) ។

នត្ថិ ហិ លោកេ សទេវកេ ភយតោ យត្ថ បជានិ មេ សិយា

នបិ តំ ជាតាមិ កីរសោ អថ មត្តន ហាតោ សមុល្លកោ ។

វន្តាលទ្ធុយោ វុដ្ឋិតោ វិសមត្ថារី អត្តតោ តាតោ

នបិ តំ បស្សាមិ កីរសោ អថ មត្តន ហាតោ សមុល្លកោ ។

១ ម. ខ. ទេវំ ។ ២ ម. ខ. បន្តយសិ ។

កាមគុណរបស់ខ្ញុំ រមែងមិនកើតឡើងក្រៅពីនាង ព្រោះឃើញភ្នែករបស់នាង ដែលស្រៀវស្រាយស្រដៀងនឹងផ្កាឧប្បល ត្រង់ចុងប្រាសចាកមន្ទិល ប្រាកដស្មើដោយមាស ។ នែនាងមានរូបស្រស់ស្រាង មានភ្នែកថ្លាស្អាត ទោះបងទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ក៏នៅតែរលឹកឃើញ ព្រោះនាងមានភ្នែកថ្លាដូចភ្នែកកិន្នរី ឥតមានគូមួយ ជាទីស្រឡាញ់នៃខ្ញុំ ជាងភ្នែករបស់នាងទេ ។

(នាងចេរីកាលថា) អ្នកប្រាថ្នានូវទិស ជាទីនៅរបស់ព្រះពុទ្ធ (ទេវ) ឈ្មោះថាប្រាថ្នាដើម្បីដើរទៅតាមផ្លូវខុស ឈ្មោះថាស្វែងរកព្រះច័ន្ទទ្រមកាច្បុងដល់ល្បង ឈ្មោះថាប្រាថ្នាដើម្បីលោតឡើងកាន់ភ្នំសិនេរុ ។ ខ្ញុំនេះ ប្រសិនបើកន្លះតម្បីមានផលដល់តាគត ការមួយណា ការមួយនោះមិនមានក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក ខ្ញុំមិនដឹងនូវផលកើតនោះថា មានការៈអ្វីស្មើ (ដោយកនៈ)ទេ ព្រោះថា(កនៈនោះ)ខ្ញុំឥតគោលទាំងឫស ដោយកម្លាំងខ្ញុំហើយ ។ (កនៈនោះ) ខ្ញុំបានកំពាត់ចេញហើយ ដូចជាការផ្គុំដាក់ខ្ទើងជ្រាប ពិស ដែលបុគ្គលផ្ចាញ់ចោល ក្នុងដើមភ្លើងហើយ ខ្ញុំមិនឃើញនូវផលកើតនោះថា មានសការៈអ្វីស្មើ (ដោយកនៈ)ទេ ព្រោះថា (កនៈនោះ)ខ្ញុំឥតគោលទាំងឫស ដោយកម្លាំងខ្ញុំហើយ ។

យស្ស សិយា អបច្ចវេក្ខិតំ សត្ថា វា អនុបាសិតោ សិយា

ត្វំ តាទិសិកំ បលោភយ ជានន្តំ សោ ឥមំ វិហញ្ញសិ ។

មយ្ហំ ហិ អក្កុដ្ឋវន្ទិតេ សុខទុក្ខេ ច សតី ឧបដ្ឋិតា

សង្ខតមសុភន្តិ ជានិយ សព្វត្ថេវ មនោ ន លិម្បតិ ។

សាហំ សុគតស្ស សាវិកា មគ្គដ្ឋង្គិកយានយាយិនី

ឧទ្ធដសល្លា អនាសវា សុញ្ញាគារគតា រមាមហំ ។

ទិដ្ឋា ហិ មយា សុចិត្តិតា សោម្ភា(១) ទារុកចិល្លកា នវា

តន្តីហិ ច ខីលកេហិ ច វិនិពទ្ធា វិវិធំ បនច្ចកា ។

តម្ហុទ្ធដេ តន្តិខីលកេ វិស្សដ្ឋេ វិកលេ បរិបក្កតេ

អវិន្ទេ ខណ្ឌសោ កតេ កិម្ហិ តត្ថ មនំ និវេសយេ ។

តថូបមា ទេហកានិ មំ តេហិ ធម្មេហិ វិនា ន វត្តន្តិ

ធម្មេហិ វិនា ន វត្តតិ កិម្ហិ តត្ថ មនំ និវេសយេ ។

---

១ ពោញ្ញាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ខន្ធបញ្ចកៈដែលស្រ្តីណា មិនបានពិចារណាឃើញ ឬថា ស្រ្តីណា ដែលមិនបានចូលទៅអង្គុយជិតព្រះសាស្តា អ្នកចូរប្រលោមស្រ្តីប្រាកដដូច្នោះចុះ អ្នកនោះ នឹងបៀតបៀនខ្ញុំ (ព្រោះការស្រឡាញ់) គឺខ្ញុំនេះ ជាអ្នកដឹង (អំពើសព្វ) ។ ព្រោះថា ស្មារតីរបស់ខ្ញុំបានតម្កល់ខ្ជាប់ហើយ ក្នុងបុគ្គលអ្នកជេរ និងអ្នកថ្វាយបង្គំ ក្នុងសុខនិងទុក្ខ ចិត្តរបស់ខ្ញុំមិនជាប់ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ ព្រោះដឹងច្បាស់ថា សង្ខារារម្មណ៍ ជារបស់មិនស្អាត ។ ខ្ញុំជាសាវិការបស់ព្រះសុគត ជាអ្នកដើរទៅដោយយានគឺអដ្ឋង្គិកមគ្គ មានសរគឺកិលេសដកចោលហើយ ឥតមានអាសវៈ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងផ្ទះស្ងាត់ ។ ព្រោះថាខ្ញុំបានឃើញរូបយន្តឈើជាគ្រឿងថ្មីដែលគេតាក់តែងដ៏វិចិត្រចងនឹងគោលដោយខ្សែសរសៃទាំងឡាយ និងឈើកន្លាស់ទាំងឡាយដូចជាគេរាំដោយអាការផ្សេងៗ ។ កាលបើខ្សែសរសៃនិងឈើកន្លាស់នោះដាច់ដកចេញពីកាយរលុងរលេះបាក់បែកខ្ចាត់ខ្ចាយ កាលបើរូបយន្តនោះដាច់ខ្ចាត់ខ្ចាយហើយ បុគ្គលមិនគប្បីបាន (រូបយន្តនោះ) ទេ បុគ្គលគប្បីតាំងចិត្តក្នុងរូបនោះ ដូចម្តេចកើត ។ កាយទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំដូចគ្នានឹងរូបយន្តដែរ បើវៀរចាករូបធម៌មានចក្ខុជាដើមនោះហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន កាយបើវៀរចាករូបធម៌ហើយ ប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ បុគ្គលគប្បីតាំងចិត្តក្នុងកាយនោះដូចម្តេចកើត ។

យថា ហរិតាលេន មក្ខិតំ អទ្ទស ចិត្តិកំ ភិត្តិយា កតំ

តម្ហិ តេ វិបរីតទស្សនំ សញ្ញា មានុសិកា និរត្ថិកា ។

មាយំ វិយ អគ្គតោ កតំ សុបិនន្តេវ សុវណ្ណបាទបំ

ឧបធាវសិ អន្ធ រិត្តកំ ជនមជ្ឈេរិវ រុប្បរូបកំ ។

វដ្ដនិរិវ កោដរោហិតា មជ្ឈេ ពុព្វុឡកា សអស្សុកា

បីឡកោឡិកា ចេត្ថ ជាយតិ វិវិធា ចក្ខុវិធា ច បិណ្ឌិតា[1] ។

ឧប្បាទិយ[2] ចារុទស្សនា ន ច បជ្ជិត្ថ អលគ្គមានសា[3]

ហន្ទ តេ ចក្ខុំ ហរស្សុ តំ តស្ស នរស្ស អទាសិ តាវទេ ។

តស្ស ច វិរមាសិ តាវទេ រាគោ តត្ថ ខមាបយី ច នំ

សោត្ថិ សិយា ព្រហ្មចារិនិ ន បុនោ ឯទិសកំ ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. ម. ចិណ្ណិកា ។ ២ ឱ. ម. ឧប្បាដិយ ។ ៣ ឱ. ម. អសង្គមានសា ។

បុគ្គលឃើញរូបស្រ្តី ដែលគេគូរនឹងជញ្ជាំង លាបលមដោយថ្នាំពណ៌ស្រស់យ៉ាងណាមិញ អ្នកមានការឃើញវិបរីត គឺខ្វាក់នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ សញ្ញាជារបស់មនុស្ស អត់ប្រយោជន៍ទេឬ ។ នែបុគ្គលអន្ធពាល អ្នកស្ទុះស្ទួលមករកខ្លួនអាត្មាអញនេះ ដែលប្រៀបដូចជាវត្ថុមាយាដែលគេតាំងនៅក្នុងទីខាងមុខ ឬដូចជាយល់សប្តិឃើញដើមឈើមាស គ្រាន់តែដូចជារូបយន្តក្រាំងក្រោកក្នុងកណ្ដាលនៃជន ។ ពពុះចាំងស្បែកកណ្ដាលភ្នែក ឬព្រៀកទឹកភ្នែក ឬក៏ពកបាយភ្នែកកើតក្នុងកណ្ដាលនៃភ្នែកនោះ ដូចជាពពុះទឹកល្អិតដែលបុគ្គលប្រាស់ហើយក្រោលហៀរស្អុក ព្រោះជាសណ្ឋានរបស់ភ្នែក មានគណាំផ្សេង ៗ ដែលសន្និបាតកើតហើយ ។

នាងសុភាភិក្ខុនី មានចិត្តអត់ជាប់ចំពាក់ បានឆ្កៀលភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ មិនជាប់ចំពាក់ ហើយក៏ឲ្យដល់បុរសនោះក្នុងពេលនោះ ដោយពាក្យថា ហ៏ ណ្ហើយភ្នែកដល់អ្នក ចូរអ្នកយកភ្នែកនោះទៅចុះ ។ តម្រេកៈរបស់បុរសនោះ ក៏ប្រាសចេញក្នុងខណៈនោះឯង បុរសនោះបានញ៉ាំងភិក្ខុនីនោះឲ្យអត់ទោសក្នុងទីនោះផង ដោយពាក្យថា ម្នាលនាងជាព្រហ្មចារិនី សួស្តីបីមាន(ដល់នាង) ការប្រព្រឹត្តអនាចារបែបនេះ នឹងមិនមានដល់ខ្ញុំទេ ។

ថេរីគាថាយ តិំសនិបាតោ

អាសាទិយ មាទិសំ ជនំ អគ្គិំ បជ្ជលិតំ លិង្គិយ
គណ្ហិស្សំ អាសីវិសំ វិយ អបិ នុ សោត្ថិ សិយា ខមេហិ នោ ។
មុត្តា ច តតោ សា ភិក្ខុនី អគមី ពុទ្ធវរស្ស សន្តិកំ
បស្សិយ វរបុញ្ញលក្ខណំ ចក្ខុ អាសិ យថា បុរាណកន្តិ ។

សុភា ជីវកម្ពវនិកា ។

តិំសនិបាតោ សមត្តោ ។

ថេរីគាថា តិំសនិបាត

បើទ្រង់បៀតបៀនជន (ដែលគ្មានកំហុស) យ៉ាងនេះ ក៏ហាក់ដូចជាទ្រង់ទប់ភ្លើងដែលឆេះសន្ធោសន្ធៅ ឬចាប់នូវអាសិរពិស ដើម្បីនោះ សួរសួស្តីកើតមានដល់នាង សូមនាងអត់ទោសដល់ខ្ញុំ ។

ភិក្ខុនីនោះ លុះរួចអំពីបុរសជាអ្នកលេងនោះហើយ ក៏បានទៅកាន់សំណាក់នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ចក្ខុក៏កើតឡើងដូចពីដើម ព្រោះបានឃើញនូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ដែលកើតអំពីបុញ្ញសម្ភារ ដ៏ប្រសើរ ។

សុភាថេរី នៅក្នុងជីវកម្ពវ័ន ។

ចប់ តិំសនិបាត ។

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

(៣៣៧) នគរម្ហិ កុសុមនាមេ
បាដលិបុត្តម្ហិ បឋវិយា
មណ្ឌេ សក្យកុលកុលីនាយោ
ទ្វេ ភិក្ខុនិយោ គុណវតិយោ ។
ឥសិទាសី តត្ថ ឯកា
ទុតិយា ពោធិ(១) សីលសម្បន្នា ច
ឈានជ្ឈាយនរតាយោ
ពហុស្សុតាយោ ធុតកិលេសាយោ ។
តា បិណ្ឌាយ ចរិត្វា
ភត្តត្ថំ ករិយ ធោតបត្តាយោ
រហិតម្ហិ សុខនិសិន្នា
ឥមា គិរា អព្ភុទីរេសុំ(២) ។
បាសាទិកាសិ អយ្យេ ឥសិទាសិ
វយោបិ តេ អបរិហីនោ
កឹ ទិស្វាន វ្យាលិកំ អថាសិ
នេក្ខម្មមនុយុត្តា ។

១ ម. ពោធីតិ ។ ២ ម. អព្ភុទីរយុំ ។

ថេរីគាថា ចត្តាឡីសនិបាត

(៣៣៧) ភិក្ខុនីពីររូប ជាកុលធីតាក្នុងសាក្យត្រកូល ជាអ្នកមានគុណសម្បត្តិ ក្នុងនគរកុសុមបាដលិបុត្ត ដែលជាមណ្ឌលនៃផែនដី ។ បណ្ដាភិក្ខុនីទាំងពីររូបនោះ ភិក្ខុនី ១ រូបឈ្មោះ ឥសិទាសី ភិក្ខុនីទី ២ ឈ្មោះពោធិ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល ជាអ្នកត្រេកអរដោយការពឹង ក្នុងឈាន ជាពហុស្សូត មានកិលេសកំចាត់បង់ហើយ ។ ភិក្ខុនីទាំងពីររូបនោះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ហើយធ្វើនូវភត្តកិច្ច លុះលាងបាត្រហើយ អង្គុយជាសុខ ក្នុងទីស្ងាត់ ទើបផ្ដើមនិយាយសំដីទាំងឡាយនេះថា ។ ម្នាលនាងម្ចាស់ ឈ្មោះឥសិទាសី នាងជាស្រីគួរជ្រះថ្លា ទាំងវ័យរបស់នាងក៏មិនទាន់សាបសូន្យ ព្រោះ នាងឃើញទោសដូចម្ដេច ទើបមកប្រកបខ្លួនក្នុងបព្វជ្ជា ។

ឯវមនុយុញ្ជមានា សា

រហិតេ ធម្មទេសនាកុសលា

ឥសិទាសី ឥទំ វចនមព្រវិ

សុណ ពោធិ យថាម្ហិ បព្វជិតា ។

ឥតោ បរំ វិសជ្ជនគាថា

ឧជ្ជេនិយា បុរវរេ មយ្ហំ បិតា សីលសំវុតោ សេដ្ឋី
តស្សម្ហិ ឯកធីតា បិយា មនាបា ទយិតា ច ។
អថ មេ សាកេតតោ វរកា អាគច្ឆុំ ឧត្តមកុលីនា
សេដ្ឋី បហូតរតនោ តស្ស មំ សុណ្ហំ អទាសិ តាតោ ។
សស្សុយា សសុរស្ស ច សាយំ បាតំ បណាមមុបគម្ម
សិរសា ករោមិ បាទេ វន្ទាមិ យថាម្ហិ អនុសិដ្ឋា ។
យា មយ្ហំ សាមិកស្ស ភគិនិយោ ភាតុកោ បរិជនោ វា
តំ ឯកវរកម្បិ ទិស្វា ឧព្វិគ្គា អាសនំ ទេមិ ។
អន្នេន បានេន ច ខជ្ជេន ច យញ្ច តត្ថ សន្និហិតំ
ឆាទេមិ ឧបនយាមិ ច ទេមិ ច យំ យស្ស បតិរូបំ ។

ឥសិទាសីភិក្ខុនីនោះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម្មទេសនា កាលបើពោធិភិក្ខុនី សាកសួរ ក្នុងហេតុជាប្រយោជន៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បាននាំពោលនូវពាក្យនេះថា ម្នាលនាងពោធិ នាងចូរស្ដាប់តាមដំណើរដែលខ្ញុំបួសចុះ ។

តាំងអំពីនេះទៅ គឺជាពាក្យវិសជ្ជនា

សេដ្ឋីអ្នកសង្រួមក្នុងសីល ជាបិតារបស់ខ្ញុំ ក្នុងបុរីដ៏ប្រសើរឈ្មោះ ឧជ្ជេនី (ក្នុងដែនអវន្តិ) ខ្ញុំជាធីតាម្នាក់ ជាទីស្រឡាញ់គាប់ចិត្ត ជាអ្នកគួរទំនុកបម្រុងសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់បិតានោះ ។ លុះដំណាលមកខាងក្រោយ សេដ្ឋីមានត្រកូលដ៏ឧត្តម មានទ្រព្យច្រើន មកអំពីនគរសាកេត ដណ្ដឹងខ្ញុំ បិតាក៏បានឲ្យខ្ញុំជាកូនប្រសាររបស់សេដ្ឋីនោះ ។ ខ្ញុំចូលទៅក្រាបក្បាល ថ្វាយបង្គំ នូវជើងម្ដាយក្មេកនិងឪពុកក្មេករាល់ល្ងាចព្រឹក តាមដំណើរដែលមាតាបិតាប្រៀនប្រដៅ ។ ខ្ញុំឃើញនូវអ្នកដណ្ដឹងសូម្បីម្នាក់ ដែលជាបងប្អូនស្រី បងប្អូនប្រុស ឬជាបរិវាររបស់ស្វាមី ខ្ញុំក៏រវះរវាំងក្រាលអាសនៈ ។ ខ្ញុំអង្គាសផ្គត់ផ្គង់ ឲ្យបាយ ទឹក នំនិងបង្អែម ដែលមានក្នុងលំនៅនោះ តាមសមគួរដល់វត្ថុដែលគេត្រូវការ ។

កាលេន ឧដ្ឋហិត្វា ច   បតិឃរំ សមុបគមី
ឧម្មារតោ គមយន្តានា   បញ្ជលិកា សាមិកមុបេមិហំ ។
កោច្ឆំ បសាទំ អញ្ជនិញ្ច   អាទាសកញ្ច គណ្ហិត្វា
បរិកម្មការិកា វិយ   សយមេវ បតី វិភូសេមិ ។
សយមេវ ឱទនំ សាធយាមិ   សយមេវ ភាជនំ ធោវី
មាតាវ ឯកបុត្តកំ   តថា ភត្តារំ បរិចរាមិ ។
ឯវំ មំ ភត្តិកតំ អនុរត្តំ   ការិកំ និហតមានំ
ឧដ្ឋាយិកំ អនលសំ   សីលវតី ទុស្សតេ ភត្តា ។
សោ មាតរញ្ច បិតរញ្ច ភណតិ អាបុច្ឆាហំ គមិស្សាមិ
ឥសិទាសិយា ន សហ វច្ឆំ   ឯកាគារេហំ សហ វត្ថុំ ។
មា ឯវំ បុត្ត អវច   ឥសិទាសី បណ្ឌិតា បរិព្យត្តា
ឧដ្ឋាយិកា អនលសា   កឹ តុយ្ហំ ន រោចតេ បុត្ត ។
ន ច មេ ហឹសតិ កិញ្ចិ   ន ចាហំ ឥសិទាសិយា សហ វច្ឆំ
ទេស្សាវ មេ អលំ មេ   អាបុច្ឆាហំ គមិស្សាមិ ។
តស្ស វចនំ សុណិត្វា   សស្សុ សស្សុរោ ច មំ អបុច្ឆិំសុ

ខ្ញុំក្រោកឡើងតាមកាលគួរ ហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់ប្តី ផ្គងសំពះ ឱនលើទ្វារ (ជាដើម) ចំពោះដើរ ផ្គងអញ្ជលី ចូលទៅរកប្តី ។ ខ្ញុំយកស៊ិតសក់ ម្សៅសម្រាប់លាបមុខ ថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ភ្នែក និងកញ្ចក់ ស្អិតស្អាងឲ្យប្តីដោយខ្លួនឯង ហាក់ដូចជា (វណ្ណទាសី) អ្នកធ្វើខ្លួនការបំពេរ ។ ខ្ញុំដាំបាយខ្លួនឯង លាងភាជន៍ខ្លួនឯង បំរើភក្តាដូចជាមាតាថែមកូនខ្លួន ។ តែភក្តាតែងទឹងសម្បូរខឹងខ្ញុំ ដែលជាស្ត្រីបំរើប្តាយ គ្មានស្ត្រីណាលើស ជាស្ត្រីធ្វើការ (គ្រប់យ៉ាង) ជាស្ត្រីមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានសេចក្តីព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូស មានមារយាទ យ៉ាងនេះ ។ ស្វាមីនោះនិយាយនឹងមាតាបិតារបស់គេថា ខ្ញុំសូមលា (អ្នកម្តាយលោកឪពុក) ទៅ (កន្លែងណាមួយ) (ព្រោះ) ខ្ញុំមិនអាចនៅរួមគ្នាក្នុងផ្ទះមួយ ជាមួយនឹងនាងឥសិទាសីឡើយ ។

(មាតាបិតាពោលថា) នែកូន កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នាងឥសិទាសី ជាបណ្ឌិតឈ្លាសវៃ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីព្យាយាម មិនខ្ជិលច្រអូសទេ ម្នាលកូន ហេតុអ្វី ក៏កូនឯងមិនពេញចិត្ត ។

(កូនពោលថា) នាងឥសិទាសី មិនបៀតបៀនអ្វី ដល់ខ្ញុំទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនអាចនៅជាមួយនឹងនាងឥសិទាសី ព្រោះថានាងឥសិទាសី ជាស្រីសំអប់របស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនគួរនឹងនៅរួមទេ ខ្ញុំសូមលាទៅហើយ ។

ម្តាយក្មេកនឹងឪពុកក្មេក បានស្តាប់ពាក្យកូននោះហើយ សួរខ្ញុំថា

កិស្ស តយា អបរទ្ធំ ភណ   កាតំ វិស្សដ្ឋា យថាភូតំ ។
នបិហំ អបរជ្ឈំ កិញ្ចិ   នបិ ហឹសេមិ ន ភណាមិ
ទុព្ពចនំ កឹ សក្កា កាតុយេ   យំ មំ វិទេស្សតេ ភត្តា ។
តេ មំ បិតុ ឃរំ បដិ-   នយឹសុ វិមនា ទុក្ខេន
អធិភូតា បុត្តមនុរក្ខមានា   ជិតាម្ហសេ រូបិនឹ លក្ខឹ ។
អថ មំ អទាសិ តាតោ អឌ្ឍស្ស ឃរម្ហិ ទុតិយកុលិកស្ស
តតោ ឧបឌ្ឍសុក្កេន   យេន មំ វិន្ទថ សេដ្ឋិ ។
តស្សបិ ឃរម្ហិ មាសំ អវសឹ   អថ សោបិ មំ បដិច្ឆតិ
ទាសីវ ឧបដ្ឋហន្តឹ   អទូសិកំ សីលសម្បន្នំ ។
ភិក្ខាយ ច វិចរន្តំ ទមកំ   ទន្តំ មេ បិតា ភណតិ
ហោហិសិ មេ ជាមាតា   និក្ខិប ពោន្តិញ្ច ឃដិកញ្ច ។
សោបិ វសិត្វា បក្ខំ   អថ តាតំ(១) ភណតិ ទេហិ មេ
ពោន្តឹ ឃដិកញ្ច មល្លកញ្ច(២)   បុនបិ ភិក្ខំ ចរិស្សាមិ ។
អថ នំ ភណតិ តាតោ អម្មា សព្វោ ច មេ ញាតិគណវគ្គោ

១ ម. តាតំ ។ ២ ម. មល្លកញ្ច ។

នាងធ្វើខុសអ្វីខ្លះ នាងចូរប្រាប់ពីហេតុដែលនាងធ្វើហើយ នាងចូរដោះស្រាយ តាមសេចក្តីពិតមកចុះ ។

(ខ្ញុំក៏ឆ្លើយថា) ខ្ញុំមិនបានប្រទូស្តអ្វី ១ ទេ ខ្ញុំមិនបៀតបៀនមិនពោលពាក្យអាក្រក់ (ដល់គាត់ទេ) តែស្វាមីស្អប់ខ្ញុំ ឲ្យខ្ញុំតបធ្វើអ្វីកើត ។ ម្តាយក្មេកនឹងឪពុកក្មេកទាំងឡាយនោះ ក៏អាក់អន់ចិត្ត ព្រោះសេចក្តីព្រួយគ្របសង្កត់ ក៏នាំខ្ញុំត្រឡប់ ទៅកាន់ផ្ទះបិតាវិញ រក្សាកូន (ដោយគិតថា) យើងនឹងរកឲ្យបាននូវស្រីមានរូបដោយជ័យសិរី ។ គ្រាក្រោយមក បិតាបានឲ្យខ្ញុំក្នុងផ្ទះនៃត្រកូលទី ២ ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ ដោយជំនូនពាក់កណ្តាលអំពីជំនូនដែលសេដ្ឋីបានជូនមកខ្ញុំមុននោះ ។ ខ្ញុំបាននៅក្នុងផ្ទះនៃប្តីទី ២ នោះអស់ ១ ខែ គ្រានោះ គាត់បណ្តេញខ្ញុំ ដែលជាស្រីខំនៅខំបំរើដូចជាទាសី ជាស្រីមិនប្រទូស្ត មានមារយាទល្អ ។ បិតារបស់ខ្ញុំ និយាយនឹងបុរសអ្នកទូន្មាន(ចិត្ត) អ្នកទូន្មាន (កាយនឹងវាចា) ដែលកំពុងត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាថា អ្នកចូរជាកូនប្រសាររបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបោះបោលនូវកំណាត់សំពត់ នឹងឆ្នាំង ។ ស្វាមីទី ៣ នោះ បាននៅ (ជាមួយនឹងខ្ញុំ) អស់បក្ស ១ (កន្លះខែ) ក៏និយាយនឹងបិតាខ្ញុំថា អ្នកចូរឲ្យកំណាត់សំពត់ ឆ្នាំង និងអំបែងមកវិញ ខ្ញុំនឹងត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាទៀត ។ គ្រានោះ បិតាមាតា នឹងពួកញាតិទាំងអស់របស់ខ្ញុំ និយាយនឹងបុរសនោះថា

កិន្តេ ន ការេតិ តង ភណ វិប្បំ យន្តេ ការហិតំ ។
ឃាំ ភណិតោ ភណតិ យន្តិមេ អត្តា សក្ការតិ អលំ មយ្ហំ
ឥសិទាសិយា ន វត្ថុំ ឯកាគារេហំ សហវត្ថុំ ។
វិសជ្ជិតោ គតោ សោ អហំបិ ឯកាកិនី វិចិន្តេមិ
អាបុច្ឆិត្វាន គច្ឆាមិ មរិតុំ វា បព្វជិតុំ[១] ។
អថ អយ្យា ជិនទត្តា អាគច្ឆិ គោចរាយ ចរមានា
តាតកុលំ វិនយធរី ពហុស្សុតា សីលសម្បន្នា ។
តំ ទិស្វាន អម្ហាកំ ឧដ្ឋាយាសនំ តស្សា បញ្ញាបយិំ
និសិន្នាយ ច បាទេ វន្ទិត្វា ភោជនមទាសិំ ។
អន្នេន ខជ្ជេន ច យញ្ច តត្ថ សន្និហិតំ
សន្តប្បយិត្វាន អវចំ អយ្យេ ឥច្ឆាមិ បព្វជិតុំ ។
អថ មំ ភណតិ តាតោ ឥធេវ បុត្តកេ[២] ចរាហិ តំ ធម្មំ
អន្នេន ច បានេន ច សន្តប្បយ សមណេ ទ្វិជាតី ច ។

១ ម. អាបុច្ឆិត្វាន គច្ឆំ មតាយេ បព្វជិស្សំ វា ។ ២ ម. បុត្តក ។

អ្នកណាមិនធ្វើតាមអ្នកដទៃនេះឬ អ្នកចូរប្រាប់ហេតុដែលគេធ្វើដល់អ្នកឲ្យដាច់ ។ បុរសនោះ កាលបើគេពោលយ៉ាងនេះហើយក៏ពោលតបថា ខ្លួនរបស់ខ្ញុំគាបគៀបបាន (គឺនាងឥសិទាសី) មិនគួរដល់ខ្ញុំ (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមិននៅជាមួយនាងឥសិទាសីក្នុងផ្ទះមួយជាមួយគ្នាទេ ។ បុរសនោះ កាលបើ (បិតារបស់ខ្ញុំ) លះបង់ហើយ ក៏ទៅបាត់ទៅ ចំណែកខាងខ្ញុំជាស្ត្រីនៅតែម្នាក់ឯង គិតថា គួរតែអញនឹងលាមាតាបិតាទៅស្លាប់ឬទៅបួស ។ គ្រានោះ នាងថេរីជាម្ចាស់ឈ្មោះជិនទត្តា ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ជាពហុស្សូត បរិបូណ៌ដោយសីល កាលត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាហារ ក៏បានចូលមកកាន់ត្រកូលនៃបិតា (ខ្ញុំ) ។ ខ្ញុំឃើញនាងជិនទត្តាថេរីនោះ ក៏ក្រោកឡើង ក្រាលអាសនៈរបស់យើងប្រគេននាងថេរីនោះ លុះព្រះនាងគង់ហើយ ខ្ញុំក៏ថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទ ហើយប្រគេនភោជន ។ ខ្ញុំញុំាងនាងជិនទត្តាថេរី ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនឹងបង្អែម ដែលមានក្នុងផ្ទះនោះ ហើយពោលថា បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ខ្ញុំចង់បួស ។ គ្រានោះ បិតាពោលនឹងខ្ញុំថា ម្នាលកូនស្រីតូច នាងចូរប្រព្រឹត្តធម៌នៅក្នុងផ្ទះនេះចុះ ចូរញុំាងសមណៈទាំងឡាយផង ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយផង ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបាយនឹងទឹកចុះ ។

អថាហំ ភណាមិ តាតំ ភេទន្តិ អញ្ជលី បណាមេត្វា
អនុជានាហិ មំ តាត មយា កតំ(១) កម្មំ តំ និជ្ជរេស្សាមិ ។
អថ មំ ភណតិ តាតោ បាបុណ ពោធិញ្ច អគ្គធម្មញ្ច
និព្វានញ្ច លភស្សុ យំ សច្ឆិករិ ទ្វិបទសេដ្ឋោ ។
មាតាបិតូ អភិវាទយិត្វា សព្វញ្ច ញាតិគណវគ្គំ
សត្តាហំ បព្វជិតា តិស្សោ វិជ្ជា អផុស្សយឹ(២) ។
ជានាមិ អត្តនោ សត្ត ជាតិយោ យស្សាយំ ផលំ វិបាកោ
តំ តវ អាចិក្ខិស្សំ តំ ឯកមនា និសាមេហិ
នគរម្ហិ ឯរកកច្ឆេ សុវណ្ណការោ អហំ ពហុតធនោ
យោព្វនមទេន មត្តោ សោ បរទារំ អសេវិហំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា និរយម្ហិ អបច្ចិសំ ចិរំ
បក្កោ តតោ ច ឧដ្ឋហិត្វា មក្កដិយា កុច្ឆិមោក្កមឹ ។
សត្តាហំ ជាតកម្មំ មហាកបិ យូថបោ និល្លច្ឆេសិ
តស្សេតំ កម្មផលំ យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា កាលំ ករិត្វា សិន្ធវារញ្ញេ
កាណាយ ច ខញ្ជាយ ច ឯឡកិយា កុច្ឆិមោក្កមឹ ។

---

១ ម. ឆ. បាបំ ហិ មយា កតំ ។ ២ ម. អផស្សយឹ ។ ម. អផុស្សយឹ ។

លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏ប្រណម្យអញ្ជលី យំពោលនឹងបិតាថា បពិត្របិតា សូមលោកអនុញ្ញាតខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងញ៉ាំងបាបកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយនោះឲ្យវិនាស ។ គ្រានោះ បិតាពោលនឹងខ្ញុំថា (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ)ព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌ណា នាងចូរបានលុះនូវពោធិញ្ញាណ នឹងអគ្គធម៌នឹងព្រះនិព្វាននោះចុះ ។ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំលាបិតាមាតា នឹងពពួកនៃញាតិទាំងអស់ ហើយបួសបាន៧ថ្ងៃ ក៏សម្រេចវិជ្ជា៣ ។ ខ្ញុំដឹងជាតិរបស់ខ្លួន បាន៧ជាតិ ផលវិបាកនេះរបស់កម្មណា ខ្ញុំនឹងប្រាប់នូវកម្មនោះដល់នាង នាងចូរមានចិត្តតែមួយ ចាំស្តាប់នូវកម្មនោះ ក្នុងកាលនេះ ខ្ញុំជាជាងមាសមានទ្រព្យច្រើន ក្នុងនគរឈ្មោះឯរកច្ឆៈ ខ្ញុំនោះជាមនុស្សស្រវឹងព្រោះការស្រវឹងវ័យ បានប្រព្រឹត្តសេពសំគមនឹងប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំនោះលុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏ឆេះក្រហល់ក្រហល់ ក្នុងនរកអស់កាលយូរ លុះរួចចាកនរកនោះហើយ មកចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនៃមេស្វា ។ ស្វាឈ្មោលធំ ជាម្ចាស់នៃហ្វូង ចាំកាត់ខ្ញុំជាកកម្ម គឺអណ្ឌជាត (របស់ខ្ញុំ) ដែលទើបនឹងកើតបាន៧ថ្ងៃ នុះជាផលនៃកម្មរបស់ខ្ញុំនោះ ដែលគប់គន់ប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំនោះ ធ្វើមរណកាល ច្យុតចាកកំណើតនៃស្វានោះហើយ ក៏ចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនៃមេពពែខ្វាក់ផង ខ្វិនផង ក្នុងដែននៃស្ទួបសិន្ធៈ ។

ទ្វាទសវស្សានំ អហំ   និល្លច្ឆិតោ ទារកេ បរិវហិត្វា
កិមិនាវដ្ដោ អកល្លោ   យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា   គោវាណិជកស្ស គាវិយា
ជាតោ វច្ឆោ លាខាតម្ពោ   និល្លច្ឆិតោ ទ្វាទសេ មាសេ ។
វោឍុន នង្គលមហំ   សកដំ ច ធារយាមិ
អន្ធោ វដ្ដោ អកល្លោ   យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។
សោហំ តតោ ចវិត្វា   វីថិយា ទាសិយា ឃរេ ជាតោ
នេវ មហិលា ន បុរិសោ   យថាបិ គន្ត្វាន បរទារំ ។
តឹសតិវស្សម្ហិ មតោ   សាកដិកកុលម្ហិ ទារិកា
ជាតា កបណម្ហិ អប្បភោគេ ធនិកបុរិសបាតពហុលម្ហិ ។
តំ មំ តតោ សត្ថវាហោ   ឧស្សន្នាយ វិបុលាយ វឌ្ឍិយា
ឱកឌ្ឍតិ វិលបន្តឹ   អច្ឆិន្ទិត្វា កុលឃរស្ស[១] ។

១ ម. កុលឃរស្មា ។

ខ្ញុំនៅតែនាំកូនក្មេងអស់ ១២ ឆ្នាំ ត្រូវគេក្រៀវ ត្រូវដង្កូវរៀករៀន ឈឺចាប់ ព្រោះតែកម្មដែលខ្ញុំសេព នូវប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំនោះច្យុតចាកកំណើតនៃពពែនោះហើយ ក៏កើតជាកូនគោ ក្នុងផ្ទៃមេគោរបស់ឈ្មួញគោ ផុត ១២ ខែ មានពណ៌ក្រហមដូចជាជ្រលក់ល័ខ ហើយត្រូវគេក្រៀវ ។ ខ្ញុំនឹងទាញនូវនង្គ័លនិងរទេះ ខ្វាក់ ខ្វក់ ឈឺ ព្រោះតែខ្ញុំសេពនូវប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំនោះជាសត្វច្យុតចាកកំណើត នៃគោនោះហើយ ក៏កើតក្នុងផ្ទៃនាងទាសី ក្នុងផ្ទះ ក្បែរថ្នល់ មិនប្រាកដជាស្រី មិនប្រាកដជាប្រុស (ខ្ទើយ) ព្រោះតែខ្ញុំសេព នូវប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ។ ខ្ញុំស្លាប់ក្នុងអាយុ ៣០ ឆ្នាំ ហើយក៏កើតជាទារិកា ក្នុងត្រកូលនៃអ្នករទេះ ដែលជាត្រកូលកំព្រា គ្មានភោគសម្បត្តិ ត្រូវបុរសជាម្ចាស់ទ្រព្យរឹបជាន់ច្រើន ។ កាលការប្រាក់ចំណេញច្រើនឡើងហើយ នាយឈ្មួញរទេះ ក៏អូសទាញខ្ញុំ ចាកផ្ទះនៃត្រកូល ដែលកំពុងយំខ្សឹកខ្សួល ។

ថេរីគាថាយ ចត្តាឡីសនិបាតោ

អថ សោឡសមេ វស្សេ ទិស្វាន មំ បត្តយោព្វនំ
កញ្ញំ ឱរុន្ធ តស្ស បុត្តោ គិរិទាសោ នាម នាមេន ។
តស្សាបិ អញ្ញា ភរិយា សីលវតី គុណវតី ច
អនុរត្តា ភត្តារំ តស្សាហំ វិទ្ទេសនមកាសឹ ។
តស្សេតំ កម្មផលំ យំ មំ អបកិរិតូន គច្ឆន្តិ
ទាសីវ ឧបដ្ឋហន្តឹ តស្សាបិ អន្តោ កតោ មយាតិ ។

ឥសិទាសី ។

ចត្តាឡីសនិបាតោ សមត្តោ ។

ថេរីគាថា ចត្តាឡីសនិបាត

ក្រោយនោះ បុត្ររបស់ឈ្មួញនោះ ឈ្មោះគិរិទាសៈ បានឃើញខ្ញុំ ជាស្ត្រីនៅក្រមុំ មានវ័យចំរើន គ្រប់ឆ្នាំជាគំរប់ ១៦ ក៏ហួងហែង ទុក(ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន) ។ ប្រពន្ធដទៃរបស់គិរិទាសៈ ជាស្ត្រីមាន សីលផង មានគុណផង ជាស្ត្រីប្រព្រឹត្តតាមភស្តា ខ្ញុំក៏បានធ្វើការ ស្អប់ខ្ពើមប្រពន្ធរបស់គាត់ ។ ប្តីចាំងខ្ជាយ លះលែងខ្ញុំ ដែលជា អ្នកខ្វល់ខ្វាយបំរើដូចជាទាសី ព្រោះផលនៃកម្មណា នុះជាផលកម្ម (របស់ខ្ញុំ)នោះ ទីបំផុតនៃបាបកម្មនោះឯង ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ឥសិទាសីថេរី ។

ចប់ ចត្តាឡីសនិបាត ។

ថេរីគាថាយ មហានិបាតោ

(៣៣៨) មន្តាវតិយា នគរេ រញ្ញោ កោញ្ចស្ស អគ្គមហេសិយា
ធីតា អាសិ(១) សុមេធា បសាទិតា សាសនករេហិ(២) ។
សីលវតី ចិត្តកថិកា(៣) ពហុស្សុតា ពុទ្ធសាសនេ វិនីតា
មាតាបិតរោ ឧបគម្ម ភណតិ ឧភយោ និសាមេថ ។
និព្វានាភិរតា អហំ អសស្សតំ ភវគតំ យទិបិ ទិព្វំ
កិមង្គ បន តុច្ឆា កាមា អប្បស្សាទា ពហុវិឃាតា ។
កាមា កដុកា អាសីវិសូបមា យេសុ មុច្ឆិតា ពាលា
តេ ទីឃរត្តំ និរយេ សមប្បិតា ហញ្ញន្តេ ទុក្ខិតា ។
សោចន្តិ បាបកម្មា វិនិបាតេ បាបវឌ្ឍិនោ
សទា កាយេន វាចាយ ច មនសា ច អសំវុតា ពាលា ។
ពាលា តេ ទុប្បញ្ញា អចេតនា ទុក្ខសមុទយោរុទ្ធា
ទេសេន្តេ អជានន្តា ន ពុជ្ឈរេ អរិយសច្ចានិ ។

១ ម. អាសិំ ។ ២ ម. សាសនំ ករេហិ ។ ៣ ម. ចិត្តកថា ។

ថេរីគាថា មហានិបាត

(៣៣៨) នាងសុមេធា ជាធីតា នៃអគ្គមហេសី របស់ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមកោញ្ចៈ ក្នុងនគរឈ្មោះមន្តាវតី ជាស្ត្រីដែលព្រះអរិយៈអ្នកធ្វើតាមសាសនាឲ្យជ្រះថ្លាហើយ ។ នាងសុមេធា ជាស្ត្រីមានសីល ជាអ្នកថ្លែងធម៌វិចិត្រ ជាពហុស្សូត ជាស្ត្រីបានបង្ហាត់ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូលទៅរកព្រះមាតាបិតាហើយទូលថា សូមទ្រង់ទាំងពីរស្តាប់ (ពាក្យខ្ញុំម្ចាស់) ។ ខ្ញុំម្ចាស់ជាអ្នកត្រេកអរ ចំពោះព្រះនិព្វាន ភពសូម្បីជាទិព្វ ក៏ជារបស់មិនទៀងទាត់ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់កាមទាំងឡាយ ដែលជារបស់សោះសូន្យ មានសេចក្តីត្រេកអរតិច មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ។ ពួកជនពាល ឈ្លក់ក្នុងកាមទាំងឡាយណា កាមទាំងឡាយនោះ ជាសភាវៈក្តៅក្រហាយ ឧបមាដូចជាអាសិរពិស ពួកជនពាលទាំងនោះ សឹងពេញណែនត្រៀបត្រាក្នុងនរក រងទុក្ខលំបាកអស់កាលដ៏អង្វែង ។ ពួកជនពាល មានកម្មដ៏លាមក មានគំនិតអាក្រក់ មិនសង្រួម កាយ វាចា ចិត្ត រមែងសោកស្រេងសង្រែ ក្នុងវិនិបាត (អបាយ) សព្វៗកាល ។ ជនពាលទាំងនោះ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ឥតចេតនា ត្រូវតណ្ហាជាហេតុនាំទុក្ខមកបិទបាំង មិនដឹង (នូវពាក្យសច្ចធម៌) ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែង រមែងមិនត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ ។

សុត្វានិ អម្ម ពុទ្ធវរទេសិតានិ ពហុកា អជានន្តា
យេ អភិនន្ទន្តិ ភវគតំ ពិហេន្តិ ទេវេសុ ឧបបត្តិំ ។
ទេវេសុបិ ឧបបត្តិ អសស្សតា ភវគតេ អនិច្ចម្ហិ
ន ច សន្តសន្តិ(១) ពាលា បុនប្បុនំ ជាយិតព្វស្ស ។
ចត្តារោ វិនិបាតា ទ្វេ ច គតិយោ កថញ្ចិ លព្ភន្តិ
ន ច វិនិបាតគតានំ បព្វជ្ជា អត្ថិ និរយេសុ ។
អនុជានាថ មំ ឧភយោ បព្វជិតុំ ទសពលស្ស បាវចនេ
អប្បោស្សុក្កា ឃដិស្សំ ជាតិមរណប្បហានាយ ។
កឹ ភវគតេ អភិនន្ទិតេន កាយកលិនា អសារេន
ភវតណ្ហានិរោធាយ អនុជានាថ បព្វជិស្សាមិ ។
ពុទ្ធានំ ឧប្បាទោ វិវជ្ជិតោ អក្ខណោ ខណោ លទ្ធោ
សីលានិ ព្រហ្មចរិយំ យាវជីវំ ន ទូសេយ្យំ ។
ឯវំ ភណតិ សុមេធា អថ នំ មាតាបិតរោ អហាំសុ(២)
ន មយំ គហដ្ឋា(៣) មរណវសំ គតាវ ជហេស្សាម(៤) ។

---

១ ម. ន ច សន្តសន្តិ ។ ២ ឱ. មាតាបិតរោ ន តាវ អាហារំ ។ ម. មាតាបិតរោ ន តាវ ។
៣ ម. អាហារំ អាហរិស្សំ គហដ្ឋា ។ ឱ. អាហរិយ គហដ្ឋា ។ ៤ ឱ. ម. គតាវ ហេស្សាមិ ។

បពិត្រព្រះមាតា ជនទាំងឡាយ ជាច្រើនណាស់ ដែលមិនដឹងនូវសច្ចធម៌ ដ៏ជាធម៌ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរទ្រង់សំដែង ហើយត្រេកអរនឹងភព ពេញចិត្តនឹងការកើតក្នុងទេវតា ។ សូម្បីការកើតក្នុងទេវតា ក៏មិនទៀង កាលបើភពមិនទៀង ពួកជនពាលក៏នៅតែមិនតក់ស្លុត នឹងភពដែលសត្វ ត្រូវកើតញយ ៗ ។ វិនិបាត(១)៤ នឹងគតិ ២ បុគ្គលតែងបានដោយលំបាកក៏ បព្វជ្ជារបស់ពួកសត្វនិបាតក្នុងនរកមិនមានឡើយ ។ សូមទ្រង់ទាំងពីរអនុញ្ញាតខ្ញុំម្ចាស់ ទៅបួសក្នុងសាសនានៃព្រះទសពល ខ្ញុំម្ចាស់នឹងជាស្ត្រីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រឹងប្រែងដើម្បីលះបង់ នូវជាតិនឹងមរណៈ ។ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយការដែលអភិនន្ទនឹងត្រេកត្រអាល ប្រយោជន៍អ្វីដោយកាយជាទោស ឥតខ្លឹមសារ សូមទ្រង់អនុញ្ញាត ខ្ញុំម្ចាស់នឹងបួស ដើម្បីរលត់នូវតណ្ហា ។ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ (ខ្ញុំម្ចាស់បានជួបប្រទះហើយ) កាលមិនមែនជាខណៈ ខ្ញុំម្ចាស់វៀរស្រឡះហើយ ខណៈខ្ញុំម្ចាស់បានហើយ ខ្ញុំម្ចាស់មិនប្រទូស្តនូវសីលនឹងព្រហ្មចរិយៈ រហូតអស់មួយជីវិត ។

លុះនាងសុមេធា ក្រាបទូលយ៉ាងនេះ គ្រានោះព្រះមាតាបិតាបានតបនូវនឹងនាងថា យើងទាំងឡាយ ជាគ្រហស្ថ សុទ្ធតែលុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីស្លាប់ នឹងលះបង់មិនបានទេ ។

---

១. និបាត ៤ គឺ នរក, តិរច្ឆាន, ប្រេត, អសុរកាយ ។ អដ្ឋកថា ។

មាតា ទុក្ខិតា រោទតិ បិតា ច
ទុក្ខិតោ គតា សោកសមិហតោ[១]
ឃដេន្តិ តំ សញ្ញាបេតុំ
បាសាទតលេ ឆមាបតិតំ ។

ឧដ្ឋេហិ បុត្តេ កឹ សោចិតេន ទិន្នាសិ វារណវតិម្ហិ
រាជា អនិករត្តោ អភិរូបោ តស្ស តុំ ទិន្នា ។
អគ្គមហេសី ភវិស្សសិ អនិករត្តស្ស រាជិនោ ភរិយា
សីលានិ[២] ព្រហ្មចរិយំ បព្វជ្ជា ទុក្ករា បុត្តកេ[៣] ។
រជ្ជេ អាណា ធនមិស្សរិយំ ភោគា សុខា ទហរិកាសិ
ភុញ្ជាហិ កាមភោគេ វារេយ្យំ ហោតុ តេ បុត្ត ។
អថ នេ ភណតិ សុមេធា មា ឦទិសកានិ ភវគតំ អសារំ
បព្វជ្ជា វា ហេហិតិ[៤] មរណំ វា តេន វារេយ្យំ ។
កិមិវ បូតិកាយំ អសុចឹ សវនគន្ធំ ភយានកំ

១ ឱ. ម. ឥស្សូ សព្វលោ សមភិហតា ។ ២ ម. គរិយសីលានិ ។ ៣ ឱ. ម. បុត្តា ។
៤ ឱ. ម. ហោហិតិ ។

មាតាជាទុក្ខព្រួយ បិតាក៏ជាទុក្ខ ត្រូវសេចក្តីសោក
ស្តាយគ្របសង្កត់ផ្តួចផ្តា ប្រឹងប្រែងស្រើបស្រើមធីតា
នោះ ដែលដួលចុះលើផែនដី នាំឲ្យប្រាសាទចា ។

ម្នាលកូនស្រី ចូរនាងក្រោកឡើង ប្រយោជន៍អ្វីដោយការសោក
(ដើម្បីចងចួស) យើងបានឲ្យនាងដល់ស្តេច ទ្រង់ព្រះនាម
អនិករត្តៈ ជាស្តេចមានរូបល្អ ក្នុងនគរឈ្មោះវារណវតីហើយ ។
នាងនឹងបានជាអគ្គមហេសី នឹងបានជាភរិយា របស់ស្តេចអនិករត្តៈ
នែកូនស្រី សីល ព្រហ្មចរិយធម៌ និងបព្វជ្ជា គេធ្វើបានក្រណាស់ ។
អាណាចក្រក្នុងរជ្យ (នៃស្តេចអនិករត្តៈ) ទ្រព្យនិងឥស្សរិយយស
(ក៏មានច្រើន) ភោគសម្បត្តិទាំងឡាយនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ចាំងនួន
នាងក៏នៅក្មេង ព្រោះហេតុនោះ នាងចូរប្រើប្រាស់ភោគសម្បត្តិតាម
ប្រាថ្នាចុះ ម្នាលកូនស្រី កិច្ចដែលគេត្រូវដណ្តឹង ចូរមានដល់នាង ។

គ្រានោះ នាងសុមេធា ក្រាបទូលមាតាបិតានោះថា សម្បត្តិ
ទាំងឡាយប្រាកដដូច្នេះ ចូរកុំមាន (ដល់ខ្ញុំម្ចាស់) ភពជារបស់គ្មាន
ខ្លឹមសារ បព្វជ្ជាឬមរណៈចូរមានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុនោះ កិច្ច
ដែលគេត្រូវដណ្តឹង(ចូរកុំមានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ឡើយ) ។ (សរីរៈនេះ) ដូច
ជាដង្កូវ ជាកាយស្អុយ មិនស្អាត មានក្លិនផ្សាយទៅ គួរខ្លាច

កុណបំ អភិសិវិសេយ្យំ គន្ធំ សព្វបច្ចាតិ អសុចិបុណ្ណំ។
កិមិទំ តាហំ ជានន្តិ វិក្កុលកំ មំសលោហិតុបលិត្តំ(១)
កិមិកុណាលយំ សកុណាកន្តំ កឡេវរំ កិស្ស និយ្យតិ។
និព្វុយ្ហតិ សុសានំ អចិរំ   កាយោ អបេតវិញ្ញាណោ
ឆឌ្ឌិតោ(២) កលិង្គរំ វិយ   ជិគុច្ឆមានេហិ ញាតីហិ។
ឆឌ្ឌេន្តិ នំ សុសានេ បរភត្តំ(៣)   ញ្ហាយន្តិ ជិគុច្ឆន្តា
និយកា មាតាបិតរោ   កឹ បន សាធារណា ជនតា។
អជ្ឈោសិតា អសារេ កឡេវរេ អដ្ឋិន្ហារុសង្ខាតេ
ខេឡស្សុមុច្ឆានសារេ(៤)   បរិបុណ្ណេ បូតិកាយម្ហិ។
យោ នំ វិនិព្ភុជិត្វា   អព្ភន្តរមស្ស ពាហិរំ
កយិរា គន្ធស្ស អសហមានា សកាបិ មាតា ជិគុច្ឆេយ្យ។
ខន្ធាធាតុអាយតនំ   សង្ខតំ ជាតិមូលកំ
ទុក្ខំ យោនិសោ អនុវិចិនន្តិ ករេយ្យំ កិស្ស ឥច្ឆេយ្យំ។
ទិវសេ ទិវសេ តិសត្តិសតានិ   នវនវា បតេយ្យុំ កាយម្ហិ

១ ឱ. មំសសោណិតូបលិត្តំ ។ ម. មំសសោណិតូបលិត្តំ ។ ២ ឱ. ម. ឆុឌ្ឌោ ។
៣ ទុក្ខស្ស គន្តុំ អន្ទោកាយំ ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. ខេឡស្សុមុច្ឆានស្ស ។

ដូចជាការុងជាកៅនៃស្បែក ពេញដោយលាមក ពេញដោយរបស់មិនស្អាត ដែលហូរចេញក្នុងកាលគ្រប់ៗ ។ ខ្ញុំម្ចាស់ដឹងនូវសរីរៈនោះថា ដូចជាគូថមួយ ដែលថ្លុកលាប ដោយសាច់និងឈាម ជារបស់គួរខ្ពើមក្រៃពេក ជាលំនៅនៃពួកដង្កូវ ជាចំណីនៃសត្វស្លាប ជាលាមកសាក(ខ)នឹងត្រូវលស់អ្នកណាម្តេចបាន ។ កាយដែលមានវិញ្ញាណប្រាសចេញហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន គេតែងដឹកនាំទៅព្រៃស្មសាន ពួកញាតិដែលខ្ពើមរអើម ក៏បោះបង់ចោល ដូចជាអង្កាំកំបុស ។ មាតាបិតារបស់ខ្លួន ចោលសាកសពនោះ ឡើងជាចំណីសត្វដទៃក្នុងព្រៃស្មសាន ខ្ពើមរអើម ស្ទុះលាង (ខ្លួនដើរចេញទៅ) ចំណង់បើសាធារណជន (នឹងមិនខ្ពើម) ដូចម្តេចកើត ។ សត្វទាំងឡាយតែងជ្រួលជ្រប់ក្នុងគ្រោងកាយ ជាសាកសពឥតខ្លឹមសារ ដែលសន្ធានជាប់ដោយឆ្អឹងនិងសរសៃ ជាកាយស្អុយ ពេញដោយទឹកមាត់ ទឹកភ្នែក ទឹកសម្បោរ ទឹកទឹករំអិល ។ បើបុគ្គលពន្លាតកំទេចកាយនោះ ធ្វើការខាងក្នុងនៃកាយឲ្យត្រឡប់មកខាងក្រៅវិញ សូម្បីមាតារបស់ខ្លួនក៏ខ្ពើមរអើមអត់ទ្រាំនឹងក្លិនពុំបាន ។ ខ្ញុំម្ចាស់និយាយដោយទុក្ខាយនៃប្រាជ្ញា នូវខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ដែលសង្ខារតាក់តែង ជាមានជាតិជាមូលគល់ ថាជាទុក្ខ មិនជាទីពេញចិត្ត នឹងប្រាថ្នានូវកិច្ចដែលគេត្រូវដណ្តឹងដើម្បីអ្វី ។ លំពែងបីរយ ដែលសំលៀងថ្មីៗ គប្បីធ្លាក់ចុះលើកាយរាល់ៗ ថ្ងៃ

វស្សសតស្ស[១] បយោគោ សេយ្យោ ទុក្ខស្ស ចេវ ខយោ ។

អជ្ឈុបគច្ឆេ យាតំ យោ វិញ្ញូ បរំ សត្ថុ វេធំ

ទីឃោ ច តេសំ សំសារោ ពុនប្បុនំ ហញ្ញមានានំ ។

ទេវេសុ មនុស្សេសុ ច តិរច្ឆានយោនិយា អសុរកាយេសុ

បេតេសុ ច និរយេសុ ច អបរិមិតា ជិស្សន្តិ ឃាតា ។

និរយេសុ តព្ភេ វិនិបាត_ កតស្ស កាលិស្សមានស្ស

ទេវេសុបិ អត្តាណំ និព្វានសុខា បរំ នត្ថិ ។

បត្តា តេ និព្វានំ យេ យុត្តា ទសពលស្ស បាវចនេ

អប្បោស្សុក្កា ឃដេន្តិ ជាតិមរណប្បហានាយ ។

អជ្ជេវ តាត អភិនិក្ខមិស្សំ ភោគេហិ កិំ អសារេហិ

និព្វិណ្ណា មេ កាមា វន្តសមា តាលវត្ថុកតា ។

---

១ ម. ឆ. យោគោ ។

ប្រសិនបើ ការរស់នៅនៃទុក្ខ សត្វមានការលំបាក(យ៉ាងនេះ) អស់មួយឆ្នាំ ជាការប្រសើរ ។ បុគ្គលណា ជឿព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះសាស្តាយ៉ាងនេះ ហើយបានទទួលនូវសេចក្តីលំបាក(ការរស់នៅនៃទុក្ខដែលមានដល់បុគ្គលនោះ) សង្សារ (ការអន្ទោលទៅ) របស់បុគ្គលពាលទាំងឡាយ ដែលលំបាកហើយ ៗ ជាសង្សារវែងឆ្ងាយ ។ ការលំបាកតាមកំណើតមិនមានប្រមាណ រមែងប្រាកដក្នុងពួកទេវតា ពួកមនុស្សក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ក្នុងពួកអសុរកាយ ក្នុងពួកប្រេតនិងក្នុងពួកនរក ។ ក្នុងនរក មានសេចក្តីលំបាកច្រើន សត្វដែលកើតក្នុងវិនិបាត ក៏លំបាក សូម្បីក្នុងពួកទេវតា ក៏មិនមានទីពឹង សេចក្តីសុខដទៃក្រៃលែង ជាងសេចក្តីសុខក្នុងព្រះនិព្វាន មិនមានទេ ។ បុគ្គលពួកណា ប្រឹងប្រែងក្នុងសាសនា របស់ព្រះទសពល ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ព្យាយាមលះបង់ជាតិនិងមរណៈ បុគ្គលពួកនោះឈ្មោះថាបានព្រះនិព្វាន ។ បពិត្រព្រះបិតា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងចេញបួស ក្នុងថ្ងៃនេះប្រយោជន៍អ្វីដោយភោគៈទាំងឡាយ ដែលឥតខ្លឹមសារ កាមទាំងឡាយ ទុកស្មើនឹងដែលគេខ្ជាក់ចោល ខ្ញុំម្ចាស់នឿយណាយហើយធ្វើឲ្យដូចដើមត្នោតមិនមានទីកើត (ដែលបុគ្គលកាត់ចោលហើយ) ។

សា នេំ ករណាតិ មំ តំ   អធិការត្ថ ច យស្ស តិដ្ឋា

ទុមយាសិមំ តរុណាវុតោ(១) ភវេយ្យំ ឧបដ្ឋិតេ កាលេ ។

អថ អសិតនិចិតមុទុកេ   កោសេ ទុក្ខេន និខ្មិយ

សុមេធា ឆាសានត្តំ បំនេត្វា បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិ ។

សមាបត្តិហិ សមាបន្នា   អធិការត្ថ ច អាគតោ ចតុំ

ផាសាវេវ សុមេធា   អនិច្ចសញ្ញា សុភាវេតិ ។

សា ច មនសិ ករោតិ   អធិការត្ថ ច អាយុហិ តុរិតំ

មណិកនកភូសិតង្គោ   កតញ្ជលិ យាចតិ សុមេធំ ។

រជ្ជំ អាណា ធនមិស្សរិយំ ភោគា សុខា ទហរិកាសិ

ភុញ្ជាហិ កាមភោគេ   កាមសុខា ទុល្លភា លោកេ ។

និសដ្ឋំ តេ រជ្ជំ ភោគេ   ភុញ្ជស្សុ ទេហិ ទានានិ

មា ទុម្មនា អហោសិ   មាតាបិតរោ តេ ទុក្ខិតា ។

---

១ ម. ទុមយាមិ តរុណវិតា ។

នាងសុមេធានោះ ក៏ពុំនិយាយនឹងបិតាមាតានិងនេះ ព្រោះតែព្រះធុមអនិកត្ថៈ ដែលបិតាបានថ្វាយនាងដល់ទ្រង់ ស្តេចព្រះរាជ- ដំណើរចូលមកដល់ ដោយមានពួកគំរោះបរិវារហោម (ព្រោះ)ការ ត្រូវដណ្តឹងមានកន្លងកាលប្រាកដហើយ ។ ក្នុងកាលនោះ នាងសុមេធា កាត់នូវសក់ខ្មៅរបស់ខ្លួន ដែលមានពណ៌ខ្មៅល្អិត ស្លូតទន់ ដោយព្រះខាន់ ហើយបិទទ្វារប្រាសាទ រួចចូលបឋមជ្ឈាន ។ នាងសុមេធា ក៏ពុំនៃចូលសមាបត្តិ ចំរើននូវអនិច្ចសញ្ញាលើប្រាសាទ គាប់ជួន ស្តេចអនិកត្ថៈក៏យាងមកដល់នគរ ។ នាងសុមេធានោះ ក៏ពុំនៃ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (នូវអនិច្ចសញ្ញា) ស្តេចអនិកត្ថៈ ដែលស្អិតស្អាង ព្រះអង្គ ដោយគ្រឿងអលង្ការជាវិការៈនៃមណីនិងមាស ក៏ឡើង មកដោយស្រេច ហើយធ្វើអញ្ជលីអង្វរនាងសុមេធាថា ។ រាជ្យ អំណាច របស់យើង ទ្រព្យនិងឥស្សរិយយស (ក៏មានច្រើន) ភោគ សម្បត្តិរបស់ខ្លួន ដ៏មកនូវសេចក្តីសុខ ទាំងក្នុងនាងរាជ ក៏នៅ ក្រមុំ នាងចូរប្រើប្រាស់កាមសម្បត្តិតាមប្រាថ្នាចុះ (ព្រោះថា) កាម- សុខ ក្នុងលោក គេរកបានដោយកម្រណាស់ ។ រាជសម្បត្តិ យើង ប្រគល់ជាប់ឲ្យនាង នាងចូរប្រើប្រាស់នូវភោគសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ចូរឲ្យនូវទានចុះ នាងកុំតូចចិត្តឡើយ មាតាបិតារបស់នាង ជាទុក្ខ ។

ឯវំ ភណតិ សុមេធា   កាមេហិ អនត្ថិកា វិគតមោហា
មា កាមេ អភិនន្ទិ   កាមេស្វាទីនវំ បស្ស ។
ចាតុទ្ទីបោ រាជា មន្ធាតា   អាសិ កាមភោគិនំ អគ្គោ
អតិត្តោ កាលង្កតោ   ន ចស្ស បរិបូរិតា ឥច្ឆា ។
សត្ត រតនានិ វស្សេយ្យ   វុដ្ឋិមា ទសទិសា សមន្តេន
ន ចត្ថិ តិត្តិ កាមានំ   អតិត្តាវ មរន្តិ នរា ។
អសិសូនូបមា កាមា   កាមា សប្បសិរោបមា
ឧក្កោបមា អនុទហន្តិ   អដ្ឋិកង្កលសន្និភា ។
អនិច្ចា អទ្ធុវា កាមា   ពហុទុក្ខា មហាវិសា
អយោគុឡោវ សន្តត្តោ   អឃមូលា ទុក្ខប្ផលា [១] ។
រុក្ខប្ផលូបមា កាមា   មំសបេសូបមា ទុខា
សុបិនោបមា វញ្ចនិយា   កាមា យាចិតកូបមា ។
សត្តិសូលូបមា កាមា   រោគោ គណ្ឌោ អឃំ និឃំ

១ រុក្ខប្ផលាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

នាងសុមេធា ជាស្ត្រីមិនត្រូវការដោយកាម មានមោហៈទៅប្រាស ហើយ ក៏ទូលតបស្តេចអនិករត្តៈនោះថា ព្រះអង្គកុំត្រេកត្រអាលចំពោះកាមទាំងឡាយ ព្រះអង្គចូរឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយវិញ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមមន្ធាតុ ជាធំលើទ្វីបទាំងបួន ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាងពួកជនអ្នកបរិភោគកាម ទ្រង់មិនឆ្អែតឆ្អន់ (ដោយកាមទាំងឡាយ) ទ្រង់ទិវង្គតទៅ សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ស្តេចនោះ នៅតែមិនពេញគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយ ។ ភ្លៀងគប្បីបង្អុរចុះនូវរតនៈទាំងឡាយ ៧ ប្រការ ជុំវិញ គ្រប់ទិសទាំង ១០ សេចក្តីឆ្អែតចំពោះកាមទាំងឡាយក៏នៅតែមិនមាន ពួកនរជន រមែងស្លាប់ទៅទាំងមិនឆ្អែត ។ កាមទាំងឡាយប្រៀបដូចជាដាវនិងឈើស្រួច កាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាក្បាលនៃពស់ ឬប្រៀបដូចជាគប់ភ្លើង ក្រៀមក្រោះដូចជាគ្រោងឆ្អឹង តែងដុតកំដៅរឿយៗ ។ កាមទាំងឡាយ មិនទៀងទាត់ មិនឋិតថេរ មានទុក្ខច្រើន មានពិសខ្លាំង មានសេចក្តីតានតឹងជាឫសគល់ មានសេចក្តីទុក្ខជាផល ដូចជាដុំដែកដែលកំពុងឆេះ ។ កាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាផ្លែឈើ ឬប្រៀបដូចជាដុំសាច់ នាំមកនូវទុក្ខ កាមទាំងឡាយដូចការយល់សប្តិ ជាគ្រឿងបញ្ឆោត ដូចជារបស់ខ្ចីគេ ។ កាមទាំងឡាយ ដូចជាលំពែងនិងដែកស្រួច ដូចជារោគ ឬដូចជាបូស ជាគ្រឿងតានតឹង បង្កៀតបង្កល់

អង្គារកាសុសទិសា   អឃមូលំ ភយំ វធោ ។
ឯវំ ពហុទុក្ខា កាមា   អក្ខាតា អន្តរាយិកា
គច្ឆថ ន មេ ភវគតេ   វិស្សាសោ អត្ថិ អត្តនោ ។
កឹ មម បរោ ករិស្សតិ   អត្តនោ សីសម្ហិ ឌយ្ហមានម្ហិ
អនុពន្ធេ ជរាមរណេ   តស្ស ឃាតាយ ឃដិតព្វំ ។
ទ្វារំ អបាបុណិត្វានហំ   មាតាបិតរោ អនិករត្តញ្ច
ទិស្វាន ឆមំ និសិន្នេ   រោទន្តេ ឥទមវោច
ទីឃោ ពាលានំ សំសារោ   បុនប្បុនញ្ច រោទតំ
អនមតគ្គេ បិតុ មរណេ   ភាតុ វធេ អត្តនោ ច វធេ ។
អស្សុំ ថញ្ញំ រុធិរំ សំសារំ   អនមតគ្គតោ សរថ
សត្តានំ សំសរតំ សរាហិ   អដ្ឋីនញ្ច សន្និចយំ ។
សរ ចតុរោទធី ឧបនីតេ   អស្សុថញ្ញរុធិរម្ហិ
សរ ឯកកប្បមដ្ឋីនំ   សញ្ចយំ វិបុលេន សមំ ។

កាមទាំងឡាយ ប្រាកដស្មើដោយរណ្ដៅនៃរងើកភ្លើង មានសេចក្ដីតានតឹងជាមូល ជាភ័យ ជាទុក្ខ ។ កាមទាំងឡាយ មានសេចក្ដីទុក្ខច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ជាសភាពធ្វើនូវសេចក្ដីអន្តរាយ សូមព្រះអង្គយាងទៅវិញចុះ សេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលក្នុងភព របស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនមានទេ ។ បុគ្គលដទៃនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍ដូចម្ដេច ដល់ខ្ញុំម្ចាស់កើត កាលបើក្បាលរបស់ខ្លួនត្រូវភ្លើងឆេះ កាលបើជរាមរណៈកំពុងជាប់តាម ខ្ញុំម្ចាស់ត្រូវប្រឹងប្រែង ដើម្បីកំចាត់បង់នូវជរាមរណៈនោះ ។

នាងសុមេធានោះ លុះឃើញមាតាបិតា និងស្តេច អនិករត្តៈ ដែលមកមិនទាន់ដល់ទ្វារ កំពុងគង់ចាំ លើផែនដី ក៏ទូលនូវពាក្យនេះថា សង្សារ របស់បុគ្គលអន្ធពាល ដែលយំទួញញយៗ ចំពោះសេចក្ដីស្លាប់ របស់បិតា សេចក្ដីស្លាប់ របស់បងប្អូន និងសេចក្ដីស្លាប់របស់ខ្លួន ក្នុងសង្សារវដ្ដ ដែលគេមិនអាចដឹងទីបំផុតបាន ជាសង្សារវែងឆ្ងាយ ។ សូមទ្រង់ទាំងឡាយរលឹកនូវទឹកភ្នែក ទឹកដោះ និងឈាម កាលទ្រង់អន្ទោលទៅ ព្រោះសង្សារ ដែលគេមិនអាចដឹងទីបំផុតបាន សូមទ្រង់រលឹកនូវគំនរឆ្អឹងទាំងឡាយ របស់ពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅមកៗ ។ សូមទ្រង់រលឹកដល់ទឹកភ្នែក ទឹកដោះ និងឈាម ដែលប្រៀបធៀបនឹងសមុទ្រទាំង ៤ សូមទ្រង់រលឹកនូវគំនរនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ក្នុងកប្បមួយៗ ដែលស្មើនឹងភ្នំវេបុល្លៈ ។

អនមតគ្គេ សំសារេ មហឹ ជម្ពុទីបមុបនីតំ

កោលដ្ឋិមត្តគុឡិកា មាតាបិតូស្វេវ នប្បហោន្តិ ។

សរ តិណកដ្ឋសាខាបលាសំ ឧបមំ អនមតគ្គតោ

បិតូសុ ចតុរង្គុលិកា ឃដិកា បិតុបិតូស្វេវ នប្បហោន្តិ ។

សរ កាណកច្ឆបំ បុព្វ សមុទ្ទេ អបរតោ ច យុគច្ឆិទ្ទំ

សិរំ តស្ស ច បដិមុក្កំ មនុស្សលាភម្ហិ ឱបម្មំ ។

សរ រូបំ ផេណបិណ្ឌោបមស្ស កាយកលិនោ អសារស្ស

ខន្ធេ បស្ស អនិច្ចេ សរាហិ និរយេ ពហុវិឃាតេ ។

សរ កដសឹ វឌ្ឍន្តេ បុនប្បុនំ តាសុ តាសុ ជាតីសុ

សរ កុម្ភីលភយានិ ច សរាហិ ចត្តារិ សច្ចានិ ។

ដុំដីប៉ុនគ្រាប់ពុទ្រា ដែលបុគ្គលលាញ់ដីអស់ទាំងជម្ពូទ្វីប ក៏មិនល្មម នឹងរាប់ ជាទីមាតាបិតាទាំងឡាយ របស់សត្វ កាលអន្ទោលទៅក្នុងសង្សារ ដែលគេមិនតាមដឹងទីបំផុតបាន ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើនិងស្លឹកឈើ ដែលគេកាប់មកប្រៀបធៀប ធ្នាប់ទាំងឡាយ (របស់ស្មៅជាដើមនោះ) ប្រមាណបួនធ្នាប់ ៗ ក៏មិនល្មមស្មើនឹងបិតានិងជីតាទាំងឡាយ ព្រោះសង្សារ មានទីបំផុតគេមិនតាមដឹងបាន ។ សូមទ្រង់នឹកឃើញនូវអណ្តើកខ្វាក់ និងប្រហោងនឹម (ដែលឡូលបក់បន្ទោល)ទៅក្នុងសមុទ្រ អំពីក្រោយខាងកើតទៅក្រោយដទៃទៀត នឹងក្បាលអណ្តើកនោះ ដែលចូលទៅ (ក្នុងប្រហោងនឹម) នេះ ជាសេចក្តីឧបមាក្នុងការបានអត្តភាពជាមនុស្ស ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវរូប របស់គ្រោនកាយ ជាពាល ឥតខ្លឹមសារ មានឧបមាដូចដុំពពុះទឹក សូមទ្រង់ឃើញនូវខន្ធទាំងឡាយ ថាជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ សូមទ្រង់រលឹកនូវនរកទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្តុលក្តៅជាច្រើន ។ សូមទ្រង់រលឹកនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលញុំាងទីស្មសានឲ្យចំរើនហើយ ៗ ក្នុងជាតិទាំងឡាយនោះ ៗ សូមរលឹកនូវភ័យក្នុងការចិញ្ចឹមពោះផង សូមរលឹកនូវអរិយសច្ច ទាំង ៤ ផង ។

អមតម្ហិ វិជ្ជមានេ   កឹ តវ បញ្ហកដុកេន បីតេន

សព្ពា ហិ កាមរតិយោ   កដុកតរា បញ្ហកដុកេន ។

អមតម្ហិ វិជ្ជមានេ

កឹ តវ កាមេហិ យេ បរិឡាហា

សព្ពា ហិ កាមរតិយោ

ជលិតា ច កុថិតា កុបិតា សន្តាបិតា ។

អសបត្តម្ហិ សមានេ

កឹ តវ កាមេហិ យេ ពហុសបត្តា

រាជគ្គិចោរុទកប្បិយេហិ

សាធារណា កាមា ពហុសបត្តា ។

មោក្ខម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ[១] កាមេហិ យេសុ វធពន្ធោ

កាមេសុ ហិ វធពន្ធោ កាមកាមា ទុក្ខានិ អនុភោន្តិ ។

អាទីបិតា តិណុក្កា គណ្ហន្តំ ឌហន្តិ នេវ មុញ្ចន្តិ

ឧក្កូបមា ហិ កាមា ឌហន្តិ យេ តេ ន មុញ្ចន្តិ ។

១ ម. កឹ នូ កាមេហិ យេ បរិឡាហា ។

កាលបើអមតធម៌ មាន ប្រយោជន៍អ្វី ដោយហេតុក្តៅផ្សា[១] ៤ យ៉ាង ដែលទ្រង់ពោលហើយ ដ្បិតតម្រេកក្នុងកាមទាំងអស់ ក្តៅផ្សាក្រៃពេក ព្រោះហេតុក្តៅផ្សា ៤ យ៉ាង ។

(កាលបើអមតធម៌ មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលជារបស់ក្តៅក្រហាយ ដ្បិតតម្រេកក្នុងកាមទាំងអស់ (ត្រូវភ្លើង ១១ កង) ឆេះពុះឡើង ញាប់ញ័រ ក្តៅសព្វ ។ កាលបើធម៌ដែលឥតសត្រូវ(នេក្ខម្មៈ)មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលមានសត្រូវច្រើន កាមទាំងឡាយ ជាសាធារណៈ មានសត្រូវច្រើន គឺសត្រូវ គឺពីស្តេច ភ្លើង ចោរ ទឹក និងបុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ ។

កាលបើព្រះនិព្វាន មាន ទ្រង់មានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងសម្លាប់ ជាគ្រឿងចង ព្រោះថា កាមទាំងឡាយ តែងមានគ្រឿងសម្លាប់និងគ្រឿងចង ពួកសត្វនេះ តែងទទួលសេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយ ព្រោះតែការប្រាថ្នាកាម ។ គប់ស្មៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះ តែងឆេះបុគ្គលអ្នកកាន់ មិនលែងចេញ ព្រោះថាកាមទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាគប់ភ្លើង តែងឆេះពួកសត្វ ដែលមិនលែងចេញ ។

១ ហេតុនាំក្តៅផ្សារបស់កាមគុណ មាន ៤ យ៉ាង បត្ថនា ការប្រាថ្នា ១ បរិយេសនា ការស្វែងរក ១ បរិគ្គហោ ការហួងហែងទុក ១ អារក្ខា ការរក្សាទុកមិនឱ្យបាត់ ១ បរិភោគោ ការប្រើប្រាស់សេពសោយ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

មា អប្បកស្ស ហេតុ កាម· សុខស្ស វិបុលំ ជហិ សុខំ

មា បុថុលោមោវ ពលិសំ គិលិត្វា បច្ឆា វិហញ្ញសិ ។

កាមេហិ មា[1] បរិក្កមសិ សុនខោវ សង្ខលាពទ្ធោ

កាហន្តិ[2] ខុ តំ កាមា ឆាតា សុនខំវ ចណ្ឌាលា ។

អបរិមិតញ្ច ទុក្ខំ ពហូនិ ច ចិត្តទោមនស្សានិ

អនុភោហិសិ កាមយុត្តា បដិនិស្សជ អទ្ធុវេ កាមេ ។

អជរម្ហិ វិជ្ជមានេ កឹ តវ កាមេហិ យេសុ ជរា

មរណព្យាធិគហិតា សព្វា សព្វត្ថ ជាតិយោ ។

ឥទមជរមិទមមរណំ ឥទមជរមរណមសោកំ

អសបត្តមសម្ពាធំ អខលិតមភយំ និរុបតាបំ ។

អធិគតមិទំ ពហូហិ អមតំ អជ្ជាបិ ច លភនីយំ ឥទំ

យោ យោនិសោ បយុញ្ជតិ ន ច សក្កា អយុញ្ជមានេន ។

១ ម. ឆ. កាមំ កាមេសុ ខមស្សុ ការ ។ ២ ឆ. កាហិន្តិ ។

សូមប្រុងកុំលះបង់ នូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះហេតុនៃសុខក្នុងកាមបន្តិចបន្តួចឡើយ សូមប្រុងកុំក្រៀមក្រំក្រោយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ដូចជាត្រីលេបទំពក់សន្ទូច ។ សូមប្រុងកុំប្រាសប្រាល់ ព្រោះតែកាមទាំងឡាយ ដូចសុនខ ដែលគេចងភ្ជាប់នឹងបង្គោល ឯកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកស្រេកឃ្លាន តែងធ្វើនាងសេចក្តីច្រាជ ដូចជាពួកចណ្ឌាល (ព្រានបណ្តាក់ឆ្កែ ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ព្រោះបាន)ឆ្កែ ។ បើប្រុងប្រកបនូវកាម នឹងដឹងទុក្ខ មិនមានប្រមាណផង ទោមនស្សក្នុងចិត្តដ៏ច្រើនផង សូមប្រុង លះបង់កាមទាំងឡាយ ជារបស់មិនទៀងចេញ ។ កាលបើព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាត មិនចេះចាស់ មានប្រុងមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយកាមទាំងឡាយ ជារបស់ចាស់ កំណើតទាំងអស់ ក្នុងភពទាំងពួង (សុទ្ធតែ) ត្រូវមរណៈនឹងព្យាធិបៀតបៀន ។ ព្រះនិព្វាននេះ មិនចាស់ មិនស្លាប់ ព្រះនិព្វាននេះ ទាំងមិនចាស់មិនស្លាប់ មិនមានសោក មិនមានសត្រូវ មិនចង្អៀត មិនភ្លាំងភ្លាត់ មិនមានភ័យ មិនក្តៅក្រហាយ ។ អមតនិព្វាននេះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ច្រើនរូបបានហើយ មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ ព្រះនិព្វាននេះ គេអាចបានក្នុងកាលសព្វថ្ងៃនេះ បុគ្គលណាព្យាយាមដោយឧបាយប្រាជ្ញា (បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវព្រះនិព្វាន) តែបុគ្គលដែលមិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែង មិនអាចបាននូវព្រះនិព្វានឡើយ ។

ឯវំ កថេតិ សុមេធា សង្ខារគតេ រតិំ អលភមានា
អនុនេន្តី អនិករត្តំ កេសេ ឆមំ ឆុភិ សុមេធា ។
ឧដ្ឋាយ អនិករត្តោ បញ្ជលិកោ យាចតស្សា បិតរំ សោ
វិស្សជ្ជេថ សុមេធំ បព្វជិតុំ វិមោក្ខសច្ចទស្សាវី ។
សា វិស្សជ្ជិតា មាតាបិតូហិ បព្វជិ សោកភយភីតា
ឆ អភិញ្ញា សច្ឆិកតា អគ្គផលំ សិក្ខមានាយ ។
អច្ឆរិយមព្ភុតន្តំ និព្វានំ អាសិ រាជកញ្ញាយ
បុព្វេនិវាសចរិតំ យថា ព្យាករិ បច្ឆិមេ កាលេ ។
ភគវតិ កោណាគមនេ សង្ឃារាមម្ហិ នវនិវេសម្ហិ
សខិយោ តិស្សោ[1] ជនិយោ វិហារទានំ អទាសិម្ហ ។
ទសក្ខត្តុំ សតក្ខត្តុំ ទសសតក្ខត្តុំ សតានិ ច សតក្ខត្តុំ
ទេវេសុ ឧបបជ្ជិម្ហា កោ បន វាទោ មានុសកេសុ[2] ។

---
១ ឧ. ម. តីណិ ។ ២ ម. មនុស្សេសុ ។

នាងសុមេធា មិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារ ពោលយ៉ាងនេះ នាងសុមេធា កាលពន្យល់ស្តេចអនិករត្តៈហើយ ក៏បោះសក់ទាំងឡាយចោលលើផែនដី ។ ស្តេចអនិករត្តៈនោះ ក្រោកឡើងផ្គងអញ្ជលី អង្វរបិតារបស់នាងសុមេធានោះថា សូមព្រះអង្គអនុញ្ញាត បើកដល់បុត្រីឈ្មោះនាងសុមេធា ឲ្យបួសចុះ ដើម្បីឲ្យនាងឃើញនូវព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតទៀងទាត់ ។

នាងសុមេធានោះ ដែលជាស្ត្រីតក់ស្លុតចំពោះសោកនិងភ័យ លុះមាតាបិតាបើកឲ្យ ក៏បួស ហើយសិក្សានូវអគ្គផល បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអភិញ្ញា ៦ ។ ព្រះនិព្វាននោះ ជាគុណជាតអស្ចារ្យចំឡែក បានកើតមានដល់រាជកញ្ញា លុះក្នុងកាលជាទីបំផុត (ទៀបនឹងបរិនិព្វាន) នាងបានសំដែងនូវបុព្វេនិវាសចរិតថា ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមកោនាគមនៈ (ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក) យើងជាសំឡាញ់និងគ្នាទាំងបីនាក់ (គឺនាងធនញ្ជានី ១ នាងខេមា ១ ខ្ញុំ ១) បានថ្វាយវិហារទាន ក្នុងអារាមនៃសង្ឃ ជានិវេសន៍ថ្មី ។ (ដោយអានិសង្សនៃវិហារទាននេះ) យើងទាំងឡាយ បានទៅកើតក្នុងទេវតា ១០ ដង ១០០ ដង ១.០០០ ដង ១០.០០០ ដង នឹងបាច់និយាយទៅថ្វី ក្នុងពួកមនុស្ស ។

តេសុ មហិទ្ធិកា អហុម្ហា មានុសកម្ហិ[១] កោ បន វាទោ
សត្តរតនស្ស មហេសី ឥត្ថីរតនំ អហំ អាសិំ ។
សោ ហេតុ សោ បភវោ តំ មូលំ ច សាសនេ ខមំ[២]
តំ បឋមសមោធានំ តំ ធម្មរតាយ និព្វានំ ។
ឯវំ ករោន្តិ យេ សទ្ទហន្តិ វចនំ អនោមបញ្ញស្ស
និព្វិន្ទន្តិ ភវគតេ និព្វិន្ទិត្វា វិរជ្ជន្តីតិ ។

សុមេធា ។

មហានិបាតោ សមត្តោ ។

គាថាសតានិ ចត្តារិ អសីតិ បុន ចុទ្ទស
ថេរិយេកុត្តរសតា សព្វា តា អាសវក្ខយាតិ ។

ថេរីគាថាយោ សមត្តា ។

---

១ ម. ម. មនុស្សម្ហិ ។ ២ ម. សង្ឃសាសនេ ខន្តិ ។

យើងជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន ក្នុងពួកទេវតា មិនបាច់និយាយទៅថ្វីក្នុងពួកមនុស្ស ខ្ញុំបានកើតជាស្ត្រីកែវ ជាអគ្គមហេសី នៃស្តេចដែលមានកែវទាំង ៧ ប្រការ ។ ការសន្សំនៃហេតុនោះ ជាហេតុ ការសន្សំនោះ ជាប្រភព (ដែនកើត) អំពីហេតុនោះ ជាមូលគល់នៃសេចក្តីអត់ធន់ក្នុងសាសនា អំពីហេតុនោះ ជាការប្រជុំមុនដំបូង អំពីហេតុនោះ ជាហេតុឲ្យលះកិលេស (ព្រះនិព្វាន) របស់ខ្ញុំ ដែលជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ ។ ពួកជនណា ជឿនូវព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ ពួកជននោះ រមែងធ្វើយ៉ាងនេះ ពួកជន នឿយណាយក្នុងភព គឺសង្ខារវដ្ត លុះនឿយណាយហើយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ។

សុមេធាថេរី ។

ចប់ មហានិបាត ។

ថេរីគាថានេះ មានគាថា ៤៨០ នឹង ១៤ គាថាទៀត ថេរីទាំងអស់នោះ ៧១ អង្គ ជាអ្នកអស់អាសវៈ ។

ចប់ ថេរីគាថា ។